T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

KENT PEYZAJI VE ESTETİK ALGISI İLİŞKİLERİNİN ANTALYA KENTİ MURATPAŞA İLÇESİ PEYZAJ KARAKTERLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Mine YÜCE

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞUBAT 2021

ANTALYA

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

KENT PEYZAJI VE ESTETİK ALGISI İLİŞKİLERİNİN ANTALYA KENTİ MURATPAŞA İLÇESİ PEYZAJ KARAKTERLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Mine YÜCE

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞUBAT 2021

ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KENT PEYZAJI VE ESTETİK ALGISI İLİŞKİLERİNİN ANTALYA KENTİ MURATPAŞA İLÇESİ PEYZAJ KARAKTERLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Mine YÜCE

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 25/02/2021 tarihinde jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Meryem ATİK (Danışman)

Prof. Dr. Zöhre POLAT

Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

ÖZET

KENT PEYZAJI VE ESTETİK ALGISI İLİŞKİLERİNİN ANTALYA KENTİ MURATPAŞA İLÇESİ PEYZAJ KARAKTERLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Mine YÜCE

Yüksek Lisans, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Meryem ATİK

Şubat 2021; 199 sayfa

Çalışma kapsamında, Antalya kenti Muratpaşa İlçesi kent peyzajları, peyzaj karakterleri ile kent estetiği algısı ilişkileri incelenmiştir. Bu amaçla 24 farklı sınıf ile Muratpaşa CORINE 4. seviye alan örtü sınıflaması, İlçesinin yapı nizam durumları, yapı yükseklikleri, kent doku tipleri, ulaşım ağları, kent ve yapı tipolojileri haritaları ve kentsel açık yeşil alan yoğunluğu incelenerek Muratpaşa İlçesinin peyzaj karakter analizleri için örnekleme alan deseni oluşturulmuştur ve seçilen toplam 35 alanda peyzaj karakter analizleri gerçekleştirilmiştir. Kent estetiği analizlerine yönelik olarak da çoklu karakter sergileyen 8 alan ile kent estetiği algısı anketleri uygulanmıştır. Anketi farklı meslek grupları, öğrenciler, farklı şehirlerde yaşayanlar ve Antalya halkı yanıtlamıştır. Anket verilerinin çoklu frekansları yanında chi square analizleri ile görsel tasarım ilke ve ögeleri, peyzaj karakterleri ve kent estetiği arasındaki ilişkiler değerlendirilerek Antalya kenti için "kent estetiği" bileşenlerinin neler olduğu tanımlanmıştır. Tüm veriler Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği kapsamındaki Kent Estetik Kurullarının görevleri ışığında yorumlanmış ve Muratpaşa İlçesini kent estetiği açısından olumlu yönde geliştirmeye yönelik olarak planlama ve tasarım çözümleri ve önerileri geliştirilmiş ve kent estetiği algısı ve karakterleri bağlamında Muratpaşa İlçesi için Kentsel Tasarım Rehberlerinin temel bileşenleri tanımlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: CORINE, Kent estetiği, Muratpaşa, Peyzaj Karakter Analizi

JÜRİ: Prof. Dr. Meryem ATİK

Prof. Dr. Zöhre POLAT

Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE RELATIONS OF URBAN LANDSCAPE AND AESTHETIC PERCEPTION IN THE CONTEXT OF LANDSCAPE CHARACTERS OF MURATPAŞA DISTRICT OF ANTALYA CITY

Mine YÜCE

MSc Thesis in Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Meryem ATİK

February 2021; 199 pages

Within the scope of the study, the relationship between Antalya city Muratpaşa District urban landscapes, landscape characters and perception of urban aesthetics was examined. For this purpose, Muratpaşa CORINE 4th level area cover classification with 24 different classes, the building order of the district, building heights, urban texture types, transportation networks, city and building typology maps and urban open green space density are examined and the sampling area for the landscape character analysis of Muratpaşa District pattern was created and landscape character analyzes were carried out in a total of 35 selected areas. For the analysis of urban aesthetics, surveys of perception of urban aesthetics were applied with 8 areas displaying multiple characters. Different occupational groups, students, people living in different cities and the people of Antalya answered the questionnaire. In addition to the multiple frequencies of the survey data, the relationships between the principles and elements of visual design, landscape characters and urban aesthetics were evaluated, and the components of "urban aesthetics" were defined for the city of Antalya. All data were interpreted in the light of the duties of the Urban Aesthetic Committees within the scope of the Planned Areas Zoning Regulation, and planning and design solutions and suggestions were developed to improve the Muratpaşa District in terms of urban aesthetics and the basic components of the Urban Design Guidelines for Muratpaşa District were defined in the context of the perception of urban aesthetics and characters.

KEYWORDS: CORINE, Urban Aesthetics, Muratpaşa, Landscape Character Analysis

COMMITTEE: Prof. Dr. Meryem ATİK

Prof. Dr. Zöhre POLAT

Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

ÖNSÖZ

Kent estetiği ülkemiz için yeni bir kavram olmakla birlikte, kent nüfusunun hızla artmasına ve şehirlerin hızla büyümelerine bağlı olarak kentlerin estetik açıdan tatmin edici bir şekilde tasarlanması bir zorunluluk haline gelmiştir. Antalya Muratpaşa İlçesi kent estetiği algısı bileşenlerini tespit etmek ve bu bağlamda daha estetik bir Muratpaşa İlçesi için neler yapılabileceğini vurgulamak amacıyla yaptığım yüksek lisans tez çalışmamın, kent planlamalarında ve tasarımlarında özellikle Muratpaşa İlçesi gibi farklı karakter özellikleri sergileyen kentlerde yeşil alanların, kentsel tasarım rehberlerinin ve kent estetik kurullarının öneminin anlaşılması açısından yararlı olmasını ve bu alanda yapılan ya da yapılacak diğer çalışmalara ışık tutmasını temenni ederim.

Antalya Muratpaşa İlçesi kent peyzajı ve estetik algısı ilişkilerinin peyzaj karakterleri bağlamında incelendiği bu çalışmamda çalışmaya başladığımız günden itibaren bana zaman ayıran, çalışmanın şekillenmesine ve sonuçlanmasına yardımcı olan tecrübeleriyle yönlendiren, bana her türlü çalışma olanağı ve desteği veren, her zaman yanımda olan moral ve motivasyon veren çok değerli danışman hocam Prof. Dr. Meryem ATİK'e, haritalarımı hazırlamamda daimi desteği ve değerli görüşleri için saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Emrah YILDIRIM'a; her konuda yardım alabildiğim Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünün değerli öğretim elemanlarına;

Yüksek lisans tez çalışmamın fotoğraf çekimleri boyunca her koşulda desteklerini esirgemeyen ve bu süreci kolaylaştırmak adına her konuda yardımcı olan, sürekli moral ve motivasyon veren çok değerli arkadaşım Pınar BOY'a, çalışmamın başından beri yanımda olan, tüm çalışmalarımda beni yalnız bırakmayan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Tuğsan ÇOKERGİN'e;

Çalışmam boyunca, uzaktan yakından her koşulda desteklerini esirgemeyen, aldığım bütün kararlara saygı duyup, beni maddi manevi her şekilde destekleyerek, gösterdikleri anlayış ve sabırlarıyla bana güven veren çok sevgili; babam Alaattin YÜCE, annem Ayşe YÜCE, ağabeyim Hasan YÜCE ve ablam Ebru YÜCE GÖBET'e;

Gönülden teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
ÖNSÖZ iii
AKADEMİK BEYAN viii
KISALTMALAR ix
ŞEKİLLER DİZİNİ x
ÇİZELGELER DİZİNİ i
1. GİRİŞ 1
2. KAYNAK TARAMASI 6
2.1. Estetik ve Kent Estetiğinin Tanımlanmasına Yönelik Çalışmalar 6
2.2. Peyzaj Karakterlerinin Tanımlanmasına Yönelik Çalışmalar 8
2.3. Kent Tipolojisine Yönelik Çalışmalar 8
3. MATERYAL VE METOT 11
3.1. Materyal 11
3.2. Metot 12
4. BULGULAR 15
4.1. Çalışma Alanı Doğal Yapısı 15
4.1.1. Topoğrafya 15
4.1.2. İklim 15
4.1.3. Doğal Bitki örtüsü 16
4.2. Çalışma Alanı Sosyo- Ekonomik Yapısı 16
4.2.1. Nüfus ve demografik yapı 16
4.2.2. Ekonomik yapı 18
4.3. Çalışma Alanı Kültürel ve Tarihi Yapısı 18
4.4.Çalışma Alanı Alan Kullanımı 18
4.5. Çalışma Alanı CORINE Alan Örtü Sınıflarının Tanımlanması 19
4.5.1. Çalışma alanı CORINE 1. seviye alan örtü sınıfları 21
4.5.2. Çalışma alanı CORINE 2. seviye alan örtü sınıfları 23
4.5.3. Çalışma alanı CORINE 3. seviye alan örtü sınıfları 25
4.5.4. Çalışma Alanı CORINE 4. seviye alan örtü sınıfları 27
4.6. Çalışma Alanı Yapı Tipolojilerinin Tanımlanması 30

4.6.1. Yapı tipolojilerinin tanımlanmasında ulaşım ağları 30
4.6.2. Çalışma alanı kent dokusu tipleri 31
4.6.3. Çalışma alanı nizam tipleri 33
4.6.4. Çalışma alanı kat durumu 36
4.6.5. Çalışma alanı bina katları 38
4.7. Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakterlerinin Analizi 40
4.7.1 Peyzaj Karakterleri için örnekleme alan deseninin oluşturulması 40
4.8. Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakterlerinin Yerinde Analizi 42
4.8.1 Tarihi Yerleşim Alanları Peyzaj Karakterleri 42
4.8.1.1. Kaleiçi tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri 42
4.8.1.2. Balbey tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri 43
4.8.1.3. Haşimişcan tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri 43
4.8.2. Çok katlı yerleşim alanları peyzaj karakterleri 47
4.8.2.1. 100. Yıl Bulvarı çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 47
4.8.2.2. Bayındır çok katlı çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 48
4.8.2.3. Yeşilbahçe çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 49
4.8.3. Az katlı yerleşim alanları peyzaj karakterleri 53
4.8.3.1. Barınaklar az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 53
4.8.3.2. Örnekköy az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 54
4.8.3.3. Fener az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 54
4.8.4. Dağınık yerleşim alanları peyzaj karakterleri 58
4.8.4.1. Ermenek dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri 58
4.8.4.2. Zeytinköy dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri 59
4.8.5. Orta katlı yerleşim alanları peyzaj karakterleri 62
4.8.5.1. Yıldız orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 62
4.8.5.2. Sedir orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 62
4.8.5.3. Demircikara orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 63
4.8.6. Turizm alanları peyzaj karakterleri 67
4.8.6.1. Rixos -Falez kent içi otelleri turizm alanı peyzaj karakterleri 67
4.8.6.3. Akra Barut kent içi oteli turizm alanı peyzaj karakterleri 67
4.8.7. Spor alanları peyzaj karakterleri 71
4.8.7.1. 100. Yıl Spor alanları peyzaj karakterleri 71

4.8.7.2. Antalya Stadyumu spor alanı peyzaj karakterleri 71
4.8.8.Kamu alanları peyzaj karakterleri 74
4.8.7.3. Devlet Hastanesi kamu alanı peyzaj karakterleri 74
4.8.7.4. Orman Bölge Müdürlüğü kamu alanı peyzaj karakterleri..... 74
4.8.7.5. BATEM kamu alanı peyzaj karakterleri 74
4.8.9. Doğal alan peyzaj karakterleri 78
4.8.9.1. Lara kumulları doğal peyzaj karakterleri 78
4.8.9.2. Yamansaz sulak alanı doğal peyzaj karakterleri 78
4.8.9.3. Güzeloba doğal peyzaj karakterleri..... 78
4.8.10. Kıyı Falezleri peyzaj karakterleri..... 82
4.8.10.1. Lara falezleri peyzaj karakterleri 82
4.8.10.2. Kıyı falezleri peyzaj karakterleri..... 82
4.8.11. Kıyı plaj alanları peyzaj karakterleri..... 85
4.8.11.1. Lara plajları peyzaj karakterleri 85
4.8.11.2. Konyaaltı plajları peyzaj karakterleri..... 85
4.8.12. Kentsel açık ve yeşil alan peyzaj karakterleri 88
4.8.12.1. Düden Park kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri..... 88
4.8.12.2. Karaalioğlu Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri 88
4.8.12.3. Atatürk Kültür Parkı kentsel açık ve yeşil alan peyzaj karakterleri..... 88
4.8.13. Tarım Alanları Peyzaj Karakterleri..... 92
4.8.13.1. Kırcami tarım alanları peyzaj karakterleri 92
4.8.13.2. Kundu tarım alanları peyzaj karakterleri..... 93
4.8.13.3. Zümrütova tarım alanları peyzaj karakterleri..... 93
4.9. Kent Estetiği Algısı Değerlendirme Anketi Uygulanacak Alanlar 97
4.10. Muratpaşa İlçesi Kent Estetiği Algısı Değerlendirilmesi Anketi Bulguları..... 99
4.10.1. Demografik Özelliklere Ait Bulgular..... 101
4.10.2. Kent estetiği algısı görsel peyzaj karakterlerinin değerlendirilmesi 103
4.10.2.1. Görsel peyzaj karakterlerinin tarihi yerleşimlerdeki dağılımları 103
4.10.2.2. Görsel peyzaj karakterlerinin az katlı yerleşimdeki dağılımları 112
4.10.2.3. Görsel peyzaj karakterlerinin çok katlı yerleşimlerdeki dağılımları.. 121
4.10.2.4. Görsel peyzaj karakterlerinin kamu alanlarındaki dağılımları..... 130
4.10.2.5. Görsel peyzaj karakterlerinin kentsel yeşil alanlardaki dağılımları... 139

4.10.2.6. Görsel peyzaj karakterlerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları..147
4.10.2.7. Görsel peyzaj karakterlerinin turizm alanlarındaki dağılımları 155
4.10.2.8. Görsel peyzaj karakterlerinin doğal alanlardaki dağılımları.....164
4.11. Görsel peyzaj karakterlerinin karşılaştırmalı değerlendirmesi 173
4.12. Muratpaşa İlçesi kent estetiği üzerine öneriler.....184
5. TARTIŞMA 191
6. SONUÇLAR 197
7. KAYNAKLAR 200
8. EKLER.....205
ÖZGEÇMİŞ

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Kent Peyzajı ve Estetik Algısı İlişkilerinin Antalya Kenti Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakterleri Bağlamında İncelenmesi" adlı bu çalışmanın, akademik kurallar ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını belirtir, bu tez çalışmasında bana ait olmayan tüm bilgilerin kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

25/02/2021

Mine YÜCE

KISALTMALAR

Kısaltmalar

AB : Avrupa Birliği

BATEM : Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

CORINE : Coordination of Information on the Environment- Çevresel Bilginin Koordinasyonu

OBM : Orman Bölge Müdürlüğü

PKA : Peyzaj Karakter Analizi

TUİK : Türkiye İstatistik Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Araştırma alanı genel konumu 11

Şekil 3.2. Araştırma yöntemi akış şeması 14

Şekil 4.2.1. Muratpaşa İlçesi mahalle konumları 17

Şekil 4.5.1. Muratpaşa İlçesi 1. seviye alan örtü sınıfları haritası 22

Şekil 4.5.2. Muratpaşa İlçesi 2. seviye alan örtü sınıfları haritası 24

Şekil 4.5.3. Muratpaşa İlçesi 3. seviye alan örtü sınıfları haritası 26

Şekil 4.5.4. Muratpaşa İlçesi 4. seviye alan örtü sınıfları haritası 29

Şekil 4.6.1. Çalışma alanı ulaşım ağları haritası 30

Şekil 4.6.2. Çalışma alanı doku tipleri haritası 32

Şekil 4.6.3. Çalışma alanı nizam durumu 35

Şekil 4.6.4. Çalışma alanı yapı yükseklikleri haritası 37

Şekil 4.6.5. Çalışma alanı bina katları haritası 39

Şekil 4.7.1. Muratpaşa ilçesi örnekleme alanlarının dağılımı 41

Şekil 4.8.1. Tarihi yerleşim alanları 42

Şekil 4.8.1.1. Kaleiçi tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri 44

Şekil 4.8.1.2. Balbey tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri 45

Şekil 4.8.1.3. Haşimişcan tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri 46

Şekil 4.8.2. Çok katlı yerleşim alanları örneklerinin konumu 47

Şekil 4.8.2.1. 100. Yıl Bulvarı çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 50

Şekil 4.8.2.2. Bayındır çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 51

Şekil 4.8.2.3. Yeşilbahçe çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 52

Şekil 4.8.3. Az katlı yerleşim alanları örnekleri konumu 53

Şekil 4.8.3.1. Barınaklar az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 55

Şekil 4.8.3.2. Örnekköy az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 57

Şekil 4.8.4. Dağınık yerleşim alanları örneklerinin konumları 58

Şekil 4.8.4.1. Ermenek dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri 60

Şekil 4.8.4.2. Zeytinköy dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri 61

Şekil 4.8.5. Orta katlı yoğun yerleşim alanları örneklerinin konumları 62

Şekil 4.8.5.1. Yıldız orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 64

Şekil 4.8.5.2. Sedir orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 65

Şekil 4.8.5.3. Demircikara orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri 66

Şekil 4.8.6. Turizm alanları alanları örneklerinin konumları 67

Şekil 4.8.6.1. Rixos -Falez Otelleri turizm alanı peyzaj karakterleri 68

Şekil 4.8.6.2 Kundu Otelleri turizm alanı peyzaj karakterleri 69

Şekil 4.8.6.3. Akra Barut Otel turizm alanı peyzaj karakterleri 70

Şekil 4.8.7. Spor alanları örneklerinin konumları 71

Şekil 4.8.7.1. 100. Yıl spor alanları peyzaj karakterleri 72

Şekil 4.8.7.2. Antalya Stadyumu spor alanı peyzaj karakterleri 73

Şekil 4.8.8. Kamu alanları örneklerinin konumu 74

Şekil 4.8.8.1. Devlet Hastanesi kamu alanı peyzaj karakterleri 75

Şekil 4.8.8.2. Orman Bölge Müdürlüğü kamu alanı peyzaj karakterleri 76

Şekil 4.8.8.3. BATEM kamu alanı peyzaj karakterleri 77

Şekil 4.8.9. Doğal alan örneklerinin konumları 78

Şekil 4.8.9.1. Lara kumulları doğal peyzaj karakterleri 79

Şekil 4.8.9.2. Yamansaz sulak alanı doğal peyzaj karakterleri 80

Şekil 4.8.9.3. Güzeloba doğal peyzaj karakterleri 81

Şekil 4.8.10. Falez peyzaj karakterleri konumları 82

Şekil 4.8.10.1. Lara falezleri peyzaj karakterleri 83

Şekil 4.8.10.2. Deniz falezleri peyzaj karakterleri 84

Şekil 4.8.11. Plaj alanları peyzaj karakterleri için seçilen örneklerin konumu 85

Şekil 4.8.11. Plaj alanları peyzaj karakterleri için seçilen örneklerin konumu 86

Şekil 4.8.11.2. Konyaaltı plaj alanları peyzaj karakterleri 87

Şekil 4.8.12. Kentsel açık ve yeşil alan örneklerinin konumu 88

Şekil 4.8.12.1. Düden Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri 89

Şekil 8.12.2. Karaalioğlu Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri 90

Şekil 4.8.12.3. Atatürk Kültür Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri 91

Şekil 4.8.13. Tarım alanları örneklerinin konumu 92

Şekil 4.8.13.1. Kırcami tarım alanları peyzaj karakterleri 94

Şekil 4.8.13.2. Kundu tarım alanları peyzaj karakterleri 95

Şekil 4.8.13.3. Zümrütova tarım alanları peyzaj karakterleri 96

Şekil 4.11.1. Muratpaşa ilçesi kentsel peyzaj kalite indeksi dağılımı 180

Şekil 4.11.2. Muratpaşa ilçesi kent peyzajları estetik algısı tercihlerinin dağılımları .. 182

Şekil 4.11.3. Kentsel peyzaj kalite indeksi ve estetik tercihlerin kentteki dağılımları . 183

Şekil 5.1. Kent Estetiğine yönelik yapılan tanımların dağılımları 194

Şekil 5.2. Muratpaşa İlçesi Farklı karakterlerin kent içindeki dağılımı 196

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.2.1. Muratpaşa mahalleleri nüfus yapısı 16

Çizelge 4.5. CORINE alan örtü sınıfları 20

Çizelge 4.7.1. Muratpaşa İlçesi CORINE 4. seviye alan örtü sınıfları 40

Çizelge 4.7.2. Muratpaşa İlçesi peyzaj karakterleri örnekleme alanları 41

Çizelge 4.9. Muratpaşa İlçesi peyzaj karakterleri örnekleme alanları 98

Çizelge 4.10.1.1. Katılımcıların demografik özellikleri 101

Çizelge 4.10.1.2. Katılımcıların meslek özellikleri 102

Çizelge 4.10.1.3. Katılımcıların şehir ve bölge özellikleri 102

Çizelge 4.10.2.1.1. Çizgi özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 103

Çizelge 4.10.2.1.2. Form özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 104

Çizelge 4.10.2.1.3. Doku, renk, ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 104

Çizelge 4.10.2.1.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 105

Çizelge 4.10.2.1.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 105

Çizelge 4.10.2.1.6. Kalite indeksi özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 105

Çizelge 4.10.2.1.7. Estetik algısının tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 106

Çizelge 4.10.2.1.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 106

Çizelge 4.10.2.1.9. Doku özelliklerinin form ve renk özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 107

Çizelge 4.10.2.1.10. Desen özelliklerinin doku ve ölçek özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 107

Çizelge 4.10.2.1.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 108

Çizelge 4.10.2.1.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 108

Çizelge 4.10.2.1.13. Demografik verilerin ve estetik algı durumu ilişkilerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 109

Çizelge 4.10.2.1.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 110

Çizelge 4.10.2.1.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 111

Çizelge 4.10.2.1.16. Uyum ve indeks özelliklerinin estetik tercihlerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları 111

Çizelge 4.10.2.2.1. Çizgi özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları . 112

Çizelge 4.10.2.2.2. Form özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları . 112

Çizelge 4.10.2.2.3. Doku, renk, ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 113

Çizelge 4.10.2.2.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 113

Çizelge 4.10.2.2.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 114

Çizelge 4.10.2.2.6. Kalite indeksi özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 114

Çizelge 4.10.2.2.7. Estetik algısının az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 114

Çizelge 4.10.2.2.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 115

Çizelge 4.10.2.2.9. Doku özelliklerinin form ve renk özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 116

Çizelge 4.10.2.2.10. Desen özelliklerinin doku ve ölçek özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 116

Çizelge 4.10.2.2.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 116

Çizelge 4.10.2.2.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 117

Çizelge 4.10.2.2.13. Demografik verilerin ve estetik algı durumu ilişkilerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 118

Çizelge 4.10.2.2.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 119

Çizelge 4.10.2.2.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 120

Çizelge 4.10.2.2.16. Uyum ve indeks özelliklerinin estetik tercihlerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 120

Çizelge 4.10.2.3.1. Çizgi özelliklerinin çok katlı yerleşimlerdeki dağılımları 121

Çizelge 4.10.2.3.2. Form özelliklerinin çok katlı yerleşimlerdeki dağılımları..... 121

Çizelge 4.10.2.3.3. Doku, renk, ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 122

Çizelge 4.10.2.3.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 122

Çizelge 4.10.2.3.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 123

Çizelge 4.10.2.3.6. Kalite indeksi özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları..... 123

Çizelge 4.10.2.3.7. Estetik algısının çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları.... 123

Çizelge 4.10.2.3.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 124

Çizelge 4.10.2.3.9. Doku özelliklerinin form ve renk özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 124

Çizelge 4.10.2.3.10. Desen özelliklerinin doku ve ölçek özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 125

Çizelge 4.10.2.3.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 125

Çizelge 4.10.2.3.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 125

Çizelge 4.10.2.3.13. Demografik verilerin ve estetik algı durumu ilişkilerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 127

Çizelge 4.10.2.3.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 128

Çizelge 4.10.2.3.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 129

Çizelge 4.10.2.3.16. Uyum ve indeks özelliklerinin estetik tercihlerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 129

Çizelge 4.10.2.4.1. Çizgi özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları 130

Çizelge 4.10.2.4.2. Form özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları 130

Çizelge 4.10.2.4.3. Doku, renk, ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları 131

Çizelge 4.10.2.4.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları 131

Çizelge 4.10.2.4.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları 131

Çizelge 4.10.2.4.6. Kalite indeksi özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları 132

Çizelge 4.10.2.4.7. Estetik algısının kamu alanlarındaki dağılımları 132

Çizelge 4.10.2.4.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 133

Çizelge 4.10.2.4.9. Doku özelliklerinin form ve renk özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları 133

Çizelge 4.10.2.4.10. Desen özelliklerinin doku ve ölçek özelliklerine göre kamu alanlarındaki dağılımları 134

Çizelge 4.10.2.4.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre kamu alanlarındaki dağılımları 134

Çizelge 4.10.2.4.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre kamu alanlarındaki dağılımları 134

Çizelge 4.10.2.4.13. Demografik verilerin ve estetik algı durumu ilişkilerinin kamu alanlarındaki dağılımları 135

Çizelge 4.10.2.4.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin kamu alanlarındaki dağılımları 136

Çizelge 4.10.2.4.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre kamu alanlarındaki dağılımları 137

Çizelge 4.10.2.4.16. Uyum ve indeks özelliklerinin estetik tercihlerine göre kamu alanlarındaki dağılımları 138

Çizelge 4.10.2.5.1. Çizgi özelliklerinin kentsel açık yeşil alanlardaki dağılımları 139

Çizelge 4.10.2.5.2. Form özelliklerinin kentsel açık yeşil alanlardaki dağılımları 139

Çizelge 4.10.2.5.3. Doku ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları 140

Çizelge 4.10.2.5.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin kentsel açık yeşil alanlardaki dağılımları 140

Çizelge 4.10.2.5.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin kentsel açık yeşil alanlardaki dağılımları 140

Çizelge 4.10.2.5.6. Kalite indeksi özelliklerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları 141

Çizelge 4.10.2.5.7. Estetik tercihinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları . 141

Çizelge 4.10.2.5.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre kentsel açık yeşil alanlardaki dağılımları 141

Çizelge 4.10.2.5.9. Doku özelliklerinin form ve renk özelliklerine göre kentsel açık yeşil alanlardaki dağılımları 142

Çizelge 4.10.2.5.10. Desen özelliklerinin doku, ölçek özelliklerine göre kentsel açık yeşil alanlardaki dağılımları 142

Çizelge 4.10.2.5.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları 143

Çizelge 4.10.2.5.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları 143

Çizelge 4.10.2.5.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları 144

Çizelge 4.10.2.5.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları 145

Çizelge 4.10.2.5.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları 146

Çizelge 4.10.2.5.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları 146

Çizelge 4.10.2.6.1. Çizgi özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları 147

Çizelge 4.10.2.6.2. Form özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları 147

Çizelge 4.10.2.6.3. Doku ölçek, tekrar, kompozisyon özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları 148

Çizelge 4.10.2.6.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları 148

Çizelge 4.10.2.6.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları 148

Çizelge 4.10.2.6.6. Kalite indeksi özelliklerinin kumul alanlarındaki..... 149

Çizelge 4.10.2.6.7. Estetik algısı özelliklerinin kumul alanlarındaki dağılımları 149

Çizelge 4.10.2.6.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları 149

Çizelge 4.10.2.6.9. Form ve renk özelliklerinin doku özelliklerine göre kıyı kumul alanlarındaki dağılımları..... 150

Çizelge 4.10.2.6.10. Doku, ölçek özelliklerinin desen özelliklerine göre kıyı kumul alanlarındaki dağılımları 150

Çizelge 4.10.2.6.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre kıyı kumul alanlardaki dağılımları..... 151

Çizelge 4.10.2.6.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları..... 151

Çizelge 4.10.2.6.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin kıyı kumul alanlarındaki dağılımları 152

Çizelge 4.10.2.6.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları..... 153

Çizelge 4.10.2.6.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre kıyı kumul alanlarındaki dağılımları 154

Çizelge 4.10.2.6.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre kıyı kumul alanlarındaki dağılımları..... 154

Çizelge 4.10.2.7.1. Çizgi özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları..... 155

Çizelge 4.10.2.7.2. Form özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları 155

Çizelge 4.10.2.7.3. Doku ölçek, tekrar, kompozisyon özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları 156

Çizelge 4.10.2.7.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları 156

Çizelge 4.10.2.7.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları 157

Çizelge 4.10.2.7.6. Kalite indeksi özelliklerinin turizm alanlarındaki 157

Çizelge 4.10.2.7.7. Estetik algısı özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları..... 157

Çizelge 4.10.2.7.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları 158

Çizelge 4.10.2.7.9. Form ve renk özelliklerinin doku özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları 158

Çizelge 4.10.2.7.10. Doku ve ölçek özelliklerinin desen özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları 158

Çizelge 4.10.2.7.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları 159

Çizelge 4.10.2.7.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları 159

Çizelge 4.10.2.7.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin turizm alanlarındaki dağılımları 161

Çizelge 4.10.2.7.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin turizm alanlarındaki dağılımları 162

Çizelge 4.10.2.7.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre turizm alanlarındaki dağılımları 163

Çizelge 4.10.2.7.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları 163

Çizelge 4.10.2.8.1. Çizgi özelliklerinin doğal alanlardaki dağılımları..... 164

Çizelge 4.10.2.8.2. Form özelliklerinin doğal alanlardaki dağılımları 164

Çizelge 4.10.2.8.3. Doku ölçek, tekrar, kompozisyon özelliklerinin doğal alanlardaki dağılımları 165

Çizelge 4.10.2.8.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin doğal alanlardaki dağılımları 165

Çizelge 4.10.2.8.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin doğal alanlardaki dağılımları 166

Çizelge 4.10.2.8.6. Kalite indeksi özelliklerinin doğal alanlardaki 166

Çizelge 4.10.2.8.7. Estetik algısı özelliklerinin doğal alanlardaki dağılımları 166

Çizelge 4.10.2.8.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre doğal alanlardaki dağılımları..... 167

Çizelge 4.10.2.8.9. Form ve renk özelliklerinin doku özelliklerine göre doğal alanlardaki dağılımları 167

Çizelge 4.10.2.8.10. Doku ve ölçek özelliklerinin desen özelliklerine göre doğal alanlardaki dağılımları 167

Çizelge 4.10.2.8.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre doğal alanlardaki dağılımları 168

Çizelge 4.10.2.8.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre doğal alanlardaki dağılımları 168

Çizelge 4.10.2.8.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin doğal alanlardaki dağılımları 170

Çizelge 4.10.2.8.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin doğal alanlardaki dağılımları 171

Çizelge 4.10.2.8.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre doğal alanlardaki dağılımları 172

Çizelge 4.10.2.8.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre doğal alanlardaki dağılımları 172

Çizelge 4.11.1. Çizgi özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 173

Çizelge 4.11.2. Form özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 174

Çizelge 4.11.3. Doku özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 174

Çizelge 4.11.4. Renk özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 174

Çizelge 4.11.5 Ölçek özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 175

Çizelge 4.11.6. Tekrar özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 175

Çizelge 4.11.7. Kompozisyon özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 175

Çizelge 4.11.8. Desen özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 176

Çizelge 4.11.9. Uyum özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 176

Çizelge 4.11.10. Güvenlik özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 176

Çizelge 4.11.11. Teşvik edicilik özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 177

Çizelge 4.11.12. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları 177

Çizelge 4.11.13. Peyzaj kalite indeksi özelliklerinin alanlardaki dağılımları 177

Çizelge 4.11.14. Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri ve puan değerleri 178

Çizelge 4.11.15. Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri ile peyzaj karakterleri arasındaki ilişkiler 179

Çizelge 4.11.16. Estetik algısının örnek alanlardaki dağılımları 181

Çizelge 4.12.1 Tarihi yerleşim alanlarına dair öneriler 186

Çizelge 4.12.2 Az katlı yerleşim alanlarına dair öneriler 187

Çizelge 4.12.3. Çok katlı yerleşim alanlarına dair öneriler 188

Çizelge 4.12.4. Kamu alanlarına dair öneriler 188

Çizelge 4.12.5. Kentsel açık ve yeşil alanlara dair öneriler 188

Çizelge 4.12.6. Kıyı-kumul alanlara dair öneriler 190

Çizelge 4.12.7. Turizm alanlarına dair öneriler 190

Çizelge 4.12.8. Doğal alanlara dair öneriler 190

1. GİRİŞ

Peyzaj bir alanın doğal ve kültürel özelliklerinin tümünü ifade eder. Bir görüş çerçevesinde yer alan doğal ve kültürel çevrenin meydana getirdiği kompozisyonların bütünüdür. Poyraz (2002)'a göre İnsan ve doğa arasındaki etkileşimi ifade eden peyzaj aynı zamanda insan, kültür ve doğa arasındaki ortak paydadır (Kaska 2012'den). Avrupa peyzaj sözleşmesine göre 'peyzaj'' insanlar tarafından algılandığı şekli ile özellikleri insan ve / veya doğal faktörlerin etkileşimi ve faaliyeti sonucu oluşan alanlardır (Council of Europe 2000, Resmi Gazete 2003).

Peyzaj bir alandaki araziler, evler, tepeler, ormanlar, sular, göller, üretim alanlarının toplamıdır ve yollar, tarım alanları, rekreasyon alanları gibi yerleşim alanları ile birlikte arazinin kullanım şekillerini kapsar (Samsunlu ve Şengönül 2004; Akdoğu 2014'ten). İçinde yaşadığımız mekanlar kentsel, kırsal bütün alanlar peyzajın önemli elemanlarıdır. Yerleşimlerin ana karakter ve niteliklerini belirleyen temel etmenlerden biri de yerleşimin kurulduğu alanın doğal ve kültürel nitelikleri olmuştur.

İnsanın doğa içindeki varlığına göre peyzajı doğal ve kültürel olmak üzere iki temel şekilde sınıflandırmak mümkündür. *Doğal peyzaj* doğada kendiliğinden var olan unsurların tümüdür. *Kültürel peyzaj* insanlar tarafından bilinçli olarak oluşturulmuş ve/veya peyzajın farklı amaçlarla değiştirilmesi sonucu ortaya çıkan alanlar olup, kırsal, tarihsel, endüstriyel, turizm, tarım ve kentsel formları ile farklılaşırlar.

İlk önemli yerleşmeler verimli nehir vadilerinde; Mısır'da Nil Vadisi'nde, Ortadoğu'da Mezopotamya'da, Hindistan'da İndus Nehri boyunca ve Çin'de Hoang-Ho'da gelişim göstermiştir. Burada yerleşmelerin mekan biçiminin belirleyicisi; insan yapısı çevre ve doğal çevre ilişkisi, doğal kaynaklar, ulaşım yolları, topografik veriler ve iklim koşulları olmuştur. Bunun yanı sıra kenti kuran ve içinde yaşayan insanlar, değer yargıları, gereksinimleri ve üretim- sanatla ilgili yetenekleri ile kentin kuruluş biçimi ve amacı, kentlerde mekânsal örgütlenme ve biçimlenmesinde çeşitliliği getirmiştir.

Kent, Nüfusunun çoğunun ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraştığı, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, şehir (Türk Dil Kurumu 2005) olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir deyişle kentler nüfus yoğunluğunun fazla olduğu yapılı çevrelerdir ve karmaşık yapıdaki bir dizi peyzajları içerirler.

Kentsel peyzajlar; içinde yaşayanların çoğunlukla ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraştığı yapılı yerleşim alanlarıdır (Güremen 2011). İnsan ve yapı yoğunluğunun fazla olduğu, çoklu fonksiyonları ile öne çıkan yaşam alanları olan kentsel peyzajlarda farklı alan kullanımlarından oluşan formlar kentsel peyzaj karakterlerini tanımlarken, yapılar ve çevresi arasındaki ilişkiler ise kent estetiğinin niteliğini belirlemektedir

Burada *peyzaj karakteri;* bir peyzajı diğerinden ayıran, farklı kılan, iyi ya da kötü olduğu yargısına ulaştıran belirgin, ayırt edilebilir özelliklerin tümüdür (Swanvick 2002; Wascher 2005; Red Car ve Cleveland Village 2010, Tudor 2014). *Peyzaj karakteri* aynı zamanda çevremizi anlayabilmemizi sağlayabilen, farklı bileşenlerin (jeoloji, topoğrafya, toprak, bitki örtüsü, alan kullanımları, yerleşim yerleri, vb.) farklı kombinasyonlardan ortaya çıkan bir desendir (Swanwick 2002). Bir peyzajda kalıcı bulunan farklı ve

algılanabilir elementlerin oluşturduğu desen ve bunların insanlar tarafından nasıl algılandığını ifade eden peyzaj karakterleri (Şahin vd. 2013) çoğu zaman peyzajdaki değişimlerden etkilenmektedir.

Kentsel peyzaj karakterleri kentsel yaşam, kentsel yerleşimler ve açık yeşil alanları ile yapılı alanlar ve çoklu alan kullanım şekilleri ile öne çıkmaktadır. Burada kentsel peyzaj karakteri, kentleri diğer alanlardan ayıran, farklı kılan peyzaj elemanlarının kalıcı, tanınabilir, belirgin, sürekliliği olan özelliklerini ifade eder. Doğal yapı unsurları, alan kullanımları, arazi deseni kentsel peyzaj karakterinde önemli bileşenleridir.

Kentleşme süreci bireylerin yaşam biçimlerini değiştirdiği için bu durum kentin morfolojisini ve üstlendiği fonksiyonları da etkilemektedir. Yapılı alanlar, ulaşım ağları, kentsel yeşil alanlar, doğal ve yarı doğal alanlar başta olmak üzere farklı alan kullanımları, arazi deseni kentsel peyzaj karakterlerini temsil etmelerinin yanı sıra kente özgü mekan özelliklerini oluştururlar (Karataş ve Kılıç 2017). Türkiye gibi hızlı gelişen ve kentleşen ülkelerde kentsel peyzaj karakterleri çoğu zaman estetik kaygılardan uzak bir şekilde şekillenmektedir (Öztürk 2004). Kentteki her özellik bir diğeri ile çakışan nitelikler kentsel tasarımda karmaşıklığı beraberinde getirmektedir.

Kentsel çevrelerdeki mekanların yüzeylerini oluşturan çizgiler, renk, doku özellikleri ve oranları, kentsel çevre kalitesinin ve kimliğinin belirlenmesinde önemli rol oynar (Güremen 2011). Mekanları oluşturan araçların biçimi, kentsel estetiğin sağlanmasında doğrudan etkilidir. Kentsel peyzaj karakterleri, kentlerin formu ve mekan özellikleri kent estetiğinin sağlanmasını sağlayan ögelerdir. Dünyamızda bir yandan küreselleşme diğer yandan hızla ilerleyen demografik, teknolojik ve ekonomik gelişmeler kentlerin imajını etkilemekte; kentlerin farklı niteliklerinin algılanması yerine, benzer nitelikli kent görünümleri ortaya çıkarmaktadır. Bu durum, kentlerin kendine özgü kimliklerine de yansımakta, kentlerin kendilerine has özelliklerinin korunması konusundaki çalışmaları gerekli kılmaktadır.

Herhangi bir objenin veya alanın güzel veya iyi olması durumunun sorgulandığı *estetik,* yaratıcı süreçler sonucu ortaya çıkan tasarım ürününün anlaşılmasını amaçlar. Tasarımın temel ilkeleri estetiğin anlaşılmasında kullanılan en önemli araçlardır. *Peyzajda estetik* her şeyden önce peyzajın "görsel algısı" ile başlamakta olup, insanlar tarafından anlaşılması çabasıdır. Estetik algısı insan gözünün gördüğü bir objenin ve/veya alanın güzel olma durumunu sorgulayan süreçler ile tanımlanmaktadır. Kentsel çevrelerdeki mekanların yüzeylerini oluşturan çizgiler, renk, doku, form özellikleri ve oranları, kent estetiğini tanımlayan kentsel çevre kalitesinin ve kimliğinin belirlenmesinde rol oynayan önemli faktörlerdir.

Kent ve estetik ilişikleri açısından kentler çoğunlukla yapılı çevrelerden oluşmaktadır ve bu yapılar ve çevresi arasındaki ilişkiler kent estetiğinin niteliğini belirlemektedir. Tüm bu faktörlerin bir araya gelmesi ile kent formu ve kent karakterleri oluşmakta bunun sonucunda kentse çevre kavramını ortaya çıkmaktadır.

Berlyne (1971) tarafından *estetik,* en basit şekliyle doğada ve sanatta güzeli konu edinmek ve onu aramak olarak tanımlamıştır. Fiziksel çevrenin başarılı bir şekilde inşa edilmesinde estetik kalite en önemli değerlerden birini oluşturmaktadır (Averill 1998). Estetik kavramının göreceli olduğu, yani kişiye göre değiştiği bilinmektedir. Kimi yapılar

estetik açıdan bazıları için güzel olarak tanımlanırken diğerleri için aksi görüşler dile getirilebilir; fakat *kent estetiği* mimari yapının şekil açısından güzel ya da çirkin inşa edilmesi düşüncesinden öte tüm kentin bütünlüğünü içeren bir anlayıştır. Kentlerin, estetik açıdan kaliteli olması, inşa edilen yapıların görsel özellikleri ile değil; insan eliyle oluşturulan fiziksel-yapılı çevre ve doğal çevrenin ve yeşil alanların, tarihi eserler, sosyal tesisler, konutlar ve bunları şekillendiren görsel öğelerin uyumudur. Bu nedenle kent estetiğini sadece görselliğin ön plana çıkması şeklinde tanımlamamak gerekmektedir.

Kent estetiği kentlerin kültürel değerlerinin korunması, doğal çevrenin kentte yaşayanların ihtiyaçlarını giderebilecek şekle dönüştürülmesi ve kentte yaşayanların kendilerini kentte özgür hissedebilmeleri ile doğrudan ilgilidir (Ayyıldız ve Ertürk 2017).

Kent estetiği esas olarak kentlerin doğal yapısı temel alınarak akılcı bir arazi kullanımının ve yerleşim dokusunun ortaya koyulması ile başlamaktadır. Kent estetiğinin ana katmanı olarak, kentin morfolojik yapısı ele alınmış olsa bile, kendi içerisinde çok fazla alt bileşeni olan bir sürecin, bir bütün halinde ele alınması zorlukları bulunmaktadır. *Kent estetiği* sadece görselliğin ön plana çıkartılması değil; aynı zamanda kente ait doğal ve kültürel değerler arasında bir denge kurulmasıyla ilgilidir (Akyüz 2016).

Kentler çoğunlukla yapılı çevrelerden oluşmaktadır. Yapılar ve çevresi arasındaki ilişkiler kent estetiğinin niteliğini belirler (Güremen 2011). Averill (1998) ve Akyüz (2016)'e göre kentler gibi yapılı, fiziksel çevrelerin başarılı bir şekilde inşa edilmesinde estetik kalite en önemli değerlerden birini oluşturmaktadır. Burada kent estetiği mimari yapıların şekil açısından güzel ya da çirkin inşa edilmesi düşüncesinden öte tüm kenti görsel karakterleri ile bütün olarak ele alan bir anlayışı gerektirmektedir.

Kentler görsel, doğal, kültürel, tarihi, mimari, sosyal ve yapay öğelerin tümünü barındıran ve bu öğelerin karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu karmaşık sistemlerdir (Ayyıldız 2017). Kentlerdeki karmaşıklığın içeriğini bina-bina, bina-sokak, caddeler, meydanlar, parklar tüm çevresel değerler, insanlar ile bütün elemanlar arasındaki ilişkiler ağı, yapılaşmış çevre ve bunların arasındaki ilişkilerin yarattığı sorunlar oluşturmaktadır (Tezer 2002). Farklı kentsel yapı unsurları ve kent dokularının birbiri ile uyumlu birlikteliği ve doğru çözümlenmiş bağlantıları estetik ile ilgilidir. İnsan davranış ve gereksinmeleri sonucu oluşan (korunak, barınma, ulaşım, vb.) insan yapıları ve estetik dokular bir bütünün parçaları olarak iyi entegre edilmelidirler.

Akyüz (2016)'e göre planlı kentleşme ile estetik birbirini tamamlayan iki önemli olgudur. Planlı gelişim gösteren kentler, doğal, kültürel ve yapay çevreyi koruyabilir ve tümünü aynı platformda başarılı bir şekilde harmanlayabilir. Aksine düzensiz ve kontrolsüz bir kentleşme ise, bu durum kentlerin estetiğini ve imajını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda kentsel planlama, kent estetiğinin vazgeçilmez bir unsuru olarak kabul edilmelidir. Kentlerin, başarılı bir şekilde estetik açıdan korunabilmesi ya da geliştirilebilmesi için kentleşme sürecinin kontrollü ve planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi ve kentsel planlamanın sistematik bir şekilde uygulanması ihtiyacı vardır.

Doğal ve kültürel peyzajların sürdürülebilirliği açısından, peyzaj karakterlerinin tanımlanmasında; bu karakterlerin değişimlerinin ölçülmesinde, duyular yoluyla bilgi edinimini sağlayan araçların başında gelen görme duyusunun etkinliği bir ölçüt olarak

kullanılmaktadır. Bu kapsamda, kentsel tasarım ve planlama çalışmalarında görsel algı ve görsel peyzaj çalışmaları yapılmaktadır. Kentsel mekanların peyzaj karakterlerinin değerlendirilmesinde kentsel faktörlerin çeşitliliği, yoğunluğu, dağılımı, yeterliliği, estetik değeri, kente katkısı gibi özellikler ön plana çıkmaktadır.

Kent estetiği ülkemiz için yeni bir kavram olmakla birlikte, kent nüfusunun hızla artmasına ve şehirlerin hızla büyümelerine bağlı olarak kentlerin estetik açıdan tatmin edici bir şekilde tasarlanması bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu amaçla 2017 yılında çıkartılan *Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği* Resmi Gazete (2017) ile kente ait görsel çevre kalitesinin iyileştirilmesi yönünde çalışmalar yapmak üzere *Mimari Estetik Komisyonlarının* kurulması öngörülmüştür.

Mimari estetik komisyonu şehrin yöresel mimarisine ilişkin tespitleri yapan, meydan, yol, kaldırım, tabela, kent mobilyaları ve benzeri düzenlemelerdeki usullere ilişkin öneriler getiren, yapıların ve onaylı mimari projelerinin özgün fikir ifade edip etmediğine, umumi binaların fonksiyonu ve özelliği gereği farklılık arz edip etmediğine karar veren komisyondur (Resmi Gazete 2017).

Kent estetiği konusunda yerel yönetimlerin girişimleri kapsamında *Antalya Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nin* 08.08.2014 tarih ve 334 sayılı kararı ile; Antalya Büyükşehir Belediyesi 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Hükümlerinin 17/ 1 maddesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği'nin 2.06 maddesi, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin 10., 27. ve 34. Maddeleri doğrultusunda "görev ve yetkilerinin genişletilerek" 19 ilçe sınırlarını kapsayan ve daire başkanlığı ve müdürlükler düzeyinde *"Kent Estetik Kurulu"* oluşturulması kararı alınmıştır.

Estetik olgusunun kentlerde yer bulması, kentsel çevre ve *y*aşam kalitesinin geliştirilmesi ihtiyacı noktasında *Kent Estetik Kurulları* önemli işlevler üstlenmiştir. Özellikle 2000'li yıllarla birlikte yerelleşme politikalarının öne çıktığı dönemde çok sayıdaki belediye tarafından kentsel estetik çalışmaları başlatılmış ve ülkemizde neredeyse bütün ilçe, il ve Büyükşehir Belediyelerinde kent estetik kurulları oluşturulmaya başlanmıştır. Kuruluşları ilgili belediye yönetmeliklerine göre farklı olsa da büyükşehir sınırları içerisinde yerleşik ve yerleşime yeni açılacak alanlardaki meydan, bulvar, cadde ve anayollarda cephesi bulunan yapıların şehircilik, mimarlık, mühendislik kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı disiplinlerinin katılım ve sentezi ile yaratıcı ve estetik çözümlere dönük bina cepheleri ile örnek kent mekanları ve kentsel tasarım projeleri elde etmek üzere görüş bildirmek *Kent Estetik Kurulları*nın görevleri arasındadır.

Kentlerin mimari, doku ve mekânsal özellikleri ile kent kimliğinin tespit edilmesi hem dünya standartlarına uygun hem de özgün mimari ve mekânsal zenginliklerin korunarak kent kimliğinin geliştirilmesi bağlamında *Kentsel Tasarım Rehberlerinin* ve tasarım standartlarının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği (Resmi Gazete 2014) Md 30/7.'nde *Kentsel Tasarım Rehberi* ile ilgili 'Kentsel tasarım projesi doğrultusunda mekânın imge, anlam ve kimlik kazanmasını, estetik ve sanat değerinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesini amaçlayan ve mekânsal planlama sistematiği içerisinde uygulamaya yönelik kılavuz ve tavsiye niteliğinde kararları içerecek şekilde kentsel tasarım rehberi hazırlanır' tanımı yapılmıştır.

Kentsel Tasarım Rehberi kentsel tasarım projesi doğrultusunda mekânın imge, anlam ve kimlik kazanmasını, estetik ve sanat değerinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesini amaçlayan ve mekânsal planlama sistematiği içerisinde uygulamaya yönelik kılavuz ve tavsiye niteliğinde kararları içeren rehberlerdir. Kentsel Tasarım Rehberleri kuralları tanımlayan, anlaşılır, açıklayıcı ve yönlendirici belgeler olarak bilgi, grafik, diyagram ve şemalar ile ifade etmeli ve süreç içerisinde görev alan tüm aktörlere, içerik bilgilerini kolay anlaşılır bir biçimde göstermelidir (Resmi Gazete 2014).

Kentin düzenlenmesi disiplinler arası çerçevede bilim ve sanat dallarıyla buluşan ve gerçek anlamda yaşamla bütünleşen bir ekip çalışması gerektirmektedir. Bu ilişkiler bütünü oluşturulacak kent estetiği kurul veya komisyonlarında her bir katmana hakim alanında uzman mesleklerin ortak çalışmaları gerekliliğini doğurmaktadır. Bu nedenle kent estetik kurullarında şehircilik, mimarlık, kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı meslek disiplinlerinden uzman kişilerin bulunması esastır.

Kent estetiği yalnızca meydan, cadde, bulvarlara bağlı olmadığı gibi yalnızca mimari bloklara, parselizasyona, yeşil alan kurgusuna da dayalı değildir. Kentsel tasarım her iki unsuru birbirine bağlayan bir disiplin olarak doğmuştur. Diğer yandan hızlı kentleşmenin yaşandığı ülkemizde kentler çoğu zaman estetik kaygılardan uzak gelişmektedir. Mevcut uygulamalar incelendiğinde ise estetik ile ilgili çalışmaların çoğu zaman bina ve yapı ölçeği ile sınırlı kaldığı, kenti bir bütün olarak değerlendirildiği ve kent estetiğinin peyzaj ölçeğinde ele alındığı sınırlı sayıda çalışma olduğu anlaşılmıştır.

Bu çalışmanın amacı Antalya Kenti Muratpaşa İlçesi örneğinde alan kullanımları ve yapılaşma formlarına ait farklı tipolojiler üzerinden peyzaj karakterleri ile kent estetiği arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu amaçla öncelikle alana ait kentsel peyzaj karakterleri tanımlanmış ve karakterleri tanımlanan seçili alanlar üzerinden farklı meslek grupları ve halkın kente dair estetik algılarının neler olduğu araştırılmış ve Antalya Kenti Muratpaşa İlçesi kentsel peyzaj karakterleri ile kent estetiği arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir.

2. KAYNAK TARAMASI

Bu bölümünde estetik, kent estetiği, peyzaj karakter analizi, temel tasarım ilke ve ögeleri ve kent dokusunun sınıflandırılması ile ilgili yapılmış çalışmalar incelenmiştir.

2.1. Estetik ve Kent Estetiğinin Tanımlanmasına Yönelik Çalışmalar

Estetik ile ilgili olarak Tveit vd. (2009) görsel peyzaj öğeleri ve ekolojik peyzaj göstergeleri arasındaki kavramsal temeli inceleyerek, *görsel peyzajı öğelerini*; uyum, rahatsızlık, tarihsellik, görsel ölçek, imgelenebilirlik, karmaşa, doğallık, kısa vadeli değişimler olarak sıralamış ve estetik algısı açısından peyzajın görsel nitelikleri ve ekolojik işlevleri arasındaki güçlü bağları sürdürmenin önemli olduğunu vurgulamıştır.

Keshtkaran vd. (2017) kentsel peyzaj kalitesine yönelik olarak yüksek binalarda estetiğin temel ve ayırt edici faktörlerini tespit ederek, kentsel peyzaj tasarımlarına yönelik temel veriler ortaya koymuşlardır. Buna göre estetik için *denge, simetri, düzenlilik, basitlik, birlik, ekonomi, öngörülebilirlik, incelik, doğallık, opak, uyum, ölçek, düzen, oran, renk, materyal, stil* birincil; *asimetrik, geçirgenlik, stil, doluluk – boşluk, materyal, derinlik, ölçek, çeşitlilik, durağanlık* ayırt edici faktörler olarak tanımlamıştır.

Zaleskiené ve Vileniské (2014) kent peyzajları estetiğinin daha dikkatli incelenmesi gerektiğini vurgulayarak; peyzaj estetiği göstergeleri ve bu göstergelerin kentlerdeki uygulanabilirliği konusunda karmaşıklık, tutarlılık, imgelenebilirlik, doğallık, tarihselliği esas almışlar ve estetik göstergelerinin tüm peyzajlara başarıyla uygulanabileceğini belirtmişlerdir.

Rosley vd. (2013) kırsal alanların estetik güzelliğinin değerlendirilmesi için ihtiyaç duyulan göstergelerin doğruluğunu kanıtlamada kullandıkları Araştırma Modeli Analizinde Ode vd.'nin (2010)'ye göre estetik göstergelerini *gizem, rahatsızlık, idare, okunabilirlik, karmaşa, doğallık, kısa süreli iklim değişiklikleri, tarihsellik, açıklık, uyum, gizem, görüntülenebilirlik* olarak kabul etmişlerdir.

Wang ve Yu (2012) sistematik kalite, zamansal ve mekansal kalite ve zaman açısından inceledikleri peyzaj karakteri estetik yapısı LCAS (Landscape Characteristic Aesthetic Structure) modeli kapsamında zamansal ve mekansal dinamiklerin yanı sıra kentsel peyzajlar ve estetik arasındaki yakın ilişkiyi vurgulamışlardır.

Hermes vd. (2018) Almanya, peyzaj estetik kalitesi LAQ (Landscape Aesthetic Quality) ulusal değerlendirilmesi kapsamında peyzaj çekiciliği için *peyzaj çeşitliliği, doğallık ve teklik* göstergelerinin tanımlanması ve haritalanması amacıyla Tveit vd. (2006)'a göre *uyum, tarihsellik, görsel ölçek, imgelenebilirlik, karmaşa, doğallık, kısa vadeli değişimler* olmak üzere çeşitli görsel peyzaj unsurlarını kullanmışlardır. Çeşitlilik, doğallık ve benzersizliğin ayırt edici olduğu LAQ'nin Almanya genelinde büyük ölçüde değişiklik gösterdiği; yüksek LAQ sahip alanların dağ, nehir ve kıyı peyzajları, düşük LAQ sahip alanların ise şehir yapıları olduğu tespit edilmiştir.

Karimimoshave ve Winkemann (2018) kentteki yüksek binaların kentlerin görünürlüğünü, anlamını ve estetiğini değiştirdiğini belirterek, estetik-anlatım–perspektif ANP (Aesthetic Narrative Perspective) yöntemi kullanılarak yapıların kent silüetindeki

anlamını ve estetiğinin belirlenmesi kapsamında yüksek binaların kent estetiği üzerindeki etkisini görsel, estetik ve anlam ölçütüne göre araştırmışlardır.

Bell (2004) peyzaj tasarımlarında estetik kriterleri nokta, çizgi, düzlem, hacim, temel unsurlarının kullanımında *pozisyon, yön, yönlendirme, oryantasyon, boyut, şekil, form, aralık, doku yoğunluk; renk, ışığın* etkili olduğunu ve aynı zamanda *yakınlık, muhafaza, süreklilik, kilitleme, benzerlik, şekil ve mekan konum ve denge, gerilme, ritim, oran, ölçek ve sıralama, eksen, simetri, hiyerarşi, veri, dönüşüm* gibi unsurlar ile tamamlandığını ortaya koymuştur.

Ahmad Nia ve Atun (2016) görsel estetiğin nesnel faktörlerini *istikrazsızlık-denge, simetri- asimetri, düzenli-düzensiz, basitlik – karmaşıklık, birlik- parçalanma, aktif -pasif, saydam-opak, tek – çeşitlilik, form veya renk, ölçek, düzen– rastgelelik, oran, renk (açık, koyu), doğallık-öngörülememezlik, tarafsızlık- vurgu, düzlük– derinlik, materyal (taş, tuğla, metal, çimento, karışık), stil (modern, post modern), dolu ve boş alanlar* olarak değerlendirmişlerdir

Oktay vd. (2019) insan peyzaj etkileşiminin incelendiği alanlardan birinin estetik olduğunu, insanların belirli peyzajlara ve kentsel mekan düzenlemelerine tepki verdiğini ve estetik konusunun özel bir ilgi ve incelenme gerektirdiğini belirtmiştir.

Oktay vd. (2019) ve Chen vd (2016)'e göre peyzaj estetiği kişilerin günlük yaşamıyla yakından ilişkilidir. Toplumun peyzaj tercihlerini anlamak ve kullanıcıların tercih ettikleri peyzajları belirlemenin tasarımcılar için önemli bir aşama olup, sonuçlarının başarılı bir mekan tasarımı ortaya konmasında yararlı olacağını vurgulanmıştır.

2.2. Peyzaj Karakterlerinin Tanımlanmasına Yönelik Çalışmalar

Atabeyoğlu ve Bulut (2013) kentin yapısal mevcut durumunun ortaya koyulması ve kentin gelecek gelişim planlarına yön verilmesine ve planlama alt yapısı hazırlanmasına yönelik olarak kentsel peyzaj karakter analizi başlığı altında Ordu kenti için kentsel alan kullanım sınıflamasını gerçekleştirmişlerdir.

Akbana ve Bulut (2020) uluslararası öneme sahip Uluabat Gölü ve çevresi sulak alanının planlama, yönetim, koruma ve sürdürülebilir alan kullanımına yönelik olarak peyzaj karakter değerlendirmesi yöntemini kullanarak, sürdürülebilir alan kullanımına ilişkin öneriler geliştirmiştir.

Balta (2019) Antalya, Elmalı İlçesi örneğinde kırsal peyzaj karakterlerini analiz ederek; yükselti, konum ve yerleşim formları özellikleri temelinde seçilen 6 alan için yerleşim özellikleri yapı, parsel ve bahçe özellikleri, kültürel değerler başlıkları altında Köy Tasarım Rehberleri geliştirmiştir. Çalışmada alan kullanım faaliyetleri peyzaj deseni, doğal çevre ilişkisi, kültürel yapı ve gelenekler, bağlantı ağları, sınır elemanları, alan kullanımlarına bağlı bitki örtüsü, yerleşimler, binalar ve yapılar gibi yöreye özgü kırsal peyzaj karakterleri köy tasarım rehberleri için önemli bilgiler sunmuştur.

Koç ve Yılmaz (2017) Erzurum, Aras Havzası örneğinde gerçekleştirdikleri peyzaj karakter analizi çalışması sonucunda havzayla ilgili gelecekteki uygulama, yönetim ve kalkınma politikaları için temel bir veri kaynağı oluşturmuşlardır. Koç ve Yılmaz (2020) Erzurum, Pasinler ve Köprüköy ilçeleri örneğinde gerçekleştirdikleri peyzaj karakter analizi ile elde edilen sonuçlar doğrultusunda çalışmanın geleceğe yönelik havza içi uygulama, yönetim ve geliştirme politikalarında bir altık ve veri kaynağı oluşturacağını belirtmişlerdir.

2.3. Kent Tipolojisine Yönelik Çalışmalar

Kent tipolojisi kenti oluşturan mekanların bir sistem olarak ele alınmasına ve mekanın kente kazandırdığı değerler ile ilgilidir. Enil ve Köseoğlu (2016) kentsel tipolojisi çalışmalarında kent mekânını parçalara ayırarak incelemek yerine, kenti bir bütün olarak ele almanın gerekliliğine değinmiştir. Bir kentin tipolojisini tanımlamak kenti oluşturan binaların, meydanların, yolların, parkların; kentin fiziksel bileşenlerini birlikteliğini gerektirmektedir.

Gürer (2016) ve Yücel (1979) tip ve mimarlıkta tipolojinin uzun zaman öncesine dayandığına ve özellikle aydınlanma dönemi mimarlarının bina tipleri üzerindeki tipolojik çözümlere değindiğini belirterek kentsel mekânın yapısı ile ilgili tipomorfoloji tanımına yer vermiştir.

Panerai ve Castex (1970) kentsel mekânın yapısını anlamak üzere çözümleyici tipoloji ve morfoloji yaklaşımlarında kentleri zamansal bir varlık olarak ele alarak, tipler aracılığı ile kentin bir bütün olarak yapısal ilişkilerinin anlaşılabileceğine değinmiştir (Gürer 2016'dan).

Moudon (1994) tipolojik çalışmaların kentlerin fiziksel ve mekânsal yapısına odaklandığı için kent formunun (morfoloji) binaların tipine (tipoloji) bağlı detaylı bir

sınıflandırma gerektirdiğini; kentin bina ve açık alanlarının meydana getirdiği tipler ile detaylı sınıflandırmasının mümkün olduğunu ve tipomorfolojik incelemede kentin bütün ölçeklerinin dikkate alındığını belirtmiştir (Gürer 2016'dan).

Whitehand (2001) kentsel morfoloji okulu kurucusu Michael Conzen'ın kent peyzajı üzerindeki araştırmasında;

- Kent planı, zemin planı (kentin fiziksel yapısını gösteren iki boyutlu kartografik temsili sokaklar, parseller ve binalara dair blok planlar)
- Bina dokusu (binalardan ve açık alanlar) ile analiz etmiş, kentteki temel birimin parsel olduğunu; kent morfolojisinin caddeler, parseller ve binalar ile çeşitlendiğini ifade etmiştir.

Kent tipolojisi ile ilgili olarak Arıkan ve Gökmen (2016) İstanbul, Kadıköy, Feneryolu Mahallesi konut dokusu ve kentin oluşum/değişim hikâyesi üzerinden irdelediği ve farklı tarihsel süreçlerin ortaya çıkardığı konut katmanlarının mekânsal analizi ile farklı dönemlerde değişen konut-bahçe-sokak ilişkilerini incelediği çalışmasında başlangıçta bir sayfiye banliyösü olan ve büyük bahçeli ahşap köşklerden oluşan Feneryolu konut dokusunun apartman blokları ile değiştiğini, bahçe kullanımının azaldığını, sokakla ilişki zayıflamış ve giderek içe kapalı, parçalı bir kent dokusuna dönüştüğünü belirtmiştir.

Drew (1964) kent estetiği kitabında plancıların vereceği kararların kentin tüm görsel imgesini etkileyeceğini, kentin sadece arazi kullanım haritaları ve istatistiksel grafikler olarak görülmemesi gerektiğini, sonuç ürünün görsel olduğu kadar işlevsel olarak da etkili olması gerektiğini belirtmiştir. Drew (1964)'e göre bugün geliştirilen planlar, gelecek nesiller için şehirlerin karakterini tanımlayacaktır. Kültürümüz geliştikçe de kuşkusuz kentteki güzellikler için daha büyük bir talep olacaktır.

Kevin Lynch (1960) çok önemli bir referans kaynak olan kent imgesi '*İmage of the City*' kitabında kents imgesini *bağlantılar, sınırlar, bölgeler, odak alanları* ve *nirengi noktaları* olarak beş başlık altında tanımlamış; önerdiği kentsel imge haritasında beş öğeyi tanımlayan semboller kullanılarak, bir kentin özetlenmiş ifadesini ortaya koyabilen, soyutlama düzeyi yüksek bir ifade ile ortaya konulabileceğini göstermiştir. Lynch (1960)'e göre kent mekanının akılda kalıcı olması önemlidir ve kent kimliği ve yapılaşma bütünlüğü açısından mekanların ve binaların uyum içinde olması gerekmektedir. Bu açıdan *Lynch (1960)'in* çalışması, kent estetiğine önemli bir katkı sağlamaktadır ve aynı zamanda kentin işlevleri açısından nerede olduğumuzun bilgisini de vermektedir ve bu nedenle kentin görsel yapısını değiştirmeye teşebbüs edildiğinde bu unsurlar dikkate alınmalıdır (Ocakçı 2018).

Jacobs ve Gibberd (1980) kentlerin dokusu ile ilgili olarak, kente duyulan tepkiyi fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak sıralamış ve kentin formunun duygusal tepki ve fiziksel teşviğin geçmiş deneyimler ışığında ve malzemelerin takdir edilmesi ile yorumlanabileceğini ifade etmişlerdir.

Aru (1998) 1972-75 yılları arasında yaptığı *''Türk Kent Dokularının İncelenmesine ve Bugünkü Koşullar İçinde Değerlendirilmesine İlişkin Yöntem Araştırması''* çalışmasında Anadolu'nun 7 coğrafi bölgesinden seçtiği örnekleri alt

coğrafi, ekonomik, tarihi, demografik ve iklimsel özelliklerine göre analitik ve algı yöntemlerini kullanarak *Türk Kentlerini* analiz etmiştir.

Aru (1998) kent doku tiplerini 8 ayrı grupta incelemiştir.

A Tipi Dokular; içinde yer yer ışınsal dağılımların bulunduğu, iç yolların serbest ve organik düzende olduğu bu doku tipinde sınırları kuvvetlidir

B Tipi Dokular; genellikle ova ve yayla düzlüklerinde kurulan kentlerde görülen ve içinde üzüm salkımı biçiminde gelişmelerin bulunduğu bu doku tipinde A tipine benzemekte ancak doku sınırları daha kuvvetlidir.

C Tipi Dokular; çok sayıda ulaşım ağı ve yolların bulunduğu doku tipi zengin, çok sayda kentsel mekanlardan oluşmaktadır ve yol genişlikleri ile farklılaşan çok köşeli, kuvvetli sınırları vardır

D tipi dokular; bu doku tipi yamaçlarda kurulmuş, eğime paralel kentlerde görülür. Sık dokuların bulunduğu ve ana özelliği yayalara yönelik olan bu doku tipinde kentsel mekanlar gelişmemiştir.

E tipi dokular; daha çok ovalarda ve az eğimli yamaçlarda kurulmuş kentlerde görülen ve sınırları oldukça kuvvetli, çok sayıda büyük kentsel ulaşım ağlarının ve mekanların olduğu bu doku tipinde yol sistemleri ışınsal dağılımlar göstermektedir

F tipi dokular; kentsel hizmet fonksiyonlarını tepeler eğimin az olduğu, yaya ağırlıklı yuvarlak, kuvvetli sınırlara sahip kent dokularıdır. D Tipinde olduğu gibi, eğim nedeni ile motorlu araca elverişli olmayan yollardan oluşur.

G tipi dokular; büyük geometrik adalar içinde, çok serbest, organik formlarda yol düzenin olduğu bu doku tipinde simetrik düzeni görülmektedir.

H tipi dokular; daha çok korunmuş sit alanlarında ve kaleli kentlerde görülen bu doku tipinde hem doku, hem de yapılar, iyi korunmuş durumdadır. Kentsel mekânlar iyi gelişmiştir ve kale etrafında, bir çevresel yol bulunmaktadır.

Antalya'nın kentsel dokusu ile ilgili olarak da Aru (1998) kentin Roma devrine ait liman ve kale içinde kurulduğunu, kalenin güneydoğusunda denize dik inen bir yol etrafında lineer bir biçimde geliştiğini, Osmanlı ve Selçuklu dönemlerinde kuzeyde kara yönünde, Konyaaltı-Silifke aksına dikey inen Isparta yolu ile ışınsal bir sistem oluşturduğunu ve kentte batı ve kuzey gelişmeleri en önemli gelişmeler olduğunu vurgulamıştır.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

Çalışma alanı olarak, konum ve fonksiyonları açısından, çoklu peyzaj karakterleri ve kent fonksiyonları açısından Antalya ili Muratpaşa ilçesi kent peyzajları seçilmiştir. Araştırma alanı güney yönünde Akdeniz, kuzeyinde Kepez ilçesi, batısında Konyaaltı, doğusunda ise Aksu ilçeleri yer alan Muratpaşa ilçesi 36° 51′ 7″ kuzey enlemleri ile 30° 45′ 33″ doğu boylamları arasında bulunmaktadır (Şekil 3.1).

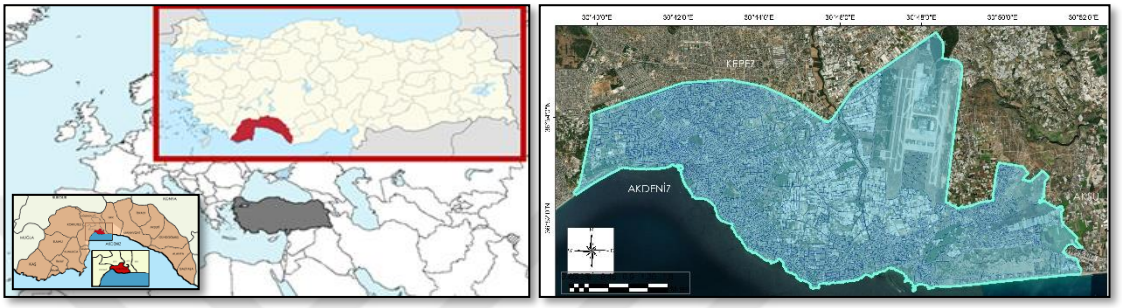

Şekil 3.1. Araştırma alanı genel konumu

Muratpaşa İlçesi konut ve yerleşim başta olmak üzere ticaret, turizm, kıyı kesimi boyunca falez parkı, Kırcami mahallesinin doğusunda kalan tarım alanları gibi çok farklı alan kullanımları ile farklı karakterler sergilemektedir. Muratpaşa adını, yapım tarihi 1570 olan Muratpaşa Camii'ne de adını veren Karaman Beyi Murat Paşa'dan almaktadır.

Antalya Büyükşehir Belediyesinin kuruluşu ile Muratpaşa Belediyesi de 1993 yılında Alt Kademe Belediyesi statüsü kazanmıştır. 22 Mart 2008 tarih ve 26824 sayılı mükerrer Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5747 sayılı Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde ilçe kurulması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun ile, Antalya ili sınırları içerisinde merkez İlçe niteliği taşıyan 5 yeni ilçe kuruldu. Bu kanun ile birlikte Muratpaşa Belediyesi İlçe Belediyesi olmuştur.

Muratpaşa İlçesinin kuruluşu Kaleiçi bölgesi ile birlikte Antalya'nın kuruluşuna karşılık gelir. MÖ 200'lü yıllarda Bergama kralı II. Attalos tarafından kuruluna kent Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı dönmeleri ile tarihsel dokusunu kazanmıştır. Turizm gelişmelerinin etkisi ile 1980'li yıllarla birlikte yüksek katlı binalar ile kent dokusu ağırlık kazanmış, kent içi ve çevresi turizm tesisleri ve Kundu gibi turizm bölgeleri gelişmiştir.

Çalışma materyalleri ile ilgili olarak hava fotoğrafları, Google Earth uydu görüntüleri, çalışmada kent estetiğinin yapı, sokak, mahalle, semt ve ilçe ölçeklerinde ele alınacak olması nedeniyle, Muratpaşa ilçesi için hazırlanmış olan haritalar, bunların yanı sıra çalışma alanı ve konusu ile ilgili daha önceden yayınlanmış kitap, tez, makale, bildiri gibi yazılı kaynaklar, internet sitelerinden alınan bilgilerin, materyal olarak kullanılmıştır.

3.2. Metot

Tez çalışması 6 Aşamada gerçekleştirilmiştir (Şekil 3.2). Çalışmanın ilk aşaması gerekli olan literatür verilerin temin edilmesine yöneliktir: Bu araştırmada kullanılan literatür verileri, çalışma sürecinde elde edilen aşamalara göre özetlenmiştir. Bunun sonucunda kuramsal temeller ortaya konulmuştur. Bu aşamada temel bilgilerin oluşturulması amacıyla konu ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklar, akademik çalışmalar araştırılmış, internet üzerinden konuyla ilgili bilgiler elde edilerek, yer alan önceki çalışmalar derlenip sınıflandırılmış ve önceki çalışmalarda ortaya konulan sonuçların yapılacak bu çalışma ile benzerlikleri ve /veya farklılıkları tespit edilerek çalışma için temel kavramsal veriler elde edilmiştir.

Bu kapsamda Muratpaşa ilçesinin halihazır haritaları, çalışma alanına ait doğal veriler, uydu görüntüleri, hava fotoğrafları ve aynı zamanda kentin yapılaşma sınırlarına ve alan kullanımlara dair öngörülerin tanımlandığı Çevre düzeni planı, temin edilmiştir. Toplanan bilgiler sayısallaştırılarak dijital ortama aktarılarak ve tek bir veri tabanında toplanmış ve analiz edilmiştir.

Çalışmanın ikinci aşaması kentin alan kullanımlarının, kent ve yapı tipolojilerinin tanımlanması ve haritalanmasına yöneliktir. Bu amaçla uydu görüntüleri üzerinden Muratpaşa ilçesinin alan kullanımı, kent ve yapı tipolojisi analizi yapılmış ve haritalandırılmıştır. Alan kullanımlarının tanımlanmasında CORINE Alan Örtü sınıfları esas alınmıştır. CORINE, (COoRdination of INformation on the Environment = Çevre Konusundaki Bilgilerin Koordinasyonu) Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 1985 yılında başlatılan ve AB düzeyinde çevrenin durumu konusundaki bilgilerin eşgüdümünün sağlanmasını amaçlayan bir programdır (EEA 2000). CORINE- Alan Örtüsü Sınıfları ise CORINE Programı kapsamında gerçekleştirilen alt projelerden biridir. CORINE Alan Örtüsü 1. Seviyede 5 sınıf 2. Seviyede 16 sınıf ve 3. Seviyede 44 sınıf ile tanımlanmaktadır.

Çalışmada araştırma alanındaki CORINE 1. Seviyedeki sınıfların tümü ve Seviye 3'teki 11 sınıfı kullanılmıştır. Daha alt detayda ise Tarım ve Orman Bakanlığı (TARİH)'nın 4.Seviye sınıfları kullanılarak Muratpaşa ilçesi alan kullanımları ve yapı tipolojileri tanımlanmıştır. Elde edilen farklı alan kullanım sınıfları ve tipolojilerine göre en az 1 en çok 3 arasındaki tekerrürler ile ‘‘Peyzaj Karakterlerinin Analizi ve Kent Estetiği Analizlerine yönelik, örnekleme alan deseni oluşturulmuştur.

Çalışmanın üçüncü aşamasında seçilen örnekleme alanlarında Peyzaj karakterlerinin analizleri gerçekleştirilmiştir. Burada her bir örnekleme alnından çekilen fotoğraflar eşliğinde karakter analizi çalışması yürütülmüş, aynı zamanda kent estetiği algısına esas fotoğraf setleri oluşturulmuştur. Peyzaj karakteri analiz formu (EK-1) Washer (2005), Swanwick (2002), Turner (2005) ve Atik vd. (2010)'ın Peyzaj karakter analizi yaklaşımları temel alınarak uygulanmıştır. Bu kapsamda seçilen alanların;

- Topoğrafik özellikler (düz, kıyı…),
- Baskın arazi örtüsü (yapılar, bitki örtüsü…),
- Görsel peyzaj özellikleri (Form, kompozisyon…),
- Peyzaj algısı (güvenlik, memnuniyet…),
- Yerleşim özellikleri (geleneksel, modern…) analiz edilmiştir.

Çalışmanın dördüncü aşamasında, kent estetiği algısı analiz formu meslek grupları başta olmak üzere farklı gruplara uygulanmıştır. Üçüncü aşamada peyzaj karakter analizinin gerçekleştirildiği 35 alan içinden seçilen 8 farklı alan için oluşturulan Kent estetiği algısı analiz formunun hazırlanmasında Hermes vd. (2018), Zaleskiene vd. (2014), Wang ve Yu (2012), Karimimoshaver (2018), Rosley vd. (2013), Tveit vd. (2009), Keshtkaran vd. (2017)'in Estetik Algısı çalışmaları esas alınmıştır.

Kent estetiği algısı analiz formu (EK-2):

- Antalya Kent halkına,
- Farklı kentlerde yaşayan katılımcılara,
- Uzman gruplarına,
- Öğrencilere
- Muratpaşa Belediyesi bünyesindeki çalışanlara,
- Antalya Büyükşehir bünyesindeki farklı gruplara uygulanmıştır.

Kentler ve yapılar, hepsi birer planlama ve tasarım ürünleri olarak ortaya çıkmaktadır. Kent estetiği ölçülebilir hale getirmek için seçilen parametre bu bağlamda net olarak görsel tasarım ilkeleri ve ögeleri ilişkilidir. Kent estetiği algısı anketi görsel tasarım unsurlarından olan *nokta, form, doku, renk, ölçek, kompozisyon, tekrar* ve *desen* içermiş ve katılımcılara örnek alanlarla ilgili soruları cevaplamaları yanında kent estetiği tanımını yapmaları ve kent estetiğine yönelik önerileri istenmiştir.

Çalışmanın beşinci aşaması, Antalya kenti peyzaj karakterleri ile kent estetiği algısı arasındaki ilişkilerin analizi ve bileşenlerinin neler olduğu tanımlanmasına yöneliktir. Bu aşamada kent estetiği algısı analizi sonuçları Excel veri tabanı üzerinde depolanmış, düzenlenmiş ve SPSS programına aktarmak üzere düzenlenmiştir.

SPSS programında depolanan bilgilerin öncelikle güvenilirlik analizi yapılmış, sonrasında her bir alanın frekans dağılımları incelenmiş ve verilen yanıtlar özetlenmiştir. Bu yanıtların karşılıklı önemliliklerini test etmek ve aralarındaki ilişkileri ortaya koymak amacı ile seçilen tek ve çoklu değişkenler için CHI SQUARE TEST analizleri gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında her bir alan için estetik ve görsel tasarım unsurları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Aynı zamanda kent estetiği ile ilgili elde edilen bulgular Antalya kenti "kent estetiği algısı bileşenleri ile ArcMap programı yardımıyla alansal veriler ile haritaya aktarılmıştır.

Çalışmanın altıncı aşamasını çalışma sonuçlarının Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği kapsamında ve kent estetik kurullarının çalışmaları bağlamında yorumlanması bölümü oluşturmaktadır. Burada Muratpaşa İlçesindeki çoklu karakterlere sahip alanların estetik algıları yorumlanmış, anket katılımcılarına sorulan ve yanıtı alınan kent estetiği tanımı bağlamında ve alanın daha estetik olması için ne isterdiniz sorularına alınan yanıtlar yorumlanmış ve sonuçları Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği kapsamındaki, kent estetik kurullarının çalışmaları bağlamında ve Mekansal Alan İmar Yönetmeliği ve kentsel tasarım rehberleri kapsamında öneriler getirilmiştir. Sonuç olarak Antalya kentini, kent estetiği açısından olumlu yönde geliştirmeye yönelik tasarım çözümleri ve önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

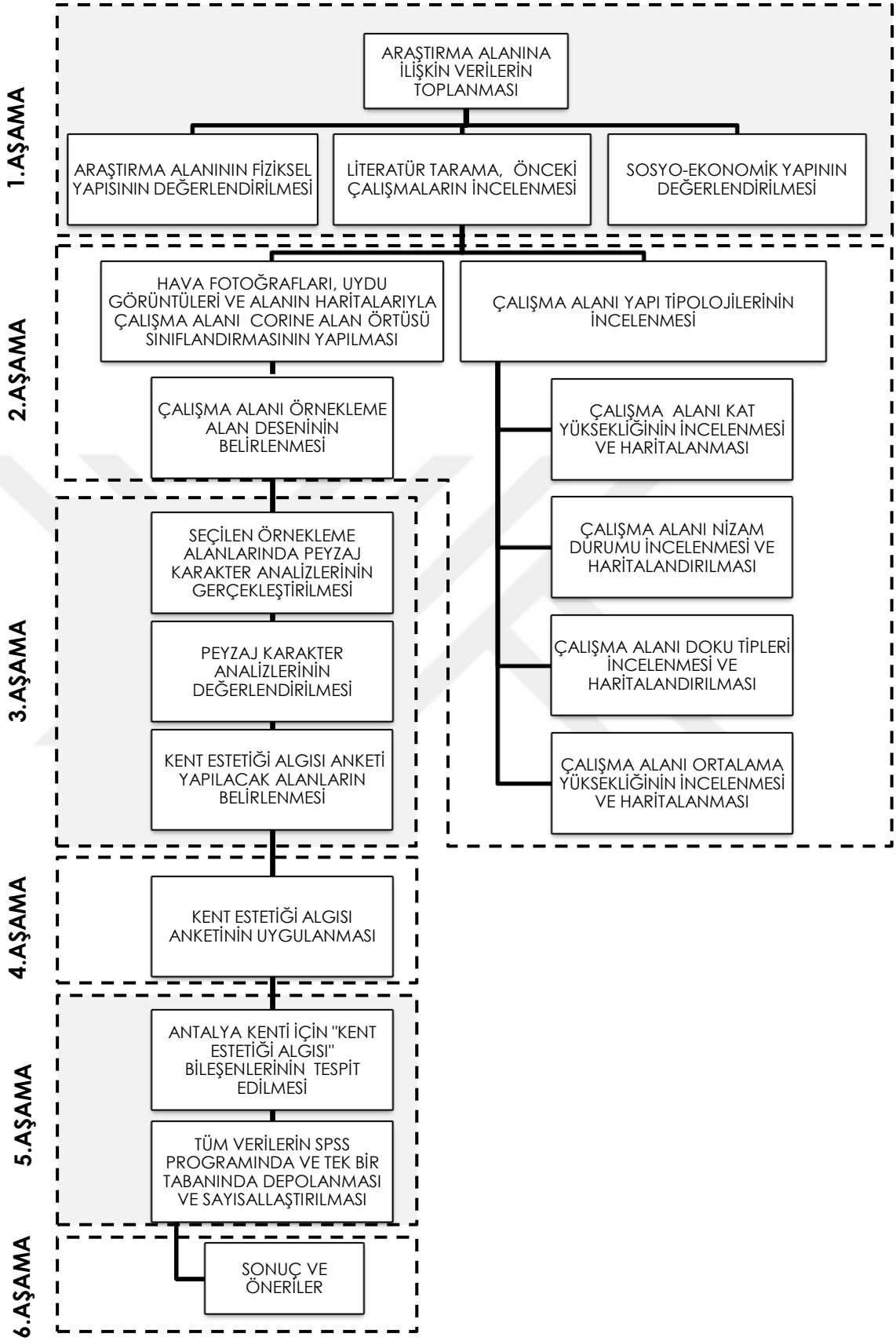

Şekil 3.2. Araştırma yöntemi akış şeması

4. BULGULAR

4.1. Çalışma Alanı Doğal Yapısı

Çalışma alanı doğal yapısı; topografya, iklim ve bitki örtüsü başlıkları altında incelenmiştir.

4.1.1. Topoğrafya

Türkiye'nin güneybatı Akdeniz bölgesinde bulunan Muratpaşa, doğuda Aksu, kuzeyde Kepez, batıda Konyaaltı ilçeleri ve güneyde ise Akdeniz ile çevrilidir. Muratpaşa ilçe merkezi Akdeniz kıyısında 8804 hektarlık alana yerleşmiştir. İlçenin toplam olarak 20 km sahil kıyı şeridi vardır (Muratpaşa Belediyesi 2015 – 2019 Stratejik Plan).

Muratpaşa' nın genel topografyası, şehir merkezinin engebeli kayalıklar üzerinde, denizden 30 m'ye kadar yükselen bir kireçtaşı traverten terasları ile öne çıkmaktadır. İlçenin kıyı kesimi doğuda Aksu nehrinin vadisinde ve batıya doğru Konyaaltı plajının kuzeyine kadar uzanmaktadır (Muratpaşa Belediyesi 2015 – 2019 Stratejik Plan).

Muratpaşa ilçesinin büyük bir kısmı denizden itibaren 25-30 m'lik falez platform üzerinde yer alır. Bu bölüm yükseltisi hafif bir eğimle kuzeybatı yönünde 110 m'ye yükselmektedir (Arınç, 2006; 2040 Planından). Kentin bu bölümünde dağların kıyıdan itibaren hemen yükselmesi dalga aşındırmasının etkisini arttırarak falezlerin oluşmasını beraberinde getirmiştir. Batısında Konyaaltı Plajlarının bir kısmının da yer aldığı Muratpaşa sınırları içinde kentin doğusunda ise Lara ve Karpuzkaldıran plajları bulunmaktadır (Dünden Bugüne Antalya 2012).

Arazi yapısı incelendiğinde, ilçenin deniz seviyesinden kuzeye doğru yükseltinin arttığı gözlenmektedir. Konyaaltı viyadük kesiminden doğuda Düden Parka kadar önce çıkan falezler doğuda yerini plajlara bırakmaktadır. Kıyı falezleri boyunca Kuğulu, Atatürk Kültür, Yavuz Özcan, Karaalioğlu, Haşim İşcan, Falez 2 Yalım, Prof. Dr. Erdal İnönü Kent Parkı, Mehmet Manavoğlu Falez 3, Falez 1, Düden parkları yer almaktadır.

Antalya'nın en önemli su kaynağı Kırkgözler Bıyıklı Düdeni ile yeraltına, daha sonra Düdenbaşı Kaynakları ile tekrar yüzeye çıkmakta, Muratapa İlçesi sınırları içinde Düden Çayı, Düden Şelalesi olarak falezler üzerinden Akdeniz'e ulaşmaktadır (Dünden Bugüne Antalya 2012).

4.1.2. İklim

Bölge iklimi tipik olarak yazların sıcak ve kurak, kışları ise genelde yağışlı geçmekle birlikte, iç kesimlerdeki sıcaklıklar kıyıya yakın kesimlere oranla düşük, don olayları daha fazladır. İlkbahar yağışları kıyıya yakın kesimlerde iç kesimlere oranla daha azdır (Dünden Bugüne Antalya 2012). Yazın ortalama sıcaklık 30-34 derece arasındadır. Ocak ayında ise sıcaklık ortalama 9-15 derece arasında değişir. Şehirde kar ve don olayları çok seyrek görülmektedir (Antalya Büyükşehir Belediyesi 2019).

İlde yıllık ortalama nispi nem %64 civarındadır. Yazları çok ender görülen yağmur, aralık, ocak ayları ile ilk ve sonbahar aylarında sağanak şeklinde düşmektedir.

Antalya, yılda ortalama 300 güneşli günü, 18.7 derece yıllık sıcaklık ortalaması ile yılın 12 ayı turizm hareketlerine imkan sunan, ender bölgelerden birisidir (Muratpaşa Belediyesi 2015 – 2019 Stratejik Plan).

4.1.3. Doğal Bitki örtüsü

Bölgenin doğal bitki örtüsünü kızılçam ormanları (*Pinus brutia*) ile sıcak ve kurak iklim koşullarına uyumlu maki temsil etmektedir. Kent dokusu içinde doğal ormanların çok az kesimdeki kalıntılarının yanı sıra, özellikle kıyı falezleri boyunca maki bitki örtüsü ve türlerini görmek mümkündür. Fakat Muratpaşa yerleşimi ev, konut bahçeleri, kamu kurum bahçeleri, kent parkları kültürel bitki örtüsünü içermektedir.

4.2. Çalışma Alanı Sosyo- Ekonomik Yapısı

4.2.1. Nüfus ve demografik yapı

Muratpaşa, Antalya İlinin 19 ilçesi arasında nüfus bakımından en büyük 2. ilçesidir. 55 mahallesi vardır (Şekil 4.2.1). TÜİK 2019 yılı verilerine göre 510.368 kişi olan ilçede nüfusun en yoğun olduğu mahalle 35.220 kişi ile Güzeloba'dır. En az nüfusa sahip olan mahalle ise 83 kişi ile Tuzcular'dır. Nüfusunun 250.364 erkek ve 260.004 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %49,06 erkek, %50,94 kadın; nüfusun %14,39'u yaşlı – 54,2'si orta ve %31,40'ı genç yaş grubudur (Çizelge 4.2.1)

Çizelge 4.2.1. Muratpaşa mahalleleri nüfus yapısı (TÜİK, 2019)

MURATPAŞA İLÇESİ MAHALLE NÜFUS VERİLERİ									
S.N	**Mahalle Adı**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**S.N**	**Mahalle Adı**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
1	Altındağ Mahallesi	8.410	4.020	4.390	**29**	Kızıltoprak Mahallesi	23.953	11.821	12.132
2	Bahçelievler Mah.	6.209	2.820	3.389	**30**	Konuksever Mah.	21.211	10.707	10.504
3	Balbey Mahallesi	999	541	458	**31**	Mehmetçik Mahallesi	1.896	971	925
4	Barbaros Mahallesi	183	95	88	**32**	Meltem Mahallesi	12.370	5.793	6.577
5	Bayındır Mahallesi	8.796	4.372	4.424	**33**	Memurevleri Mah.	7.443	3.554	3.889
6	Cumhuriyet Mah.	11.314	5.694	5.620	**34**	Meydankavağı Mah.	28.908	14.037	14.871
7	Çağlayan Mahallesi	27.282	13.246	14.036	**35**	Muratpaşa Mahallesi	12.934	6.415	6.519
8	Çaybaşı Mahallesi	8.399	4.120	4.279	**36**	Sedir Mahallesi	8.617	4.242	4.375
9	Demircikara Mah.	5.177	2.423	2.754	**37**	Selçuk Mahallesi	122	71	51
10	Deniz Mahallesi	6.983	3.340	3.643	**38**	Sinan Mahallesi	8.056	3.934	4.122
11	Doğuyaka Mah.	4.928	2.476	2.452	**39**	Soğuksu Mahallesi	10.635	5.228	5.407
12	Dutlubahçe Mah.	10.979	5.498	5.481	**40**	Şirinyalı Mahallesi	18.793	8.843	9.950
13	Elmalı Mahallesi	929	498	431	**41**	Tahılpazarı Mahallesi	2.038	1.119	919
14	Ermenek Mahallesi	7.033	3.603	3.430	**42**	Tarım Mahallesi	1.809	915	894
15	Etiler Mahallesi	14.602	7.377	7.225	**43**	Topçular Mahallesi	1.260	958	302
16	Fener Mahallesi	17.753	8.284	9.469	**44**	Tuzcular Mahallesi	83	52	31
17	Gebizli Mahallesi	8.757	4.448	4.309	**45**	Üçgen Mahallesi	10.454	5.034	5.420
18	Gençlik Mahallesi	6.578	3.030	3.548	**46**	Varlık Mahallesi	10.240	4.920	5.320
19	Güvenlik Mahallesi	13.454	6.485	6.969	**47**	Yenigöl Mahallesi	1.526	882	644
20	Güzelbağ Mahallesi	4.630	2.311	2.319	**48**	Yenigün Mahallesi	23.822	12.030	11.792
21	Güzeloba Mahallesi	35.220	17.189	18.031	**49**	Yeşilbahçe Mahallesi	17.153	8.038	9.115
22	Güzeloluk Mah.	8.906	4.386	4.520	**50**	Yeşildere Mahallesi	5.280	2.679	2.601
23	Haşimişcan Mah.	1.543	723	820	**51**	Yeşilova Mahallesi	2.871	1.459	1.412
24	Kılınçarslan Mah.	459	257	202	**52**	Yıldız Mahallesi	9.276	4.518	4.758
25	Kırcami Mahallesi	2.755	1.338	1.417	**53**	Yüksekalan Mah.	9.124	4.526	4.598
26	Kışla Mahallesi	3.504	1.839	1.665	**54**	Zerdalilik Mahallesi	8.295	3.961	4.334
27	Kızılarık Mahallesi	20.162	10.181	9.981	**55**	Zümrütova Mahallesi	1.622	781	841
28	Kızılsaray Mah.	4.633	2.282	2.351		**Toplam**	**510.368**	**250.364**	**260.004**

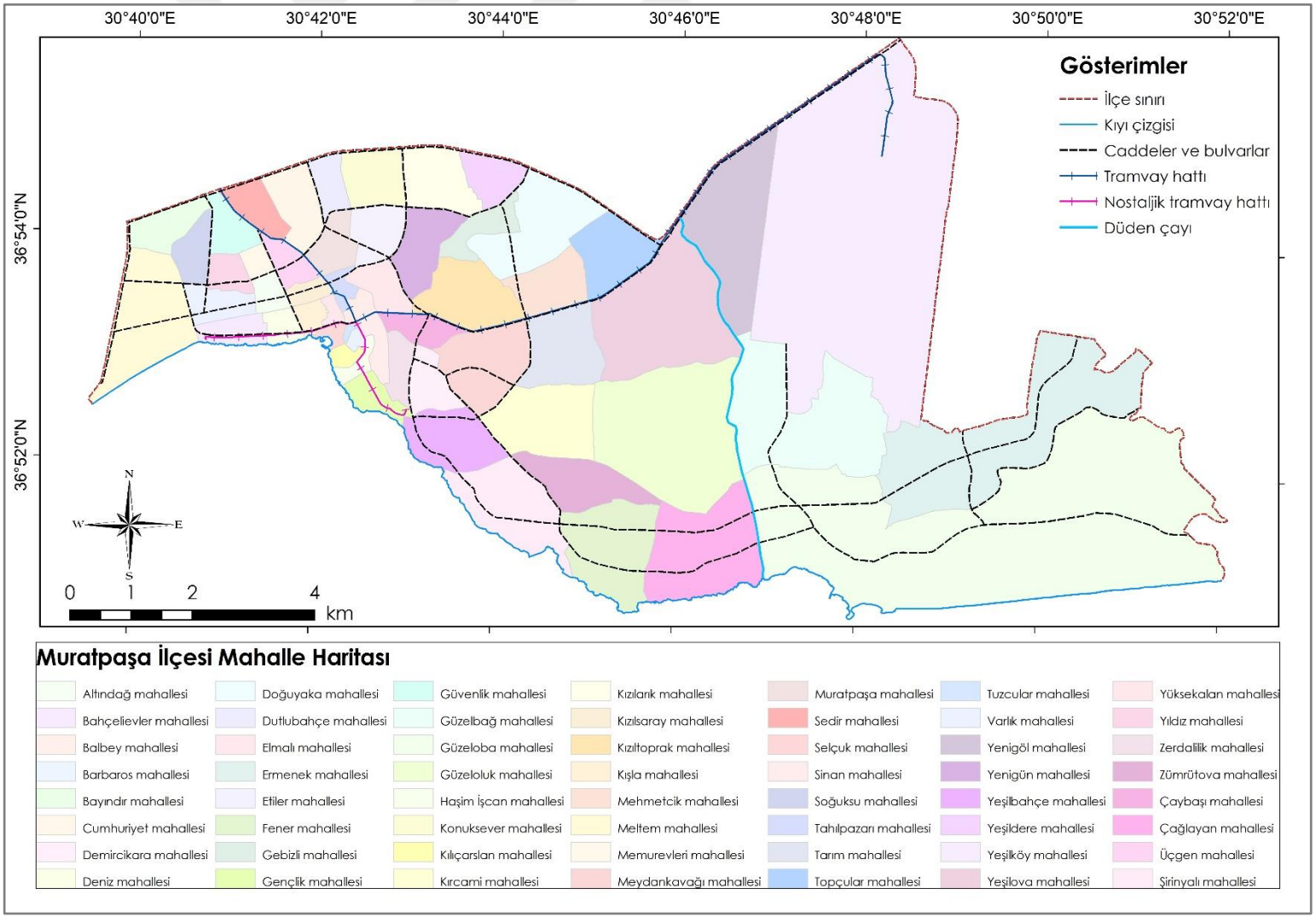

Şekil 4.2.1. Muratpaşa İlçesi mahalle konumları

4.2.2. Ekonomik yapı

Turizm; Muratpaşa ilçesinde özellikle yaz aylarında turizm sezonunun açılması ile nüfus artmakta ve ekonomi hareketlenmektedir. İlçe sınırları içinde bulunan turistik tesislerin büyük bir kısmı kent içi oteller niteliğinde iken, Lara ve Kundu bölgeleri çok yıldızlı otelleri ile birlikte lüks turizme hizmet etmektedir.

Tarım ve Hayvancılık; ilçenin diğer bir gelir kaynağı ise tarım olup içinde 11 mahallenin bulunduğu yaklaşık 6354 dekarlık alanda üretim yapılmaktadır. En büyük payın örtüaltı sebzenin olduğu ilçede 4732 dekar örtüaltı, 441 dekar ise açık tarla sebze, 207 dekar meyve ve 424 dekar da süs bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır. Hayvancılık açısından ilçe Tarım Müdürlüğünün kayıtlarına göre 2000 adet küçükbaş, 934 adet büyükbaş hayvan bulunmaktadır (Muratpaşa Belediyesi 2015 – 2019 Stratejik Plan).

Sanayi ve sanayi kuruluşları; Sanayi genellikle narenciye tarımına dayalı olarak geliştiği ilçede 261 adet gıda üretim işyeri, 3150 adet toplu tüketim yeri, 3130 adet gıda satış noktası, 35 adet perakende balık satış noktası ve 150 adet de ruhsatlı yem bayii bulunmaktadır (Muratpaşa Belediyesi 2015 – 2019 Stratejik Plan).

4.3. Çalışma Alanı Kültürel ve Tarihi Yapısı

Kentin en eski yerleşim yeri olması nedeniyle Muratpaşa'nın tarihi aynı zamanda Antalya'nın tarihi ile örtüşür. Bergama Kralı Attalos'un 'Bana bir yeryüzü cenneti bulun' sözüyle İ.Ö 2. yüzyılda kurulan kent kurucusu 'Attaleia'nın adını almış ve sırasıyla Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı egemenliğinde kalmıştır. Arap kaynaklarında 'Antaliye', Türk kaynaklarında 'Adalya' olarak anılan kent 20. Yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren Antalya adını almıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrası 28 Mart 1919'da başlayan İtalya işgali 5 Temmuz 1921'de sonlandırılmış, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanından sonra Osmanlı döneminde sancak olan Antalya il statüsü kazanmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2010).

4.4. Çalışma Alanı Alan Kullanımı

Alan kullanımları incelendiğinde, kentin büyük bir yoğunluğu konut yerleşimidir. Kentin doğu bölümü ise seralar ve karışık tarım alanları ile ilçede koruma altında olan birçok alan bulunmaktadır. Lara kumulları, Yamansaz sulak alanı, Kaleiçi ve Balbey bu alanlardan bazılarıdır. Kentin kıyısı genellikle falez yapısı ile devam etmekle beraber, kent falezlerin üzerine kurulmuştur. İlçenin merkezinde ve Kundu bölgesi olmak üzere birçok turizm tesisi bulunmaktadır.

4.5. Çalışma Alanı CORINE Alan Örtü Sınıflarının Tanımlanması

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 1985 yılında başlatılan ve AB düzeyinde çevrenin durumu konusundaki bilgilerin eşgüdümünün sağlanmasını amaçlayan (EEA, 2000) CORINE Programı (**CO**o**R**dination of **IN**formation on the **E**nvironment = Çevre Konusundaki Bilgilerin Koordinasyonu) kapsamında gerçekleştirilen alt projelerden biri CORINE – Alan Örtüsü sınıfları olup, özellikle peyzajdaki alan kulanım ve alan örtü değişim analizi çalışmalarında temel altlık verilerden biri olarak kullanılmaktadır.

Bölgesel ölçekte peyzaj değişimleri ile ilgili etkin ve karşılaştırabilir verilerin oluşturulmasında yaygın olarak tercih edilen ve 3 temel seviyede yürütülen CORINE Alan Örtü/Kullanım yöntemi kentsel ölçekte ve seviye 2 ve seviye 3 daha detaylı değişim çalışmalarının yapılmasını mümkün kılmaktadır. *1. seviyede* 5 sınıf, *2. seviyede* 16 ve 3. *seviyede* 44, 4. Seviyede ise 76 sınıftan oluşmaktadır (Çizelge 4.5.1).

Türkiye'de CORINE Projesi çalışmaları, 2001 yılında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından başlatılmış, 2005-2008 yılları arasında Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (2005-2008) tarafından, 2008 yılından itibaren ise Tarım ve Orman Bakanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığında himayesinde yürütülmektedir (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2015).

Çizelge 4.5. CORINE alan örtü sınıfları

Seviye 1	Seviye 2	Seviye 3	Seviye 4
1. Yapılı Alanlar	1.1. Yerleşim alanları (kentsel ve kırsal yerleşimler)	1.1.1. Yoğun yerleşim alanları	1.1.1.1. Kent merkezlerinin alanları
			1.1.1.2. Tarihi çekirdek bölgeleri
		1.1.2. Az yoğun yerleşim alanları	1.1.2.3. Dağınık yerleşim alanları
	1.2. Endüstriyel, ticari ve ulaşım alanları	1.2.1. Endüstriyel ve ticari alanlar	1.2.1.1. Endüstriyel ve ticari birimler
			1.2.1.2. Özel kurulum alanları
		1.2.2. Yollar ve demiryolları ve ilgili	1.2.2.1. Karayolu ağı ve ilgili arazi
		1.2.3 Limanlar	
		1.2.4. Havaalanları	1.2.4.1. Havaalanları (beton yüzeyli)
	1.3. Maden ocakları, çöplük ve inşaat alanları	1.3.1. Maden ocakları	
		1.3.2. Çöp alanları	
		1.3.3. İnşaat alanları	1.3.3.1. Şantiyeler
	1.4. Yapay, tarımsal amaçlı olmayan açık alanlar	1.4.1.Kentsel yeşil alanlar	1.4.1.1. Parklar
			1.4.1.2. Mezarlıklar
		1.4.2. Spor alanları	1.4.2.1. Spor tesisleri
			1.4.2.2. Dinlence alanları
2. Tarım Alanları	2.1. Tarıma uygun, ekilebilir alanlar	2.1.1. Kuru tarım alanları	2.1.1.3. Seralar
		2.1.2. Sulama yapılan tarım alanları	
		2.1.3. Pirinç tarlaları	
	2.2.Kalıcı-sürekli ürünlerin bulunduğu alanlar	2.2.1. Üzüm bağları	2.2.2.1. Meyve Bahçeleri
		2.2.2. Meyve bahçeleri	
		2.2.3. Zeytinlikler	
	2.3. Otlaklar, çayırlıklar	2.3.1. Otlaklar	
	2.4. Karışık tarım alanları	2.4.1. Tek yıllık sürekli ürünler	
		2.4.2. Karmaşık ekim deseni (çoklu ürünler)	2.4.2.1. Dağınık evler olmadan karmaşık ekim desenleri
			2.4.2.2. Dağınık evleri bulunan karmaşık ekim desenleri
		2.4.3. Tarımın yapıldığı fakat doğal vejetasyonunda bulunduğu alanlar	
		2.4.4. Tarım- orman alanları	
3. Ormanlar-Yarı Doğal Alanlar	3.1. Ormanlar	3.1.1. Geniş yapraklı ormanlar	
		3.1.2. İbreli romanlar	3.1.2.3. Kesintisiz gölgelikli iğne yapraklı ormanlar, bataklıkta değil
		3.1.3. Karışık ormanlar	
	3.2. Çalılıklar ve/veya otsu bitki birlikleri	3.2.1. Doğal otlaklıklar	3.2.1.1. Ağaçlar ve çalılar olmadığı baskın doğal otlaklar
		3.2.2. Fundalıklar	
		3.2.3. Kurakçıl vejetasyon (maki)	
		3.2.4. Geçiş sağlayan çalılıklar	
	3.3. Bitki örtüsü az veya olmayan alanlar	3.3.1. Plajlar, kumullar	3.3.1.1. Plajlar
			3.3.1.2. Kumullar – Kum Tepeciği
		3.3.2. Çıplak kayalıklar	3.3.2.1. Çıplak kayalıklar
		3.3.3. Seyrek vejetasyon alanları	
		3.3.4. Yangın geçirmiş alanlar	
		3.3.5. Buzullar ve sürekli kar örtüsü	
4. Sulak Alanlar	4.1. Karasal sulak alanlar	4.1.1. Kıta içi bataklıklar	4.1.1.1. Sazlıklı tatlı su bataklıkları
			4.1.1.2. Sazsız tatlı su bataklıkları
		4.1.2. Turbalıklar	
	4.2. Kıyısal alanlar	4.2.1. Tuzlu bataklıklar	
		4.2.2. Tuzlu çayırlıklar	
		4.2.3. Gel-git düzlükleri	
5. Su Alanları	5.1. Karasal sular	5.1.1. Göller, akarsular ve kanallar	5.1.1.1. Çay, dere, nehir
		5.1.2. Taşkın alanları	
	5.2. Kıyısal su yapıları	5.2.1. Kıyı lagünleri	5.2.3.1. Denizler ve okyanuslar
		5.2.2. Haliçler	
		5.2.3. Deniz ve okyanuslar	
	5.3. Rezervuarlar	5.3.1. Rezervuarlar	

4.5.1. Çalışma alanı CORINE 1. seviye alan örtü sınıfları

Tez çalışması kapsamında Alan örtü Sınıfları Google Earth 2019 verileri, Google Yandex Muratpaşa İlçesi haritası, Muratpaşa Belediyesinden alınan Muratpaşa Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Harita Servisi tarafından hazırlanmış olan Muratpaşa haritası ve arazi gözlemleri sonucu elde edilen veriler ile oluşturulmuştur. Alanda Şekil 4.5.1.'de Muratpaşa İlçesi 1. Seviye Alan Örtü Sınıfları Haritası'nda görüldüğü gibi CORINE Alan örtü sınıfları 1. seviyenin 5 grubu da bulunmaktadır. Bunlar; Yapılı alanlar, tarım alanları, ormanlar ve yarı doğal alanlar, sulak alanlar ve su alanlarıdır.

Tarım ve Orman Bakanlığı (2016) tanımlamalarına göre;

Yapılı alanlar; binalar, kentsel alanlar gibi yoğun yerleşim alanları ve ulaşım ağları ile kaplanmış alanlardır. İlçenin daha çok batı ve kuzey yönü, sahil kesimi ve kent çekirdeğinin çevresinde alanı örten kentsel yerleşimin baskın olduğu alanlardır.

Tarım alanları; ilçede tarım yapılan arazi örüsünü göstermektedir. İlçenin yoğun olarak doğu kesiminde Kırcami gibi önemli tarım alanları bulunmaktadır.

Ormanlar ve yarı doğal alanlar; Muratpaşa ilçesi Lara plajı gerisindeki Lara kumulları ve hemen gerisinde kumul ormanları, yer yer doğal bitki örtüsünden günümüze ulaşabilmiş kızılçam ormanı (*Pinus brutia*) yamaları bu grup içinde yer almaktadır.

Sulak alanlar; doğal veya yapay, devamlı veya geçici, suları durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular, bataklık ve sazlıklar ile bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafındaki tüm sulak alanları kapsar (Çevre ve Şehircilik bakanlığı, 2018). Muratpaşa İlçesindeki en önemli sulak alan Yamansaz Bataklığı'dır.

Su Alanları; su alanları karasal suları (akarsu yüzeyleri) ve deniz sularını (lagün, haliç, deniz ve okyanusları) kapsayan su yapılarıdır. Muratpaşa'daki en önemli doğal su yapısı Düden çayıdır. Kepez ilçesi, Varsak Mahallesi'nde başlayan Düden Şelalesi çeşitli kaynaklarda, İskender Şelalesi ve Yukarı Düden Şelalesi olarak da geçmektedir. Aynı zamanda halk arasında Düdenbaşı Şelalesi olarak da bilinen Düden eski Antalya-Burdur yolunun 28'inci kilometresinde Kırkgözler'in 30'ncu kilometresinde Pınarbaşı adında iki büyük karstik kaynağın birleşmesi ile oluşmakta, Bıyıklı Düdeni içinde kaybolmakta, 14 kilometre kadar yerin altında gittikten sonra Varsak Çöküntüsü'nde tekrar yüzeye çıkmakta ve Antalya'nın doğusunda 40 metre yüksekliğindeki travertenlerden şelale yaparak Akdeniz'e dökülmektedir (Türkiye Kültür Portalı, 2020).

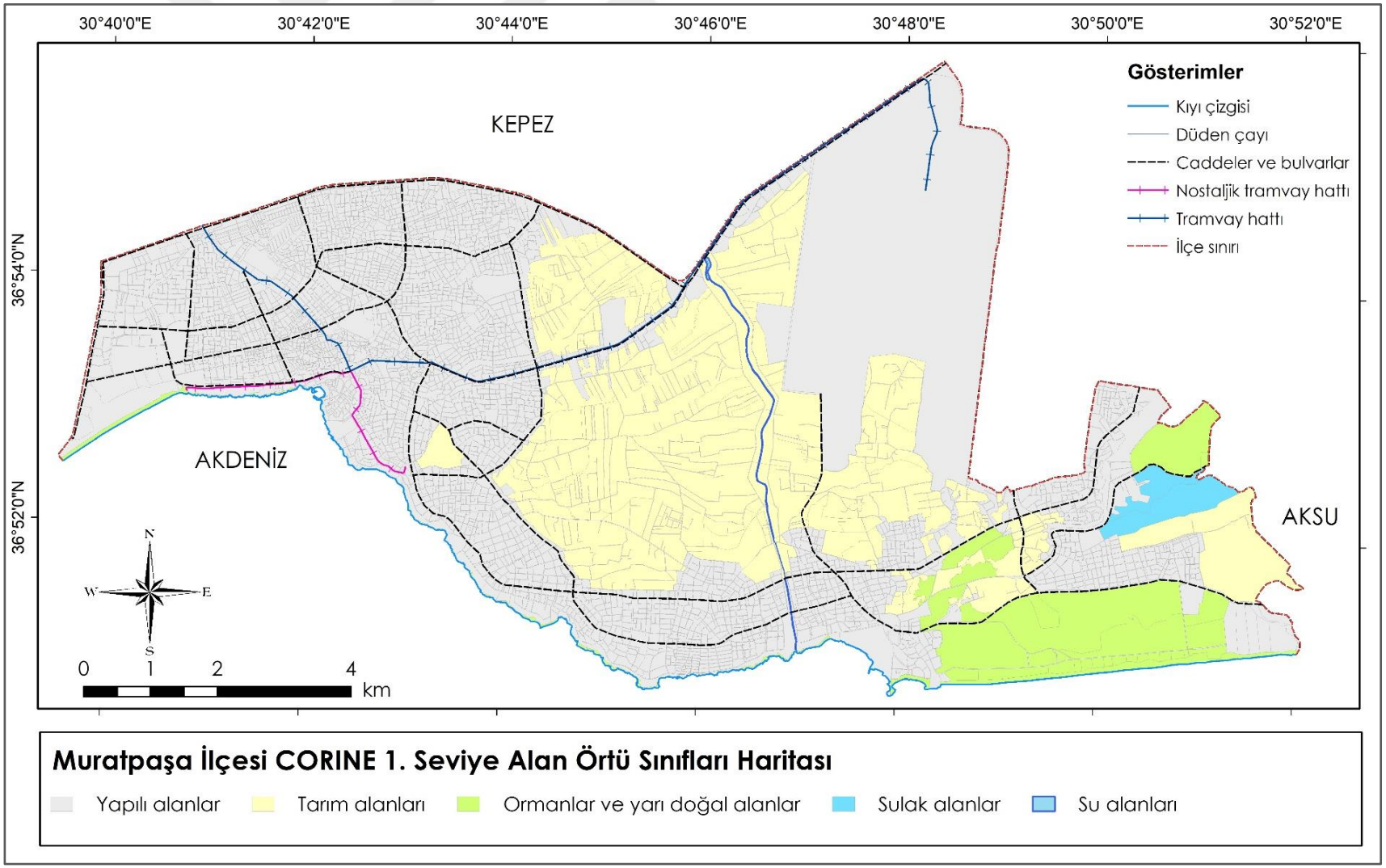

Şekil 4.5.1. Muratpaşa İlçesi 1. seviye alan örtü sınıfları haritası

4.5.2. Çalışma alanı CORINE 2. seviye alan örtü sınıfları

Google Earth 2019 verileri, Google Yandex Muratpaşa İlçesi haritası, Muratpaşa Belediyesinden alınan Muratpaşa Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Harita Servisi tarafından hazırlanmış olan Muratpaşa haritası ve alandaki gözlemler sonucu oluşturulan Şekil 4.5.2.'de Muratpaşa İlçesi 2. Seviye Alan Örtü Sınıfları Haritası'nda görüldüğü gibi CORINE Alan örtü sınıfları 2 seviyesinde 10 alan örtü grubu yer almaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı (2016) tanımlamalarına göre;

Yerleşim alanları; ağırlıklı olarak idari/kamu/halk tarafından kullanılan konutlar, bu binalar tarafından kullanılan alanlar ve bu alanların ilgili ek kullanım üniteleridir.

Endüstriyel ve ticari alanlar; ağırlıklı olarak endüstriyel dönüşüm ve üretim faaliyetleri, ticaret, finans faaliyetleri ve hizmetler, karayolu ve demiryolu ağları için ulaşım altyapıları, havalimanları, nehir ve deniz limanları ile ulaşım altyapıları tarafından kullanılan alanlardır.

Kentsel yeşil alanlar; kant halkının dinlenmek amacıyla kullandığı alanlardır. Yeşil veya sosyal donatı özellikli parklar, spor ve eğlence tesislerini kapsar.

Kalıcı ürünlerin bulunduğu tarım alanları; dönüşümlü olarak değil kalıcı olarak ekimi yapılan bitkisel ürünler/ekinlerle kaplı yüzeylerdir. Odunsu ağaç türleri ile meyve bahçeleri de bu sınıfa dahildir.

Karışık tarım alanları; sürekli ürünlerle aynı parseldeki tek yıllık ürün tarlaları, orman ağaçları altında üretim yapılan tarımı alanları, doğal çayırlıklar ve/veya tarım alanları ile yer yer meraların doğal bitki örtüsü ile iç içe geçtiği alanlardır

Ormanlar; ormanlar ve yerel veya egzotik, iğne yapraklılar ile yaprak döken ve kereste veya diğer orman endüstrisi ürünleri için kullanılan ağaçlıklarla kaplı alanlardır.

Çalılıklar ve otsu bitki birlikleri; ılıman iklimlerdeki yaprak döken, bodur veya iğne yapraklı ağaç, maki ve çalılıklar ile kaplı alanlar.

Bitki örtüsü az veya olmayan alanlar; bitki örtüsü ile kaplı olmayan veya az miktarda bitki örtüsüne sahip doğal alanlardır. Kayalık dik yamaçlar üzerinde görülen doğal bitki örtüsü, sahil kumulları ve kum tepelerini içerir.

Sulak alanlar; yılın büyük bir bölümünde, tatlı-tuzlu-durgun sular tarafından su altında kalmış veya su altında kalmaya meyilli alanlar.

Karasal sular; hareketli sular ile beslenen göller, göletler ve havuzlardır. İnsan yapısı havuzlar, göletler ve su kanallarını kapsar.

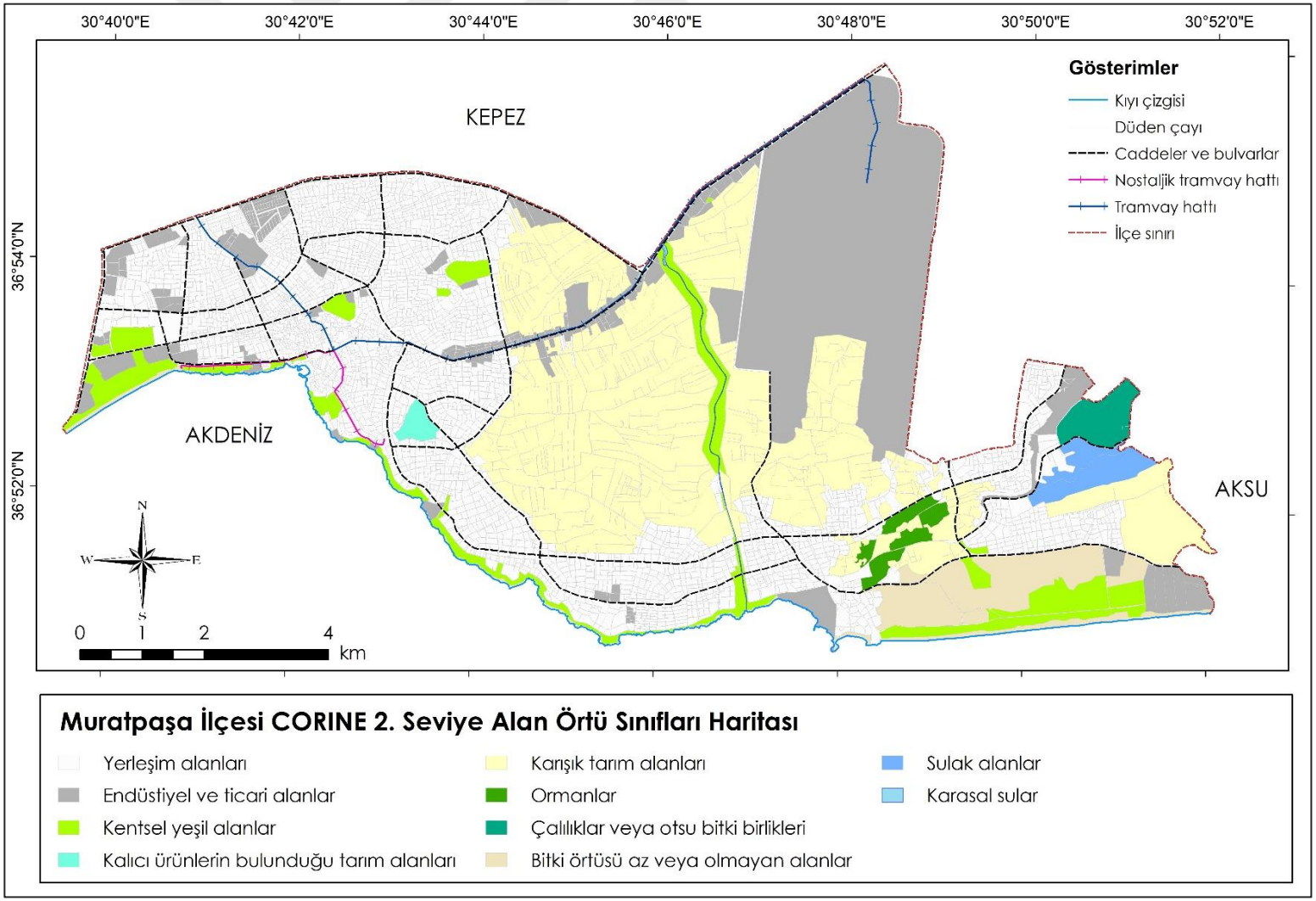

Şekil 4.5.2. Muratpaşa İlçesi 2. seviye alan örtü sınıfları haritası

4.5.3. Çalışma alanı CORINE 3. seviye alan örtü sınıfları

Google Earth 2019 verileri, Google Yandex Muratpaşa İlçesi haritası, Muratpaşa Belediyesinden alınan Muratpaşa Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Harita Servisi tarafından hazırlanmış olan Muratpaşa haritası ve alandaki gözlemler sonucu oluşturulan ve Şekil 4.5.3.'de Muratpaşa İlçesi 3. Seviye Alan Örtü Sınıfları Haritası'nda görüldüğü gibi CORINE Alan örtü sınıfları 3 seviyesinde 15 alan örtü grubu yer almaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı (2016) tanımlamalarına göre;

Yoğun yerleşim alanları; arazinin büyük bölümü ulaştırma ağları ve yapılarla kaplıdır. Toplam yüzeyin %80'inden fazlasını binalar, yollar ve yapay yüzeyler ile geçirimsiz özelliktedir.

Dağınık ve az yoğun yerleşim alanları; arazinin büyük bölümü yapılarla kaplıdır. Binalar, yollar, yapay yüzeylerle beraber yer yer toprak ve dağınık bitki örtüsü görülür. Yüzeyin %30 -80'i geçirimsizdir. Sürekli Kentsel Yapı sınıfından ayırmada müstakil binalardan oluşmuş (örn. bahçeli, müstakil evler) olmasına dikkat edilir. Eğer sık (bitişik) ve yoğun yapılaşma ile aralarda ufak yeşil alanlar gözleniyorsa bu durumda ilgili poligon Sürekli Kentsel Yapı gurubuna dahil edilir.

Endüstriyel ve ticari alanlar; bitki örtüsü bulunmayan, binalardan ve/veya yeşil alanlardan oluşan yapay yüzeyli (asfalt, beton, stabilize kaplı) alanlardır.

Havalimanları; bağlantılı yollar, pist ve ilişkili alanlardır.

Kentsel alandaki parklar; önemli oranda bitki örtüsü ile kaplı mezarlıklar dahil yeşil alanlardır.

Kamp-spor-eğlence; alanları/parkları, golf sahaları, yarış sahaları benzeri rekreasyon alanlarıdır. Kentsel çevresi parklar bu sınıfı oluştururlar.

Seralar; tahıllar, baklagiller, yem ürünleri, tarlalar ile nadasa bırakılmış tarım alanları. Fidanlıklar, meyve bahçeleri (ister açık arazide ister plastik/cam serada) dahildir.

Meyve ağaçları ve makilik, fundalık ve dikili parseller; tek veya karışık türler, çim alanlar ve meyve ağaçları bulunur. Kalıcı ekinlerin bulunduğu karışık parseller yanında bitki örtüsü kompozisyonu temel olarak ağaçlardan oluşur. Baskın olarak iğne yapraklı türlerin (%75'ten fazla) olduğu ağaçlar altındaki maki, çalılıklar, çayırlardır. Eğimli, engebeli yer yer kayalık yüzeylerde yer alırlar. Otsu bitki örtüsü yüksekliği en çok 150 cm'dir ve yüzeyin en az %50'sini kaplar. Dağ eteği kayalıkları, falezler, kayalıklar yanında yer yer suya doygun, kışları genellikle sular altında kalan sığ arazilerde de görülebilirler.

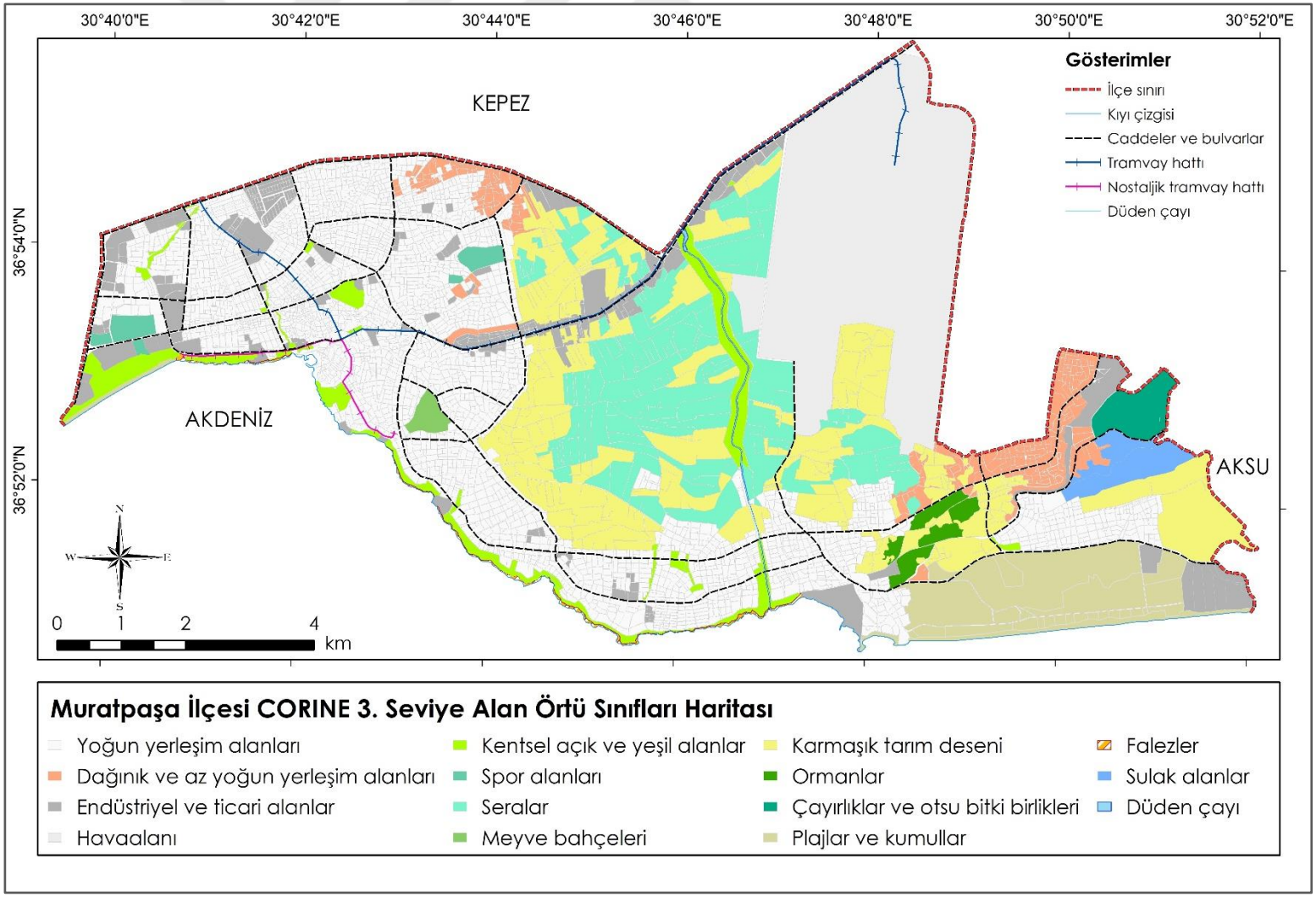

Şekil 4.5.3. Muratpaşa İlçesi 3. seviye alan örtü sınıfları haritası

4.5.4. Çalışma Alanı CORINE 4. seviye alan örtü sınıfları

Google Earth 2019 verileri, Google Yandex Muratpaşa İlçesi haritası, Muratpaşa Belediyesinden alınan Muratpaşa Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Harita Servisi tarafından hazırlanmış olan Murapaşa haritası ve alandaki gözlemler sonucu oluşturulan ve Şekil 4.5.4.'de Muratpaşa İlçesi 4. Seviye Alan Örtü Sınıfları Haritası'nda görüldüğü gibi CORINE Alan örtü sınıfları 4 seviyende 24 alan örtü grubu yer almaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı (2016) tanımlamalarına göre;

Kent merkezleri; kamu, idari ve ticari binaları, yolları, otoparkları ve yapay yüzeyleri olan şehir merkezlerinin (örneğin bitki örtüsü olmayan mezarlıklar) toplam yüzeyin %80'inden fazlasını kaplar.

Tarihi çekirdek bölgeleri; yoğun tarihi kent merkezleri (çoğunlukla konut binaları) yollar, otoparklar vb. alanları ile tarihi merkezleri kapsar.

Yeşillikler ile süreksiz yerleşim alanları; çoğunlukla ormanlık alanlardaki evlerden oluşan alanlar (orman ortamındaki dağınık evler).

Endüstriyel ve ticari birimler; sanayi kuruluşları, mağazalar, dükkânlar, çiftlikler (örneğin, sığır, domuz, kümes hayvanları, vb.), fuar, sergi alanları, enerji santralleri ve endüstri birimleri, hastaneler, üniversite veya okul kampüsüyle ilgili yerleşik alanlar, vb.

Özel teknik altyapı; kanalizasyon gibi teknik altyapı ve askeriye alanlarıdır.

Ulaşım ağlar; karayolu, ulaşım ağları. Ulaşım olanaklarına sahip karayolları, otoyollar boyunca park yerleri, yol bakım işleri, hendekler vb.

Karayolu ağı ve ilgili alanlar; ilişkili ulaşım olanaklarına sahip en az 50 m'lik yol hatları (otoyollar boyunca park yerleri, yolların bakım çalışmaları, vs.)

Pistlerin yapay yüzeyleri ile havaalanları; yapay, geçirimsiz yüzeyleri ile havaalanları ve havaalanı binalarının altyapısı.

Şantiyeler, inşaat alanları; yapım aşamasında olan ve toprak yapıları ile bina inşaatlarının farklı aşamalarının tipik olduğu alanlar.

Kent parkları, açık yeşil alanlar; yerleşim alanlarındaki kentse açık yeşil alanların ve parkların tümü.

Mezarlıklar; bitki örtüsü ile mezarlık alanları

Spor alanları; kentsel doku içindeki veya dışındaki spor alanları, koşu parkurları, yarış pistleri, kayak merkezleri, golf sahaları vb.

Rekreasyon alanları; dinlence ve rekreasyon alanları, parkları, hayvanat bahçeleri, kentsel çevresi orman parkları, tarihi açık hava müzeleri, vb.

Seralar; cam ve plastik örtü altı üretim, sera alanları

Karışık tarım alanları; düşük yoğunluk yerleşimler ile birlikte çok yıllık tarım alanları, meralar ve / veya meyve ağaçları, üzüm bağları gibi üretim alanları

Düşük yoğunluk yerleşimler ile karışık tarım alanları; farklı tarım ürünleri ile otlaklar ve / veya meyve ağaçları, üzüm bağları ve meyve bahçeleri ile düşük yoğunluklu yerleşim alanları

Herdemyeşil iğne yapraklı ormanlar; ibreli ağaçlardan oluşan herdemyeşil orman alanları

Ağaçlar ve çalılar olmadığı doğal otlaklar; ağaç ve çalıların olmadığı doğal otlaklar. Korunan alanlar, alpin otlaklar vb.

Plajlar; kıyı kesiminde bulunan plaj alanları.

Kumullar; kıyı bölgelerinde ve kıyı gerisinden görülen bitki örtüsünün az ve seyrek olduğu doğal kıyı kumullar.

Çıplak kayalıklar; kıyı kayalıkları, falezler vb. kaya yüzeyleri.

Sazlıklar, tatlı su bataklıkları; kamışlar ile kaplı bataklıklar (%80'den fazla) ve diğer su bitkileri (turba katmanı 30 cm'den az) mevsimsel, düşük mineral içerikli kalıcı sulak alanlar.

Tatlı su bataklıkları; sazlık bitki örtüsü ve kamış yatağı olmayan bataklık alanlar (%20'ye kadar) ve turba katmanı 30 cm'den az geçici ve kalıcı sulak alanlar.

Doğal su kütleleri; doğal su yapıları, kaynakları ve su alanları.

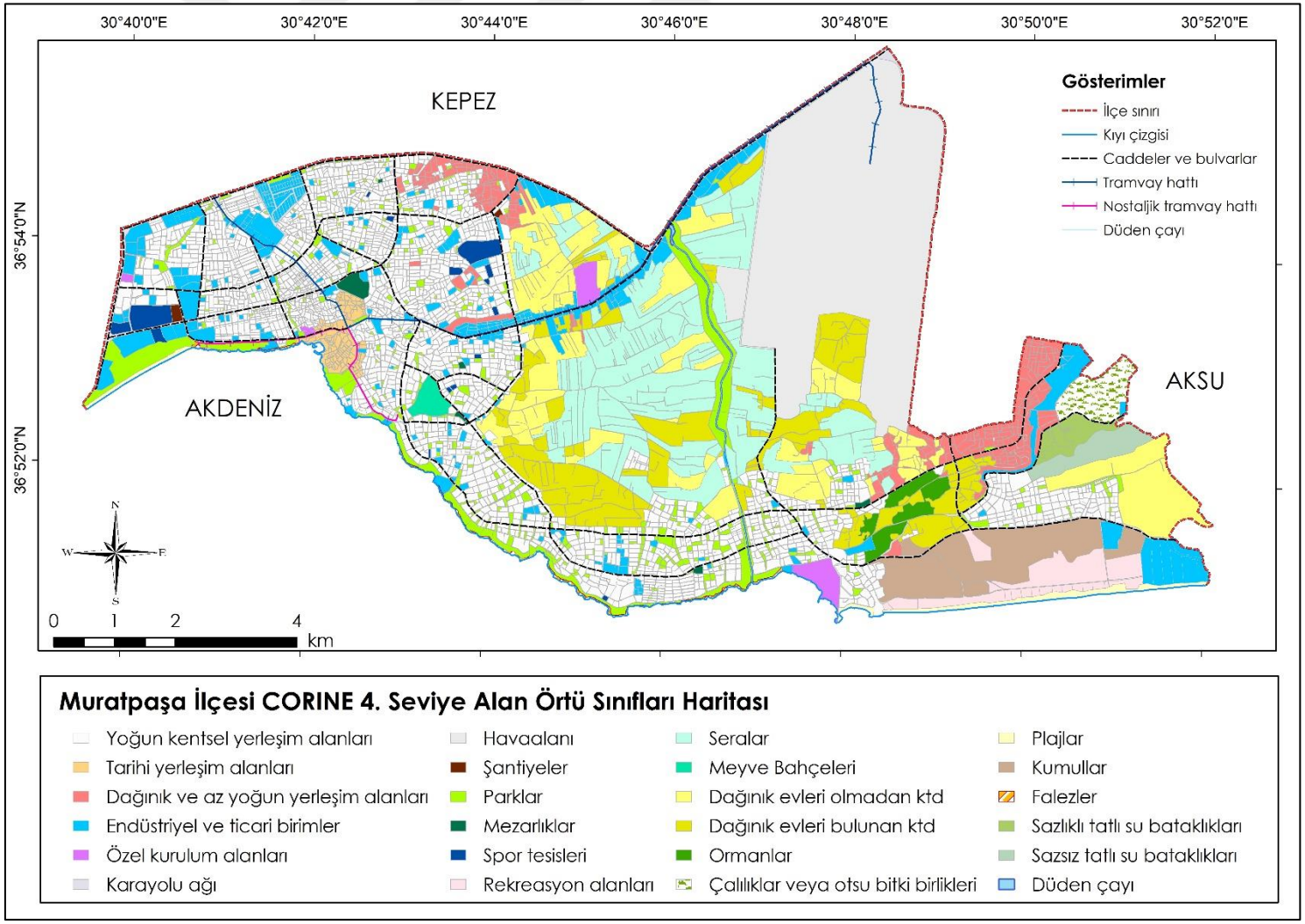

Şekil 4.5.4. Muratpaşa İlçesi 4. seviye alan örtü sınıfları haritası

4.6. Çalışma Alanı Yapı Tipolojilerinin Tanımlanması

4.6.1. Yapı tipolojilerinin tanımlanmasında ulaşım ağları

Muratpaşa İlçesi'nin ulaşım ağları haritası, uydu görüntüleri ve hava fotoğraflarından yararlanılarak hazırlanmıştır. Kentteki binalar, yeşil alanlar ile doğal ve yapay unsurların bir araya gelmesinde en önemli unsurlardan biri ulaşım ağları ve altyapısıdır. Muratpaşa ilçesinin kuzey ve batısında diğer ulaşım ağlarına nazaran daha geniş ve daha fazla şeritli yollar bulunmaktadır. Kent içindeki yollar denize paralel şekilde çoğunlukla mahalle sınırlarını oluşturmaktadır. Şekil 4.6.1'de de görüldüğü gibi kentte kara yolu hariç tramvay ve nostaljik tramvay hattı bulunmaktadır.

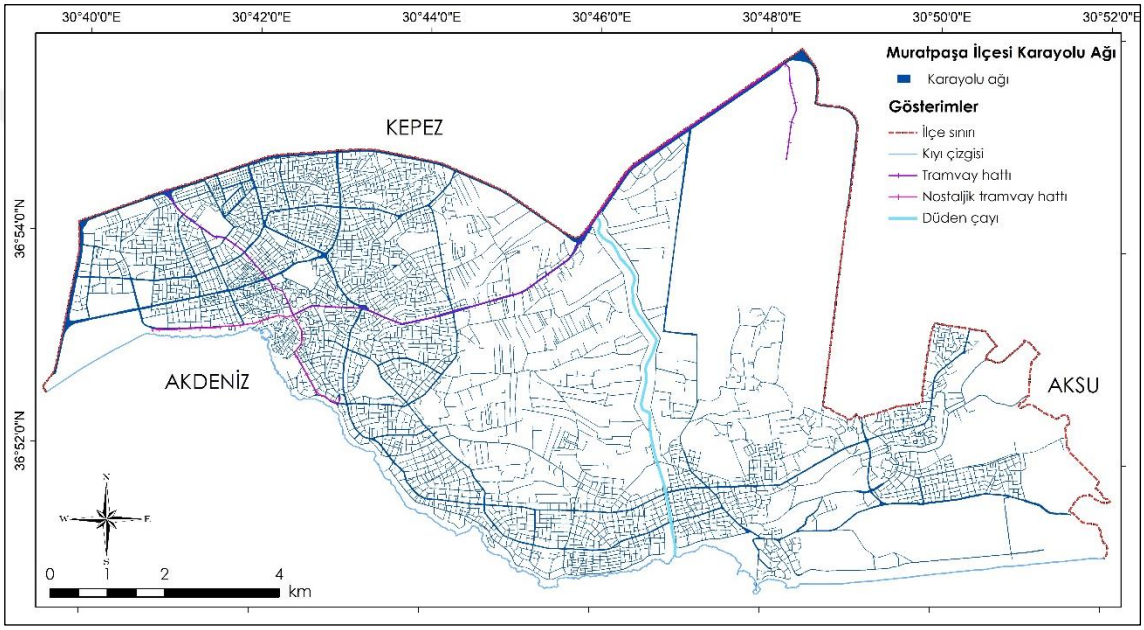

Şekil 4.6.1. Çalışma alanı ulaşım ağları haritası

4.6.2. Çalışma alanı kent dokusu tipleri

Çalışma alanı Doku Tiplerinin tanımlanmasında Aru (1998) temel alınmış ve Google Earth (2018-2019) uydu görüntüleri, secret view (Yandex Cadde Panorama (2017-2018) görüntüleri incelenerek arazi çalışmaları ışığında Şekil 4.6.2.'deki gibi oluşturulmuş ve mahalle sınırları baz alınarak doku sınıflamaları haritaya aktarılmıştır. Analizler sonucu çalışma alanında 4 farklı baskın doku tipi tespit edilmiştir. Bunlar;

- A tipi dokular
- B tipi dokular
- C tipi dokular
- G tipi dokular'dır.

A Tipi Dokular; kentin en eski yerleşim alanlarını oluşturan Kaleiçi bölgesi, Balbey, Haşim İşcan, Kızılsaray, Elmalı ve Kışla mahallelerinin olduğu alanlar ve çevrelerinde gözlemlenmiştir. Bu alanların doku sınırları kuvvetli olmayıp, kentteki diğer yapılı alanlar ve mahalleler gibi tam ve belirli ulaşım ağlarına sahip değildirler. Mahallelerin iç yolları serbest, organik düzendedir ve bazı bölgelerde çıkmaz sokaklar vardır ve alt alanlar içinde kısmen homojen geçişler mevcuttur.

B Tipi Dokular; A tipi dokulara benzemekte ancak doku sınırları daha kuvvetlidir. Daha çok A tipi dokuların çevresinde gözlenmekte birlikte A ve C tipi dokuların arasında geçiş zonu görevi görmektedir. Doku sınırları çoğunlukla mahalle sınırları olmakla birlikte doku alanları içindeki yol oranları C tipindeki yol alanından daha az A tipi doku alanındaki yollardan daha fazladır. Doku içinde üzüm salkımı biçiminde yol gelişimleri mevcuttur. Kent içinde Deniz, Varlık, Sinan, Gençlik, Zerdalilik, Demircikara, Çaybaşı ve Ermenek mahallelerinde gözlenen doku tipleridir.

C Tipi Dokular; çok köşeli, kuvvetli sınırları vardır. Yüksek oranda yol alanı bulunmaktadır. Doku içinde zengin, çok sayıda kentsel mekanlar bulunmaktadır. Yol genişliklerinde kuvvetli farklılık gösterdiği Muratpaşa ilçesinin büyük oranda C tipi dokular hakimdir.

G tipi dokular; ilçenin daha çok tarım alanlarının bulunduğu doğu kesimlerde gözlemlenmiştir. Büyük geometrik adalar içinde, çok serbest, organik formlardaki yol düzenine sahip alanlar ile büyük yapı adalarının, iç kesimlerde yaya ulaşımının hakim olduğu ve ada içlerinde büyük boşlukların olduğu, düşük yoğunluklu konut alanlarında tespit edilmiştir.

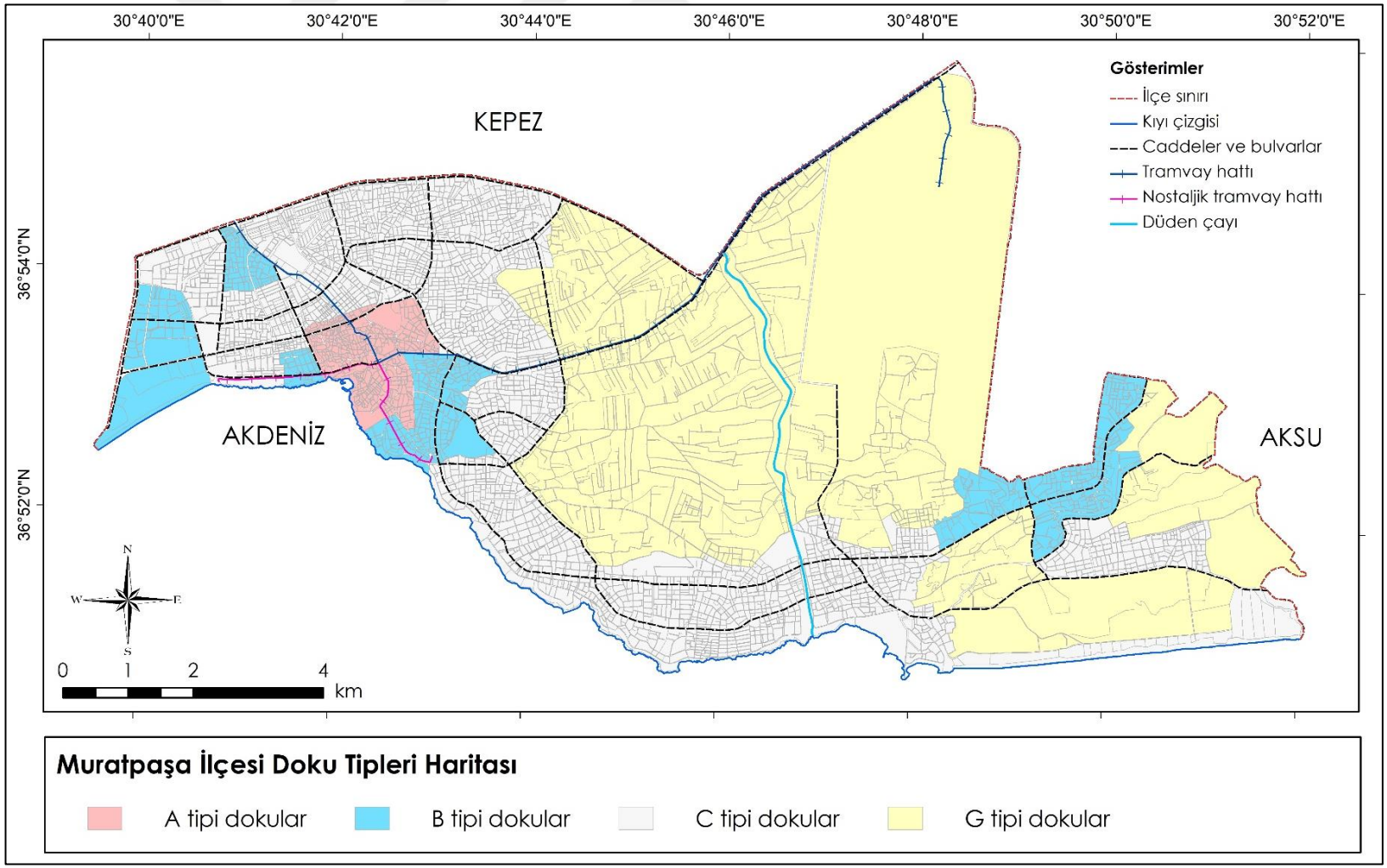

Şekil 4.6.2. Çalışma alanı doku tipleri haritası

4.6.3. Çalışma alanı nizam tipleri

Çalışma alanı nizam tipleri cadde, bulvar ve meydanlardaki yapıların cephe tasarımları, renkli yüzey ve çatı kaplama malzemeleri gibi estetiğe dayalı unsurların belirleneceği binaların ve çevresinin güzelleştirilmesi, binalar arasında uyum sağlanması ve görüntü kirliliğinin önlenebilmesi, örnek cadde ve cepheler önerilmesi amacı ile incelenmiştir.

Kent estetiği açısından yapı ölçeğinde kenti incelediğimizde yapıların birbirleri ile olan komşulukları, yerleşimleri, parsel içerisindeki konumları, kent kimliğinin oluşmasında ve kentin anlaşılmasında temel rolü oynamaktadır. Bu nedenle yapıların Taban Alanları Kat Sayısı (TAKS) ve Kat Alanları Kat Sayısı (KAKS) hesaplamaları kent üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği 2017; MADDE 4'e göre

Taban Alanları Kat Sayısı (TAKS) kelimenin de açılımında anlaşılacağı üzere yapılacak olan inşaatın taban alanını belirlemesi yöntemidir. TAKS, Taban Alanının imar parseli alanına oranıdır. *Taban alanı:* Bahçede yapılan eklenti ve müştemilatı dâhil yapıların tabii zemin veya tesviye edilmiş zemin üzerinde kalan kısmının, yapı yaklaşma sınırını ihlal etmemek kaydıyla parseldeki izdüşümünün kapladığı alandır.

Kat Alanları Kat Sayısı (KAKS), bir arsaya yapılabilecek toplam net inşaat alanını belirler. Başka bir adı da "Emsal"dir. İnşaatına başlanacak olan yapının tüm katlarındaki alanların toplamının parsel alanına oranı KAKS sayısını ortaya çıkarır. Yönetmelikte KAKS, yapının inşa edilen tüm kat alanlarının toplamının imar parseli alanına oranıdır.

Sokak- parsel ölçeğinde incelendiğinde yapıların birbirleri ile olan nizamları konumları, yükseklikleri, renkleri kent karakterinde, estetiğinde farklılık kent içinde ise çeşitlilik yaratmaktadır. *Parsel;* Tapu ve imar yasalarına göre üzerinde tek bir yapı kurulabilecek biçimde bölünmüş toprak parçasıdır. *Parsel cephesi;* Parselin üzerinde bulunduğu yola olan cephesidir. *Parsel derinliği;* Parsel ön cephe hattına arka cephe hattı köşe noktalarından indirilen dik hatların uzunluklarının ortalamasıdır. *Yapı nizamı;* Uygulama imar planı ile belirlenen ayrık, blok ve bitişik nizamlardan biridir. *Ayrık nizam;* Hiçbir yanından komşu parseldeki binalara bitişik olmayan yapı nizamıdır. *Bitişik nizam;* Bir veya birden fazla komşu parseldeki binalara bitişik olan ve ortak alandan arka bahçeye çıkış sağlanan yapı nizamıdır. *Blok nizam;* İmar planı veya Yönetmelikte cephe uzunluğu, derinliği ve yüksekliği belirlenmiş yapı kitlesinin, bir parsel veya ayrılmak suretiyle birden fazla parsel üzerine oturduğu bahçeli yapı nizamını (Bir taraftan komşu parseldeki binaya bitişik, diğer taraftan ayrık olan ikili veya ikiz nizamlar, blok nizam olarak değerlendirilir.) *İfraz;* bir parselin bölünerek ayrılması ve *tevhit;* parsellerin birleştirilmesini (Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği 2017) ifade etmektedir.

Sokakların bir araya gelmesi ile mahalleler, mahallelerin bir araya gelmesi ile ilçeler, ilçelerin bir araya gelmesi ile kentler oluşmaktadır. Çalışma alanı nizam durumu uydu görüntüleri, hava fotoğrafları, alanın secret view (Yandex Cadde Panoramaları, 2017-2018) görüntüleri kullanılarak ve arazi gözlemleri ile Şekil 4.6.3.'deki gibi oluşturulmuştur. Nizam durumları incelenirken uydu görüntüsündeki çatı görünümleri büyük ölçüde rol oynamış, uydu görüntüsünden nizam durumu anlaşılamayan alanların secret view görüntüleri incelenmiş ve bir adadaki yoğun nizam tipi haritaya işlenmiştir.

Haritalar oluşturulurken *Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği 2017; MADDE 4* içerisindeki tanımlamalar dikkate alınmıştır.

Kent içinde 4 farklı nizam tipi gözlemlenmiştir. Bunlar;

- Blok nizam
- Ayrık nizam
- Bitişik nizam
- İkiz nizam'dır.

Bitişik nizam yapılar; daha çok kentin en eski yerleşim alanlarında görülmektedir. Az, orta ve çok katlı yapıların bir arada birbirine yapışık ve karmaşık bir biçimde şekillendiği alanlardır. Muratpaşa ilçesinde Kışla, Kızılsaray, Elmalı, Balbey, Muratpaşa, Yüksekalan, Haşimişcan mahallelerinde ve Cumhuriyet mahallesindeki sanayi alanlarında gözlemlenen yapı nizamıdır.

İkiz nizam yapılar; ilçenin farklı alanlarında gözlenmekle birlikte, merkeze yakın Deniz, Varlık, Bahçelievler, Fener ve Konuksever mahallelerinde baskın biçimde görülmektedir.

Blok nizam yapılar; kamu kurumlarının olduğu alanlarda gözlenmektedir. Kentte blok nizamı karakterize eden alanlar batıda Meltem mahallesi, güney yönde tarım alanları ile kıyı çizgisi arasında Yeşilbahçe, Şirinyalı, Fener, Güzeloba mahallelerinde ve kuzeydoğu yönünde Meydankavağı mahallesinde gözlenmiştir.

Şekil 4.6.3.'de görüldüğü gibi kentteki baskın nizam tipi ise *ayrık nizamdır.*

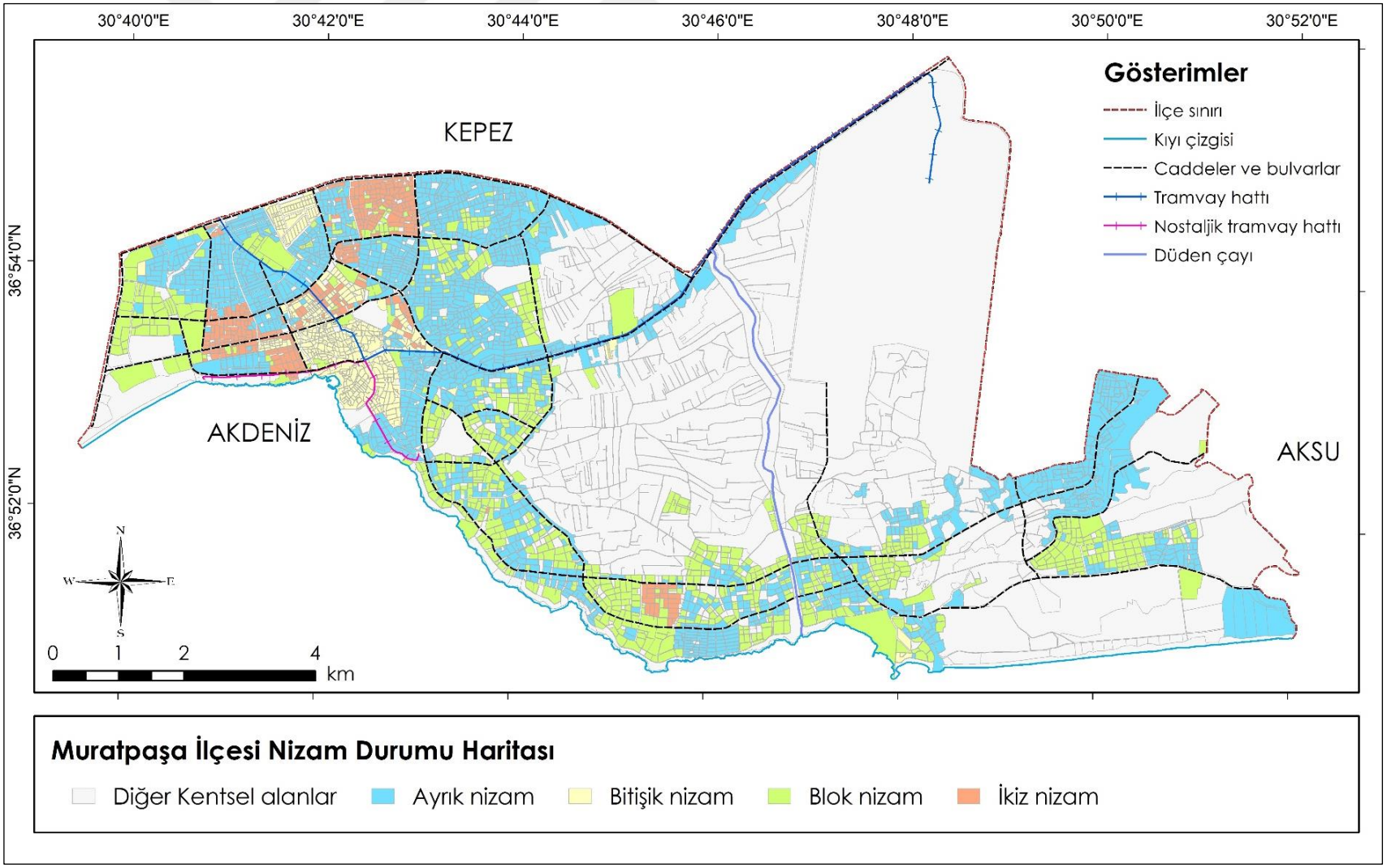

Şekil 4.6.3. Çalışma alanı nizam durumu

4.6.4. Çalışma alanı kat durumu

Çalışma alanı yapı yükseklikleri uydu görüntüleri (Google Earth 2018-2019), hava fotoğrafları, secret view (Yandex Cadde Panoramaları 2017-2018) görüntüleri, arazi gözlemleri ve Yandex Map Editör 2017-2018 uygulamasındaki bina yükseklikleri verileri kullanılarak Şekil 4.6.4.'deki gibi 1-3 katlı yapılar az katlı, 4-6 katlı yapılar orta katlı ve 7 ve üzeri kata sahip yapılar çok katlı yapılar ile 3 grupta değerlendirilmiştir. Yapı yükseklikleri incelenirken secret view görüntüleri büyük ölçüde rol oynamış, kentteki yol dokusunun şekillendirdiği yapı adalarındaki baskın kat yüksekliği verileri ArcMap programında işlenerek haritaya aktarılmıştır.

Az katlı yoğun yerleşim alanları, Kamu kurum ve kuruluşlarının bulunduğu alanlarda, tarım alanları çevresindeki ana caddeler üzerindeki ticaret alanlarında, sanayi bölgesinde, tarım alanlarının içindeki yerleşim alanlarında, Fener ve Çağlayan mahallelerinin bazı bölümlerinde, Ermenek ve Güzeloba mahallelerinde görülmüştür.

Orta katlı yoğun yerleşim alanlarının, İlçenin iç kısımlarında konumlandığı gözlenmiştir. Orta katlı yapıların yoğun olarak bulunduğu mahallelerden bazıları, Güvenlik, Konuksever, Dutlubahçe, Kızılarık gibi kuzey ilçe sınırından ilçenin iç kısımlarına dağılan mahalleler ile Etiler, Muratpaşa, Memurevleri mahalleleridir.

Çok katlı yoğun yerleşim alanları incelendiğinde Meltem, Bayındır, Yüzüncü Yıl Bulvarı ve çevresinde baskın olarak çok katlı yapıların yer aldığı ve Yeşilbahçe, Fener, Şirinyalı, Çağlayan, Güzeloba mahallelerinde ise aralıklı olarak çoğunlukla blok nizam yapılarda çok katlı binaların bulunduğu gözlenmiştir. Yine kent içi oteller ile Kundu oteller bölgesindeki otellerin çoğunlukla çok katlı olduğu gözlenmiştir.

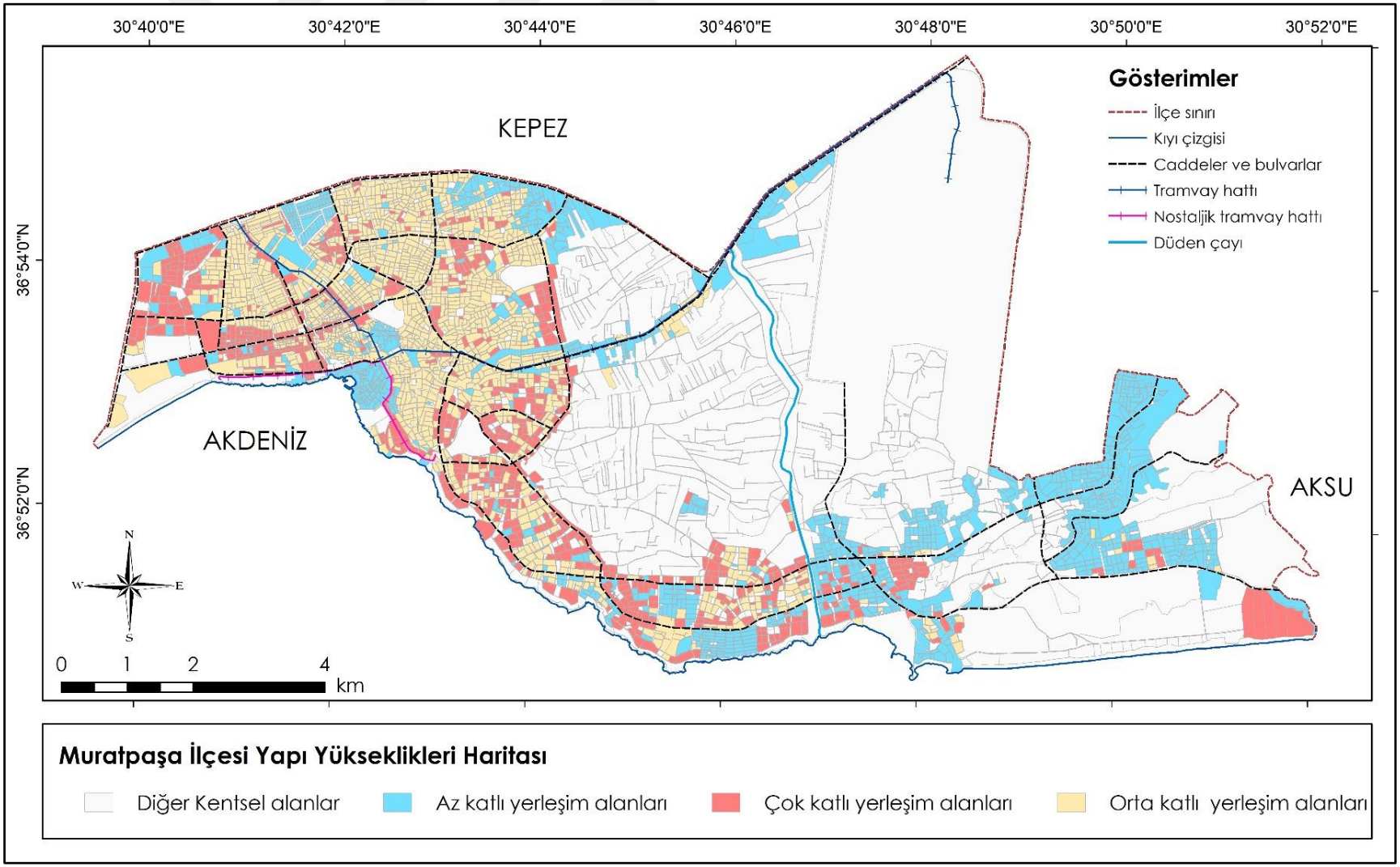

Şekil 4.6.4. Çalışma alanı yapı yükseklikleri haritası

4.6.5. Çalışma alanı bina katları

Çalışma alanı bina katları uydu görüntüleri (Google Earth 2018-2019), hava fotoğrafları, secret view (Yandex Cadde Panoramaları 2017-2018) görüntüleri, arazi gözlemleri ve (Yandex Map Editör 2017-2018) uygulamasındaki bina yükseklikleri verileri kullanılarak Şekil 4.6.5.'deki gibi tanımlanmıştır. Bina katları incelenirken secret view görüntüleri önemli rol oynamış, kentteki yol dokusu oluştuktan sonra şekillenen adalardaki baskın kat verileri ArcMap programında işlenerek haritaya aktarılmıştır.

1-2 katlı yapılar; kamu kurum ve kuruluşlarının bulunduğu alanlarda, tarım alanlarının çevresindeki ana caddelerdeki ticaret alanlarında, sanayi bölgesinde, tarım alanlarının içindeki yerleşim alanlarında, Fener ve Çağlayan mahallelerinin bazı bölümleri ile Ermenek ve Güzeloba mahallesindeki yapıların çoğunlukla 1-2 katlı yapılardan oluştuğu gözlenmiştir. Bu alanlara ek olarak Zeytinköy ve Kızıltoprak mahallelerindeki dağınık yerleşim alanlarında 1-2 katlı yapılarla karşılaşılmaktadır. *3 katlı yapıların;* İlçenin yoğun olarak daha çok güney bölümde Fener, Çağlayan, Güzeloba, Güzelbağ mahallelerinde ve Güzeloluk mahallesinin bazı bölgelerinde olduğu tespit edilmiştir.

4 katlı yapılar; daha çok ticari alanların bulunduğu caddeler üzerinde bulunmaktadır. *5 katlı yapılar;* Güvenlik, Dutlubahçe, Konuksever, Etiler, Muratpaşa, Yüksekalan, Zerdalilik, Çaybaşı mahallelerinde gözlenmektedir. *6 katlı yapılar;* Soğuksu mahallesinin bazı bölümlerinde, Yıldız caddesi ve çevresindeki yapılarda, Konuksever mahallesinin kuzey sınırında dağınık olarak ve Bahçelievler mahallesinin güneyinde, Memurevleri, Haşim İşcan, Kızıloprak mahallelerinde homojen olarak bulunmaktadır.

7-8 katlı yapılar; Bayındır, Bahçelievler ve Varlık mahallelerinde, Kızıltoprak mahallesinin doğu sınırında 8 katlı yapılar, Şarampol ve Tonguç caddelerinde 7 katlı yapılar bulunmaktadır. *9 katlı yapılar;* Fener ve Çağlayan mahallelerinin kıyı kesimlerinde çoğunlukla blok nizam olarak yer almaktadır. *10 katlı yapılar;* daha çok Fener, Yeşilbahçe ve Güzeloba mahallelerinde, BATEM çevresinde, Meydankavağı mahallesinin bazı bölümlerinde bulunmaktadır. *11 katlı yapılar;* Kundu bölgesindeki otel yapılarında ve yer yer Güzeloba mahallesinde bulunmaktadır.

12-13-14-15 katlı yapılar; Meltem, Yeşilbahçe, Şirinyalı, Fener ve Çağlayan mahallelerinde yoğun olarak bulunmaktadır. *16-17-18 katlı yapılar;* Meltem mahallesindeki blok nizam yapılarda yer almaktadır. *20 katlı yapı ise* Lara caddesindeki terkedilmiş bazı otel binalarında gözlenmiştir.

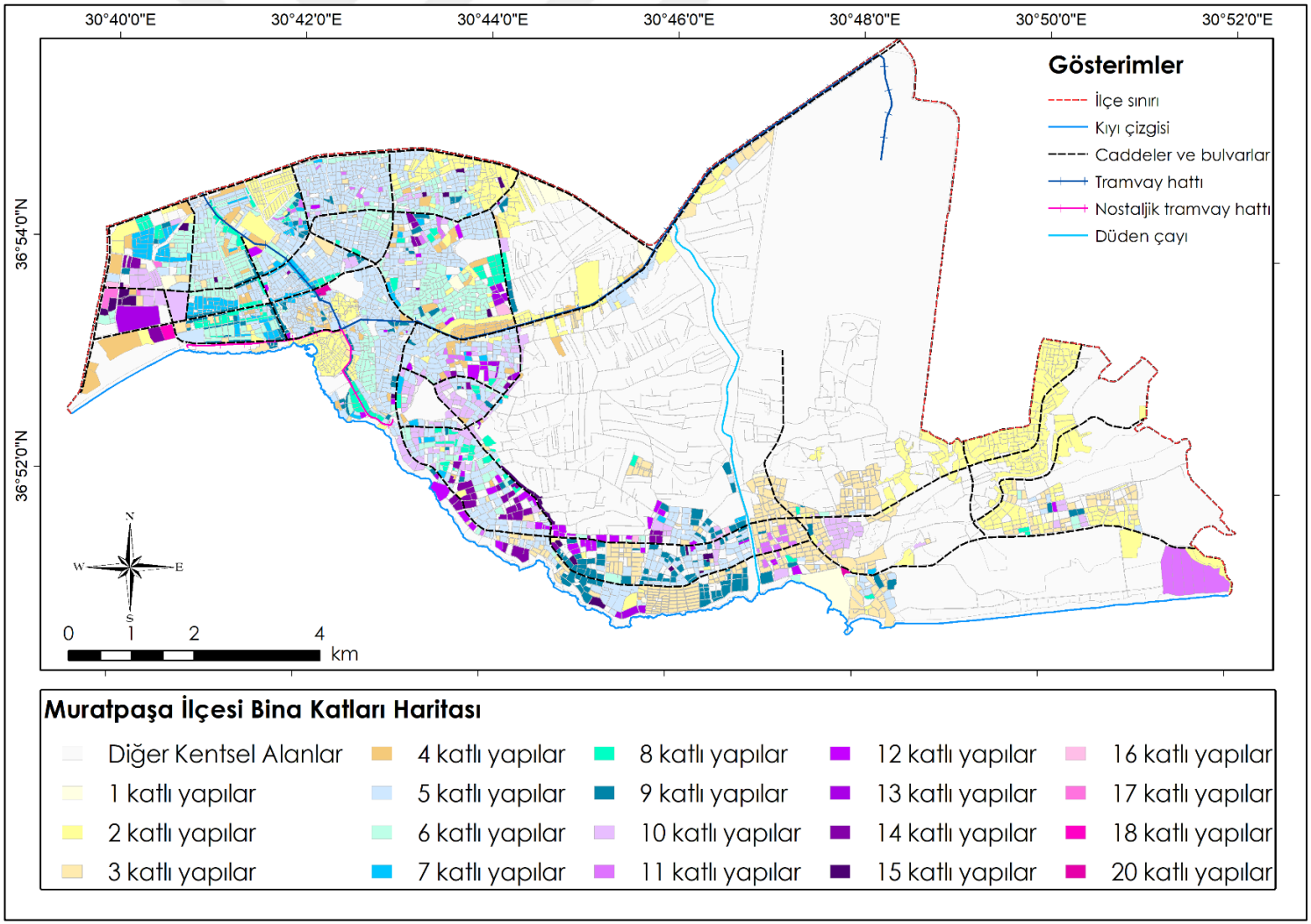

Şekil 4.6.5. Çalışma alanı bina katları haritası

4.7. Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakterlerinin Analizi

4.7.1. Peyzaj Karakterleri için örnekleme alan deseninin oluşturulması, ön sınıflama

Muratpaşa İlçesi peyzaj karakterlerin değerlendirilmesi amacı ile öncelikle ön sınıflama esas olan alan örtü sınıfları (Çizelge 4.7.1) başta olmak üzere yapı tipolojileri, ulaşım ağları, nizam durumları, kat yükseklikleri gibi analiz sonuçları da dikkate alınarak örnekleme alan desenine kara verilmiştir. Alan örtü sınıflarından örnekleme alanları içerisine; askeriye alanları, havaalanları, karayolu ağı, şantiyeler, mezarlıklar, rekreasyon alanları, doğal otlaklar örnekleme alanları için değerlendirmeye katılmamıştır.

Bir anlama ön sınıflama niteliği de taşıyan bu bölümde kent içindeki farklı özellikler taşıyan örnekleme alan deseninde peyzaj karakterleri açısından 13 farklı tipolojide en az 1, en çok 3'lü tekerrürlerle toplam 35 alanda peyzaj karakterleri analiz edilmiştir. Seçilen alanlar Çizelge 4.7.2 ve Şekil 4.7.1'de konumları ile birlikte verilmiştir.

Çizelge 4.7.1. Muratpaşa İlçesi CORINE 4. seviye alan örtü sınıfları

No	Muratpaşa İlçesi CORINE 4. Seviye Alan Örtü Sınıfları
1	Yoğun kentsel yerleşim alanları
2	Tarihi yerleşim alanları
3	Dağınık ve az yoğun yerleşim alanları
4	Endüstriyel ve ticari birimler
5	Özel kurulum alanları
6	Karayolu ağı
7	Havaalanı
8	Şantiyeler, inşaat alanları
9	Parklar
10	Mezarlıklar
11	Spor tesisleri
12	Rekreasyon alanları
13	Meyve Bahçeleri
14	Seralar
15	Dağınık evleri olmadan karmaşık tarım deseni
16	Dağınık evleri bulunan karmaşık tarım deseni
17	Ormanlar
18	Çayırlıklar veya otsu bitki birlikleri
19	Plajlar
20	Kumullar
21	Falezler
22	Sazlıklar, tatlı su bataklıkları
23	Sazsız tatlı su bataklıkları
24	Düden çayı

Çizelge 4.7.2. Muratpaşa İlçesi peyzaj karakterleri örnekleme alanları

No	Muratpaşa İlçesi peyzaj karakterleri	Örnekleme alan deseni	Sıra
1	**Çok katlı yoğun yerleşim alanları**	100.Yıl çok katlı yerleşim alanları	1
		Bayındır çok katlı yerleşim alanları	2
		Yeşilbahçe çok katlı yerleşim alanları	3
2	**Orta katlı yoğun yerleşim alanları**	Yıldız mahallesi orta katlı yerleşim alanları	4
		Sedir mahallesi orta katlı yerleşim alanları	5
		Demircikara orta katlı yerleşim alanları	6
3	**Az katlı yoğun yerleşim alanları**	Barınaklar az katlı yerleşim alanları	7
		Örnekköy az katlı yerleşim alanları	8
		Fener az katlı yerleşim alanları	9
4	**Tarihi yerleşim alanları**	Kaleiçi tarihi yerleşim alanları	10
		Balbey tarihi yerleşim alanları	11
		Haşim İşcan tarihi yerleşim alanları	12
5	**Dağınık yerleşim alanları**	Ermenek dağınık yerleşim alanları	13
		Zeytinköy dağınık yerleşim alanları	14
6	**Kamu alanları**	Devlet Hastanesi kamu alanları	15
		Orman Bölge Müdürlüğü kamu alanları	16
		BATEM kamu alanları	17
7	**Turizm Alanları**	Rixos-Falez	18
		Kundu oteller bölgesi	19
		Akra Barut	20
8	**Parklar**	Atatürk Kültür Parkı	21
		Düden Park	22
		Karaalioğlu Parkı	23
9	**Spor tesisleri**	Stadyum	24
		100.Yıl Spor Sahaları	25
10	**Tarım Alanları**	Zümrütova tarım alanı	26
		Kundu tarım alanları	27
		Kırcami tarım alanları	28
11	**Plajlar**	Konyaaltı Plajları	29
		Lara Plajları	30
12	**Falezler**	Deniz	31
		Yeşilbahçe	32
13	**Doğal Alanlar**	Yamansaz Sulak Alanı)	33
		Güzel oba ormanı	24
		Lara kumulları	35

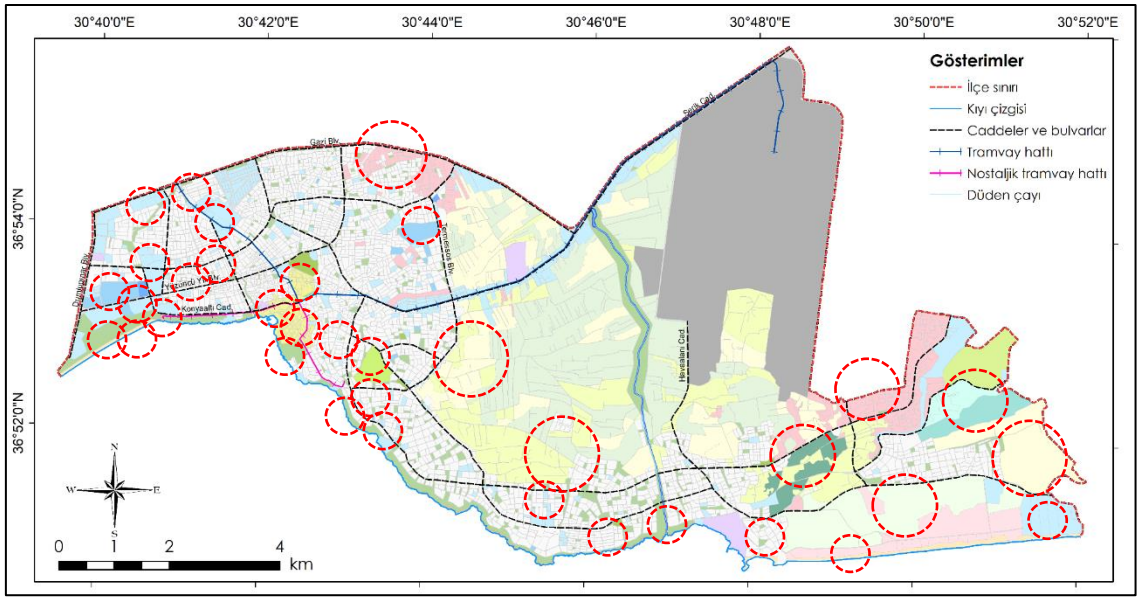

Şekil 4.7.1. Muratpaşa ilçesi örnekleme alanlarının dağılımı

4.8. Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakterlerinin Yerinde Analizi

Bu bölümde Muratpaşa İlçesi Peyzaj karakterlerinin yerinde analizlerinin değerlendirmeleri verilmiştir.

4.8.1. Tarihi Yerleşim Alanları Peyzaj Karakterleri

Antalya kentinin ilk kurulduğu bölge olan Kaleiçi tarihi yeşim dokusu konut yapısının ve mimarisin korunduğu, tarihi yapıların ilçenin geneline oranla daha fazla bulunduğu, yeşil alan, mimari doku özelliği gösteren az katlı yapıları ile kentin diğer bölümlerinden ayrılmaktadır. Bu alanlar Şekil 4.8.1'de konumları verilmiş olan Kaleiçi bölgesi, Balbey mahallesi ve Haşim İşcan mahalleleridir.

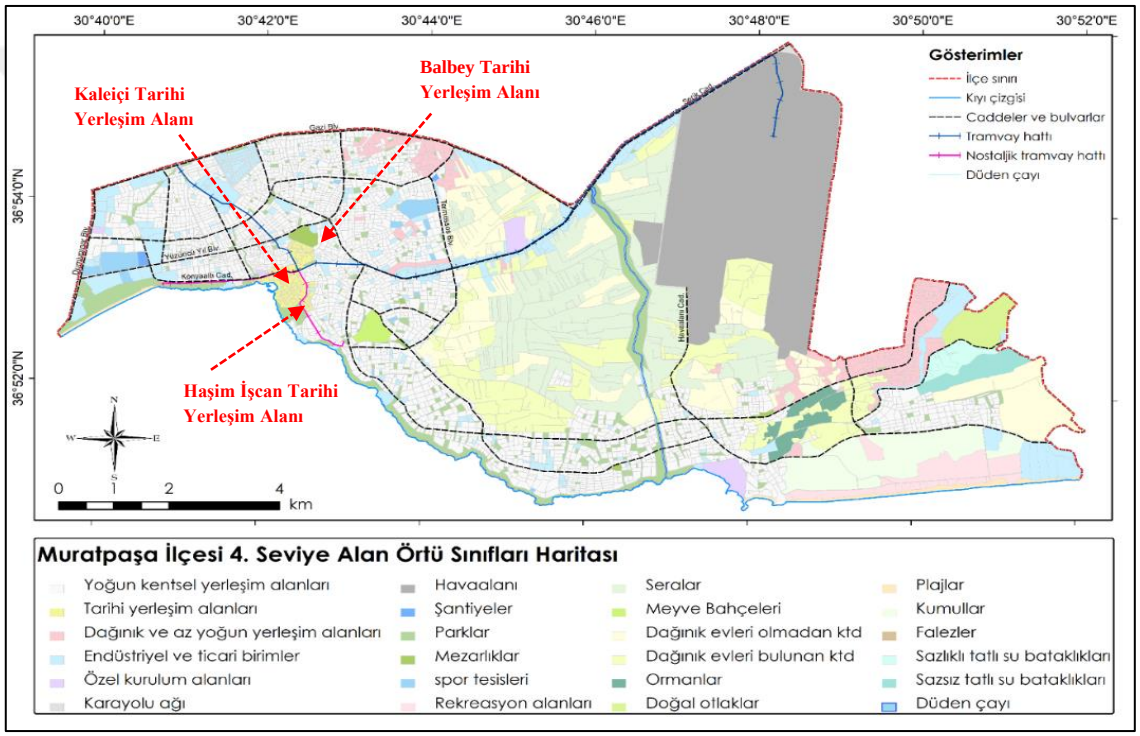

Şekil 4.8.1. Tarihi yerleşim alanları

4.8.1.1. Kaleiçi tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri

Eğimli bir alan üzerine kurulu Kaleiçi'nde farklı dönemlere ait tarihi yapıların çoğunlukla ticari amaçla kullanıldığı, turistlerin çok sık uğradığı Antalya'nın en önemli tarihi, turistik alanlarından biridir (Şekil 4.8.1.1). Kaleiçi kıyı, Cumhuriyet meydanı ve Işıklar caddesinin sınırlandırdığı, diğer bir bölümünde ise Karaalioğlu parkı ile birleşen kentin cazibe noktasıdır. Çatı rengiyle ve binaların birbirine olan konumları ve yerleşimleriyle organik ve güçlü bir desen sergileyen, yolların dar ve farklı genişliklerde olmasıyla kararsız, karakteristik bir A tipi doku sergileyen, güvenli, etkileyici, huzur ve memnuniyet veren, konut bahçelerinde daha çok kültürel bitki örtüsünün hakim olduğu yerleşim alanıdır.

4.8.1.2. Balbey tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri

Düz bir topografyaya sahip Balbey mahallesi içerisinde karakteristik az katlı ve geleneksel mimaride yapıların bulunduğu, çoğunlukla az (1-3) katlı yapılardan oluşan, yapıların çoğunluğunun konut alanı olarak kullanıldığı, sınırlarının ise çoğunlukla kentsel açık ve yeşil alanların oluşturduğu, mahalle çeperini ticari amaçlarla kullanılan daha çok 5 katlı bitişik nizam yapıları sınırlandırmaktadır (Şekil 4.8.1.2). Alanın peyzaj karakterleri incelendiğinde dağınık ve karmaşık yapı düzeni ile tedirgin hissettiren fakat farklı kültürel bitki örtüsü ve mimari dokusu ile de ilginç ve ilham verici alanlara sahip kentin diğer alanlarıyla birlikte incelendiğinde tarihsellik, önemlilik, anıtsallık, nadirlik ve hatırlanabilirliği olan çevre ile zıtlık oluşturmaktadır.

Alan yerleşim formu, mimari stil ve malzeme yapısı açısından incelendiğinde etrafı yol, yapılar gibi yapay unsurlarla çevrilidir. İçeride organik bir yerleşim formu gösteren, geleneksel mimari stile sahip konut, ticari ve tarihi yerleşim alanlarından oluşan, çoğunlukla bitişik nizam yapıların bulunduğu bir alandır. Yolların yumuşak-zayıf, kısa-kesintili, dalgalı eğri, dar ve kararsız karakterler göstermesi, bazen çıkmaz sokaklara sahip olmasıyla A tipi yumuşak ve ince doku gösteren, kendi içinde uyumlu fakat çevresindeki yüksek binalarla uyumsuz, çevresine göre küçük ölçekli çok renkli tarihi yerleşim alanı niteliğindedir.

4.8.1.3. Haşimişcan tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları incelendiğinde; düz bir topoğrafya sahip, çoğunlukla 2 ve 5 katlı yapıların olduğu alan caddeler ve yeşil alanları ile yapay ve doğal unsurlarla çevrilidir (Şekil 4.8.1.3). Konut yapıları ve diğer peyzaj unsurları açısından yapı dışında kalan arazi örtüsünün çoğunlukla bahçeler ve yollar olduğu görülmektedir. Bahçeler ve diğer bitki örtüsü grupları çoğunlukla kültürel bitki örtüsü sınıfındadır.

Yerleşim formu, mimari stil ve malzemeleri incelendiğinde ise; alandaki yolların daha çok yumuşak-zayıf, kısa-kesintili, dalgalı-eğri karakterlere sahip yüksek katlı yapılarla çevrelenen yerleşim, organik bir form sergilemektedir. Mimari stil gelenekseldir. Yapıların çatı, pencere karakterleri ve nizam durumları incelendiğinde az-orta katlı bitişik nizamdaki ve kiremit çatılı binaların yoğun olduğu gözlenmiştir. Çevresi ile değerlendirildiğinde küçük ölçekli bir alandır. Kendi içinde uyumlu fakat karakterleri itibariyle çevresinden ayrılmaktadır.

Alandaki bütün unsurlar incelendiğinde; kolay erişilebilir, kompozisyon çeşitli, çevresindeki ulaşım ağları ve kentin merkezi olmasından dolayı sakin olmayan fakat sağladığı farklı peyzaj karakteri ile memnuniyet veren tarihi yerleşim alanlarıdır.

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın, güçlü
Ölçek: Orta
Renk: Renkli
Kompozisyon: Çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Kıvrımlı, değişken, formsuz, karmaşık, organik
Tekrar: Değişken tekrar
Çizgi: Kısa, kesintili, yumuşak, dalgalı, zikzak
Doku: Yumuşak-orta doku
Doku tipi: A

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Eğimli
Yapılar: Az katlı, Tarihi yerleşim
Tarihi Eser: Kale, dini yapılar, eski yapılar
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Parklar, bahçeler
Bitki örtüsü: Karışık, kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Havuz
Ulaşım ve altyapı: Anıt, asfalt, stabilize, patika yollar, alt ve üst yapı unsurları

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Huzur veren, sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Var
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Var

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Deniz, yol
Karakteristik yoğunluğu: Yapı, yeşil alan
Yerleşim formu: Organik, kapalı
Yerleşim tipi: Turizm, tarihi yerleşim
Mimari stil: Geleneksel, tarihi
Yapı malzemesi: Karışık
Çatı karakteri: Kiremit
Pencere Karakteri: Karışık

Şekil 4.8.1.1. Kaleiçi tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Orta
Ölçek: Küçük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Organik, kıvrımlı, karmaşık
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Mezarlık-MarkAntalya
Çizgi: Yumuşak, kısa-kesintili, dalgalı eğri
Doku: Yumuşak-ince doku
Doku tipi: A tipi
Uyum: Uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Az katlı, antik yapılar, ticari yapılar
Yükseklik: İç -1-3 katlı, dış -3-5 katlı
Tarihi Eser: Balbey Camii, tarihi evler
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar,
Bitki örtüsü: Doğal-kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Deniz
Ulaşım ve altyapı: Asfalt, patika

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Tedirgin edici
Teşvik Edicilik: İlginç- ilham verici
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Var
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Var

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, yapılar, mezarlık, yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar, yeşil
Yerleşim formu: Organik kapalı
Yerleşim tipi: Ticari, tarihi yerleşim
Mimari stil: Geleneksel, tarihi
Yapı malzemesi: Karışık
Çatı karakteri: Kiremit
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Bitişik

Şekil 4.8.1.2. Balbey tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Orta
Ölçek: Küçük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Organik, kıvrımlı, karmaşık
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Yumuşak, kısa-kesintili, dalgalı eğri
Doku: Yumuşak-ince doku
Doku tipi: A tipi
Uyum: Uyumsuz

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Orta katlı, eski yapılar, ticari yapılar
Yükseklik: 2-5 katlı
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar,
Bitki örtüsü: Karışık-Kültürel bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt, patika

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Tekdüze
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, yapılar, yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar, yeşil alan
Yerleşim formu: Organik, kapalı
Yerleşim tipi: Ticari, tarihi yerleşim
Mimari stil: Geleneksel
Yapı malzemesi: Karışık
Çatı karakteri: Kiremit
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Bitişik

Şekil 4.8.1.3. Haşimişcan tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri

4.8.2. Çok katlı yerleşim alanları peyzaj karakterleri

Çok katlı yerleşim örnekleme alanlarının seçiminde 7 kat ve üzeri yapıların çoğunlukta olduğu bölgeler seçilmiştir (Şekil.4.8.2.). Bu seçim yapılırken aynı zamanda binaların nizam tipleri göz önünde bulundurulmuştur. İkiz, ayrık ve blok nizam olmak üzere 3 farklı nizam tipinde çok katlı yerleşim alanlarının yerinde analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu alanlar 100. Yıl ve çevresi çok katlı yerleşim alanları, Varlık mahallesi ve çevresi çok katlı yerleşim alanları son olarak Yeşilbahçe ve çevresi çok katlı yerleşim alanları olarak belirlenmiştir.

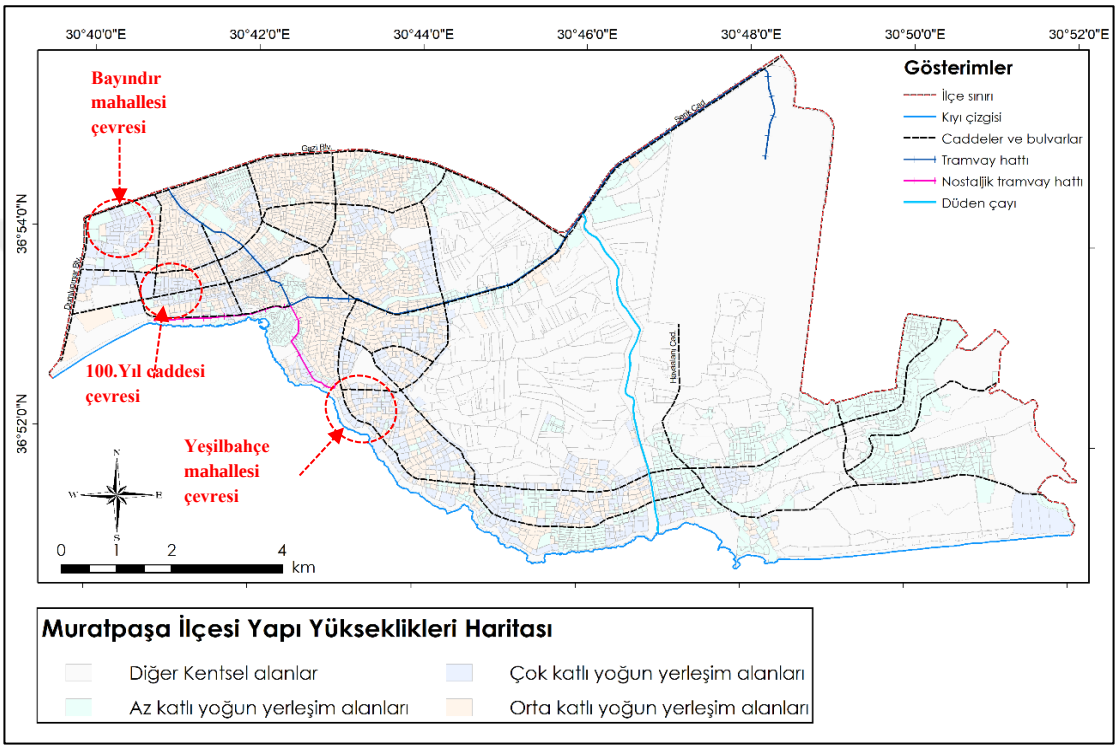

Şekil 4.8.2. Çok katlı yerleşim alanları örneklerinin konumu

4.8.2.1. 100. Yıl Bulvarı çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Muratpaşa ilçesinin en önemli omurgasını oluşturan, 100. Yıl Bulvarı ve çevresinin baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları incelendiğinde düz topografyaya sahip çoğunlukla 7-10 katlı ticari ve konut yapılarının bulunduğu, karakteristik bir cadde bitkilendirmesine sahip, karakteristik yol ve yapı yoğunluğu olan ulaşım ve altyapı sistemlerinin fazlaca gelişmiş olduğu tesit edilmiştir. Çoğunlukla Kültürel bitki örtüsünün öne çıktığı alan sınırlarını yollar ve konut yapıları oluşturmaktadır (Şekil 4.8.2.1.).

Yerleşim formu, mimari stil ve malzeme özellikleri incelendiğinde; modern betonarme yapıların olduğunu, bu yapıların çoğunlukla ticari, konut alanları olarak kullanıldığı ve yapı çatı karakterlerinin çoğunlukla kaplama ya da gün ısı panelleri ile çıktığı ve bunun da görüntü kirliliğine sebep olduğu gözlenmiştir. Kiremit çatılı yapıların çoğunlukla eğitim amaçlı kullanılan binalar olduğu gözlemlenmiştir. Alanda eğitim alanları hariç diğer yapılarda nizam durumu ikiz nizamdır.

Görsel değerlendirme kriterlerine göre incelendiğinde; kesin-belirgin, güçlü, kısa- kesintili, düz çizgisel özellikler sergileyen kentsel alan ile basit, düzenli, doğrusal, geometrik formlar oluşturmuştur. Binaların birbirine ve caddeyle olan konumları ile çevreyle olan uyumları incelendiğinde büyük ölçekli basit- tekdüze kolay ulaşılabilir, baskın peyzaj karakterine sahip alanlar olduğu gözlenmiştir. Kent peyzajındaki karakteristik bitkilendirmesi ve binaların konumundan dolayı ilham verici, memnuniyet veren, hatırlanabilirliği ve önemliliği olan güvenli bir alan olarak tanımlanmıştır.

4.8.2.2. Bayındır çok katlı çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Bayındır ve çevresi çok katlı yerleşim alanlarının *baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları incelendiğinde;* kentin çoğunluğunda olduğu gibi bu alan düz bir topografyaya sahiptir. Yapılar çoğunlukla çok katlı olup, alan sınırını oluşturan yapıların çoğunlukla ticari amaçlı veya kamusal alanlar olduğu gözlenmiştir. Alanın büyük çoğunluğu konut yapılarından oluşmaktadır. Bina katları incelendiğinde çoğunlukla 7-10 katlı yapıların bulunduğu, kuzeyde ayrık nizam özelliği gösterdiği ve güney yönde ise daha çok blok nizam yapılar olduğu tespit edilmiştir. Yapı dışında kalan arazi örtüsünün çoğunluğunu yollar oluşturmakla birlikte, alanda kent içinde çok sık rastlanmayan cadde boyunca devam eden parklar bulunmaktadır. Tipik olarak kültürel bitki örtüsünün görüldüğü alanda doğal su kaynağı bulunmamakla birlikte, hemen bitişiğindeki Soğuksu mahallesi kentleşme öncesi doğal bir su kaynağının varlığına işaret etmektedir. Ulaşım ve altyapıları incelendiğinde ise asfalt yollar alanda baskın olarak bulunmaktadır.

Alanın yerleşim formu, mimari stil ve malzeme özellikleri incelendiğinde; etrafının Gazi ve Dumlupınar bulvarları gibi ulaşım hatları ile çevrili olduğu, alandaki karakteristik yoğunluğu yapıların ve yolların oluşturduğu, *yerleşim formunun;* betonarme ve modern stilde binalardan oluştuğu gözlenmiştir. Alanda yoğun gün ısılarının olduğu çatılar kentte görsel kirlilik oluşturarak dağınık- karmaşık bir görünüme neden olduğu gözlenmiştir. Alandaki *binaların dış cephe özellikleri incelendiğinde;* binaların çok farklı renklere sahip olduğu; farklı yapı ve plana sahip olan binalarda belirli bir kat düzeninde olmadığı belirlenmiştir. Yine bina cephelerindeki klima ünitelerinin alandaki görsel kaliteyi önemli oranda olumsuz etkilediği, alandaki nizam tipinin ayrık (yoğun)- (daha az) blok nizam yapılardan oluştuğu gözlenmiştir.

Alan görsel değerlendirme kriterleri bağlamında incelendiğinde; kentsel açık yeşil alanın düz bir zeminde oluşturduğu baskın yüzey örtüsü göze yoğun olarak gelen bir vurgu oluşturmaktadır. Alandaki çizgi özellikleri incelendiğinde yeşil alanın varlığıyla birlikte kesin-belirgin çizgi karakterleri göze çarpmaktadır. Binalar ve yeşil alanlar bir bütün olarak ele alındığında; çizginin dokusal özelliği yönünden zik-zak (kırık) çizgi tipi, binaların birbirlerine olan konumları, yolların sıklığı ve yapıların baskın ve farklı kat yükseklikleri ile de çizginin yön karakterini oluşturan kısa- kesikli çizgi özelliğinin alanda baskın olarak bulunduğu gözlenmiştir.

Alandaki tüm çizgisel ve noktasal unsurların bir araya gelmesiyle oluşan form yapısı incelendiğinde alandaki geometrik unsurlar öne çıkmaktadır. Formun yönü ve karakteri incelendiğinde zikzak ve kısa kesintili çizgi karakteriyle alanın kıvrımlı ve karmaşık- yarı düzenli formlar oluşturduğu gözlenmiştir. Alandaki çok fazla betonarme ve farklı bina yükseklikteki binalar sert-keskin doku oluşturduğu ve yine binaların çok

yoğun olması ve boşluk alanının az olması ile ilişkili olarak alandaki desen özelliğinin baskın yapı sergilediği gözlenmiştir. Çok katlı yapıların cepheleri ve büyük yeşil alanları ile birlikte alan değerlendirildiğinde farklı bina yükseklikleri, cephe renkleri ve karakterleri ile farklı peyzaj tasarımları ile ortaya çıkan değişken tekrarlarlar karmaşık kompozisyonlar oluşturarak uyumsuz bir peyzaj karakteri sergilemektedir. Yoğun yol dokusu ile C tipi dokuya sahip olan alan uzaklık anlamında değerlendirildiğinde ise kolay ulaşılabilir bir konumdadır.

Alan peyzajın algılanması yönüyle incelendiğinde; kentleşmenin çok yoğun ve kamu kuruluşlarının fazla olduğu alanlar ile güvenli bulunmuştur. Alandaki doku karmaşası ve yeşil alanların bakımsızlığı alandaki memnuniyet duygusunu olumsuz etkilemektedir. Yoğun yapılaşma ve çevre yolu ve yoğun yol dokusu nedeni ile alan sakin değildir. Kentin diğer peyzaj karakterleri ile kıyaslandığında alanda teşvik edicilik yönünden bir unsur bulunmamakta, tekdüze-sıkıcı bir karakter sergilemektedir. Alanda nadirlik, hatırlanabilirlik, tarihsellik, anıtsallık unsurları bulunmamaktadır. Yoğun yeşil alan dokusu nedeni ile kente sağladığı ekolojik fayda ve görsel cazibesi ile vurgu olma özelliği açısından kent için önemlidir (Şekil 4.8.2.2).

4.8.2.3. Yeşilbahçe çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Yeşilbahçe ve çevresi çok katlı yerleşim alanları peyzaj karakterlerinin *baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları incelendiğinde;* düz bir topografyaya sahip alandaki yapıların çoğunlukla çok katlı konut olduğu; bina katları incelendiğinde baskın olarak 5-13 katlar ile 11 katlı yapıların ağırlıkta bulunduğu gözlenmiştir. Baskın olarak kültürel bitki örtüsüne sahip alandaki konut bahçelerinde havuz yapıları gözlenmiştir. Ulaşım ve altyapı açısından baskın yol dokusu ile sınırları kesin alanlar oluşmuştur (Şekil 4.8.2.3).

Alanın yerleşim formu, mimari stil ve malzeme özellikleri incelendiğinde*;* çoğunlukla blok nizam yapıların geleneksel bahçeleri ile karakteristik yeşil alan özelliği sergileyen, yol dokusu ile çevreli modern mimari stili konut yapılarından oluştuğu gözlenmiştir. Karışık pencere ve çatı özelliğine sahip blok nizam konut yapılarının ara ara az katlı ayrık nizam yapılarda olduğu gözlenmiştir (Şekil 4.8.2.3).

Görsel değerlendirme kriterleri bağlamında incelendiğinde; kıyı bandındaki yeşil alanın çizgisel özelliklerinin baskın olduğu, yumuşak ve dalgalı çizgi karakterleri alanda hakimdir ve bu çizgisel özelliklerin bir araya gelmesi ile oluşan organik, kıvrımlı ve karmaşık formların çok renkli bina cephelerinde değişken tekrarlar ile bir araya gelmesiyle karmaşık karakterler ortaya koymaktadır. Binalar çok katlı olup kent içinde yoğun yer kaplaması, sert doku yapısını beraberinde getirmiştir. Alandaki desen karakteri incelendiğinde görsel açıdan kıyı boyunca bulunan parklar ve kent içindeki yapılar öne çıkan karakterlerdir (Şekil 4.8.2.3).

Peyzajın algılanması bağlamında incelendiğinde ise; alanda güvenli, sakin, memnuniyet veren ilham verici alanlar bulunmaktadır. Kıyı bandının falez yapısı üstünde olması ve kent içindeki diğer alanlara nazaran daha fazla yeşil alana sahip oluşu nadir bir karakter ortaya çıkarmaktadır. Yüksek katlı binaların hemen denizden sonra alanda konumlanmış olması ve fazlaca konut alanının olması olumlu yönde olsa da alandaki hatırlanabilirliği artırmaktadır (Şekil 4.8.2.3).

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Çok katlı, ticari yapılar
Yükseklik: 7-10 katlı
Yapı dışında kalan arazi örtüsü:,Yollar,
Bitki örtüsü: Karışık-Kültürel bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt, üst geçitler

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Tekdüze
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Basit-tekdüze
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Basit, düzenli, doğrusal, geometrik
Tekrar: Değişken ve aralıklı tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Kesin-belirgin, güçlü, kısa- kesintili, düz
Doku: Sert- keskin doku
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, yapılar, yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar, yollar, cadde bitkilendirmesi
Yerleşim formu: Modern
Yerleşim tipi: Ticari, konut, eğitim
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kiremit, gün ısı ve kaplama
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: İkiz nizam

Şekil 4.8.2.1. 100. Yıl Bulvarı çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Organik, kıvrımlı, karmaşık
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Yüksek turuncu binalar
Çizgi: Kesin-belirgin, kısa- kesintili, zikzak
Doku: Sert- keskin doku
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumsuz

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Çok katlı, konut yapıları
Yükseklik: 7-15 katlı (7 yoğun)
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar, parklar, otoparklar
Bitki örtüsü: Karışık-Kültürel bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Tekdüze
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet vermeyen
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, yapılar, yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar, yollar
Yerleşim formu: Modern
Yerleşim tipi: Konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kaplama-gün ısı
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık(yoğun)- blok

Şekil 4.8.2.2. Bayındır çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Çok katlı, konut yapıları
Yükseklik: 5-13 katlı (11 yoğun)
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar, parklar, otoparklar
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal bitki örtüsü
Hidroloji: Deniz
Ulaşım ve altyapı: Asfalt,

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Tekdüze
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Organik, kıvrımlı, karmaşık
Tekrar: Değişken-aralıklı tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Yumuşak- Zayıf, kısa- kesintili, dalgalı
Doku: Sert- keskin doku
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, kıyı, yeşil alan- yapay, doğal
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar, yollar, yeşil alan
Yerleşim formu: Modern
Yerleşim tipi: Konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kaplama-gün ısı
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Blok(yoğun)- ayrık

Şekil 4.8.2.3. Yeşilbahçe çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

4.8.3. Az katlı yerleşim alanları peyzaj karakterleri

Kent içinde daha az bulunan, çoğunlukla 1-3 katlı yapılardan oluşan ve farklı nizamlara sahip yerleşim alanlarıdır. Örnekleme için seçilen az katlı yapılar kentin daha çok güney kıyı kesiminde, Düden Çayı ve çevresinde kentte konumlanmıştır (Şekil 4.8.3).

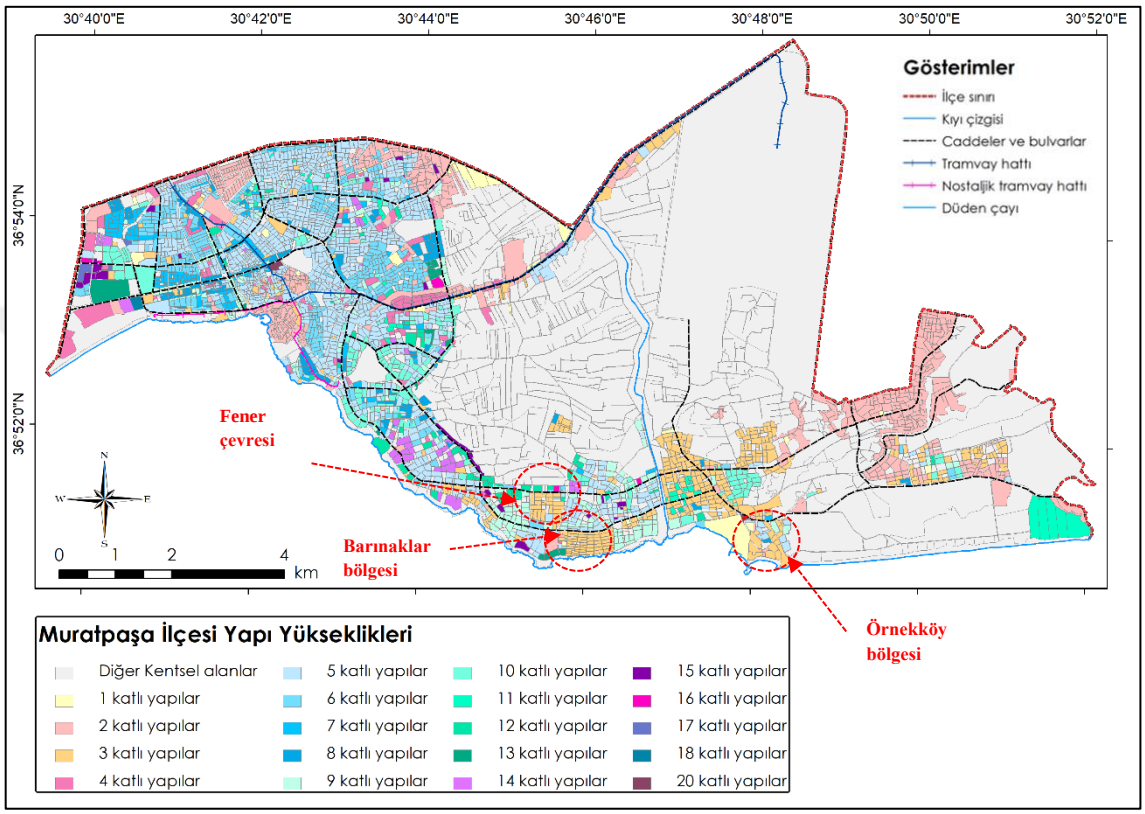

Şekil 4.8.3. Az katlı yerleşim alanları örnekleri konumu

4.8.3.1. Barınaklar az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Barınaklar bölgesi az katlı yerleşim alanları peyzaj karakterleri *baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları incelendiğinde;* düz bir topografyaya sahip alanda çoğunlukla az- 3 katlı konut yapılarının bulunmaktadır. Yapı dışı arazi örtüsü bahçeler ve yollardan oluşmaktadır. Alanda kültürel bitki örtüsü hakim olup mevcut kültürel bitki örüsünün yoğun olmadığı belirlenmiştir (Şekil 4.8.3.1).

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme özellikleri incelendiğinde; çok katlı ve yollar ile çevrili yapılar modern bir mimari stile sahiptir. Çatı karakterleri açısından çok renkli çatı kaplamalarının hakim olduğu ve çatılarda gün ısı panellerinin yoğun olarak bulunduğu gözlenmiştir.

Görsel Değerlendirme Kriterleri bağlamında incelendiğinde; yoğun yol dokusu ile C tipi dokuya sahip alandaki binaların çoğunlukla ayrık nizam yapı özelliği sergilediği çizgisel özelliklerinin, güçlü, kısa- kesintili, düz özellikler ile doğrusal, basit-düzenli, geometrik formlar oluşturduğu; çatı ve bina cephelerinin renkleri incelendiğinde ise çok

renkli bir alan olduğu gözlenmiştir. Binaların ve renk unsurlarının değişken tekrarlar ile bir araya gelmesi ile karmaşık- çeşitli kompozisyonlar oluşmuştur. Yoğun konut alanları baskın desen karakterleri sergilemektedir. *Peyzajın algılanması;* yol dokusu yoğunluğu, merkezi ve kolay erişilebilir olması alana güvenli ve memnuniyet veren bir nitelik kazandırmaktadır (Şekil 4.8.3.1).

4.8.3.2. Örnekköy az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Örnekköy az katlı yerleşimi peyzaj karakterlerinin *baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları incelendiğinde;* alanın sahile doğru hafif eğimli yapısı, daha çok az katlı konut ve yazlık konutlar ve çoğunlukla kültürel bitki örtüsüne sahip olduğu gözlenmiştir. *Yerleşim formu, mimari stil ve malzeme özellikleri açısından,* mevcut alanın çevresinin doğal ve yapay unsurlar ile çevrili olduğu; doğal unsurların kıyı deniz yapısı, yapay unsurların yol ve yapısal ögeler olduğu gözlenmiştir. Mimari stil modern olup çatı karakteri incelendiğinde kiremit çatı yapısının yoğunluğu ve gün ısı panelleri göze çarpmaktadır. Alandaki yapıların nizam tipleri incelendiğinde ise yoğun olarak ayrık nizam olup, blok ve bitişik nizamın yapıları da görmek mümkündür (Şekil 4.8.3.2).

Görsel değerlendirme kriterleri bağlamında; çatılardaki kiremitlerin rengi ve aralıklı tekrarlar ile kullanılması alandaki desen özelliğini baskın olmasında büyük rol oynamaktadır. Kent dokusunu oluşturan yapıların ve yapı adalarının karmaşık ve çeşitli şekillerde konumlanması ile alandaki peyzaj karakteri göze karmaşık gelmektedir. Yeşil alan varlığının yoğunluğu alanı çevresi ve kendi içinde uyumlu olarak algılanmasında büyük rol oynamaktadır. *Peyzaj algısı açısından;* yoğun kullanımı nedeni ile güven verici olan alan, denizin varlığı ile sakin ve memnuniyet veren bir karakter kazanmakta ve bu da alanın hatırlanabilirliğini artırmaktadır (Şekil 4.8.3.2).

4.8.3.3. Fener az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Fener mahallesi bünyesinde az katlı konut yapıları ve kamu alanlarının yoğun olunduğu kent içi yerleşim alanlarından biridir. Çoğunlukla 2-3 katlı yapılardan oluşan ve karakteristik yapı yoğunluğuna sahip, ikiz nizam yapı özelliği sergilemektedir. Alanda kültürel bitki örtüsü hakimdir. Yapılı alanların fazlalığına rağmen binaların az katlı olması nedeni ile alandaki baskın doku orta dokudur ve alan çevresine göre küçük ölçeklidir. Fakat binaların sık ve birbirine çok yakın olması ile baskın desen karakteri öne çıkmaktadır. Merkezi konumdaki alan kolay erişilebilir özelliktedir (Şekil 4.8.3.3).

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Az katlı, konut yapıları
Yükseklik: 3 katlı
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Basit-Tekdüze
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Yok
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Orta
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Değişken-aralıklı tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Kesin- belirgin, kısa- kesintili, düz
Doku: Sert- keskin doku
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, kıyı, yapay, doğal
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar, yollar
Yerleşim formu: Modern
Yerleşim tipi: Konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kaplama-gün ısı
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık

Şekil 4.8.3.1. Barınaklar az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Hafif eğimli
Yapılar: Az katlı, konut yapıları
Yükseklik: 3 katlı yoğun
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar, parklar
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Deniz
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Basit-Tekdüze
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Orta
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Değişken-aralıklı tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Yumuşak- Zayıf, kısa-kesintili, zikzak
Doku: Orta doku
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, yeşil alan, kıyı, yapay, doğal
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar, yollar
Yerleşim formu: Modern
Yerleşim tipi: Konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kiremit-gün ısı
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık (yoğun), blok, bitişik(az)

Şekil 4.8.3.2. Örnekköy az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Küçük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Değişken-aralıklı tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Kesin- Belirgin- Güçlü, kısa-kesintili, düz
Doku: Orta doku
Doku tipi: C tipi
Uyum: Kendi içinde uyumlu çevresiyle uyumsuz.

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Az katlı, konut yapıları
Yükseklik: 3 katlı yoğun
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar,
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Basit-Tekdüze
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, konurlar, yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar, yollar
Yerleşim formu: Düzenli
Yerleşim tipi: Konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kiremit, kaplama, gün ısı
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: İkiz nizam

Şekil 4.8.3.3 Fener az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

4.8.4. Dağınık yerleşim alanları peyzaj karakterleri

Dağınık yerleşim alanları belirli bir yerleşim formuna sahip olmayan, karmaşık, çoğunlukla yeşil alanın kentin diğer alanlarına nazaran daha fazla olduğu, genellikle az katlı yapılaşmaların görüldüğü alanlardır. Kent içerisinde yaygın olmamakla birlikte, Muratpaşa İlçesinin Zeytinköy ve çevresinde, Ermenek ve çevresinde yoğun olarak görülmektedir (Şekil 4.8.4).

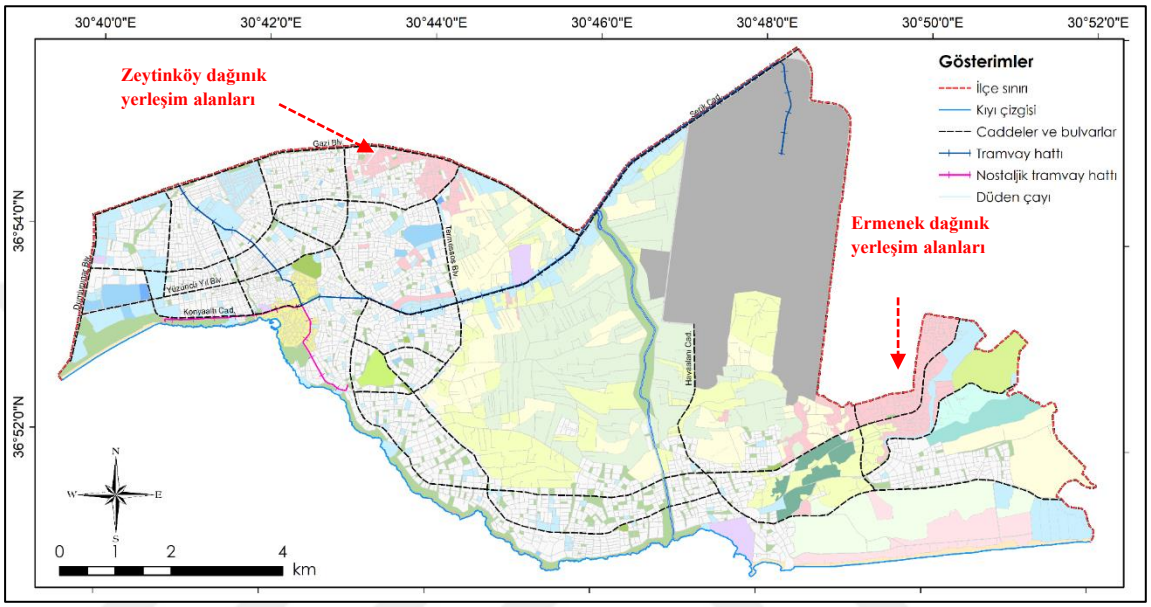

Şekil 4.8.4. Dağınık yerleşim alanları örneklerinin konumları

4.8.4.1. Ermenek dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları; açısından kentin çoğunluğunda olduğu düz bir topografyaya sahip alanda az katlı konut yapıları dağınık belirli bir düzen kurgusu olmadan alana dağılmış durumdadır. Yapı dışında kalan arazi örtüsü çoğunlukla bahçelerden, patika ve asfalt yollardan oluşmaktadır.

Yerleşim formu, mimari stil ve malzeme özellikleri incelendiğinde; alanın çevrelemesi dağınıktır ve çevresinde çoğunlukla tarım alanları ile sınırlanmıştır. Karakteristik yoğunluk bağ ve bahçe niteliğindeki yeşil alanlardır. Alandaki baskın nizam tipi ayrık nizamdır ve *mimari stil* incelendiğinde geleneksel yapı özellikleri öne çıkmaktadır (Şekil 4.8.4.1).

Görsel değerlendirme kriterleri ve *peyzajın algılanması bağlamında;* yumuşak, kesintili, düz çizgilerin, doğrusal, basit-düzenli, organik formlar oluşturarak az katlı yapılar ve yoğun yeşil alanların bir araya gelmesiyle baskın, nitelikle ve kendi içinde uyumlu bir alan karakteri sergilemektedir (Şekil 4.8.4.1).

4.8.4.2. Zeytinköy dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları açısından; alandaki yapılar çoğunlukla 1-3 katlı konut yapılarıdır. Yapı dışı arazi örtüsü, bahçeler ve yollardan oluşmaktadır. Ulaşım ve altyapı özellikleri asfalt, patika yollardır.

Yerleşim formu, mimari stil ve malzeme açısından, alanın çevresi yapay ve doğal unsurlar ile çevrilidir. Karakteristik yoğunluğu bahçeler ile yeşil alanlar oluşturmaktadır. Yerleşim formu dağınıktır. Belirli bir düzen olmayan gecekondu tipi yapılaşma yoğunluktadır (Şekil 4.8.4.2).

Görsel değerlendirme kriterleri ve peyzajın algılanması; kendi içinde uyumlu çevresiyle uyumsuz baskın desen özelliği sergilemektedir. Alan kolay erişilebilir olup, yeşil alan varlığının yoğun olması nedeni ile memnuniyet veren bir yapıdadır (Şekil 4.8.4.2).

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Az katlı konut yapıları
Yükseklik: 1-3 katlı yoğun
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar, tarım alanları
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt, patika

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Tedirgin edici
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Küçük
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, organik
Tekrar: Aralıklı tekrar
Nokta: Cami
Çizgi: Yumuşak-zayıf, kısa-kesintili, düz
Doku: Orta doku
Doku tipi: B tipi
Uyum: Kendi içinde uyumlu çevresiyle uyumsuz.

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Dağınık
Sınır: Yeşil alanlar, doğal
Karakteristik yoğunluğu: Yeşil alan
Yerleşim formu: Yeşillikler içinde konutlar
Yerleşim tipi: Konut-dini
Mimari stil: Geleneksel
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kiremit, kaplama
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık

Şekil 4.8.4.1. Ermenek dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Küçük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Kıvrımlı, karmaşık-düzensiz, organik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Yüksek binalar
Çizgi: Yumuşak-zayıf, kısa-kesintili, dalgalı
Doku: Yumuşak-ince doku
Doku tipi: C tipi
Uyum: Kendi içinde uyumlu çevresiyle uyumsuz.

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Az katlı, konut yapıları
Yükseklik: 1-3 katlı
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar,
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt, patika yollar

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Tedirgin edici
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, yapay
Karakteristik yoğunluğu: Konutlar, yeşil alanlar
Yerleşim formu: Dağınık
Yerleşim tipi: Konut,
Mimari stil: Gecekondu, Geleneksel
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kiremit
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık

Şekil 4.8.4.2. Zeytinköy dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri

4.8.5. Orta katlı yerleşim alanları peyzaj karakterleri

Kentin büyük bölümünde görülen ve çoğunlukla 4-5-6 katlı kentin iç kesimlerinde ayrık nizam yapılardan oluşmaktadır (Şekil 4.8.5).

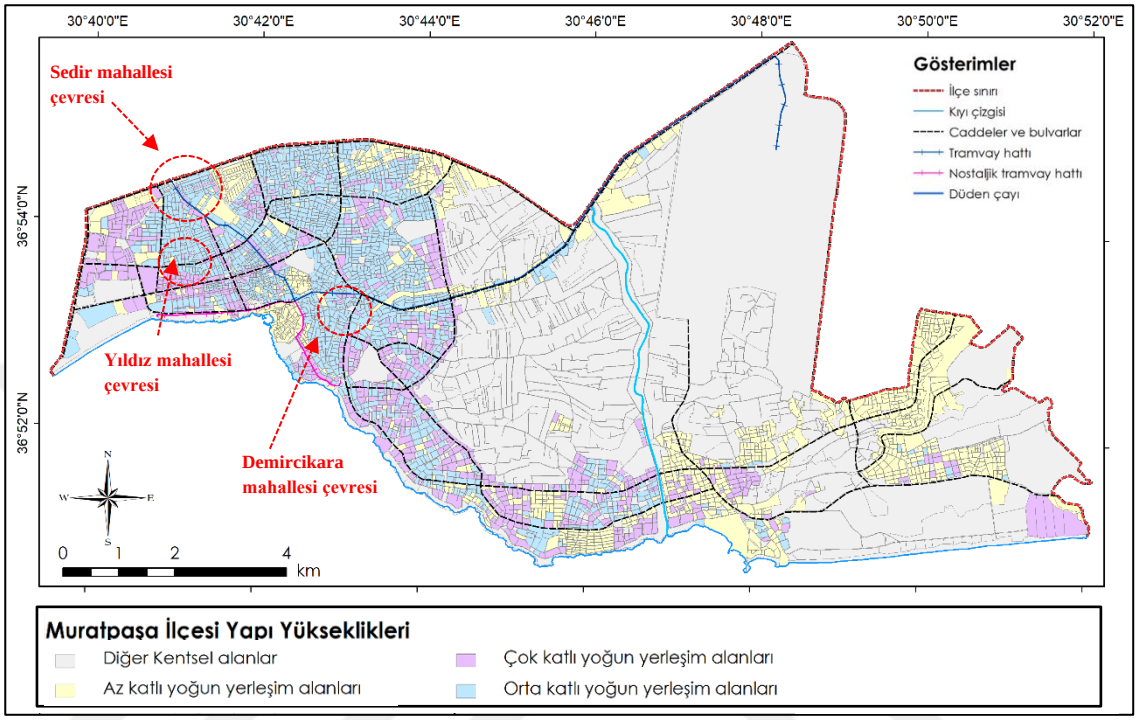

Şekil 4.8.5. Orta katlı yoğun yerleşim alanları örneklerinin konumları

4.8.5.1. Yıldız orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları ve yerleşim formu, mimari stil ve malzeme özelliği incelendiğinde; karakteristik yoğunluğu binalar ve yolların oluşturduğu alan yollar ile çevrelenmiştir. Yerleşim formu düzenli olup, yerleşim tipi çoğunlukla ticari ve konut alanlarıdır. Betonarme malzeme ve modern mimari stildeki yapıların çatı karakteri gün ısı-kaplama-teraslardan oluşmaktadır. Çoğunlukla 5 katlı konut yapılar ayrık (baskın) ve ikiz nizamdadır (Şekil 4.8.5.1).

4.8.5.2. Sedir orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Kuzey yönde Gazi Bulvarı ve güney yönde ise Orman Bölge Müdürlüğü ile çevrili alandaki binalar çok baskın olup yeşil alan dokusunun yok denecek kadar azdır. Alandaki binaların çoğunlukla 5 katlı ve ayrık nizam olarak geliştiği; bina cephelerinin çok renkli olması ile karmaşık yapı oluştuğu gözlenmiştir (Şekil 4.8.5.2).

Görsel değerlendirme kriterleri ve peyzajın algılanması bağlamında; kolay erişilebilir ve düzenli yerleşim formu özellikleri ile alan güven vericidir. Yeşil alan dokusunun az olması nedeni ile alan kısmen memnuniyet veren ve basit, tekdüze bir alan olarak değerlendirilmiştir. Bina yapısının fazla olması sert ve keskin bir doku oluşturmak ile birlikte bu yapıların aralıklı ve değişken tekrarlar ile alandaki yerini almasıyla baskın

bir desen görüntüsü oluşturmakta, çevresine göre ölçek özelliği orta ölçekli bir karakter kazanmaktadır (Şekil 4.8.5.2).

4.8.5.3. Demircikara orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Alanın baskın arazi örtüsü, peyzaj unsurları, yerleşim formu, mimari stil ve malzeme özellikleri incelendiğinde; çoğunlukla orta (5-6) katlı binalar ile alanın yapı dışı arazi örüsü çoğunlukla yollardan oluşmakta ve konut bahçelerindeki kültürel bitki örtüsü öne çıkmaktadır (Şekil 4.8.5.3).

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Orta katlı, konut yapıları
Yükseklik: 5 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Yok
Ulaşım ve altyapı: Asfalt yollar

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Basit-tekdüze
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet vermeyen
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Yok
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Orta
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Aralıklı tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, kısa-kesintili, düz
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, yapay
Karakteristik yoğunluğu: Binalar-yollar
Yerleşim formu: Düzenli
Yerleşim tipi: Konut, ticari
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Gün ısı-kaplama-teras
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık(baskın)- İkiz nizam

Şekil 4.8.5.1. Yıldız orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Orta
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Aralıklı tekrar-değişken tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, kısa-kesintili, düz
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Orta katlı, konut yapıları
Yükseklik: 5 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Yok
Ulaşım ve altyapı: Asfalt yollar

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Basit-tekdüze
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Kısmen memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Yok
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, yapay
Karakteristik yoğunluğu: Binalar-yollar
Yerleşim formu: Düzenli
Yerleşim tipi: Konut, ticari
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Gün ısı-kaplama-teras
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık nizam

Şekil 4.8.5.2. Sedir orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Orta katlı, konut yapıları
Yükseklik: 5-6 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Yok
Ulaşım ve altyapı: Asfalt yollar

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Karmaşık çeşitli
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet vermeyen
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Yok
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Orta
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, karmaşık-düzensiz, geometrik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Yüksek binalar
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, kısa-kesintili, düz
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar, yapay
Karakteristik yoğunluğu: Binalar-yollar
Yerleşim formu: Düzensiz
Yerleşim tipi: Konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Gün ısı-kaplama-teras-kiremit
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık(baskın)- Blok nizam

Şekil 4.8.5.3. Demircikara orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri

4.8.6. Turizm alanları peyzaj karakterleri

Muratpaşa İlçesinde çok sayıda kent içi otel bulunmaktadır. Otellerin bir bölümü Kaleiçi ve çevresindeki butik oteller ve falezler çevresinde yerini almış, diğer bir bölümü ise Kundu oteller bölgesinde sıralanmış oteller grubudur (Şekil 4.8.6).

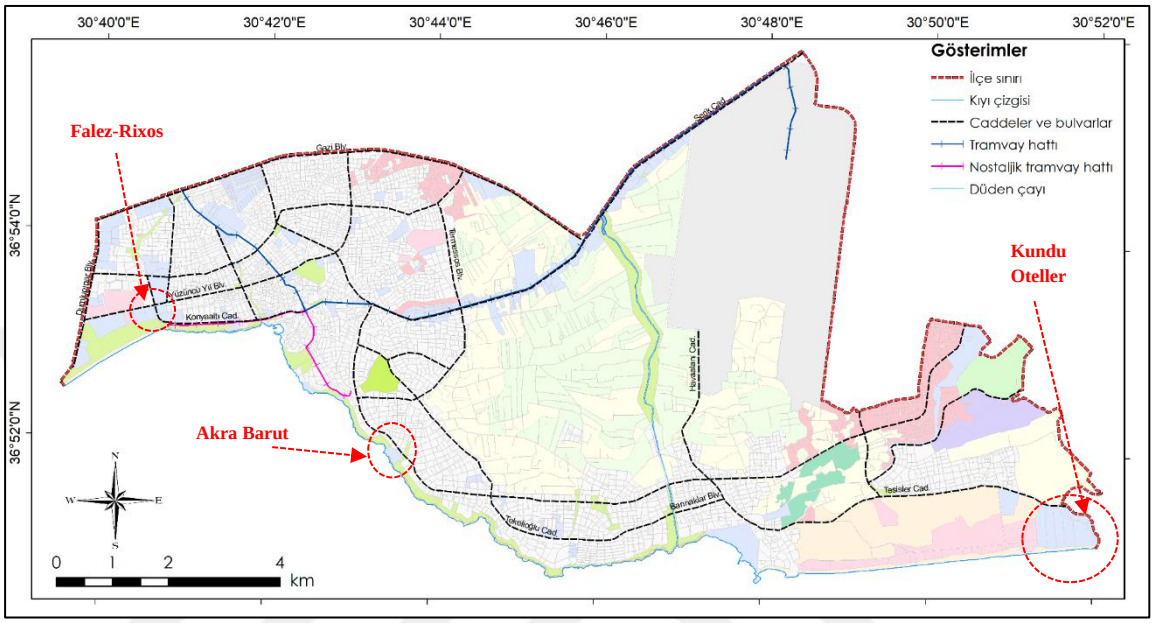

Şekil 4.8.6. Turizm alanları alanları örneklerinin konumları

4.8.6.1. Rixos -Falez kent içi otelleri turizm alanı peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları açısından çok katlı kent içi turizm alanıdır. Binaların 16-18 gibi çok katlı olmasına karşın, geniş bahçeleri, yoğun yeşil doku ile kent içinde olumlu etkiye sahiptirler. *Görsel değerlendirme kriterleri* bağlamında alandaki çizgi özellikleri yumuşak-zayıf, uzun-sürekli, doğrusal, basit-düzenli, organik yapıdadır. Orta doku ve az sayıdaki yollar ile baskın doku B tipidir. Otel binaları, nokta özelliği ile kent içindeki odak noktalarından birini temsil etmektedir. Peyzajın algılanması açısından güvenli, ilham verici, sakin ve memnuniyet veren bir alandır (Şekil 4.8.6.1).

4.8.6.2. Kundu turizm bölgesi peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları; alan özellikleri açısından çok katlı turizm yapıları ve hemen arkasındaki konutlar, kıyı kesiminde yapılaşmış, bina cepheleri ve yapı stillerinin farklılaşmasıyla çok renkli ve karmaşık bir yapı sergilemektedir (Şekil 4.8.6.2).

4.8.6.3. Akra Barut kent içi oteli turizm alanı peyzaj karakterleri

Kentin merkezine yakın bir konumda ve falezler üzerinde konumlanmış alan çok katlı yapılar ve çevresindeki yoğun yeşil alan ve parklar ile ilginç, ilham ve memnuniyet veren özelliktedir. Yapı dışı arazi örtüsünde kültürel bitki örtüsü öne çıkmakta; çoğunlukla parklar, yollar ve süs havuzları ile hatırlanabilirlik özelliği olan düzenli, etrafı doğal ve yapay unsurlarla çevrili, karakteristik yoğunluğu yeşil alan oluşan ve kolay erişilebilir bir alan olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.8.6.3).

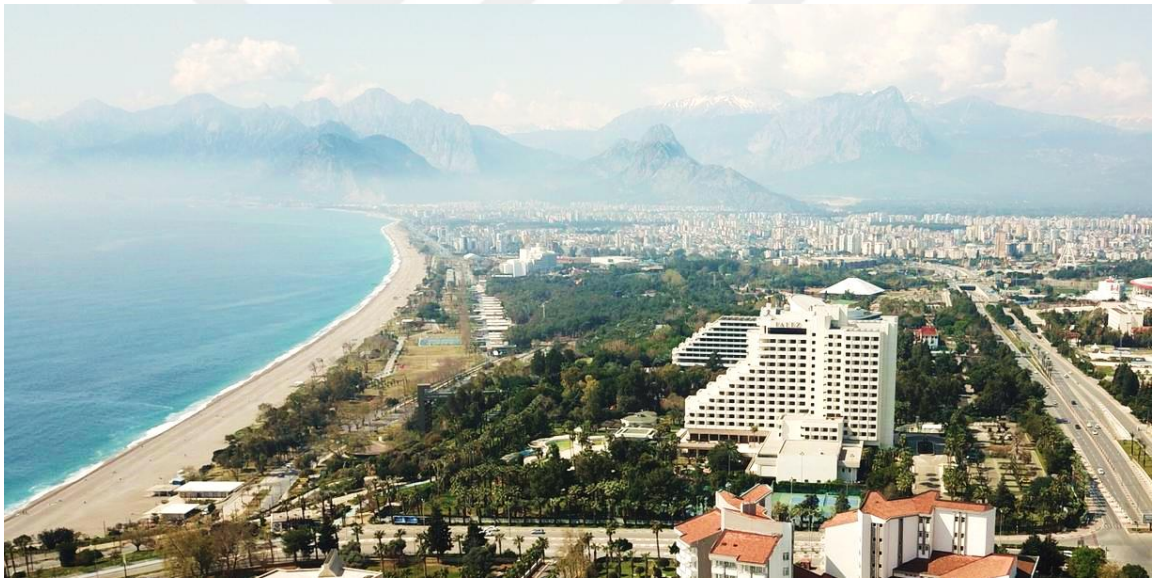

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: doğrusal, basit-düzenli, organik
Tekrar: Tam tekrar
Nokta: Otel binaları
Çizgi: Yumuşak-zayıf, uzun-sürekli, düz
Doku: Orta doku
Doku tipi: B tipi
Uyum: Uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Hafif eğimli
Yapılar: Çok katlı turizm yapıları
Yükseklik: 16-18 katlı
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar, sahil
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Çok güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar- yapay, kıyı,yeşil alan-doğal
Karakteristik yoğunluğu: yeşil alan ve sahil
Yerleşim formu: düzenli
Yerleşim tipi: ticari-turizm- otel
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kiremit
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık ya da blok

Şekil 4.8.6.1. Rixos -Falez Otelleri turizm alanı peyzaj karakterleri

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Hafif eğimli
Yapılar: Çok katlı turizm yapıları
Yükseklik: 11 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Bahçeler, yollar, sahil
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal bitki örtüsü
Hidroloji: Havuz-Deniz
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Tedirgin edici
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet vermeyen
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: -
Çizgi: Keskin-belirgin-güçlü, uzun sürekli, düz
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumsuz

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar- yapay, kıyı, yeşil alan-tarım alanı doğal
Karakteristik yoğunluğu: Otel binaları
Yerleşim formu: düzenli
Yerleşim tipi: Ticari-turizm- otel
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Gün ısı, kaplama, teras
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık ya da blok

Şekil 4.8.6.2 Kundu Otelleri turizm alanı peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Basit-tekdüze
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Otel yapısı
Çizgi: Keskin-belirgin-güçlü, kısa-kesikli, zikzak
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Hafif eğimli
Yapılar: Çok katlı turizm yapısı
Yükseklik: 11 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Park alanları, yollar
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Süs havuzları, deniz
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar- yapay, kıyı, yeşil alan- doğal
Karakteristik yoğunluğu: Yeşil alanlar
Yerleşim formu: Düzenli
Yerleşim tipi: Ticari-turizm- otel
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Gün ısı, kaplama, teras
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Blok baskın-ayrık nizam

Şekil 4.8.6.3. Akra Barut Otel turizm alanı peyzaj karakterleri

4.8.7. Spor alanları peyzaj karakterleri

Kentin farklı kesimlerinde yer alan farklı büyüklük, konum ve tasarıma sahip spor alanlarını kapsamaktadır (Şekil 4.8.7).

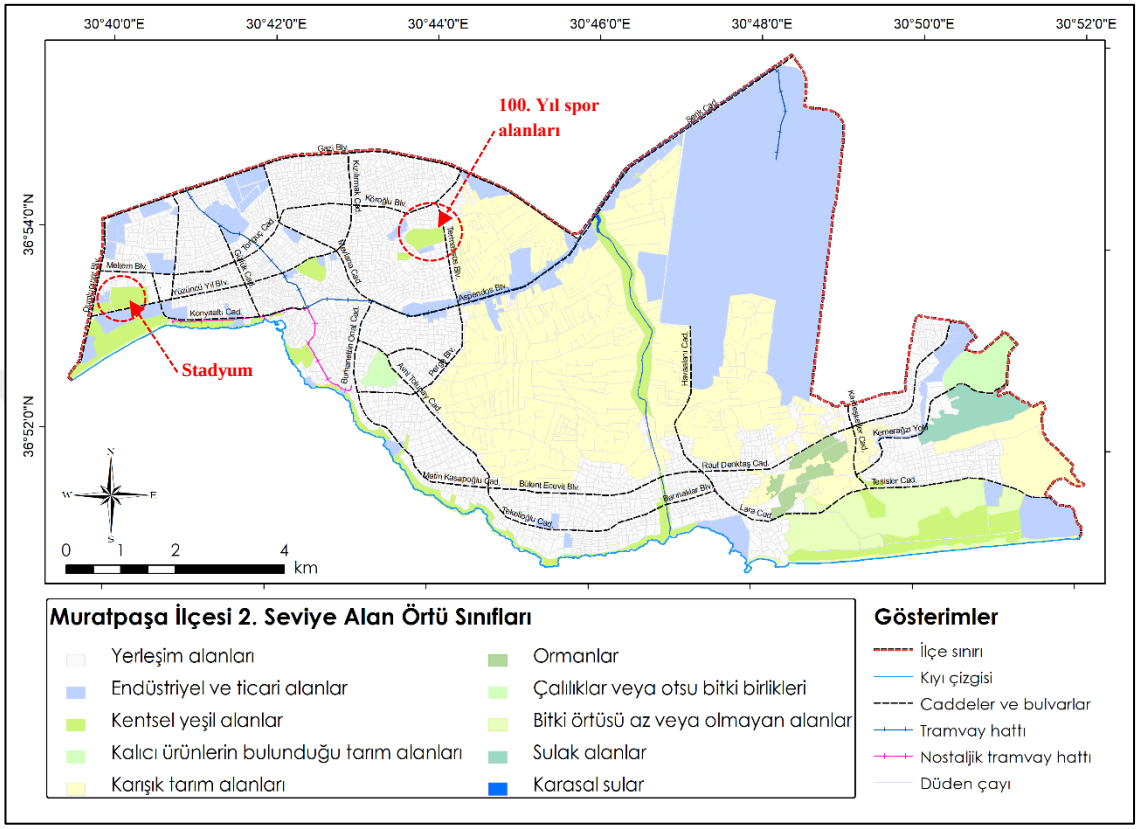

Şekil 4.8.7. Spor alanları örneklerinin konumları

4.8.7.1. 100. Yıl Spor alanları peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları açısından; düz, çevresi çok ve orta katlı yapılarla çevrili, yapı dışı arazi örtüsünü yollar ve bahçelerin oluşturmakta, düzensiz yerleşim formu ve kültürel bitki örüsü öne çıkmakta, nizam tipinin ise ayrık ve blok nizam tanımlamaktadır (Şekil 4.8.7.1).

4.8.7.2. Antalya Stadyumu spor alanı peyzaj karakterleri

Ölçeği açısından kent içinde odak noktası taşıyan bir alandır. *Yapı dışında kalan arazi örtüsü,* çoğunlukla yollar ve yeşil alanlardır. Yeşil alanların bir kısmı kültürel bitki örtüsü iken yer yer doğal bitki örtüsü kalıntılarını görmek mümkündür. Alanın topoğrafyası düz olup çevresi yollarla sınırlıdır. Çevresindeki yapılar çok katlıdır. Desen özelliği, yapı düzeni, ölçeğindeki farklılıklar, arazideki değişiklikler ve çoklu kullanımlar nedeni ile karmaşık bir kompozisyon sergilemektedir. *Peyzajın algılanması* yönü ile incelendiğinde, alan sakin olmayan, memnuniyet vermeyen fakat büyük yapıları ve alan içerisinde tek olması nedeniyle hatırlanabilir bir alandır (Şekil 4.8.7.2).

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Çok ve orta(baskın) katlı
Yükseklik: 5-7 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar, bahçeler
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt ve patika yollar

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Tehdit edici
Teşvik Edicilik: Basit-tekdüze
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet vermeyen
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Zayıf
Ölçek: Büyük
Renk: Çok Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-düzensiz
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Kıvrımlı, karmaşık- düzensiz, geometrik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Sahaların olduğu alan
Çizgi: Yumuşak-zayıf, uzun-sürekli, düz
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: G ve C (baskın) tipi
Uyum: Uyumsuz

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar ve yapılar-yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar
Yerleşim formu: Düzensiz
Yerleşim tipi: Konut alanları
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Gün ısı-kaplama-teras
Pencere Karakteri: karışık
Nizam tipi: Blok ve ayrık(baskın)

Şekil 4.8.7.1. 100. Yıl spor alanları peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Zayıf
Ölçek: Büyük
Renk: Çok Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-düzensiz
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, karmaşık- düzensiz, geometrik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Stadyum ve spor kompleksi
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli, düz
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: B tipi
Uyum: Uyumsuz

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Çok katlı
Yükseklik: 7 katlı ve üzeri 10 baskın
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar, bahçeler
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt yollar

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Tehdit edici
Teşvik Edicilik: Basit-tekdüze
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet vermeyen
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar ve yapılar-yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yapılar
Yerleşim formu: Düzensiz
Yerleşim tipi: Konut alanları, spor alanları
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Gün ısı-kaplama-teras
Pencere Karakteri: karışık
Nizam tipi: Blok(baskın) ve ayrık nizam

Şekil 4.8.7.2. Antalya Stadyumu spor alanı peyzaj karakterleri

4.8.8. Kamu alanları peyzaj karakterleri

Kamu alanları yoğun yapı özelliği ile Devlet Hastanesi, yarı doğal özel özelliği ile Orman Bölge Müdürlüğü ve doğal özelliği ile BATEM'i içermektedir (Şekil 4.8.8).

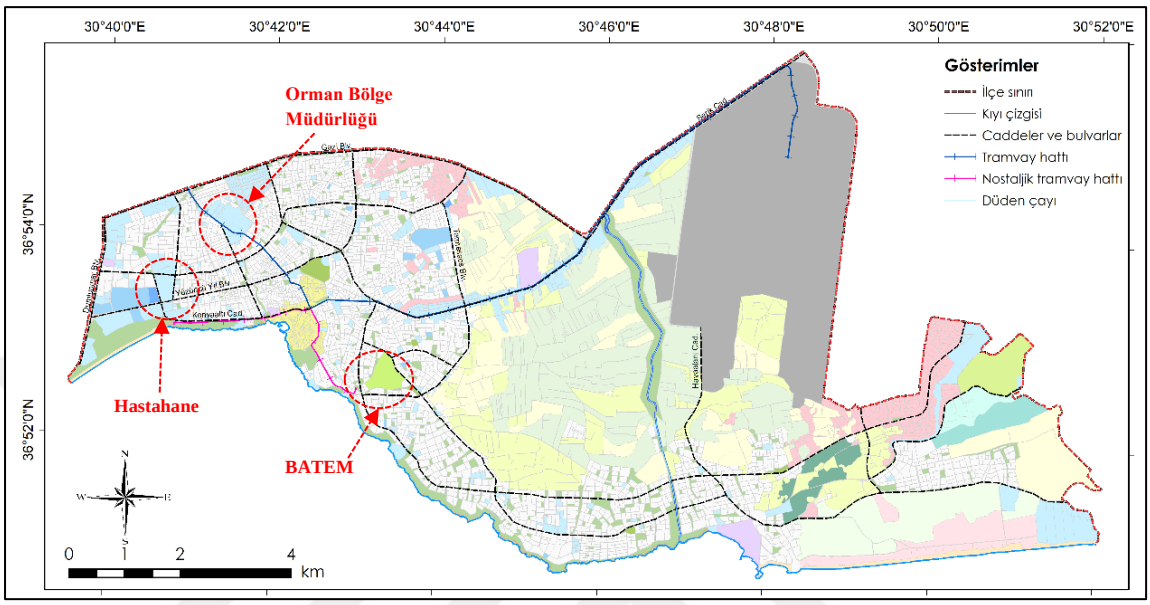

Şekil 4.8.8. Kamu alanları örneklerinin konumu

4.8.8.1. Devlet Hastanesi kamu alanı peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları; düz bir topografya üzerinde, çok katlı yapıların blok nizam yapı özelliği sergilediği, yapı dışı arazi örtüsü çoğunlukla yollar, yeşil alanlar ve otoparklardan oluşan, kültürel bitki örtüsüne sahip alanlardır. Kesin-belirgin-güçlü, uzun sürekli, düz çizgisel özellikler sergileyen, doğrusal, basit-düzenli, geometrik formlara sahip, sert keskin dokulu ve baskın desenli güvenli, sakin olmayan memnuniyet veren çok renkli ve düzenli alanlardır (Şekil 4.8.8.1).

4.8.8.2. Orman Bölge Müdürlüğü kamu alanı peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü ve peyzaj unsurları açısından düz bir topoğrafyada, orta ve çok katlı yapılara sahip, yapı dışı arazi örtüsü yollar ve otoparklardan oluşan, çoğunlukla kültürel bitkisinin görüldüğü, ulaşım ağları ile çevrili, düzenli bir yerleşim formuna sahip yerleşim tipinin kamu, ticari, konut yapılarından oluşan, modern mimari stile sahip özellikler sergileyen bir alandır. *Peyzajın algılanması*, yönüyle incelendiğinde ise; basit tekdüze, memnuniyet veren, fakat nadirliği olmayan niteliktedir (Şekil 4.8.8.2).

4.8.8.3. BATEM kamu alanı peyzaj karakterleri

Düz bir alanda yoğun yeşil dokusu ile kendi içerisinde birçok farklı desen özelliği sergileyen, çoğunlukla çok katlı binalarla çevrelenmiş, kültürel bitki örtüsü ile öne çıkan, sakin, nadirliği olan ve kent estetiği açısından ilham veren bir alandır (Şekil 4.8.8.3).

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Çok katlı yapılar
Yükseklik: 11 katlı (baskın)
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar, yeşil alanlar, otoparklar
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Yok
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Basit-tekdüze
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık, çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Aralıklı tekrar
Nokta: Hastane yapısı
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, uzun sürekli, düz
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: B tipi
Uyum: Uyumsuz

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar-yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yapı yoğunluğu
Yerleşim formu: Düzenli
Yerleşim tipi: Kamu, ticari, konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Karışık, kaplama, gün ısı
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Blok

Şekil 4.8.8.1. Devlet Hastanesi kamu alanı peyzaj karakterleri

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Orta ve çok(baskın) katlı yapılar
Yükseklik: 7 kat ve üzeri katlı (baskın)
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar, otoparklar
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Yok
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Basit-tekdüze
Sakinlik: Sakin değil
Memnuniyet: Memnuniyet vermeyen
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık, çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Hastane yapısı, Orman Bölge Müdürlüğü
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, kısa kesintili, düz
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumsuz

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yollar-yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yapı yoğunluğu
Yerleşim formu: Düzenli
Yerleşim tipi: Kamu, ticari, konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Karışık, kaplama, gün ısı, kiremit
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık(baskın) ve ikiz nizam

Şekil 4.8.8.2. Orman Bölge Müdürlüğü kamu alanı peyzaj karakterleri

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Çok ve orta katlı yapılar
Yükseklik: 5-13 katlı yapılar
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yeşil alan ve yollar
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Asfalt ve patika yollar

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici-İlginç
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, Basit-düzenli, organik
Tekrar: Tam (ağaçlar) tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Yumuşak-zayıf, kısa-kesintili, düz
Doku: Orta
Doku tipi: B tipi (mahallesiyle)
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Binalar, yollar- yapay
Karakteristik yoğunluğu: konut alanları ve meyve bahçesi
Yerleşim formu: Düzenli-kentsel yerleşim
Yerleşim tipi: Kamu, konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Günısı panelleri, kaplama, kiremit
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Blok(baskın) ve ayrık nizam

Şekil 4.8.8.3. BATEM kamu alanı peyzaj karakterleri

4.8.9. Doğal alan peyzaj karakterleri

Muratpaşa İlçesi batıda yoğun kentsel yerleşimleri ile doğuda tarım alanları ve doğal alanları ile öne çıkmaktadır. Doğal alanlar Lara kumulları, Güzeloba ormanlık alanı ve Yamansaz sulak alanını kapsamaktadır (Şekil 4.8.9).

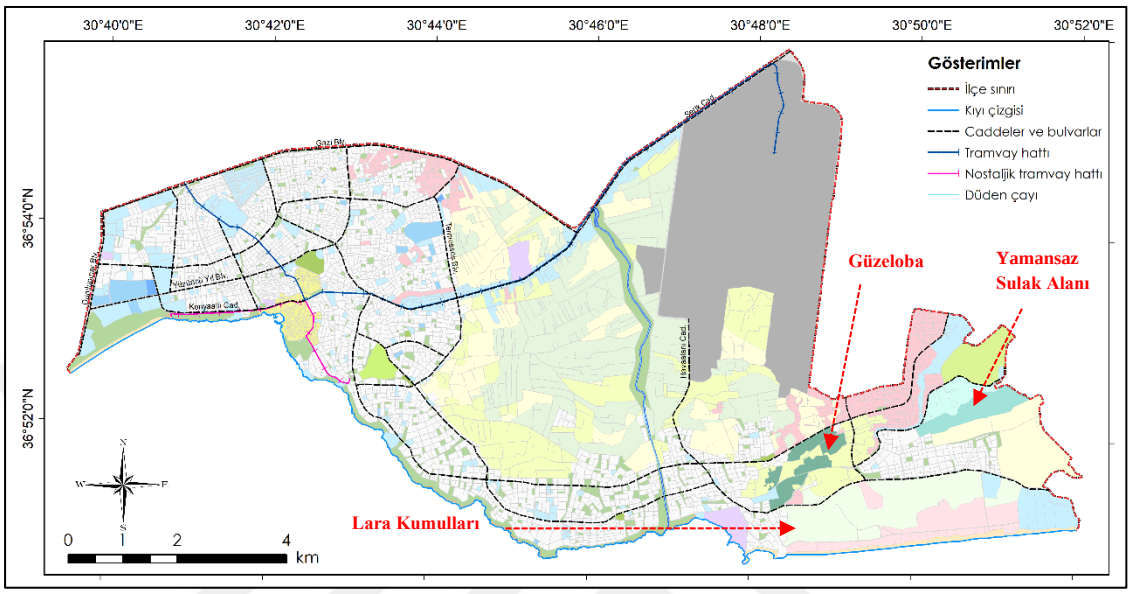

Şekil 4.8.9. Doğal alan örneklerinin konumları

4.8.9.1. Lara kumulları doğal peyzaj karakterleri

Hafif eğimli bir topografya üzerinde, doğal bitki örtüsüne ve ender kumul özelliği ile baskın desen karakteri gösteren, renkli, kolay erişilebilir, yumuşak-zayıf, çizgisel, organik forma sahip, yumuşak ince G tipi dokunun hakim olduğu ender özellikleri ile ilham veren doğal bir alandır (Şekil 4.8.9.1).

4.8.9.2. Yamansaz sulak alanı doğal peyzaj karakterleri

Hafif eğilimli bir arazide olup etrafındaki çok katlı yapılar ile çevrelenmektedir. Yapı dışındaki arazi örtüsünü Yamansaz sulak alanı oluşturmaktadır. Yoğun doğal bitki örtüsü ve doğal yapısını korumuş olması ile memnuniyet veren önemli, hatırlanabilir ve korunması gereken nadir bir alandır (Şekil 4.8.9.2).

4.8.9.3. Güzeloba doğal peyzaj karakterleri

Hafif eğimli, çoğunlukla 2-5 katlı yapıların bulunduğu, modern mimari stilin gözlendiği, yapı dışı arazi örtüsünü doğal kızılçam ormanlarının tanımlandığı bir alandır. Baskın desenini ormanın oluşturduğu, basit, düzenli kompozisyona sahip, orta ölçekli, bitki örtüsünün çeşitliliğine sahip, yumuşak-zayıf, uzun sürekli çizgi özelliği göstererek organik formlar oluşturan, memnuniyet veren doğal bir alandır (Şekil 4.8.9.3).

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz-hafif eğimli
Yapılar: Az katlı
Yükseklik: 1-2 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Doğal alanlar
Bitki örtüsü: Doğal bitki örtüsü
Hidroloji: Kıyı-deniz
Ulaşım ve altyapı: Patika yollar baskın ve asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici, ilginç
Sakinlik: sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Renkli
Kompozisyon: Basit-düzenli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, organik
Tekrar: Tam tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Yumuşak-zayıf, uzun-sürekli, düz
Doku: Yumuşak-ince
Doku tipi: G tipi
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Engin geniş
Sınır: Kıyı ve plaj alanları-doğal yol, yapılar-yapay
Karakteristik yoğunluğu: Yeşil alan
Yerleşim formu: Organik doğal alan
Yerleşim tipi: Doğal alan
Mimari stil: -
Yapı malzemesi: -
Çatı karakteri: -
Pencere Karakteri: -
Nizam tipi: -

Şekil 4.8.9.1. Lara kumulları doğal peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Orta
Renk: Renkli
Kompozisyon: Basit-düzenli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit düzenli, organik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Yumuşak-zayıf, uzun-sürekli, düz
Doku: Yumuşak-ince
Doku tipi: G tipi
Uyum: Uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz-hafif eğimli
Yapılar: Çok katlı
Yükseklik: 10-12 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Doğal alanlar
Bitki örtüsü: Doğal bitki örtüsü,sazlar
Hidroloji: Yamansaz sulak alanı
Ulaşım ve altyapı: Patika yollar baskın ve asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Tedirgin edici
Teşvik Edicilik: İlham verici, ilginç
Sakinlik: sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Engin geniş, etrafı çevrili
Sınır: Binalar -yapay
Karakteristik yoğunluğu: Doğal alanlar
Yerleşim formu: Organik doğal alan
Yerleşim tipi: Doğal alan
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Günısı, kaplama
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Blok

Şekil 4.8.9.2. Yamansaz sulak alanı doğal peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Orta
Renk: Renkli
Kompozisyon: Basit-düzenli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit düzenli, organik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Yumuşak-zayıf, uzun-sürekli, dalgalı
Doku: Yumuşak-ince
Doku tipi: G tipi
Uyum: Uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz-hafif eğimli
Yapılar: Az katlı
Yükseklik: 2-5 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Doğal alanlar
Bitki örtüsü: Doğal bitki örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Patika yollar baskın ve asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici, ilginç
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Binalar ve yollar-yapay
Karakteristik yoğunluğu: Doğal alanlar
Yerleşim formu: Organik doğal alan
Yerleşim tipi: Konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Günısı, kaplama
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Blok, Ayrık

Şekil 4.8.9.3. Güzeloba doğal peyzaj karakterleri

4.8.10. Kıyı Falezleri peyzaj karakterleri

Muratpaşa ilçesi kıyı kesimi Antalya'ya özgü dik kıyı kayalıkları niteliğindeki falezler üzerinde yer almaktadır. Falezlerin varlığı ve doğal yapısı doğal sit statüsü ile koruma altına alınmıştır. Bu sayede ilçenin bu kesiminde uzun bir kıyı kesimi Falez parkı, Dedeman parkı gibi kıyı bandı boyunca açık yeşil alan sistemini oluşturmaktadır. Bu bağlamda kıyı kesimi için 2 alanda karakter analizi gerçekleştirilmiştir (Şekil 4.8.10).

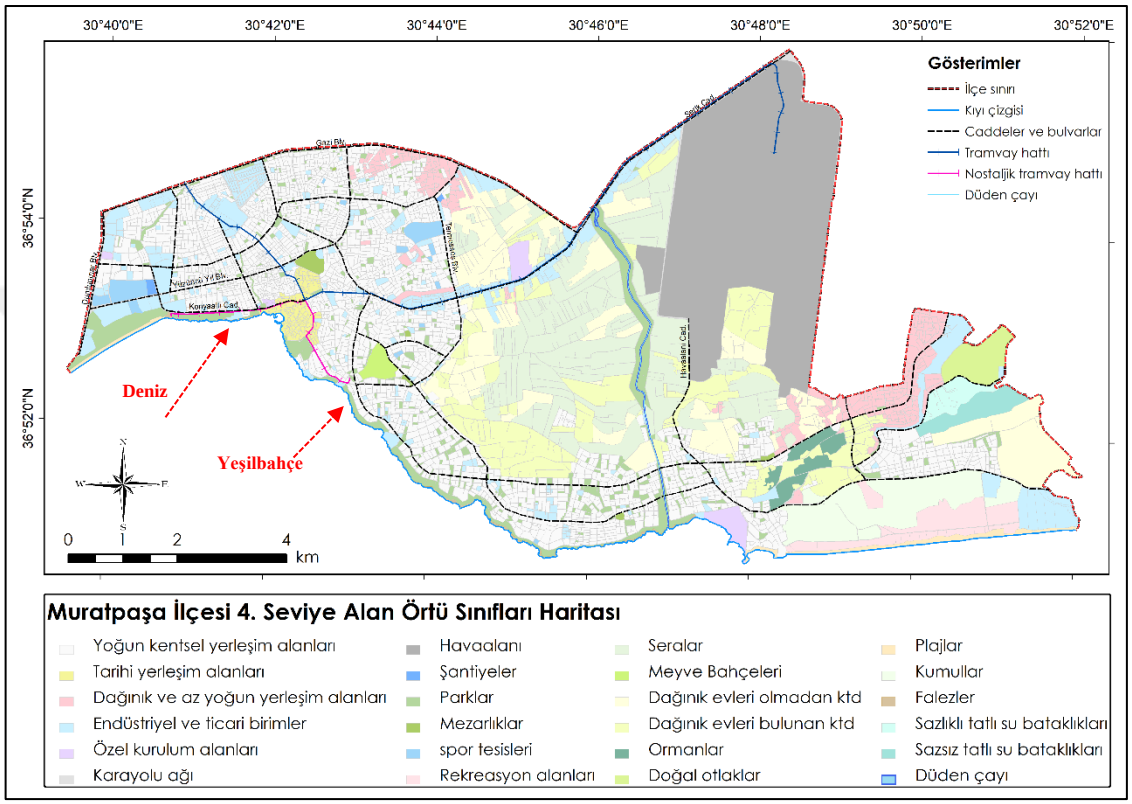

Şekil 4.8.10. Falez peyzaj karakterleri konumları

4.8.10.1. Lara falezleri peyzaj karakterleri

Kireç taşı dik kıyı kayalıkları falezler incelendiğinde alanın çizgisel özelliği ile kıyıda kentin doğal sınırını tanımladığı, bu yönüyle kentin şekillenmesine büyük etkisi olduğu görülmektedir. Kıyı boyunca falezler üzerinde çoğunlukla parklar ve doğal yeşil alanlar görülmektedir. Alan memnuniyet ve güven veren merkezi bir konuma sahip kolay erişilebilir bir niteliktedir.

4.8.10.2. Deniz Kıyı falezleri peyzaj karakterleri

Peyzaj karakterleri incelendiğinde alanın tüm çizgisel özelliğini yönlendiren, kentin şekillenmesine etkisi büyük olan, kente cazibe sağlayan ve kentin denize açılan pencereler oluşturan falezler kıyı boyunca kentin en önemli kentsel yeşil alan sistemini de temsil etmektedir. Alan memnuniyet ve güven veren merkezi bir konuma sahip, kolay erişilebilir ve hatırlanabilirliği olan ender nitelikler taşımaktadır.

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Falez yapısında eğimli- kent içinde düz
Yapılar: Çok katlı konut yapıları
Yükseklik: 10 kat ve üzeri baskın
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar ve parklar
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal
Hidroloji: Deniz
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Var
Memnuniyet: Var
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık- çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Kıvrımlı, organik, basit- düzenli
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli, dalgalı-eğri
Doku: Orta doku
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Engin geniş-etrafı çevrili
Sınır: Yapay-kent yollar, doğal kıyı-deniz
Karakteristik yoğunluğu: Yapılı alanlar
Yerleşim formu: Düzenli
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Karışık
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Blok yoğun

Şekil 4.8.10.1. Lara falezleri peyzaj karakterleri

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Kent içinde düz
Yapılar: Çok katlı konut
Yükseklik: 8 kat ve üzeri
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar ve parklar
Bitki örtüsü: Kültürel baskın, doğal bitki örtüsü
Hidroloji: Deniz- kıyı
Ulaşım ve altyapı: Asfalt

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Var
Sakinlik: Var
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Önemlilik: Var

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Orta
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık- çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Geometrik, doğrusal, basit-düzenli
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Yok
Çizgi: Kesin- güçlü, dalgalı, sürekli
Doku: Baskın
Doku tipi: C tipi
Uyum: Uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Engin geniş, etrafı çevrili
Sınır: Kıyı ve yapılar
Karakteristik yoğunluğu: Binalar
Yerleşim formu: Düzenli
Yerleşim tipi: Konut alanları
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kaplama baskın
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: İkiz nizam-ayrık

Şekil 4.8.10.2. Deniz falezleri peyzaj karakterleri

4.8.11. Kıyı plaj alanları peyzaj karakterleri

Muratpaşa ilçesindeki plaj alanları peyzaj karakterleri Lara ve Konyaaltı plajları örnekleri ile incelenmiştir (Şekil 4.8.11).

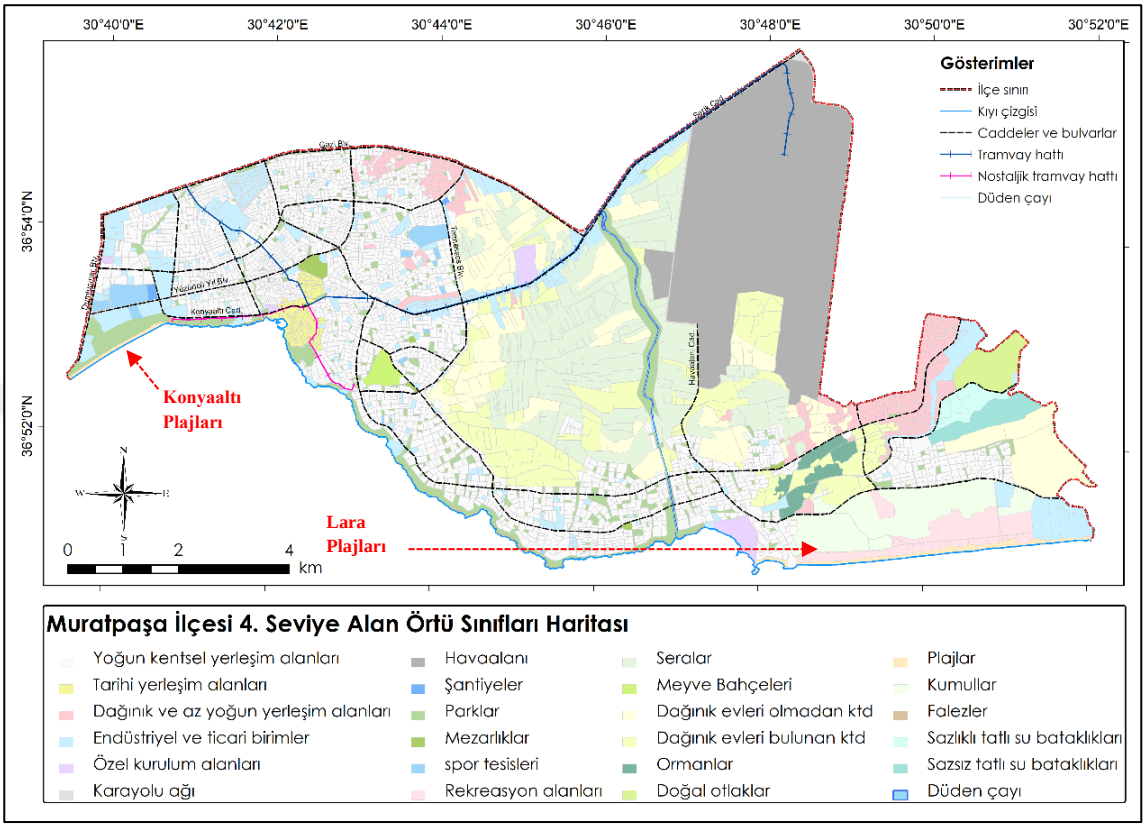

Şekil 4.8.11. Plaj alanları peyzaj karakterleri için seçilen örneklerin konumu

4.8.11.1. Lara plajları peyzaj karakterleri

Peyzaj karakterleri açısından; hafif eğimli çevresinde az ve orta katlı yapıların olduğu baskın arazi örtüsünün kum özellikli plaj ve rekreasyon alanlarının oluşturduğu baskın desene sahip, büyük ölçekli, çeşitli bir peyzaja sahip, kolay erişilebilir, doğal bitki örüsünün öne çıktığı, güvenli ilham verici, memnuniyet veren bir alandır (Şekil 4.8.11.1).

4.8.11.2. Konyaaltı plajları peyzaj karakterleri

Peyzaj karakterleri açısından hafif eğimli alandaki yapıların az katlı özellik gösterdiği, baskın arazi örtüsünün yeşil alan ve plaj alanlarının oluşturduğu, büyük ölçekli ve kolay erişilebilir bir konumdadır. Çizgisel ve formsal karakterlerinin düz ve doğrusal özellikler sergilediği, daha çok geometrik bir izlenim veren çeşitli, kendi içinde ve çevresi ile uyumlu bir alandır. Alan içerisindeki yapılar çoğunlukla ticari amaçlı olup, mimari stilleri moderndir. Peyzajın algılanması yönüyle incelendiğinde alan çok güvenli, sakin, memnuniyet veren, nadir ve hatırlanabilir bir niteliktedir (Şekil 4.8.11.2).

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Hafif eğimli
Yapılar: Az ve orta katlı
Yükseklik: 1-6 katlı (çevre)
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yeşil alanlar ve plaj alanları
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal bitki örtüsü(baskın)
Hidroloji: Kıyı-deniz
Ulaşım ve altyapı: Asfalt-patika

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Çok güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakinlik
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Değişken tekrar
Çizgi: Düz, belirgin, uzun-sürekli
Doku: Yumuşak-ince
Doku tipi: G tipi
Uyum: Çok uyumlu

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Engin-geniş
Sınır: Yeşil Alanlar-doğal
Karakteristik yoğunluğu: Plaj alanları ve yeşil alanlar
Yerleşim formu: Rekreasyonel alanlar
Yerleşim tipi: Ticari, konut
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Teras
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık (baskın)-blok nizam

Şekil 4.8.11.1. Lara plajları peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, organik
Tekrar: Tam tekrar
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli, düz
Doku: Yumuşak-ince
Doku tipi: B tipi
Uyum: Çok uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Hafif eğimli
Yapılar: Az katlı
Yükseklik: 1-2 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yeşil alanlar ve plaj alanları
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal bitki örtüsü
Hidroloji: Kıyı-deniz
Ulaşım ve altyapı: Asfalt-patika-yaya yolları

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Çok güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakinlik
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Engin-geniş
Sınır: Yeşil Alanlar-doğal
Karakteristik yoğunluğu: Plaj ve yeşil alanlar
Yerleşim formu: Yeşillikler içinde ticari alanlar
Yerleşim tipi: Ticari
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Teras
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Bitişik

Şekil 4.8.11.2. Konyaaltı plaj alanları peyzaj karakterleri

4.8.12. Kentsel açık ve yeşil alan peyzaj karakterleri

Kentsel açık ve yeşil alanlar Atatürk Kültür, Karaalioğlu ve Düden Parkları örnekleri ile incelenmiştir (Şekil 4.8.12).

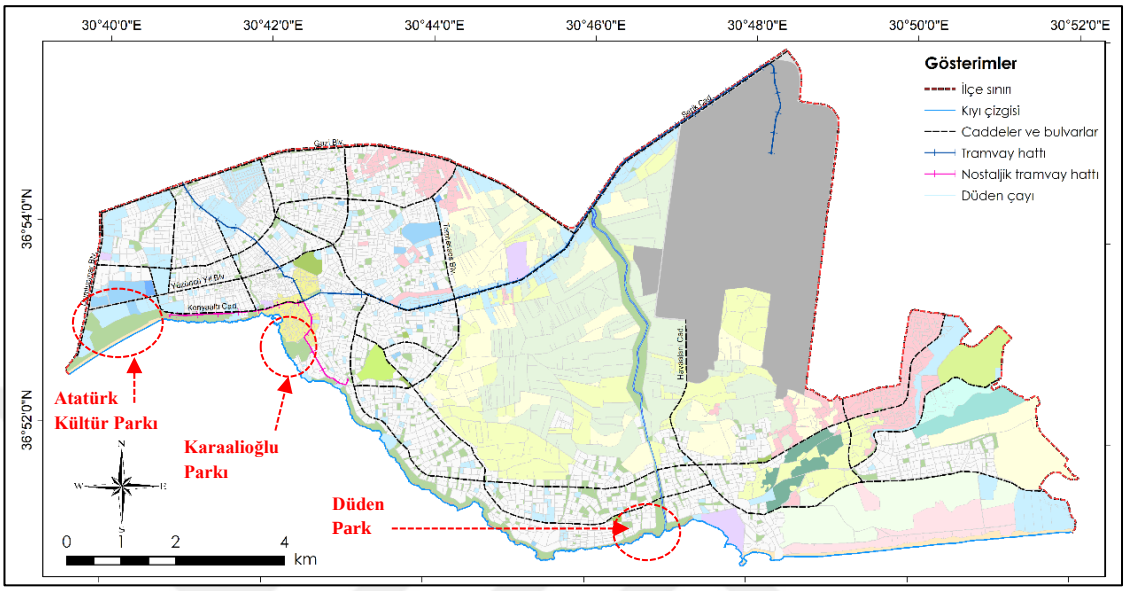

Şekil 4.8.12. Kentsel açık ve yeşil alan örneklerinin konumu

4.8.12.1. Düden Park kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri

Düz bir topoğrafyaya sahip, çok katlı ve çoğunlukla blok nizam konut yapıları ile çevrili, yapı dışı arazi örtüsünü Düden park ve yolların oluşturduğu, kültürel bitki örtüsünün yanında aynı zamanda doğal bitki türlerinin de yer aldığı, eşsiz yapısı ile ilçenin ve kentin hatırlanabilirliği, önemliliği ve nadirliği olan alanıdır (Şekil 4.8.12.1).

4.8.12.2. Karaalioğlu Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri

Kentin en eski ve ilk tasarlanan parkı olan Karaalioğlu Parkı Kaleiçi tarihi yerleşimiyle bütünleşmiş, kentin merkezinde kolay erişilebilir bir cazibe noktasıdır. Alanın çevresindeki yapılar çoğunlukla az katlıdır. Kültürel bitkilerinin yanı sıra, özellikle kıyı kesimde yoğun doğal bitki türleri yayılış göstermektedir. Yoğun, yüksek boylu ağaç dokusu ile baskın desen karakteri sergilemektedir. Büyük ölçekli, organik formu ve yeşil dokusu ile kent içinde ilham verici ve memnuniyet veren çok önemli bir rekreasyon alanıdır (Şekil 4.8.12.2).

4.8.12.3. Atatürk Kültür Parkı kentsel açık ve yeşil alan peyzaj karakterleri

Çok katlı yapılar ile kıyı arasında bulunan ve sürekliliği olan kentsel cazibe noktası oluşturan, yoğun yeşil alanı ile baskın desen özelliği sergilemektedir. Güvenli, ilham verici ve memnuniyet veren özellikler taşımaktadır (Şekil 4.8.12.3).

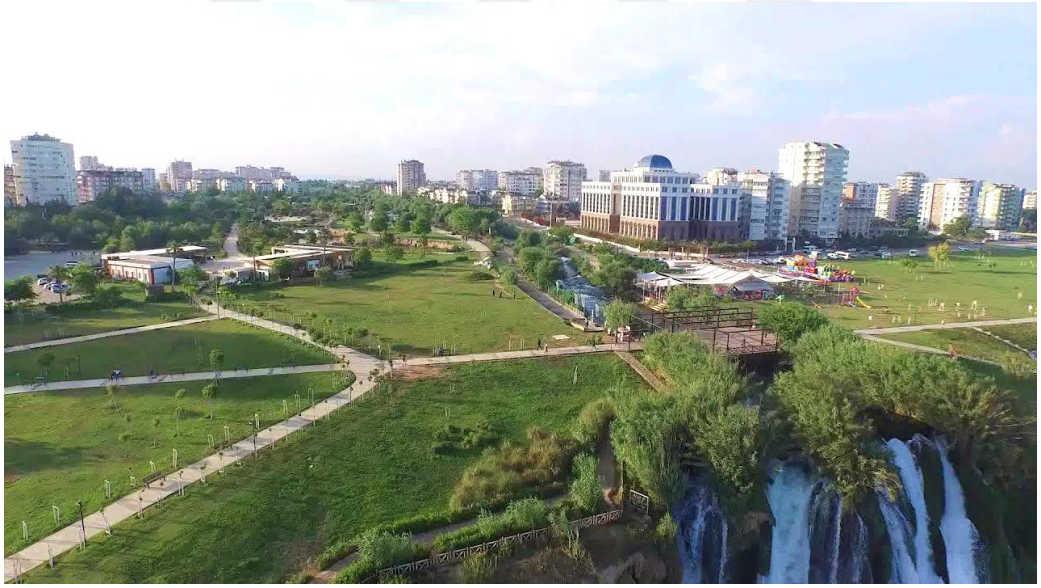

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Orta
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık -çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Değişken tekrar
Nokta: Kamu yapısı
Çizgi: Yumuşak zayıf, uzun-sürekli, kırık-zikzak
Doku: Orta
Doku tipi: C tipi (çevresi ile)
Uyum: Çok uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Çok katlı
Yükseklik: 9 katlı baskın
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Yollar, park alanları
Bitki örtüsü: Kültürel (baskın) ve doğal bitki örtüsü
Hidroloji: Düden çayı

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Var
Önemlilik: Var

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Binalar-yapay, kıyı-doğal
Karakteristik yoğunluğu: Yeşil alanlar
Yerleşim formu: Düzenli, binalar içerisinde kent parkı
Yerleşim tipi: Düzenli
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Gün ısı-teras-kaplama
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Blok(baskın)

Şekil 4.8.12.1. Düden Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Büyük
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık- çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Kıvrımlı, Basit düzenli, organik
Tekrar: Değişken tekrar
Çizgi: Yumuşak zayıf, uzun-sürekli, kırık-zikzak
Doku: Orta
Doku tipi: A tipi baskın (çevresi ile)
Uyum: Çok uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Hafif eğimli
Yapılar: Az katlı
Yükseklik: 1-3 katlı
Tarihi Eser: Var
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Patika yollar, park alanları
Bitki örtüsü: Kültürel (baskın) ve doğal bitki örtüsü
Hidroloji: Havuz- deniz

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Var
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Var
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Var

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Binalar-yapay, kıyı-doğal
Karakteristik yoğunluğu: Yeşil alanlar
Yerleşim formu: Kapalı, içinde organik
Yerleşim tipi: Tarihi yerleşim alanı
Mimari stil: Geleneksel
Yapı malzemesi: Betonarme
Çatı karakteri: Kiremit
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Bitişik (baskın)

Şekil 4.8.12.2. Karaalioğlu Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Orta
Ölçek: Orta
Renk: Çok renkli
Kompozisyon: Karmaşık -çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Doğrusal, basit-düzenli, geometrik
Tekrar: Tam tekrar
Nokta: Çok katlı yapı
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, kısa-kesintili, Kırık (zikzak)
Doku: Sert-keskin
Doku tipi: B tipi baskın (çevresi ile)
Uyum: Uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Çok katlı
Yükseklik: Çevresi 4 katlı, uzak çevre 7 kat ve üzeri (meltem mahallesi)
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Parklar, yollar, yeşil alan
Bitki örtüsü: Kültürel bitki örtüsü
Hidroloji: Süs havuzu
Ulaşım ve altyapı: Asfalt, yaya yolu

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: İlham verici
Sakinlik: Sakin
Memnuniyet: Memnuniyet vermeyen
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Var
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Var
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Binalar, yollar -yapay, Kıyı-doğal
Karakteristik yoğunluğu: Yeşil alanlar
Yerleşim formu: Kent parkı alanları
Yerleşim tipi: Park
Mimari stil: Modern
Yapı malzemesi: Betonarme
Nizam tipi: Blok nizam (çevresi)

Şekil 4.8.12.3. Atatürk Kültür Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri

4.8.13. Tarım Alanları Peyzaj Karakterleri

Tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya ıslah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale getirilen alanlardır. Muratpaşa İlçesi batı yönü genel olarak yoğun kentleşmiş alanlar olup kentin doğu yönünde tarıma elverişli topraklar sayesinde tarım için korunmuş alanlar mevcuttur ve bugün tarım alanı olarak kullanılmaktadır. Tarımsal üretim açısından öne çıkan mahallelerden bazıları Kırcami, Mehmetçik, Güzeloluk, Tarım, Yeşilova, Zümrütova, Güzeloba olup, peyzaj karakterlerinin analiz için Kırcam, Zümrütova ve Kundu tarım alanları seçilmiştir (Şekil 4.8.13).

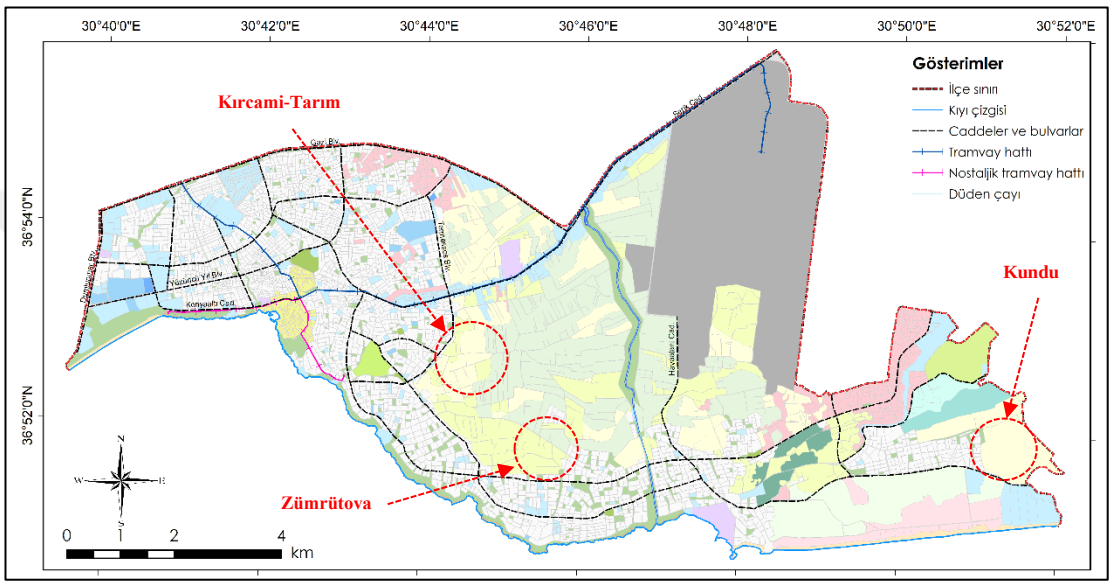

Şekil 4.8.13. Tarım alanları örneklerinin konumu

4.8.13.1. Kırcami tarım alanları peyzaj karakterleri

Alan baskın arazi örtüsü, peyzaj unsurları, yerleşim formu, mimari stil ve malzeme özellikleri yönüyle incelendiğinde; etrafı çoğunlukla çok katlı konut yapıları ile çevrili olup, iç kısımda tek katlı geleneksel konut yapıları ve sera alanları bulunmaktadır. Yapı dışında kalan baskın arazi örtüsü tarım alanları olup, kültürel ve doğal karışık bitki örtüsü özelliği sergilemektedir. Alan içinde çoğunlukla düzensiz patika yollar ve yer yer asfalt yollar hakimdir. Yollarla birlikte oluşan doku tipi G tipi doku tipidir (Şekil 4.8.13.1).

Görsel değerlendirme kriterleri ve peyzajın algılanması yönüyle incelendiğinde; kesin-belirgin-güçlü, kısa kesintili, düz çizgisel özeliklere sahip Kırcami tarım bölgesinin form özellikleri karmaşık-düzensiz, organik, doğrusal olmak üzere farklı özellikler sergilemektedir. Formların tekrarlar ile bir araya gelen karmaşık, çeşitli kompozisyonlar alanda baskın desen özelliğini tanımlamaktadır. Alanda G tipi doku tipi gözlenmiştir. Kırcami tarım alanları çevresi ile de kendi içinde de uyumlu olup, memnuniyet veren bir özelliğe sahiptir (Şekil 4.8.13.1).

4.8.13.2. Kundu tarım alanları peyzaj karakterleri

Kundu tarım alanları peyzaj karakterleri *baskın arazi örtüsü, peyzaj unsurları, yerleşim formu, mimari stili ve malzeme özellikleri bağlamında incelendiğinde;* düz bir topografya üzerinde etrafı doğal unsurlar ve geniş yollar ve çok katlı yapılar gibi yapay unsurlarla çevrili alan aynı zamanda engin geniş tarım alanları ve yeşil alanlar ile devam eden bir nitelik sergilemektedir. Alandaki yapı özelliği çoğunlukla tek katlı sera yapıları ile tanımlanmaktadır. Ulaşım ve altyapı özelliği incelendiğinde ise alan içinde çoğunlukla patika yolların mevcut olduğu yerleşim tipinin ise karışık tarım alanları ile çevrelendiği tespit edilmiştir (Şekil 4.8.13.2).

Görsel değerlendirme kriterleri ve peyzajın algılanması yönü ile incelendiğinde; kesin-belirgin-güçlü, kısa kesintili, düz çizgisel özelliklere sahip alanda çoğunlukla karmaşık-düzensiz, organik, doğrusal formlar hakimdir. Alandaki baskın doku tipi orta dokudur. Tüm bu özelliklerin aralıklı tekrarlarıyla karmaşık ve çeşitli alanlar oluşmuştur. Doku tipi ise tarım alanları ile gözlenen G tipi doku tipidir. Alan kendi içinde ve çevresiyle uyumlu özellikler göstererek güven veren ve yoğun yeşil alan örtüsü ile memnuniyet veren tarımsal üretim açısından önemli bir alandır (Şekil 4.8.13.2).

4.8.13.3. Zümrütova tarım alanları peyzaj karakterleri

Baskın arazi örtüsü, peyzaj unsurları, yerleşim formu, mimari stili ve malzeme özellikleri incelendiğinde; alanda yoğun olarak tek katlı sera yapılarının hakim oluğu çevresinin ise çok katlı, çoğunlukla blok nizam yapılar ile çevrili olduğu gözlenmiştir. Aynı zamanda yeşil alanlar veya tarım alanları ile sınırlanmış alandaki yerleşim tipi ise karmaşık desenli tarım alanları ile tanımlanmaktadır (Şekil 4.8.13.3).

Görsel değerlendirme kriterleri ve peyzajın algılanması yönüyle incelendiğinde; alandaki yoğun sera yapısının kendini tekrar etmesi ile karmaşık formlar oluşmuş, bu formların alanda yoğun kullanılmasıyla desen baskın özellikler kazanmıştır. Çevresi ile incelendiğinde orta ölçekli ve renkli bir peyzaj karakteri sergilemektedir. Yol dokusunun belirsiz olması ile baskın doku tipi G tipi' dir. Alan kendi içinde de çevresi ile de uyumsuz bir görünüm sergileyip, teşvik ediciliği olmayan ve memnuniyet vermeyen özellikler taşımaktadır (Şekil 4.8.13.3).

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Bakın
Ölçek: Büyük
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Karmaşık-düzensiz, organik, doğrusal
Tekrar: Aralıklı tekrar
Çizgi: Yumuşak-zayıf, kısa kesintili, dalgalı
Doku: Orta
Doku tipi: G tipi
Uyum: Uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Tek katlı sera yapıları-binalar
Yükseklik: 1 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Tarım alanı
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal (karışık) bitki Örtüsü
Ulaşım ve altyapı: Patika yollar

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Yok
Sakinlik: Var
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Yok
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Engin geniş, etrafı çevrili
Sınır: Yapay- bina
Karakteristik yoğunluğu: Tarım alanları
Yerleşim tipi: Karışık tarım alanı
Mimari stil: Geleneksel
Yapı malzemesi: Betonarme
Pencere Karakteri: Karışık
Nizam tipi: Ayrık

Şekil 4.8.13.1. Kırcami tarım alanları peyzaj karakterleri

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Bakın
Ölçek: Orta
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Karmaşık-düzensiz, organik, doğrusal
Tekrar: Aralıklı tekrar
Çizgi: Yumuşak-zayıf, kısa kesintili, dalgalı
Doku: Orta
Doku tipi: G tipi
Uyum: Uyumlu

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Tek katlı sera yapıları
Yükseklik: 1 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Tarım alanı
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal karışık bit. Ört.
Ulaşım ve altyapı: Patika yollar

Peyzajın Algılanması

Güvenlilik: Güvenli
Teşvik Edicilik: Yok
Sakinlik: Var
Memnuniyet: Memnuniyet veren
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Yok
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Engin geniş, etrafı çevrili
Sınır: Yapay- bina, yollar
Karakteristik yoğunluğu: Tarım alanları
Yerleşim formu: Tarım alanı
Yerleşim tipi: Karışık tarım alanı

Şekil 4.8.13.2. Kundu tarım alanları peyzaj karakterleri

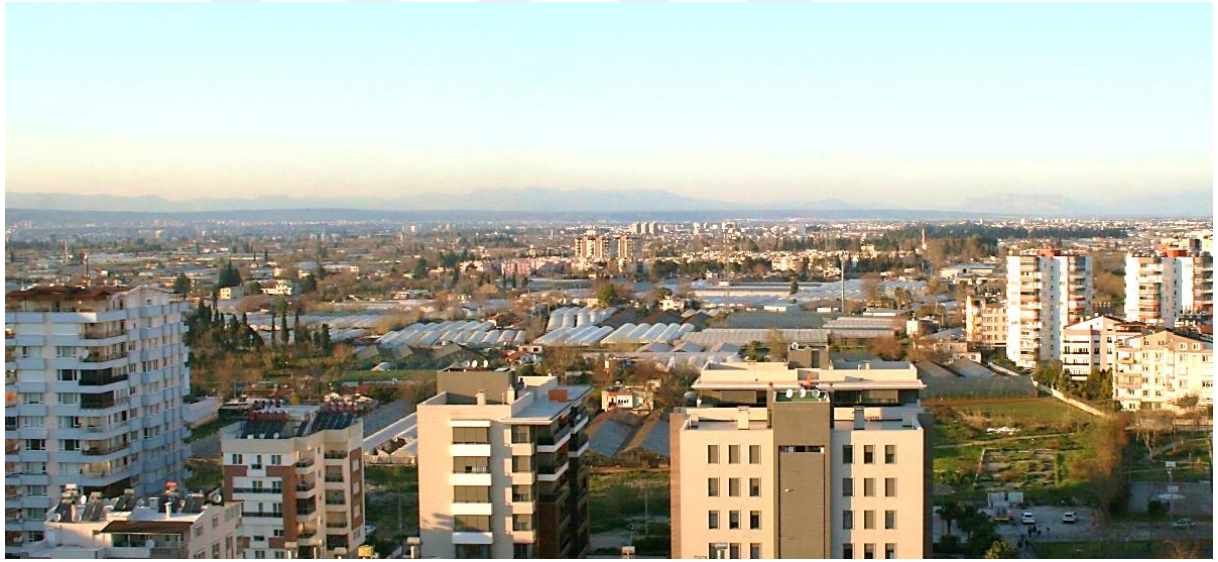

Görsel Değerlendirme Kriterleri

Desen: Baskın
Ölçek: Orta
Renk: Renkli
Kompozisyon: Karmaşık-çeşitli
Uzaklık: Kolay erişilebilir
Form: Karmaşık-düzensiz, organik, doğrusal
Tekrar: Aralıklı tekrar
Çizgi: Kesin-belirgin-güçlü, kısa kesintili, düz
Doku: Orta
Doku tipi: G tipi
Uyum: Uyumsuz

Baskın Arazi Örtüsü ve Peyzaj Unsurları

Topografya: Düz
Yapılar: Tek katlı sera yapıları
Yükseklik: 1 katlı
Tarihi Eser: Yok
Yapı dışında kalan arazi örtüsü: Tarım alanı
Bitki örtüsü: Kültürel ve doğal karışık bit. Ört.
Ulaşım ve altyapı: Patika yollar

Peyzajın Algılanması

Teşvik Edicilik: Yok
Sakinlik: Var
Memnuniyet: Memnuniyet vermeyen
Nadirlik: Yok
Hatırlanabilirlik: Yok
Tarihsellik: Yok
Önemlilik: Yok
Anıtsallık: Yok

Yerleşim Formu, Mimari Stil ve Malzeme

Çevreleme: Etrafı çevrili
Sınır: Yapay- bina
Karakteristik yoğunluğu: Tarım alanları
Yerleşim formu: Tarım alanı
Yerleşim tipi: Karışık tarım alanı

Şekil 4.8.13.3. Zümrütova tarım alanları peyzaj karakterleri

4.9. Kent Estetiği Algısı Değerlendirme Anketi Uygulanacak Alanlar

CORINE ön sınıflama çalışmalarından sonra her bir peyzaj karakteri için yerinde yapılan gözlemler ve incelemeler sonucu Muratpaşa İlçesi peyzaj karakterlerinin analizleri yapılmıştır (Çizelge 4.9). Yerinde gerçekleştirilen analizleri sonucu çoklu peyzaj karakteri sergileyen alanlar arasında ve kent estetiği algısı anketinin uygulanacağı alanlar belirlenmiştir. Kent estetiği algısı anketi uygulanacak alanlar belirlenirken; farklı karakter içeren alanlar seçilmiştir.

Kaleiçi tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri; kentin en eski yerleşim alanı olması, konum özelliği ile bir yönün kıyı olup, diğer yönünün kentsel alanlar ile sınırlı olması ve kent içinde sık gözlenmeyen A tipi doku özelliği sergilediği için seçilmiştir.

Bayındır mahallesi çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri; alanda çok katlı ve orta katlı kat yüksekliklerde binaların bulunması, yol boyunca büyük bir yeşil alana sahip olması, çevre sınırlaması açısından ve kent dokusu açısından yoğun yol yapısına sahip olarak kent içinde yaygın olan C tipi doku göstermesi ve kent içinde sıkça karşılaşılan alan karakterini sergilediği seçilmiştir.

Barınaklar az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri; kıyıdan başlayan az katlı ve ayrık nizam yapısı ile kent içinde çok sık gözlenen yoğun yol dokusunun olması, aynı zamanda düzenli bir yerleşim tipi özelliği sergilediği için seçilmiştir.

BATEM peyzaj karakterlerii; kent içinde büyük ekolojik ve görsel etkisi olan büyük yeşil alan özelliği ile kent içinde çok sık rastlanmayan kentsel yeşil alan peyzaj karakteri sergilemesi, içerisinde meyve yetiştiriciliği yapıldığı için aynı zamanda tarım alanı özelliği göstermesi ve kamu alanı olduğu için bu alan seçilmiştir.

Kundu Oteller Bölgesi turizm alanları peyzaj karakterleri; kentin sınırında bulunması sergilediği karakter nedeni ile isimleşen bir alan olması ve güneyinde Akdeniz ile sınırlanıp kuzeyinde konut alanlarınla devam bir özellik göstererek yoğun altyapı özelliği göstererek aynı zamanda farklı mimaride, renklerde turistik yapıları içerdiği için seçilmiştir.

Düden Park kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri; konut yapıları arasında kalan, yoğun yeşil alanı ile falez parkı özelliği göstermesi, falez yapısı segilemesi ve içinden Düden çayının içinden geçtiği için seçilmiştir.

Yamansaz Sulak Alanı doğal alan peyzaj karakterleri; doğal alan peyzaj karakteri sergilemesi ve aynı zamanda sulak alan özelliği gösterdiği için seçilmiştir.

Lara plaj alanları peyzaj karakterleri; gerisinde doğal kumul alanların olması ve kıyıda plaj yapısı ile çoklu peyzaj karakteri sergilediği için seçilmiştir.

Çizelge 4.9. Muratpaşa İlçesi peyzaj karakterleri örnekleme alanları

No	Muratpaşa İlçesi PK.	No	Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakterleri	No	Anket için seçilen alanlar
1	**Çok katlı yerleşim alanları**	1	100.Yıl Bulvarı çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri	**1**	**Bayındır çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri**
		2	Bayındır mahallesi çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri		
		3	Yeşilbahçe çok katlı yerleşimi peyzaj karakterleri		
2	**Orta katlı yerleşim alanları**	4	Yıldız orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri		
		5	Sedir orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri		
		6	Demircikara orta katlı yerleşimi peyzaj karakterleri		
3	**Az katlı yerleşim alanları**	7	Barınaklar az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri	**2**	**Barınaklar az katlı yerleşimi PK.**
		8	Örnekköy az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri		
		9	Fener az katlı yerleşimi peyzaj karakterleri		
4	**Tarihi yerleşim alanları**	10	Kaleiçi tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri	**3**	**Kaleiçi tarihi yerleşimi PK.**
		11	Balbey tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri		
		12	Haşim İşcan tarihi yerleşimi peyzaj karakterleri		
5	**Dağınık yerleşim a.**	13	Ermenek dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri		
		14	Zeytinköy dağınık yerleşimi peyzaj karakterleri		
6	**Kamu alanları**	15	Devlet Hastanesi peyzaj karakterleri	**4**	**BATEM peyzaj karakterleri**
		16	OBM peyzaj karakterleri		
		17	BATEM peyzaj karakterleri		
7	**Turizm Alanları**	18	Rixos-Falez Oteller turizm alanları peyzaj karakterleri	**5**	**Kundu Oteller Bölgesi turizm alanları PK.**
		19	Kundu Oteller Bölgesi turizm alanları peyzaj karakterleri		
		20	Akra Barut Otel turizm alanları peyzaj karakterleri		
8	**Parklar**	21	Atatürk Kültür Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj k.	6	**Düden Park kentsel açık ve yeşil alanı PK.**
		22	Düden Park kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj karakterleri		
		23	Karaalioğlu Parkı kentsel açık ve yeşil alanı peyzaj k.		
9	**Spor tesisleri**	24	Antalya Stadyumu peyzaj karakterleri		
		25	100.Yıl Spor Sahaları peyzaj karakterleri		
10	**Tarım Alanları**	26	Zümrütova tarım alanları peyzaj karakterleri		
		27	Kundu tarım alanları peyzaj karakterleri		
		28	Kırcami tarım alanları peyzaj karakterleri		
11	**Plajlar**	29	Konyaaltı plaj alanları peyzaj karakterleri	**7**	**Lara plaj alanları PK.**
		30	Lara plaj alanları peyzaj karakterleri		
12	**Falezler**	31	Deniz falezleri peyzaj karakterleri		
		32	Yeşilbahçe falezleri peyzaj karakterleri		
13	**Doğal Alanlar**	33	Yamansaz Sulak Alanı doğal alan peyzaj karakterleri	**8**	**Yamansaz Sulak Alanı doğal alan PK.**
		24	Güzeloba doğal alanı peyzaj karakterleri		
		35	Lara kumulları doğal peyzaj karakterleri		

4.10.Muratpaşa İlçesi Kent Estetiği Algısı Değerlendirilmesi Anketi Bulguları

Bu bölümde Muratpaşa İlçesi *kent estetiği algısı değerlendirilmesi anketi bulguları 8 alan için* ayrı bölümler altında incelenecektir.

Nüfus istatistikleri açısından Türkiye İstatistik Kurumu 2019 yılı verilerine göre Muratpaşa ilçesi nüfusu 510.368 kişidir. Bu kapsamda örneklemin seçiminde kent halkı için yapılması planlanan anketler için Anderson (1990) ve Balcı (2013)'nın öngördüğü formüle göre %95 güven aralığında 384 kişi olarak belirlenmiştir. Bu sayı Lin (1976) ile Arkin ve Colton (1970'a göre nüfusu 100.000'nin üzerindeki yerleşimlerde, bu nüfusu %5 hata payı oranı ile temsil edebilecek anket sayısına da uymaktadır. Toplam 741 anket uygulanmış olup, ankete katılanların 422'si Antalya ilindendir.

Muratpaşa İlçesi, araştırmanında gösterdiği gibi çoklu peyzaj karakterine sahip olarak, kıyı kenti özelliğinin yoğun etkisi ile aynı zamanda bir turizm kentidir. Yıl içi yaz kış fark etmeksizin yerli ve yabancı birçok turisti ağırlamaktadır. Muratpaşa İlçesi bu bağlamda kentin ilk yerleşim alanı olması nedeni ile tarihi özellikleri, kendine has falez yapısı ile birçok yeşil alana sahip olması, aynı zamanda Düden park, Yamansaz sulak alanı, Lara kumulları doğal alanları ve birçok müzesi ile turistik mekanı fazla olan bir kenttir. Bu bağlamda kent estetiği kentte yaşayan insanları ilgilendirdiği kadar, o kenti ziyaret eden diğer insanları da ilgilendirmektedir.

Anket kent halkının yanında diğer şehirlerdeki katılımcılara da uygulanarak diğer katılımcılarında Muratpaşa İlçesi kent estetiği hakkında görüşleri incelenmiştir. Kent estetiği algısı anketi katılımcılara uygulanırken 6 ayrı bölümde uygulanmıştır. Bu bölümlerin başlıkları aşağıda sırlandığı gibidir (EK-2).

- Katılımcı onayı
- Demografik, Mesleki özellikler
- Peyzaj, kent peyzajı ve kent estetiği,
- Peyzaj algısı
- Kentsel peyzaj karakterleri kalite indeksi
- Kent estetiği tanımı

Katılımcı onayı, bu bölümde anketin etik kurul onaylı bir çalışma olarak, gönüllük esasına dayalı olarak hazırlandığı bilgisi verilmiş ve ankete katılmayı kabul edip etmedikleri onayı alınmıştır.

Demografik, Mesleki özellikler, bu bölümde katılımcılara cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek alanı, yaptıkları iş, meslekteki deneyim süreleri ve hangi şehirde yaşadıkları soruları yöneltilmiştir. Ve ilerleyen bölümlerde estetik algıları ile demografik verilerin arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı test edilmiştir.

Peyzaj, kent peyzajı ve kent estetiği, bu bölümde Muratpaşa İlçesi peyzaj karakter alanlarını seçilen alanların fotoğraflarına göre; temel tasarım ögeleri ve ilkeleri kapsamında değerlendirmeleri istenmiştir. Bu bölüm uygulanmadan önce temel tasarım ilke ve öğelerinin tanımlamaları her bir alanın anketinin başında tekrar

açıklanmıştır. Bu sorular anket katılımcılarının alanları görsel tasarım ögeleriyle nasıl tanımladığına yönelik bilgi vererek estetik ile aralarındaki ilişkiler ileride incelenmiş ve katılımcıların nasıl özelliklerdeki alanları estetik bulduğu ya da bulmadığı konusundaki ilişkilere yönelik testler yapılmıştır.

Seçilen 8 alanın her biri için bölümlerinin sonunda alanın size göre daha estetik olması için neleri değiştirmek istedikleri, alanla ilgili katkıda bulunmak istediklerini belirtmelerinin istendiğinde açık uçlu 2 soru yöneltilmiştir. Bu soruların cevapları katılımcıların kentten ne beklediklerine yönelik bilgi vermekle birlikte, alanlar için kentsel tasarım rehberleri oluşturulmasına yönelik temel verileri sunmuştur. Aynı zamanda yanıtlar kent estetik kurullarının görevleri bağlamında incelenmiştir.

Peyzaj algısı; güvenlik, hatırlanabilirlik, enderlik ve teşvik edicilik başlıkları altında incelenerek estetik algı ile bu unsurlar arasındaki ilişkiler incelenmiş ve önemlilikleri test edilmiştir.

Kentsel peyzaj karakterleri kalite indeksi açısından değerlendirmeleri istenmiş katılımcılardan gelen yanıtlar ile estetik algıları aralarındaki ilişkiler incelenerek önemlilikleri test edilmiştir.

Kent estetiği tanımını yapmaları istenmiş ve gelen tanımlamalara göre en çok tanımda kullandıkları kelimeler seçilerek katılımcılar için kent estetiği bileşenleri tespit edilmiştir.

4.10.1.Demografik Özelliklere Ait Bulgular

Toplam 741 gönüllü birey, araştırma kapsamında anket uygulamasına katılmıştır. Çizelge 4.10.1.'de demografik bilgilere ait kişi sayısı ve yüzde tablosu verilmiştir. Anket katılımcılarının soruları bağımsız olarak yanıtlamaları açısından 18 yaş üstü katılımcılara anket uygulanmıştır. Katılımcıların çoğunluğunun %61,9 oranla 18-35 yaş aralığında olduğu görülmekteyken en az katılımcı 65'ten büyük yaş grubu olmuştur. Anket katılımcılarının eğitim düzeyleri incelendiğinde %31,2 oranı ile en çok lisans mezunları ankete katılım sağlamıştır. Ardından %25,9 oranıyla Lisans öğrencilerinin katıldığı gözlenmiştir. Katılım oranı en düşük olan grup ise ön lisan öğrencileri gelmektedir.

Çizelge 4.10.1.1. Katılımcıların demografik özellikleri

	Demografik Özellikler	**Sıklık**	**Oran (%)**
Cinsiyet	Kadın	405	54,7
	Erkek	336	45,3
Yaş	18-35	459	61,9
	36-50	209	28,2
	51-65	66	8,9
	65'ten büyük	7	0,9
Eğitim Durumu	Lise (mezun)	130	17,5
	Yüksekokul (öğrenci)	5	0,7
	Yüksekokul (mezun)	20	2,7
	Lisans (öğrenci)	192	25,9
	Lisans (mezun)	231	31,2
	Yüksek Lisans (öğrenci)	38	5,1
	Yüksek Lisans (mezun)	31	4,2
	Doktora (öğrenci)	25	3,4
	Doktora (mezun)	69	9,3
	Toplam	741	100,0

Anket katılımcılarının mesleki özellikleri incelendiğinde Çizelge 4.10.1.2.'de görüldüğü gibi anketi Peyzaj mimarlığı meslek grubundan %36,8, Mimarlık meslek grubundan %15,5, Şehir bölge planlama meslek grubundan %7,7 İç mimarlık meslek grubundan %5,9 Mühendislik meslek gruplarından %3,5 diğer meslek gruplarından ise %30,5 oranında katılım gerçekleşmiştir.

Katılımcılara görevleri ve yaptıkları işleri sorulduğunda; %11,2 Peyzaj Mimarlığı, %3,0 İç mimarlık ve %11,7 Mimarlık cevaplarını verirken %26,0'lık bir grup öğrencilerden oluşmuştur. Anket katılımcılarının deneyim sürelerine bakıldığında %30,8 deneyimim yok, %6,5 1 yıldan az, %13,9 1-5 yıl arasında, %10,8'i 5-10 yıl, %38,1'i 10 yıldan fazla deneyime sahip olduğu bilgisini vermiştir (Çizelge 4.10.1.2).

Çizelge 4.10.1.2. Katılımcıların meslek özellikleri

Meslek Özellikler		Sıklık	Oran (%)
Meslek	Peyzaj Mimarlığı	273	36,8
	İç mimarlık	44	5,9
	Mimarlık	115	15,5
	Şehir ve Bölge Planlama	57	7,7
	Mühendislik	26	3,5
	Diğer	226	30,5
Görev, yapılan İş	Peyzaj Mimarlığı	83	11,2
	İç mimarlık	22	3,0
	Mimarlık	87	11,7
	Şehir ve Bölge Planlama	28	3,8
	Mühendislik	6	,8
	Akademisyen	63	8,5
	Öğrenci	193	26,0
	Diğer	259	35,0
Deneyim süresi	Deneyim yok	228	30,8
	1 yıldan az	48	6,5
	1-5 yıl	103	13,9
	5-10 yıl	80	10,8
	10 yıldan fazla	282	38,1
	Toplam	741	100,0

Anket katılımcılarının yaşadıkları şehir bilgisi sorulduğunda Çizelge 4.10.1.3.'de görüldüğü gibi %57 Antalya, %22,8 Büyükşehir Belediyesine sahip olmayan kentlerde, %20,2'si ise Büyükşehir Belediyesi olan şehirlerde yaşadığı bilgisini vermiştir. Yaşadıkları bölgelerin ise %60,2 Akdeniz, %23,5 Ege, %4,9 Marmara, %6,5 İç Anadolu, %3,2 Karadeniz, %1,3 Doğu Anadolu, %0,4 Güneydoğu Anadolu Bölgeleri olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 4.10.1.3. Katılımcıların şehir ve bölge özellikleri

Bölge özellikleri		Sıklık	Oran (%)
Şehir	Antalya	422	57,0
	Büyük Şehirler	150	20,2
	Diğer şehirler	169	22,8
Yaşadığı bölge	Akdeniz	446	60,2
	Ege	174	23,5
	Marmara	36	4,9
	İç Anadolu	48	6,5
	Karadeniz	24	3,2
	Doğu Anadolu	10	1,3
	Güneydoğu Anadolu	3	0,4
		741	100,0

4.10.2. Muratpaşa İlçesi kent estetiği algısı görsel peyzaj karakterlerinin değerlendirilmesi

Bu bölümde Muratpaşa İlçesi Peyzaj karakterlerinin *kent estetiği algısı anketi* içerisindeki görsel peyzaj karakterleri değerlendirme sorularının bulguları bağlamında 8 ayrı alanda peyzaj karakterine dair bulgular incelenmiştir.

4.10.2.1. Görsel peyzaj karakterlerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları

Bu bölümde Muratpaşa İlçesi Kent Estetiği Algısı Anketi içerisindeki Tarihi yerleşim alanları ile ilgili anket bulguları ve bu bulguların birbirleriyle ilişkileri ki-kare testi (chi-square test x^2) değerlendirmeleri ile incelenmiştir.

Ki-kare testi (chi-square test x^2) incelemelerinde value değeri (p) ($p<0,001$), olduğu durumlarda çapraz tablolarda bulunan özelliklerin istatiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çapraz tablolarda ($p>0,001$) olduğu durumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anket katılımcılarından tarihi yerleşim alanlarının çizgi özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde Çizelge 4.10.2.1.1.'de de görüldüğü gibi ***çizginin dokusal*** karakterinin en fazla kesin-belirgin-güçlü özellik gösterdiği, ***çizginin yön*** *karakterinin* en çok kısa- kesintili özellik gösterdiği ve ***çizgiyi şekli*** yönüyle değerlendirmeleri istendiğinde en çok dalgalı-eğri özellik gösterdiği yanıtı gelmiştir.

Çizelge 4.10.2.1.1. Çizgi özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Çizgi Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Çizginin dokusu	Kesin- Belirgin- Güçlü	270	**36,4**
	Yumuşak- Zayıf	166	22,4
	Cevap yok	305	41,2
Çizginin yönü	Uzun- Sürekli	206	27,8
	Kısa- Kesintili	263	**35,5**
	Cevap yok	272	36,7
Çizginin şekli	Düz	70	9,4
	Dalgalı-eğri	222	**30,0**
	Kırık (Zikzak)	163	22,0
	Cevap yok	286	38,6

Anket katılımcılarından tarihi yerleşim alanlarının form özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde katılımcılar, ***form yönü*** açısından en çok kıvrımlı, ***formun karakter*** özelliğini değerlendirmeleri istendiğinde en fazla karmaşık-düzensiz, en az ise basit-düzenli cevabını vermiştir. ***Formu doku*** özelliğiyle açısından ise daha çok organik olarak değerlendirmiştir (Çizelge 4.10.2.1.2).

Çizelge 4.10.2.1.2. Form özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Form Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Form yönü	Doğrusal	90	12,1
	Kıvrımlı	248	**33,5**
	Cevap yok	403	54,4
Form karakteri	Basit- Düzenli	52	7,0
	Karmaşık- Düzensiz	454	**61,3**
	Cevap yok	235	31,7
Form dokusu	Organik	321	**43,3**
	Geometrik	42	5,7
	Cevap yok	378	51,0

Anket katılımcılarından Tarihi yerleşim alanlarının ***doku*** özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde en çok orta doku, en az yumuşak- ince yanıtı verilmiştir. Baskın ***renk*** özellikleri için katılımcılar en çok renkli, en az monokromatik, tek renkli yanıtını vermiştir. Alan ***ölçeğini*** çevresiyle değerlendirmeleri istendiğinde ise; en çok orta, en az büyük ölçekli yanıtları gelmiştir. Katılımcılardan alanı ***tekrar*** unsuru yönüyle değerlendirmeleri istendiğinde, çoğunlukla değişken tekrar yanıtı, ***kompozisyon*** özelliğinin daha çok karmaşık-çeşitli ve desen karakterinin ise çoğunlukla orta desen özelliği gösterdiği belirtilmiştir (Çizelge 4.10.2.1.3).

Çizelge 4.10.2.1.3. Doku, renk, ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
	Yumuşak- ince	124	16,7
Doku	Orta	355	**47,9**
	Sert- Keskin	262	35,4
	Monokromatik (Tek)	74	10,0
Renk	Renkli	493	**66,5**
	Çok renkli	174	23,5
	Küçük	207	27,9
Ölçek	Orta	441	**59,5**
	Büyük	93	12,6
	Tam tekrar	74	10,0
Tekrar	Değişken tekrar	493	**66,5**
	Aralıklı tekrar	174	23,5
Kompozisyon	Karmaşık- Çeşitli	542	**73,1**
	Basit- Tekdüze	199	26,9
Desen	Zayıf	90	12,1
	Orta	494	**66,7**
	Baskın	157	21,2

Anket katılımcılarından Tarihi yerleşim alanını ***uyumluluk*** yönüyle değerlendirmeleri istendiğinde en fazla uyumlu cevabı gelmiştir. Alanı ***güvenlik*** yönü ile değerlendirmeleri istendiğinde ağırlıklı olarak kararsız ve güvenli cevapları öne çıkmıştır. En az yanıt ise tehdit edici olmuştur. Alanı ***teşvik edicilik*** yönüyle değerlendirmeleri istendiğinde ise katılımcıların çoğunluğu alanı ilham verici- ilginç olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.1.4).

Çizelge 4.10.2.1.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Uyum	Uyumsuz	210	28,3
	Uyumlu	504	**68,0**
	Çok uyumlu	27	3,6
Güvenlik	Tehdit edici	4	0,5
	Tedirgin edici	84	11,3
	Kararsızım	309	41,7
	Güvenli	324	**43,7**
	Çok güvenli	20	2,7
Teşvik edicilik	Tekdüze-sıkıcı	310	41,8
	İlham verici- ilginç	431	**58,2**

Anket katılımcılarından çoğunluğu Tarihi yerleşim alanı için çoğunlukla ***hatırlanabilir, ender ve çeşitli*** olduğu yanıtlarını vermişlerdir *(*Çizelge 4.10.2.1.5).

Çizelge 4.10.2.1.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Hatırlanabilirlik	Var	546	**73,7**
	Yok	195	26,3
Enderlik	Var	389	**52,5**
	Yok	352	47,5
Çeşitlilik	Var	528	**71,3**
	Yok	213	28,7

Anket katılımcılarından Tarihi yerleşim alanlarını ***kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri*** bağlamında değerlendirmeleri istendiğinde; katılımcıların çoğunluğu kalite indeksi açısından yeşil alan cevabı vermiş, bunu yeşil alan ve yapılar yanıtları takip etmiştir. Verilen yanıtlar değerlendirildiğinde kent estetiği açısından alanda yeşil alanların ve ardından yapıların ve altyapı unsurlarının öne çıktığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.10.2.1.6).

Çizelge 4.10.2.1.6. Kalite indeksi özelliklerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Kalite İndeksi Özellikleri	Yeşil Alan	205	**27,7**
	Yapılar	119	16,1
	Yeşil alan ve altyapı	114	15,4
	Yeşil alan ve yapılar	141	19,0
	Hepsi	144	19,4
	Cevap yok	18	2,4

Anket katılımcılarından Tarihi yerleşim alanını ***Estetik*** açıdan değerlendirmeleri için çok olumsuz (-2), olumsuz (-1), sıradan (0), olumlu (+1), çok olumlu (+2) seçenekleri sunulmuş ve -2 ile +2 arasında puanlamaları istenmiştir. Katılımcılardan gelen yanıtlara göre alanın estetik anlamda olumlu (+1) ve çok olumlu (+2) yanıtları ile kent estetiği açısından olumlu ve bir anlamda güzel bulunduğu ortaya çıkmıştır (Çizelge 4.10.2.1.7).

Çizelge 4.10.2.1.7. Estetik algısının tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Estetik	Çok olumsuz	6	0,8
	Olumsuz	74	10,0
	Sıradan	155	20,9
	Olumlu	356	**48,0**
	Çok olumlu	150	20,2

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki çizgi ve form özelliklerinin birbirileri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; ***Formu yönü*** özelliğiyle değerlendirildiğinde *doğrusal* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu çizgisel özellikleri yanıtlarken dokusal özellikler için kesin-belirgin-güçlü, yönü ile tanımlamışlar; uzun-sürekli, şekli yönüyle değerlendirdiğinde ise düz cevabını vermişlerdir. *Kıvrımlı* cevabını veren katılımcılar ise çizgisel özellikler için çizginin dokusal özelliğine yumuşak- zayıf, çizginin yönü ile değerlendirdiğinde kısa-kesintili, şekli yönüyle değerlendirdiğinde ise dalgalı cevabını vermiştir (Çizelge 4.10.2.1.8).

Çizelge 4.10.2.1.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Doğrusal	Kıvrımlı	C.Y	Basit	Karmaşık	C.Y	Organik	Geometrik	C.Y
Kesin	**20,0**	33,7	46,3	**10,0**	46,3	43,7	45,9	**8,5**	45,6
Yumuşak	15,7	**51,2**	33,1	4,8	**77,1**	18,1	**59,6**	3,0	37,3
Cevap yok	3,3	23,6	73,1	5,6	65,9	28,5	32,1	4,6	63,3
X^2	96,326			46,174			42,650		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Uzun- Sürekli	**13,6**	37,9	48,5	**8,3**	50,5	41,3	**52,4**	**5,3**	42,2
Kısa- Kesintili	11,4	**41,8**	46,8	4,9	**76,0**	19,0	47,9	4,9	47,1
Cevap yok	11,8	22,1	66,2	8,1	55,1	36,8	32,0	6,6	61,4
X^2	28,814			38,942			23,638		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Düz	**10,0**	31,4	58,6	**10,0**	61,4	28,6	28,6	**8,6**	62,9
Dalgalı	9,0	**50,9**	40,1	1,8	**81,1**	17,1	**55,0**	2,7	42,3
Kırık	9,2	27,0	63,8	7,4	59,5	33,1	**55,2**	**8,0**	36,8
Cevap yok	16,8	24,1	59,1	10,1	46,9	43,0	31,1	5,9	62,9
X^2	50,426			64,237			51,273		
P	**,000**			**,000**			**,000**		

Formu karakter özelliğiyle değerlendirildiğinde *basit-düzenli* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu çizgisel özellikler için dokusal özelliğine kesin-belirgin-güçlü, yönü ile değerlendirdiğinde uzun- ürekli, şekli yönüyle değerlendirdiğinde ise düz cevabını vermişlerdir. *Karmaşık-düzensiz* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu ise çizginin dokusal özelliğine yumuşak-zayıf, yönü ile değerlendirdiğinde kısa-kesintili, şekli yönüyle değerlendirdiğinde ise dalgalı tanımını yapmışlardır. ***Formun dokusu*** özelliğiyle değerlendirmeleri istendiğinde *geometrik* cevabını verenlerin çoğunluğu çizgisel özellikleri yanıtlarken dokusal özelliğine kesin-belirgin-güçlü, yönü ile değerlendirdiğinde uzun-sürekli, şekli yönüyle değerlendirdiğinde ise düz ve kırık cevabını vermişlerdir. Organik cevabını verenlerin çoğunluğu ise; çizginin dokusal özelliğine yumuşak- zayıf, yönü ile değerlendirdiğinde uzun-sürekli, şekli yönüyle değerlendirdiğinde ise dalgalı ve kırık cevaplarını vermiştir (Çizelge 4.10.2.1.8).

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki doku özelliklerinin form ve renk özellikleri ile aralarındaki ilişki incelendiğinde; ***yumuşak-ince doku*** cevabı veren katılımcıların çoğunluğu alanın form özellikleri için; kıvrımlı, karmaşık- düzensiz ve organik cevaplarını vermişler ve alanı çoğunlukla renkli olarak nitelendirmişlerdir. ***Orta doku*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alanın form özelliklerini doğrusal, basit-düzenli, organik olarak tanımlamışlar ve alanı tek renkli olarak değerlendirmişlerdir. ***Sert- keskin*** doku cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alanın form özelliklerini doğrusal, karmaşık düzensiz, geometrik yanıtlarını vermişler ve alanı çok renkli olarak tanımlamışlardır (Çizelge 4.10.2.1.9).

Çizelge 4.10.2.1.9. Doku özelliklerinin form ve renk özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Doku				
		Yumuşak- İnce	Orta	Sert- Keskin	**X^2**	**P**
Form yönü	Doğrusal	7,8	**54,4**	37,8		
	Kıvrımlı	29,8	**41,1**	29,0		
	Cevap yok	10,7	**50,6**	38,7	46,657	**,000**
Form karakteri	Basit-Düzenli	11,5	**76,9**	11,5		
	Karmaşık-Düzensiz	21,6	**44,1**	34,4		
	Cevap yok	8,5	**48,9**	42,6	39,233	**,000**
Form dokusu	Organik	**27,7**	**42,7**	29,6		
	Geometrik	4,8	31,0	**64,3**		
	Cevap yok	8,7	**54,2**	37,0	62,010	**,000**
Renk	Monokromatik	5,4	**63,5**	31,1		
	Renkli	19,3	**51,1**	29,6		
	Çok renkli	14,4	32,2	**53,4**	43,039	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve ölçek özellikleri ile aralarındaki ilişki incelendiğinde; alandaki desen özelliğine ***zayıf desen*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu orta doku cevabını verip alanın ölçeğini ise küçük bulmuşlardır. ***Orta desen*** cevabını veren katılımcılar ise orta doku cevabını verip orta ölçekli olarak değerlendirmişlerdir. ***Baskın desen*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu ise sert-keskin doku cevabını verip alanı küçük ölçekli olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.1.10).

Çizelge 4.10.2.1.10. Desen özelliklerinin doku ve ölçek özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Desen				
		Zayıf	Orta	Baskın	**X^2**	**P**
Doku	Yumuşak- İnce doku	6,5	**68,5**	25,0		
	Orta doku	13,8	**69,9**	16,3		
	Sert- Keskin Doku	12,6	**61,5**	26,0	13,435	**,009**
Ölçek	Küçük	13,0	**52,7**	34,3		
	Orta	12,7	**73,0**	14,3		
	Büyük	7,5	**67,7**	24,7	37,922	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve renk özellikleri ile aralarındaki ilişki incelendiğinde; ***zayıf ve orta desen*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alanı renkli bulmuşlardır. ***Baskın desen*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alanın çok renkli olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.1.11).

Çizelge 4.10.2.1.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

Desen	**Doku**		**Renk**			
		Monokromatik	Renkli	Çok renkli	**X^2**	**P**
Zayıf desen	Yumuşak- İnce doku	25,0	**75,0**	0,0		
	Orta doku	12,2	**71,4**	16,3		
	Sert- Keskin Doku	33,3	**42,4**	24,2	9,465	**,050**
Orta desen	Yumuşak- İnce doku	0,0	**87,1**	12,9		
	Orta doku	14,1	**80,2**	5,6		
	Sert- Keskin doku	5,6	**68,3**	26,1	50,204	**,000**
Baskın desen	Yumuşak- İnce doku	6,5	**48,4**	45,2		
	Orta doku	10,3	31,0	**58,6**		
	Sert- Keskin doku	4,4	32,4	**63,2**	4,779	**,311**
					43,039	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki kompozisyon, desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum unsurlar aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; alandaki kompozisyon özelliğine ***Karmaşık-Çeşitli*** yanıtı veren katılımcıların çoğunluğu desen özelliğini baskın, çeşitliliğin var olduğunu, alanda aralıklı tekrarlar yanında alanın uyumlu olduğunu belirtmiştir. ***Basit- Düzenli*** yanıtı veren katılımcıların çoğunluğu desen özelliğinin zayıf olduğunu, çeşitliliğin olmadığını, alanın tam tekrarlardan oluştuğunu, buna karşın alanı çok uyumlu bulduklarını ifade etmiştir (Çizelge 4.10.2.1.12).

Çizelge 4.10.2.1.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Kompozisyon			
		Karmaşık-Çeşitli	Basit Düzenli	**X^2**	**P**
Desen	Zayıf desen	63,3	**36,7**		
	Orta desen	**71,7**	28,3		
	Baskın desen	**83,4**	16,6	13,436	**,001**
Çeşitlilik	Var	**84,5**	15,5		
	Yok	45,1	**54,9**	119,938	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	35,4	**64,6**		
	Değişken tekrar	**79,9**	20,1		
	Aralıklı tekrar	**80,2**	19,8	96,713	**,000**
Uyum	Uyumsuz	**72,9**	27,1		
	Uyumlu	**73,6**	26,4		
	Çok uyumlu	66,7	**33,3**	,641	**,726**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki demografik veriler ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***cinsiyet*** fark etmeksizin alan olumlu (+1) olarak nitelendirilmiştir. ***Yaş*** verileri incelendiğinde yine alan çoğunlukla olumlu (+1) bulunmuş, 65 yaştan büyük katılımcılar; olumsuz (-1), olumlu (+1) ve çok olumlu (-2) yanıtlarını eşit olarak işaretlemiştir. ***Eğitim*** durumu ile birlikte incelendiğinde; yüksek lisans mezunları hariç diğer katılımcıların tümü çoğunlukla olumlu (+1) yanıtını vermiştir. Yüksek lisans mezunları alanı çoğunlukla çok olumlu (+2) bulmuşlardır. ***Tüm meslek grupları,*** bütün ***deneyim*** durumlarında, tüm ***şehir*** ve ***bölge*** katılımcı gruplarından çoğunlukla, olumlu (+1) yanıtı gelmiştir (Çizelge 4.10.2.1.13).

Çizelge 4.10.2.1.13. Demografik verilerin ve estetik algı durumu ilişkilerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Cinsiyet	Kadın	1,2	9,6	23,5	**48,4**	17,3		
	Erkek	0,3	10,4	17,9	**47,6**	23,8	8,744	**,068**
Yaş	18-35	0,9	7,4	23,5	**47,3**	20,		
	36-50	1,0	15,3	16,7	**47,8**	19,1		
	51-65	0,0	9,1	16,7	**56,1**	18,2		
	65'ten büyük	0,0	**28,6**	14,3	**28,6**	**28,6**	18,186	**,110**
Eğitim	Lise (mezun)	0,0	10,0	16,9	**53,1**	20,0		
	Yüksekokul (öğrenci)	0,0	20,0	20,0	**60,0**	0,0		
	Yüksekokul (mezun)	0,0	0,0	25,0	**65,0**	10,0		
	Lisans (öğrenci)	2,1	2,6	25,0	**51,6**	18,8		
	Lisans (mezun)	0,4	11,7	21,2	**47,6**	19,0		
	Yüksek Lisans (öğrenci)	0,0	18,4	5,3	**39,5**	36,8		
	Yüksek Lisans (mezun)	0,0	3,2	32,3	19,4	**45,2**		
	Doktora (öğrenci)	0,0	**32,0**	20,0	**32,0**	16,0		
	Doktora (mezun)	1,4	17,4	18,8	**47,8**	14,5	77,735	**,000**
Meslek	Peyzaj Mimarlığı	1,1	10,6	23,1	**48,4**	16,8		
	İç Mimarlık	0,0	9,1	11,4	**47,7**	31,8		
	Mühendislik	1,7	13,0	18,3	**41,7**	25,2		
	Mimarlık	0,0	8,8	28,1	**33,3**	29,8		
	Şehir Bölge Planlama	3,8	3,8	15,4	**50,0**	26,9		
	Diğer	0,0	8,8	20,4	**54,4**	16,4	30,587	**,061**
Deneyim	Deneyim yok	1,8	7,0	25,9	***46,9***	18,4		
	1 yıldan az	0,0	8,3	14,6	***50,0***	27,1		
	1-5 yıl	0,0	9,7	19,4	***49,5***	21,4		
	5-10 yıl	0,0	12,5	17,5	***48,8***	21,2		
	10 yıldan fazla	0,7	12,1	19,5	***47,9***	19,9	14,476	**,563**
Şehir	Antalya	0,0	6,4	16,1	**53,8**	23,7		
	Büyükşehir B.	2,0	16,0	26,7	**41,3**	14,0		
	Diğer	1,8	13,6	27,8	**39,6**	17,2	44,903	**,000**
Bölge	Akdeniz	0,7	7,0	16,8	**52,5**	23,1		
	Ege	0,6	14,4	27,0	**40,2**	17,8		
	Marmara	0,0	13,9	22,2	**50,0**	13,9		
	İç Anadolu	0,0	20,8	27,1	**31,2**	20,8		
	Karadeniz	8,3	4,2	41,7	**45,8**	0,0		
	Doğu Anadolu	0,0	20,0	20,0	**50,0**	10,0		
	Güneydoğu Anadolu	0,0	0,0	0,0	**100,0**	0,0	64,315	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki görsel tasarım ilke ve ögeleri ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde; ***çok olumlu*** (+2) yanıtını veren katılımcılar çoğunlukla; çizgi özelliklerine yumuşak-zayıf, kısa-kesintili, dalgalı-eğri yanıtlarını, doku özelliklerine yumuşak doku, form özelliklerine ise, kıvrımlı, düzensiz ve organik yanıtını vermiştir. Renk özelliklerini renkli, tekrar unsurunu değişken tekrar, kompozisyon özelliğini karmaşık ve çeşitli, ölçek durumunu küçük ölçek, desen özelliğini orta desen ve uyum durumunu ise uyumlu olarak nitelendirmiştir (Çizelge 4.10.2.1.14).

Katılımcılardan gelen yanıtlar peyzaj algısı yönü ile incelendiğinde alanın güvenli, hatırlanabilir, ender ve ilham verici olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri bağlamında değerlendirdiğinde ise alan çoğunlukla yeşil alan, ardından yeşil alan ve yapılar yanıtları ile nitelendirilmiştir (Çizelge 4.10.2.1.14).

Çizelge 4.10.2.1.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Çizgi	Cevap yok	83,3	67,6	44,5	43,5	17,3		
	Kesin-belirgin	0,0	20,3	36,8	43,3	29,3		
	Yumuşak-zayıf	16,7	12,2	18,7	13,2	**53,3**	132,862	**,000**
	Cevap yok	83,3	31,1	40,6	41,0	23,3		
	Uzun-sürekli	0,0	33,8	21,9	34,6	16,0		
	Kısa-kesintili	16,7	35,1	37,4	24,4	**60,7**	71,643	**,000**
	Cevap yok	0,0	60,8	36,8	38,5	31,3		
	Düz	100,0	12,2	10,3	9,6	3,3		
	Dalgalı-eğri	0,0	9,5	26,5	28,9	**47,3**		
	Kırık-zikzak	0,0	17,6	26,5	23,0	18,0	105,379	**,000**
Doku	Yumuşak doku	0,0	8,1	2,6	11,2	**49,3**		
	Orta doku	83,3	31,1	56,1	55,1	29,3		
	Sert doku	16,7	60,8	41,3	33,7	21,3	171,582	**,000**
Form	Cevap yok	83,3	79,7	60,6	55,1	32,7		
	Doğrusal	0,0	0,0	17,4	11,2	15,3		
	Kıvrımlı	16,7	20,3	21,9	33,7	**52,0**	64,499	**,000**
	Cevap yok	0,0	20,3	24,5	41,6	22,7		
	Basit-düzenli	0,0	5,4	11,6	4,8	8,7		
	Düzensiz	100,0	74,3	63,9	53,7	**68,7**	39,175	**,000**
	Cevap yok	100,0	85,1	74,2	43,8	25,3		
	Organik	0,0	8,1	20,0	50,3	**70,0**		
	Geometrik	0,0	6,8	5,8	5,9	4,7	131,707	**,000**
Renk	Tek renkli	0,0	18,9	18,1	6,7	5,3		
	Renkli	100,0	66,2	53,5	66,6	**78,7**		
	Çok renkli	0,0	14,9	28,4	26,7	16,0	42,373	**,000**
Ölçek	Küçük	0,0	12,2	32,9	21,9	**46,0**		
	Orta	83,3	71,6	61,3	62,9	**42,7**		
	Büyük	16,7	16,2	5,8	15,2	11,3	50,722	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	16,7	9,5	26,5	13,5	10,7		
	Değişken tekrar	83,3	78,4	63,2	67,4	**74,0**		
	Aralıklı tekrar	0,0	12,2	10,3	19,1	15,3	26,765	**,001**
Kompozisyon	Karmaşık-çeşitli	83,3	64,9	67,7	75,8	**76,0**		
	Basit-tekdüze	16,7	35,1	32,3	24,2	24,0	7,145	**,128**
Desen	Zayıf	33,3	17,6	29,0	6,2	5,3		
	Orta	0,0	66,2	63,9	68,3	**68,7**		
	Baskın	66,7	16,2	7,1	25,6	26,0	87,072	**,000**
Uyum	Uyumsuz	100,0	85,1	63,2	9,0	7,3		
	Uyumlu	0,0	13,5	36,1	87,6	**84,0**		
	Çok uyumlu	0,0	1,4	0,6	3,4	8,7	332,990	**,000**
Güvenlilik	Tehdit edici	0,0	2,7	1,3	0,0	0,0		
	Tedirgin edici	83,3	36,5	20,0	4,5	3,3		
	Kararsızım	16,7	51,4	60,0	41,0	20,7		
	Güvenli	0,0	9,5	15,5	53,9	**67,3**		
	Çok güvenli	0,0	0,0	3,2	0,6	8,7	250,422	**,000**
Teşvik edicilik	Tekdüze	100,0	91,9	83,9	27,0	6,7		
	İlham verici	0,0	8,1	16,1	73,0	**93,3**	305,685	**,000**
Hatırlanabilirlik	Var	0,0	43,2	36,8	86,5	**99,3**		
	Yok	100,0	56,8	63,2	13,5	0,7	242,189	**,000**
Enderlik	Var	0,0	2,7	21,9	64,3	**82,7**		
	Yok	100,0	97,3	78,1	35,7	17,3	212,983	**,000**
Çeşitlilik	Var	0,0	52,7	42,6	82,0	**87,3**		
	Yok	100,0	47,3	57,4	18,0	12,7	128,613	**,000**
İndeks	Cevap yok	0,0	0,0	7,1	1,7	0,7		
	Yeşil alan	66,7	14,9	13,5	30,3	**40,7**		
	Yapılar	33,3	28,4	21,9	12,6	11,3		
	Yeşil a. ve altyapı	0,0	0,0	7,7	24,2	10,7		
	Yeşil a. ve yapılar	0,0	21,6	22,6	14,9	24,7		
	Hepsi	0,0	35,1	27,1	16,3	12,0	131,250	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki kompozisyon özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ile aralarındaki ilişki incelendiğinde; alanı ***karmaşık- çeşitli*** uyumsuz bulanlar ise alanı estetiklik açıdan sıradan (0) nitelendirmiştir. Uyumlu ve çok uyumlu cevabını veren katılımcıların çoğunluğunu alanı olumlu (+1) ve çok olumlu (+2) bulmuştur. (Çizelge 4.10.2.1.15).

Çizelge 4.10.2.1.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

Kompozisyon	**Uyum**	**Estetik**						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Karmaşık	Uyumsuz	3,3	30,7	**43,1**	17,6	5,2		
	Uyumlu	0,0	0,3	10,5	**62,8**	26,4		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	0,0	**55,6**	44,4	263,329	**,000**
Basit-Düzenli	Uyumsuz	1,8	28,1	**56,1**	8,8	5,3		
	Uyumlu	0,0	6,8	12,8	**59,4**	21,1		
	Çok uyumlu	0,0	11,1	11,1	22,2	**55,6**	84,407	**,000**
							332,990	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki indeks özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ile aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; alanı ***uyumsuz*** bulan katılımcılar indeks özelliklerinin tümünde sıradan (0) cevabını vermişlerdir. Alanı ***uyumlu*** bulan katılımcıların çoğunluğu tüm indeks parametrelerinde olumlu (+1) nitelendirmesi yapmışlardır. ***Çok uyumlu*** cevabını veren katılımcılar, yeşil alan, yapılar ve yeşil alan ve yapılar parametrelerini işaretleyen katılımcıların çoğunluğu ise alanı çok olumlu (+2) bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.1.16).

Çizelge 4.10.2.1.16. Uyum ve indeks özelliklerinin estetik tercihlerine göre tarihi yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Uyumsuz	Cevap yok	0,0	0,0	**75,0**	0,0	25,0		
	Yeşil alan	10,5	28,9	**42,2**	18,4	0,0		
	Yapılar	3,4	23,7	**39,0**	25,4	8,5		
	Yeşil alan ve altyapı	0,0	0,0	**100,0**	0,0	0,0		
	Yeşil alan ve yapılar	0,0	31,2	**56,2**	10,4	2,1		
	Hepsi	0,0	38,3	**46,7**	8,3	6,7	32,961	**,034**
Uyumlu	Cevap yok		0,0	61,5	**38,**	0,0		
	Yeşil alan		0,0	3,1	**60,0**	36,9		
	Yapılar		10,7	17,9	**53,6**	17,9		
	Yeşil alan ve altyapı		0,0	9,7	**76,1**	14,2		
	Yeşil alan ve yapılar		1,1	9,2	**55,2**	34,5		
	Hepsi		4,0	18,7	**62,7**	14,7	105,855	**,000**
Çok uyumlu	Cevap yok		0,0	0,0	100,0	0,0		
	Yeşil alan		0,0	0,0	**71,4**	28,6		
	Yapılar		25,0	25,0	0,0	**50,0**		
	Yeşil alan ve yapılar		0,0	0,0	0,0	**100,0**		
	Hepsi		0,0	0,0	**66,7**	33,3	23,588	**0,23**
							131,250	**,000**

4.10.2.2. Görsel peyzaj karakterlerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları

Bu bölümde Muratpaşa İlçesi *kent estetiği algısı anketi* içerisindeki az katlı yerleşim alanları ile ilgili anket bulguları ve bu bulguların birbirleriyle ilişkileri x^2 ki-kare testi (chı-square test) değerlendirmeleri ile incelenmiştir.

Ki-kare testi (chi-square test x^2) incelemelerinde value değeri (p) ($p<0,001$), olduğu durumlarda çapraz tablolarda bulunan özelliklerin istatiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çapraz tablolarda ($p>0,001$) olduğu durumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anket katılımcılarının az katlı yerleşim alanlarının çizgi özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde ***çizginin dokusal*** karakterinin çoğunlukla kesin-belirgin- güçlü özellik gösterdiği belirtilmiş, ***çizginin yönü*** ile ilgili olarak kısa-kesintili ve ***çizginin şekli*** yönüyle açısından düz yanıtı verilmiştir (Çizelge 4.10.2.2.1).

Çizelge 4.10.2.2.1. Çizgi özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Çizgi Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Çizginin dokusu	Kesin- Belirgin- Güçlü	399	**53,8**
	Yumuşak- Zayıf	69	9,3
	Cevap yok	273	36,8
Çizginin yönü	Uzun- Sürekli	198	26,7
	Kısa- Kesintili	213	**28,7**
	Cevap yok	330	44,5
Çizginin şekli	Düz	339	**45,7**
	Dalgalı-eğri	41	5,5
	Kırık (Zikzak)	23	3,1
	Cevap yok	338	45,6

Anket katılımcılarından az katlı yerleşim alanlarının form özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde ***formu yönü*** açısından katılımcılar alanı en çok doğrusal, ***formu karakter*** özelliği açısından ağırlıklı olarak basit-düzenli bulmuşlar, ***formu doku*** özelliğiyle değerlendirmeleri istendiğinde ise en çok geometrik yanıtı gelmiştir (Çizelge 4.10.2.2.2).

Çizelge 4.10.2.2.2. Form özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Form Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Form yönü	Doğrusal	344	**46,4**
	Kıvrımlı	21	2,8
	Cevap yok	376	50,7
Form karakteri	Basit- Düzenli	395	**53,3**
	Karmaşık- Düzensiz	113	15,2
	Cevap yok	233	31,4
Form dokusu	Organik	23	3,1
	Geometrik	326	**44,0**
	Cevap yok	392	52,9

Anket katılımcılarından az katlı yerleşim alanlarının ***doku*** özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde en çok sert- keskin doku yanıtını vermişlerdir. Baskın ***renk*** özellikleri açısından alan renkli bulunmuştur. Alan ***ölçeğini*** çevresiyle değerlendirmeleri istendiğinde en çok orta ölçekli yanıtı gelmiştir. Katılımcılardan alanı ***tekrar*** unsuru yönüyle değerlendirmeleri istendiğinde ala için değişken tekrar tanımı yapılmıştır. Alandaki ***kompozisyon*** özelliğinin en fazla basit-tekdüze olduğu, ***desen*** özelliğinin ise orta desen ile tanımlandığı belirlenmiştir (Çizelge 4.10.2.2.3).

Çizelge 4.10.2.2.3. Doku ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	**Sıklık**	**Oran (%)**
Doku	Yumuşak, ince	175	23,6
	Orta	198	26,7
	Sert, Keskin	368	**49,7**
Renk	Monokromatik (Tek)	87	11,7
	Renkli	379	**51,1**
	Çok renkli	275	37,1
Ölçek	Küçük	128	17,3
	Orta	387	**52,2**
	Büyük	226	30,5
Tekrar	Tam tekrar	190	25,6
	Değişken tekrar	408	**55,1**
	Aralıklı tekrar	143	19,3
Kompozisyon	Karmaşık- Çeşitli	340	45,9
	Basit- Tekdüze	401	**54,1**
Desen	Zayıf	94	12,7
	Orta	342	**46,2**
	Baskın	305	41,2

Anket katılımcılarından az katlı yerleşim alanını ***uyum*** yönüyle değerlendirmeleri istendiğinde en fazla cevap uyumlu cevabı gelmiş, alanı ***güvenlik*** yönü ile değerlendirmeleri istendiğinde alan en çok güvenli yanıtı ile güvenli bulunmuştur. ***Teşvik edicilik*** açısından katılımcıların çoğunluğu alanı basit-tekdüze olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.2.4).

Çizelge 4.10.2.2.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	**Sıklık**	**Oran (%)**
Uyum	Uyumsuz	257	34,7
	Uyumlu	443	**59,8**
	Çok uyumlu	41	5,5
Güvenlik	Tehdit edici	3	0,4
	Tedirgin edici	27	3,6
	Kararsızım	149	20,1
	Güvenli	481	**64,9**
	Çok güvenli	81	10,9
Teşvik edicilik	Tekdüze-sıkıcı	492	**66,4**
	İlham verici- ilginç	249	33,6

Anket katılımcılarından çoğunluğu az katlı yerleşim alanını ***hatırlanabilir*** *ve* ***çeşitli*** *olduğu yanıtını verilirken,* ***enderlik özelliği olmadığını*** belirtmişlerdir *(*Çizelge 4.10.2.2.5).

Çizelge 4.10.2.2.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Hatırlanabilirlik	Var	422	**57,0**
	Yok	319	43,0
Enderlik	Var	204	27,5
	Yok	537	**72,5**
Çeşitlilik	Var	431	**58,2**
	Yok	310	41,8

Anket katılımcılarından az katlı yerleşim alanlarını ***kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri*** bağlamında değerlendirmeleri istendiğinde katılımcıların çoğunluğu yapılar baskın bulmuşlar, en az verilen yanıt ile yeşil alan varlığının yokluğu işaret edilmiştir. Yanıtlar değerlendirildiğinde alanda baskın olarak yapıların ve altyapı unsurlarının öne çıktığı belirlenmiştir (Çizelge 4.10.2.2.6).

Çizelge 4.10.2.2.6. Kalite indeksi özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Kalite İndeksi Özellikleri	Yeşil alan	58	7,8
	Yapılar	240	**32,4**
	Yeşil alan ve yapılar	216	29,1
	Altyapı ve yapılar	125	16,9
	Hepsi	81	10,9
	Cevap yok	21	2,8

Anket katılımcılarından az katlı yerleşim alanını ***estetik*** tercihi açısından değerlendirmeleri istendiğinde en çok verilen sıradan (0) yanıtı ile alan estetik anlamda sıradan bulunmuştur (Çizelge 4.10.2.2.7).

Çizelge 4.10.2.2.7. estetik algısının özelliklerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
	Çok olumsuz	73	9,9
	Olumsuz	71	9,6
Estetik	Sıradan	237	**32,0**
	Olumlu	196	26,5
	Çok olumlu	164	22,1

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre tarihi yerleşim alanlarındaki çizgi ve form özelliklerinin birbirileri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; ***formu yönü*** özelliğiyle değerlendirildiğinde *doğrusal* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu çizginin dokusal özelliğine kesin-belirgin-güçlü, çizginin yön özelliğine uzun-sürekli, çizginin şekil özelliğine düz cevabını vermişlerdir. *Kıvrımlı* cevabını veren katılımcılar ise çizgisel özelliklerini yumuşak- zayıf, uzun sürekli, dalgalı bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.2.8).

Formu karakter özelliğiyle değerlendirildiğinde *basit-düzenli* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu çizgisel özellikler için kesin- belirgin- güçlü, kısa- kesintili ve düz ve kırık tanımlamaları yapmışlardır. *Karmaşık-düzensiz* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu ise çizginin dokusal özelliğine yumuşak- zayıf, yönü ile değerlendirdiğinde kısa-kesintili, şekli yönüyle değerlendirdiğinde ise dalgalı cevabını vermiştir (Çizelge 4.10.2.2.8).

Çizelge 4.10.2.2.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Doğrusal	Kıvrımlı	Ç.Y	Basit	Karmaşık	Ç.Y	Organik	Geometrik	Ç.Y
Kesin	**47,6**	2,3	50,1	**66,9**	12,3	20,8	3,5	**50,9**	45,6
Yumuşak	24,6	**10,1**	65,2	58,0	**15,9**	26,1	**5,8**	18,8	75,4
Cevap yok	50,2	1,8	48,0	32,2	19,4	48,4	1,8	40,3	57,9
X^2	25,749			82,141			30,179		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Uzun	**72,7**	**4,5**	22,7	36,9	8,6	54,5	2,0	**66,2**	31,8
Kısa	44,1	2,8	53,1	**81,2**	**13,6**	5,2	**2,3**	**62,0**	35,7
Cevap yok	32,1	1,8	66,1	45,2	20,3	34,5	4,2	19,1	76,7
X^2	93,649			138,350			150,610		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Düz	**68,7**	0,0	31,3	**57,5**	5,3	37,2	0,9	**73,2**	26,0
Dalgalı	19,5	**22,0**	58,5	36,6	**48,8**	14,6	7,3	51,2	41,5
Kırık	21,7	8,7	69,6	**52,2**	34,8	13,0	**8,7**	43,5	47,8
Cevap yok	29,0	3,0	68,0	51,2	0,8	29,0	4,4	13,9	81,7
X^2	180,540			76,492			248,024		
P	**,000**			**,000**			**,000**		

Formu doku özellikleri ile değerlendirdiğinde *geometrik* cevabını verenlerin çoğunluğu çizginin dokusal özelliğine kesin-belirgin-güçlü, yönüne uzun-sürekli, şekline düz ve kırık cevabını vermişlerdir. Organik cevabını verenlerin çoğunluğu çizgi özelliklerini yumuşak-zayıf, uzun-sürekli ve dalgalı olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.2.8).

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre az katlı yerleşim alanlarındaki doku özelliklerinin form ve renk özellikleri ile aralarındaki ilişki incelendiğinde; ***yumuşak - ince doku*** cevabı veren katılımcıların çoğunluğu alanın form özelliklerini doğrusal, karmaşık-düzensiz ve organik bulmuşlar alanı çoğunlukla renkli olarak nitelendirmişlerdir. ***Orta doku*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alan form özelliklerini kıvrımlı, karmaşık-düzensiz, organik olarak tanımlanmışlar ve alanı renkli bulmuşlardır. ***Sert-keskin*** **doku** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alan form özelliklerini doğrusal, basit-düzenli, geometrik olarak nitelendirmişler ve alanı çok renkli olarak değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.2.9).

Çizelge 4.10.2.2.9. Doku özelliklerinin form ve renk özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Doku				
		Yumuşak- İnce	Orta	Sert- Keskin	X^2	P
Form	Doğrusal	36,0	14,5	**49,4**		
	Kıvrımlı	19,0	38,1	**42,9**		
	Cevap yok	12,5	37,2	50,3	78,280	**,000**
	Basit-Düzenli	9,4	29,9	**60,8**		
	Karmaşık-Düzensiz	15,9	31,0	**53,1**		
	Cevap yok	51,5	19,3	29,2	150,262	**,000**
	Organik	**56,5**	43,5	0,0		
	Geometrik	28,5	11,7	**59,8**		
	Cevap yok	17,6	38,3	44,1	90,138	**,000**
Renk	Monokromatik	4,6	42,5	**52,9**		
	Renkli	**36,4**	31,7	31,9		
	Çok renkli	12,0	14,9	**73,1**	135,851	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre az katlı yerleşim alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve ölçek özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alandaki desen özelliğine ***zayıf desen*** cevabını veren katılımcılar çoğunlukla alanı orta dokulu ve küçük ölçekli olarak nitelendirmişlerdir. ***Orta desen*** cevabını veren katılımcılar paralel olarak alan için orta ölçekli tanımı yapmışlardır. ***Baskın desen*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alanı büyük ölçekli bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.2.10).

Çizelge 4.10.2.2.10. Desen özelliklerinin doku ve ölçek özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Desen				
		Zayıf	Orta	Baskın	X^2	P
Doku	Yumuşak- İnce doku	4,6	32,0	**63,4**		
	Orta doku	16,7	**76,3**	7,1		
	Sert- Keskin Doku	14,4	36,7	48,9	148,405	**,000**
Ölçek	Küçük	**31,2**	**60,2**	8,6		
	Orta	9,3	**55,6**	35,1		
	Büyük	8,0	22,1	**69,9**	165,137	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre az katlı yerleşim alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; ***zayıf desen-ince doku*** yanıtını veren katılımcılar alanı çok renkli, zayıf desen-orta doku yanıtlarını veren kullanıcılar alanı tek renkli bulmuşlardır. ***Orta desen*** yanıtını veren katılımcıların çoğunluğu bütün doku tiplerinde alanı renkli nitelendirmişlerdir. ***Baskın desen,*** ince ve orta doku yanıtlarını veren katılımcılar alanı renkli, sert keskin doku yanıtını verenler ise alanı çok renkli bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.2.11).

Çizelge 4.10.2.2.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

Desen	**Doku**	**Renk**				
		Tek Renkli	Renkli	Çok renkli	X^2	P
Zayıf desen	Yumuşak- İnce doku	12,5	0,0	**87,5**		
	Orta doku	**51,5**	33,3	15,2		
	Sert- Keskin Doku	**37,7**	**37,7**	24,5	18,513	**,001**
Orta desen	Yumuşak- İnce doku	3,6	**76,8**	19,6		
	Orta doku	11,9	**67,5**	20,5		
	Sert- Keskin doku	13,3	**60,0**	26,7	6,801	**,147**
Baskın desen	Yumuşak- İnce doku	0,9	**85,6**	13,5		
	Orta doku	14,3	**50,0**	35,7		
	Sert- Keskin doku	4,4	11,1	**84,4**	164,970	**,000**
					135,851	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre az katlı yerleşim alanlarındaki kompozisyon, desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum unsurları aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alandaki kompozisyon özelliğine ***Karmaşık-çeşitli*** yanıtı veren kullanıcıların çoğunluğu desen özelliğini baskın, çeşitlilik ve değişken tekrarlar ile alanı uyumsuz bulmuşlardır. ***Basit-düzenli*** yanıtı veren katılımcıların çoğunluğu desen özelliğini zayıf ve alanı çok uyumlu olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.2.12).

Çizelge 4.10.2.2.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Kompozisyon			
		Karmaşık-Çeşitli	Basit Düzenli	**X^2**	**P**
Desen	Zayıf desen	28,7	**71,3**		
	Orta desen	45,9	**54,1**		
	Baskın desen	**51,1**	48,9	14,551	**,001**
Çeşitlilik	Var	**48,3**	51,7		
	Yok	42,6	**57,4**	2,342	**,126**
Tekrar	Tam tekrar	32,6	**67,4**		
	Değişken tekrar	**53,9**	46,1		
	Aralıklı tekrar	40,6	**59,4**	25,687	**,000**
Uyum	Uyumsuz	**80,5**	19,5		
	Uyumlu	28,0	**72,0**		
	Çok uyumlu	22,0	**78,0**	19,920	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre az katlı yerleşim alanlarındaki demografik veriler ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***cinsiyet*** ve ***yaş*** özellikleri fark etmeksizin alan çoğunlukla sıradan (0) bulunmuştur. ***Eğitim*** durumu ile birlikte incelendiğinde; lise mezunları çok olumlu (+2), lisans ve lisansüstü öğrenciler ve mezunlar alanı sıradan (0) olarak değerlendirmiştir (Çizelge 4.10.2.2.13).

Benzer şekilde ***meslek gruplarının*** çoğunluğu da alanı sıradan (0) olarak nitelendirmiştir. Mimarlık meslek grubundan olan katılımcılar olumlu (+1) bulmuşlar, diğer meslek grupları sıradan (0), olumlu (+), ve çok olumlu (+2) yanıtları birbirlerine yakın olmakla birlikte çok olumlu (+2) yanıtını vermişlerdir. Meslekteki ve iş hayatındaki ***deneyim süreleri*** ve estetik algı ilişkileri incelendiğinde sıradan, olumlu ve çok olumlu yanıtlarına verilen cevaplar birbirlerine yakın olmakla birlikte, deneyime sahip olmayan, 1 yıldan az deneyime sahip olan ve 10 yıldan fazla deneyime sahip olan katılımcılar alanı sıradan (0), 1-5 yıl deneyime sahip olanlar olumlu (+1), 5-10 yıl arası deneyime sahip olan katılımcılar çok olumlu (+2) yanıtını vermiştir (Çizelge 4.10.2.2.13).

Ankete ***Antalya'dan*** katılan ve kentte yaşayan katılımcılar çoğunlukla alanı ya sıradan (0) veya çok olumlu (+2) bulmuşlardır. ***Büyükşehir Belediyesi*** niteliğine sahip kentlerde yaşayan katılımcılar tarafından ise alan çoğunlukla olumlu (+1) olarak değerlendirilmiştir. Ankete *Ege bölgesinden* katılanlar alanı olumlu (+1), *Güneydoğu Anadolu bölgesinden* katılanlar sıradan (0), *Akdeniz bölgesinden* katılan katılımcıların yanıtları sıradan (0) ve çok olumlu (+2) arasında değişkenlik göstermiştir. Diğer bölgelerden katılan katılımcıların yanıtları sıradan (0) ve olumlu (+1) yanıtları arasında değişiklik göstermiştir (Çizelge 4.10.2.2.13).

Çizelge 4.10.2.2.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Cinsiyet	Kadın	5,9	11,6	**34,1**	26,2	22,2		
	Erkek	14,6	7,1	**29,5**	26,8	22,0	19,037	**,001**
Yaş	18-35	10,7	9,6	**29,0**	26,8	24,0		
	36-50	7,7	9,6	**38,8**	25,8	18,2		
	51-65	12,1	9,1	**30,3**	27,3	21,2		
	65'ten büyük	0,0	14,3	**42,9**	14,3	28,6	9,950	**,620**
Eğitim	Lise (mezun)	8,5	6,2	26,9	24,6	**33,8**		
	Yüksekokul (öğrenci)	0,0	0,0	40,0	**60,0**	0,0		
	Yüksekokul (mezun)	10,0	0,0	20,0	**35,0**	**35,0**		
	Lisans (öğrenci)	12,5	6,8	**30,7**	22,9	27,1		
	Lisans (mezun)	9,1	7,4	**35,1**	29,9	18,6		
	Yüksek Lisans (öğrenci)	18,4	10,5	**23,7**	**23,7**	**23,7**		
	Yüksek Lisans (mezun)	0,0	25,8	25,8	**29,0**	19,4		
	Doktora (öğrenci)	20,0	24,0	**28,0**	24,0	4,0		
	Doktora (mezun)	4,3	21,7	**46,4**	24,6	2,9	87,438	**,000**
Meslek	Peyzaj Mimarlığı	9,5	12,8	**37,4**	21,6	18,7		
	İç Mimarlık	15,9	2,3	**40,9**	22,7	18,2		
	Mühendislik	13,0	7,0	**33,0**	**32,2**	14,8		
	Mimarlık	7,0	12,3	21,1	**31,6**	28,1		
	Şehir Bölge Planlama	11,5	7,7	**30,8**	26,9	23,1		
	Diğer	8,0	8,0	**26,1**	**28,8**	**29,2**	35,526	**,017**
Deneyim	Deneyim yok	10,5	7,9	**29,8**	26,3	25,4		
	1 yıldan az	12,5	12,5	**33,3**	22,9	18,8		
	1-5 yıl	7,8	15,5	28,2	**34,0**	14,6		
	5-10 yıl	10,0	8,8	27,5	21,2	**32,5**		
	10 yıldan fazla	9,6	8,5	**36,2**	25,9	19,9	20,986	**,179**
Şehir	Antalya	15,2	5,7	**30,8**	18,5	**29,9**		
	Büyükşehir B.	4,0	19,3	**38,0**	**27,3**	11,3		
	Diğer	1,8	10,7	29,6	**45,6**	12,4	112,440	**,000**
Bölge	Akdeniz	14,6	6,5	**31,6**	18,4	**28,9**		
	Ege	1,7	11,5	**32,8**	**43,7**	10,3		
	Marmara	5,6	19,4	**33,3**	**33,3**	8,3		
	İç Anadolu	2,1	25,0	**29,2**	**29,2**	14,6		
	Karadeniz	4,2	8,3	**33,3**	**33,3**	20,8		
	Doğu Anadolu	10,0	10,0	**30,0**	**30,0**	20,0		
	Güneydoğu Anadolu	0,0	0,0	**66,7**	33,3	0,0	105,832	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre az katlı yerleşim alanlarındaki görsel tasarım ilke ve ögeleri ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***çok olumlu*** (+2) yanıtını veren katılımcılar çizgi özelliklerini kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli, düz; doku özelliklerini yumuşak doku, form özelliklerini ise doğrusal, basit-düzenli, geometrik olarak tanımlamışlardır. Alan renkli, değişken tekrar, basit-tekdüze kompozisyon, büyük ölçek, baskın desen özellikleri ile tanımlanmış ve uyumlu olarak değerlendirilmiştir.

Katılımcılardan gelen yanıtlar peyzaj algısı yönü ile incelendiğinde alan güvenli, hatırlanabilir, ender ve ilham verici olarak nitelendirilmiştir. Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri bağlamında değerlendirildiğinde ise alan çoğunlukla yeşil alan ve yapılar ile birlikte tanımlanmıştır (Çizelge 4.10.2.2.14).

Çizelge 4.10.2.2.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Çizgi	Cevap yok	13,7	40,8	28,3	34,2	61,0		
	Kesin-belirgin	80,8	43,7	62,0	52,0	**36,6**		
	Yumuşak-zayıf	5,5	15,5	9,7	13,8	2,4	81,938	**,000**
	Cevap yok	17,8	50,7	49,8	62,8	24,4		
	Uzun-sürekli	8,2	22,5	8,9	21,9	**68,3**		
	Kısa-kesintili	74,0	26,8	41,4	15,3	7,3	292,854	**,000**
	Cevap yok	24,7	62,0	56,1	56,6	19,5		
	Düz	75,3	32,4	35,9	29,6	**72,0**		
	Dalgalı-eğri	0,0	0,0	2,1	12,2	7,3		
	Kırık-zikzak	0,0	5,6	5,9	1,5	1,2	147,296	**,000**
Doku	Yumuşak doku	0,0	1,4	6,8	23,0	**68,9**		
	Orta doku	6,8	33,8	28,3	42,3	11,6		
	Sert doku	93,2	64,8	65,0	34,7	19,5	328,493	**,000**
Form	Cevap yok	17,8	66,2	67,5	64,8	17,7		
	Doğrusal	82,2	33,8	28,7	35,2	**75,0**		
	Kıvrımlı	0,0	0,0	3,8	0,0	7,3	169,841	**,000**
	Cevap yok	12,3	21,1	18,6	28,1	67,1		
	Basit-düzenli	75,3	33,8	66,7	59,2	**25,6**		
	Düzensiz	12,3	45,1	14,8	12,8	7,3	184,248	**,000**
	Cevap yok	28,8	67,6	57,0	71,9	28,7		
	Organik	0,0	0,0	1,7	8,2	1,8		
	Geometrik	71,2	32,4	41,4	19,9	**69,5**	131,349	**,000**
Renk	Tek renkli	6,8	26,8	17,3	10,2	1,2		
	Renkli	19,2	40,8	38,0	65,8	**71,3**		
	Çok renkli	74,0	32,4	44,7	24,0	27,4	126,743	**,000**
Ölçek	Küçük	9,6	35,2	23,2	16,3	5,5		
	Orta	83,6	47,9	53,2	62,8	26,2		
	Büyük	6,8	16,9	23,6	20,9	**68,3**	177,322	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	71,2	14,1	30,4	21,4	8,5		
	Değişken tekrar	21,9	54,9	54,0	50,0	**77,4**		
	Aralıklı tekrar	6,8	31,0	15,6	28,6	14,0	139,114	**,000**
Kompozisyon	Karmaşık-çeşitli	83,6	59,2	53,6	41,3	17,7		
	Basit-tekdüze	16,4	40,8	46,4	58,7	**82,3**	106,601	**,000**
Desen	Zayıf	9,6	43,7	16,9	7,7	0,6		
	Orta	16,4	47,9	44,7	78,6	22,0		
	Baskın	74,0	8,5	38,4	13,8	**77,4**	286,005	**,000**
Uyum	Uyumsuz	94,5	76,1	40,9	12,2	7,9		
	Uyumlu	5,5	23,9	54,9	81,1	**81,1**		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	4,2	6,6	11,0	272,905	**,000**
Güvenlilik	Tehdit edici	2,7	0,0	0,4	0,0	0,0		
	Tedirgin edici	6,8	18,3	3,0	1,0	0,0		
	Kararsızım	11,0	45,1	30,0	12,8	7,9		
	Güvenli	76,7	35,2	44,7	82,7	**80,5**		
	Çok güvenli	2,7	1,4	21,9	3,6	11,6	207,536	**,000**
Teşvik edicilik	Tekdüze	100,0	97,2	93,2	56,1	11,6		
	İlham verici	0,0	2,8	6,8	43,9	**88,4**	373,800	**,000**
Hatırlanabilirlik	Var	0,0	22,5	46,4	71,4	**95,1**		
	Yok	100,0	77,5	53,6	28,6	4,9	255,829	**,000**
Enderlik	Var	2,7	0,0	8,4	24,5	**81,7**		
	Yok	97,3	100,0	91,6	75,5	18,3	334,936	**,000**
Çeşitlilik	Var	12,3	33,8	53,6	71,9	**79,3**		
	Yok	87,7	66,2	46,4	28,1	20,7	127,685	**,000**
İndeks	Cevap yok	1,4	0,0	7,6	1,0	0,0		
	Yeşil alan	0,0	4,2	5,5	18,9	3,0		
	Yapılar	21,9	59,2	45,1	24,5	16,5		
	Yeşil a. ve yapılar	4,1	11,3	19,4	25,0	**67,1**		
	Altyapı ve yapılar	65,8	12,7	12,2	18,9	1,2		
	Hepsi	6,8	12,7	10,1	11,7	12,2	365,589	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre az katlı yerleşim alanlarındaki kompozisyon özelliklerinin uyum ve estetik özellikler ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alanı ***karmaşık- çeşitli*** bulan katılımcıların çoğunluğu estetiklik açısından alanı çok olumsuz (-2) bulmuşlardır. Uyumlu ve çok uyumlu cevabını veren kullanıcıların çoğunluğunu ise alanı (+1) olumlu nitelendirmiştir. ***Basit- düzenli*** cevabını verenler alanı uyumsuz ve olumsuz (-1) bulmuşlardır. Uyumlu ve çok uyumlu yanıtlarını veren katılımcılar ise (+2) ile alanı çok olumlu olarak tanımlamışlardır (Çizelge 4.10.2.2.15).

Çizelge 4.10.2.2.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

Kompozisyon	**Uyum**	**Estetik**						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Karmaşık-Çeşitli	Uyumsuz	**29,0**	15,0	41,1	9,2	5,8		
	Uyumlu	0,8	8,9	33,9	**46,0**	10,5		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	0,0	**55,6**	44,4	107,929	**,000**
Basit Düzenli	Uyumsuz	18,0	**46,0**	24,0	10,0	2,0		
	Uyumlu	0,9	1,9	27,6	32,0	**37,6**		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	31,2	25,0	**43,8**	187,103	**,000**
							272,905	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre az katlı yerleşim alanlarındaki indeks özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; alanı ***uyumsuz*** bulan katılımcıların çoğunluğu alanı olumsuz (-1); yapılar, yeşil alan ve yapılar yanıtını veren katılımcılar (0) sıradan, altyapı ve yapılar cevabı verenlerin çoğunluğu çok olumsuz (-2) ve hepsi cevabını veren katılımcılar ise olumsuz (-1) yanıtlarını vermişlerdir. Alanı ***uyumlu*** bulan yeşil alan parametresini işaretleyen katılımcıların çoğunluğu alanı estetik yönüyle olumlu (+1) bulmuşlardır. ***Çok uyumlu*** cevabını veren katılımcılar, yeşil alan ve altyapı ve yapılar parametrelerini işaretlediklerinde olumlu (+1) yanıtını vermişlerdir (Çizelge 4.10.2.2.16).

Çizelge 4.10.2.2.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre az katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

Uyum	**İndex**	**Estetik**						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Uyumsuz	Cevap yok	33,3	0,0	33,3	33,3	0,0		
	Yeşil alan	0,0	**37,5**	25,0	25,0	12,5		
	Yapılar	10,9	24,6	**50,0**	10,1	4,3		
	Yeşil alan ve yapılar	4,0	32,0	**52,0**	12,0	0,0		
	Altyapı ve yapılar	**76,2**	4,8	14,3	4,8	0,0		
	Hepsi	20,0	**30,0**	15,0	5,0	30,0	145,700	**,000**
Uyumlu	Cevap yok	0,0	0,0	94,4	5,6	0,0		
	Yeşil alan	0,0	0,0	24,4	**68,9**	6,7		
	Yapılar	1,1	8,9	**37,8**	33,3	18,9		
	Yeşil alan ve yapılar	1,1	0,0	17,9	24,5	**56,5**		
	Altyapı ve yapılar	0,0	10,7	33,9	**53,6**	1,8		
	Hepsi	2,0	6,0	32,0	**44,0**	16,0	171,462	**,000**
Çok uyumlu	Yeşil alan			0,0	**80,0**	20,0		
	Yapılar			**33,3**	**33,3**	**33,3**		
	Yeşil alan ve yapılar			0,0	14,3	**85,7**		
	Altyapı ve yapılar			16,7	**66,7**	16,7		
	Hepsi			45,5	0,0	**54,5**	20,667	**,008**
							365,589	**,000**

4.10.2.3. Görsel peyzaj karakterlerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları

Bu bölümde Muratpaşa İlçesi *kent estetiği algısı anketi* içerisinde çok katlı yerleşim alanları ile ilgili anket bulguları ve bu bulguların birbirleriyle ilişkileri x^2 ki-kare testi (chi-square test) değerlendirmeleri ile incelenmiştir.

Ki-kare testi (chi-square test x^2) incelemelerinde value değeri (p) ($p<0,001$), olduğu durumlarda çapraz tablolarda bulunan özelliklerin istatiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çapraz tablolarda ($p>0,001$) olduğu durumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anket katılımcılarının çok katlı yerleşim alanlarının çizgi özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde ***çizginin dokusal*** karakterinin çoğunlukla kesin-belirgin-güçlü özellik gösterdiği, ***çizginin yönü*** ile ilgili uzun-sürekli ve ***çizginin şekli*** ile ilgili de en çok kırık (zikzak) yapı gösterdiği belirtilmiştir (Çizelge 4.10.2.3.1).

Çizelge 4.10.2.3.1. Çizgi özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Çizgi Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Çizginin dokusu	Kesin- Belirgin- Güçlü	476	**64,2**
	Yumuşak- Zayıf	58	7,8
	Cevap yok	207	27,9
Çizginin yönü	Uzun- Sürekli	385	**52,0**
	Kısa- Kesintili	37	5,0
	Cevap yok	319	43,0
Çizginin şekli	Düz	98	13,2
	Dalgalı-eğri	45	6,1
	Kırık (Zikzak)	206	**27,8**
	Cevap yok	392	52,9

Anket katılımcılarından çok katlı yerleşim alanlarının form özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde katılımcılar, ***formu yönü*** açısından en çok doğrusal, ***formu karakter*** özelliği açısından karmaşık-düzensiz, ***formu doku*** özelliği açısından da geometrik bulunmuştur (Çizelge 4.10.2.3.2).

Çizelge 4.10.2.3.2. Form özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Form Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Form yönü	Doğrusal	295	**39,8**
	Kıvrımlı	166	22,4
	Cevap yok	280	37,8
Form karakteri	Basit- Düzenli	66	8,9
	Karmaşık- Düzensiz	484	**65,3**
	Cevap yok	191	25,8
Form dokusu	Organik	-	-
	Geometrik	250	**33,7**
	Cevap yok	491	66,3

Anket katılımcılarından çok katlı yerleşim alanlarının ***doku*** özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde en çok sert-keskin doku yanıtını vermişlerdir. Baskın ***renk*** özellikleri açısından alan çoğunlukla çok renkli, ***ölçeğini*** açısından en çok büyük ölçekli, ***tekrar*** açısından değişken tekrar ile nitelendirilmiştir. Katılımcılar alandaki ***kompozisyon*** özelliğinin en çok karmaşık-çeşitli olduğunu düşünmektedir. ***Desen*** özelliği ise baskın bulmuştur. (Çizelge 4.10.2.3.3).

Çizelge 4.10.2.3.3. Doku ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	**Sıklık**	**Oran (%)**
Doku	Yumuşak, ince	4	0,5
	Orta	212	28,6
	Sert, Keskin	525	**70,9**
Renk	Monokromatik (Tek)	130	17,5
	Renkli	275	37,1
	Çok renkli	336	**45,3**
Ölçek	Küçük	81	10,9
	Orta	227	30,6
	Büyük	433	**58,4**
Tekrar	Tam tekrar	148	20,0
	Değişken tekrar	476	**64,2**
	Aralıklı tekrar	117	15,8
Kompozisyon	Karmaşık- Çeşitli	460	**62,1**
	Basit- Tekdüze	281	37,9
Desen	Zayıf	128	17,3
	Orta	234	31,6
	Baskın	379	**51,1**

Anket katılımcıları çok katlı yerleşim alanını *uyum* açısından uyumsuz bulmuşlardır. Alanı ***güvenlik*** yönü ile değerlendirmeleri istendiğinde tedirgin edici yanıtı alınmış, ***teşvik edicilik*** açısından katılımcıların çoğunluğu alanı basit-tekdüze nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.3.4).

Çizelge 4.10.2.3.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	**Sıklık**	**Oran (%)**
Uyum	Uyumsuz	385	**52,0**
	Uyumlu	334	45,1
	Çok uyumlu	22	3,0
Güvenlik	Tehdit edici	75	10,1
	Tedirgin edici	253	**34,1**
	Kararsızım	200	27,0
	Güvenli	196	26,5
	Çok güvenli	17	2,3
Teşvik edicilik	Tekdüze-sıkıcı	551	**74,4**
	İlham verici- ilginç	190	25,6

Anket katılımcılarının çoğunluğu çok katlı yerleşim alanının ağırlıklı olarak ***hatırlanabilir*** ve ***ender*** olmadığını, fakat alanda ***çeşitlilik*** unsurunun bulunduğunu belirtmiştir (Çizelge 4.10.2.3.5).

Çizelge 4.10.2.3.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Hatırlanabilirlik	Var	350	47,2
	Yok	391	**52,8**
Enderlik	Var	65	8,8
	Yok	676	**91,2**
Çeşitlilik	Var	442	**59,6**
	Yok	299	40,4

Anket katılımcılarından çok katlı yerleşim alanlarını ***kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri*** bağlamında değerlendirmeleri istendiğinde katılımcıların çoğunluğu alanda yapıların baskın olduğunu belirtmiş, en az verilen yeşil alan yanıtı ile yeşil alan yokluğuna vurgu yapılmıştır. Yanıtlar değerlendirildiğinde alanda baskın olarak yapılar yanında altyapı unsurlarının göze çarptığı belirtilmiştir (Çizelge 4.10.2.3.6).

Çizelge 4.10.2.3.6. Kalite indeksi özelliklerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Kalite İndeksi Özellikleri	Yeşil alan	43	5,8
	Yapılar	178	**24,0**
	Yeşil alan ve altyapı	114	15,4
	Yeşil alan ve yapılar	62	8,4
	Altyapı ve yapılar	141	19,0
	Hepsi	168	22,7
	Cevap yok	35	4,7

Alandaki ***estetik*** algı çok fazla değişkenlik göstermekle birlikte anket katılımcılarından çok katlı yerleşim alanını estetik tercihi açısından değerlendirmeleri istendiğinde en çok verilen yanıt alanı estetik anlamda çok olumsuz (-2) bulunduğu yönünde olmuştur. (Çizelge 4.10.2.3.7).

Çizelge 4.10.2.3.7. Estetik tercihlerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Estetik	Çok olumsuz	180	**24,3**
	Olumsuz	162	21,9
	Sıradan	162	21,9
	Olumlu	99	13,4
	Çok olumlu	138	18,6

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre çok katlı yerleşim alanlarındaki çizgi ve form özelliklerinin birbirileri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; ***formu yönü*** özelliği açısından *doğrusal* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu çizgi özelliklerini kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli ve düz olarak tanımlamışladır. *Kıvrımlı* cevabını veren katılımcılar ise çizgisel özellikleri yanıtlarken çizginin dokusal özelliğini yumuşak- zayıf, yönünü kısa-kesintili, şeklini ise kırık (zikzak) bulmuşlardır. ***Formu karakter*** özelliğiyle değerlendirildiğinde *basit-düzenli* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu çizgi özelliklerini kesin-belirgin-güçlü, yönünü uzun-sürekli, şeklini ise düz bulmuşlardır. *Karmaşık-düzensiz* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu çizginin dokusal özelliğine yumuşak-zayıf, yönü ile değerlendirdiğinde kısa-kesintili, şekli yönüyle değerlendirdiğinde ise kırık (zikzak) yanıtını vermiştir (Çizelge 4.10.2.3.8).

Formu dokusu özellikleri değerlendirildiğinde *geometrik* cevabını veren katılımcıların çoğunluğu çizgi özelliğini yumuşak-zayıf, çizgi yönünü uzun-sürekli, çizgi şeklini ise yönüyle ise kırık (zikzak) olarak tanımlamıştır. (Çizelge 4.10.2.3.8).

Çizelge 4.10.2.3.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

	Doğrusal	Kıvrımlı	C.Y	Basit	Karmaşık	C.Y	Organik	Geometrik	C.Y
Kesin	**51,9**	19,5	28,6	**9,7**	64,5	25,8	0,0	33,0	**67,0**
Yumuşak	12,1	**77,6**	10,3	3,4	**91,4**	5,2	0,0	**87,9**	12,1
Cevap yok	19,8	13,5	66,7	8,7	59,9	31,4	0,0	20,3	79,7
X^2	205,279			21,360			93,063		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Uzun	**48,8**	31,7	19,5	**9,9**	73,5	16,6	0,0	**49,6**	50,4
Kısa	35,1	**35,1**	29,7	2,7	**81,1**	16,2	0,0	43,2	**56,8**
Cevap yok	29,5	9,7	60,8	8,5	53,6	37,9	0,0	13,5	86,5
X^2	136,602			46,239			103,444		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Düz	**71,4**	6,1	22,4	**34,7**	32,7	32,7	0,0	36,7	63,3
Dalgalı	17,8	15,6	66,7	2,2	86,7	11,1	0,0	4,4	**95,6**
Kırık	14,1	**57,8**	28,2	3,4	**93,2**	3,4	0,0	**72,8**	27,2
Cevap yok	48,0	8,7	43,4	6,1	56,4	37,5	0,0	15,8	84,2
X^2	255,742			200,802			214,700		
P	**,000**			**,000**			**,000**		

Katılımcıların yanıtlarına göre az katlı yerleşim alanlarındaki doku özelliklerinin form ve renk özellikleri ile aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***yumuşak-ince doku*** cevabı veren katılımcıların çoğunluğu form özelliklerini doğrusal, karmaşık-düzensiz ve organik cevapları ile tanımlamışlar ve alanı çoğunlukla renkli bulmuşlardır. ***Orta doku*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu form özelliklerini doğrusal, karmaşık-düzensiz, geometrik ve çok renkli olarak değerlendirmişlerdir. ***Sert-keskin doku*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alan form özelliklerini kıvrımlı, basit-düzenli, geometrik bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.3.9).

Çizelge 4.10.2.3.9. Form ve renk özelliklerinin doku özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Doku				
		Yumuşak- İnce	Orta	Sert- Keskin	**X^2**	**P**
Form	Doğrusal	0,3	38,3	**61,4**		
	Kıvrımlı	1,2	12,0	**86,7**		
	Cevap yok	0,4	28,2	71,4	37,063	**,000**
	Basit-Düzenli	3,0	22,7	**74,2**		
	Karmaşık-Düzensiz	0,0	30,2	**69,8**		
	Cevap yok	1,0	26,7	72,3	12,788	**,012**
	Organik	0,0	0,0	0,0		
	Geometrik	0,4	8,4	**91,2**		
	Cevap yok	0,6	38,9	60,5	76,052	**,000**
Renk	Monokromatik	0,0	13,8	**86,2**		
	Renkli	1,1	28,0	**70,9**		
	Çok renkli	0,3	34,8	**64,9**	23,072	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre çok katlı yerleşimlerdeki desen özelliklerinin doku ve ölçek özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde desen özelliğine ***zayıf desen*** cevabını veren katılımcılar çoğunlukla sert-keskin doku ve küçük ölçek değerlendirmesi; ***orta desen*** cevabını verenler yumuşak-ince doku ve orta ölçek, ***baskın desen*** cevabını verenler ise orta doku ve büyük ölçek tanımlamasını yapmışlardır (Çizelge 4.10.2.3.10).

Çizelge 4.10.2.3.10. Desen özelliklerinin doku ve ölçek özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Desen				
		Zayıf	Orta	Baskın	X^2	P
Doku	Yumuşak- İnce doku	0,0	**100,0**	0,0		
	Orta doku	6,1	37,7	**56,1**		
	Sert- Keskin Doku	21,9	28,6	**49,5**	35,769	**,000**
Ölçek	Küçük	34,6	**45,7**	19,8		
	Orta	22,5	**52,4**	25,1		
	Büyük	11,3	18,0	**70,7**	165,988	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre çok katlı yerleşimlerdeki desen özelliklerinin doku ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde hem **zayıf desen** ve orta doku hem de zayıf desen-sert doku yanıtını veren katılımcılar alanı renkli bulmuşlardır. ***Baskın desen***, orta ve sert doku yanıtlarını veren katılımcıların çoğunluğu alanı çok renkli nitelendirmiştir (Çizelge 4.10.2.3.11).

Çizelge 4.10.2.3.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

Desen	**Doku**		**Renk**			
		Monokromatik	Renkli	Çok renkli	X^2	P
Zayıf desen	Yumuşak- İnce doku	0,0	0,0	0,0		
	Orta doku	23,1	**46,2**	30,8		
	Sert- Keskin Doku	28,7	**47,8**	23,5	,394	**,821**
Orta desen	Yumuşak- İnce doku	0,0	**75,0**	25,0		
	Orta doku	11,2	**66,2**	22,5		
	Sert- Keskin doku	27,3	**45,3**	27,3	12,341	**,015**
Baskın desen	Yumuşak- İnce doku	0,0	0,0	0,0		
	Orta doku	5,0	15,1	**79,8**		
	Sert- Keskin doku	14,6	27,7	**57,7**	18,063	**,000**
					23,072	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre çok katlı yerleşimlerdeki kompozisyon, desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum unsurları aralarındaki ilişkiler incelendiğinde tüm desen ve çeşitlilik, değişken ve aralıklı tekrar özelliklerinde alan çoğunlukla ***karmaşık-çeşitli*** olarak değerlendirilmiştir. ***Basit-düzenli*** yanıtını veren katılımcılar ise alanı çoğunlukla, zayıf desen, tam tekrarlı ve uyumlu olarak nitelendirmiştir (Çizelge 4.10.2.3.12).

Çizelge 4.10.2.3.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Kompozisyon			
		Karmaşık-Çeşitli	Basit Düzenli	X^2	P
Desen	Zayıf desen	**54,7**	**45,3**		
	Orta desen	**62,8**	37,2		
	Baskın desen	**64,1**	35,9	3,693	**,158**
Çeşitlilik	Var	**66,5**	33,5		
	Yok	**55,5**	44,5	50,677	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	38,5	**61,5**		
	Değişken tekrar	**65,3**	34,7		
	Aralıklı tekrar	**78,6**	21,4	9,163	**,002**
Uyum	Uyumsuz	**75,3**	24,7		
	Uyumlu	45,8	**54,2**		
	Çok uyumlu	**77,3**	22,7	68,411	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre çok katlı yerleşim alanlarındaki demografik veriler ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***cinsiyet*** fark etmeksizin alan çok olumsuz (-2) bulunmuş, ***yaş*** verileri açısından alan çoğunlukla 18-35 yaş arası katılımcılar için çok olumsuz (-2), 36-50 ve 51-65 arası katılımcılar için olumsuz (-1), 65'ten büyük katılımcılar için ise sıradan (0) olarak değerlendirilmiştir.

Eğitim durumu ile birlikte incelendiğinde lise mezunları alanı çok olumlu (+2), ön lisans öğrencileri sıradan (0) ve olumlu (+1) bulmuşlardır. Lisans öğrencilerinin yanıtları çok olumsuz (-2) ve çok olumlu (+2) arasında değişmiştir. Yüksek lisans öğrencilerinin yanıtlarının çok olumsuz (-2), doktora öğrenci ve mezunlar ise çoğunlukla olumsuz (-1) yanıtını vermiştir. ***Meslek gruplarının*** çoğunluğu alanı çok olumsuz (-2), Şehir Bölge Planlama disiplini katılımcıları alanı olumsuz (-1), diğer meslek grupları ise alanı çok olumlu (+2) bulmuşlardır.

İş hayatındaki ***deneyim süresi*** ve estetik algı ilişkileri birlikte incelendiğinde deneyime sahip olmayan, 1 yıldan az deneyime sahip olan ve 1-5 yıl arası deneyime sahip olanlar alanı çok olumsuz (-2), 5-10 yıl arası deneyime sahip olanlar ise alanı çok olumlu (+2) bulmuşlardır. Ankete ***Antalya'dan*** katılan katılımcıların yanıtları çoğunlukla çok olumsuz (-2) ve çok olumlu (+2) arasında değişmiştir. ***Diğer şehirlerden*** katılanların yanıtları ise çoğunlukla sıradan (0) olmuştur. Ankete *Karadeniz* ve *Güneydoğu Anadolu* bölgesinden katılanların çoğunluğu alanı olumlu (+1) bulurken, *Akdeniz bölgesinden* katılanların tercihleri çok olumsuz (-2) ve çok olumlu (+2) arasında değişkenlik göstermiş, diğer bölge katılımcıları alanı sıradan (0) bulmuştur (Çizelge 4.10.2.3.13).

Çizelge 4.10.2.3.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Cinsiyet	Kadın	**23,2**	20,2	23,2	16,5	16,8		
	Erkek	**25,6**	23,8	20,2	9,5	20,8	10,623	**,031**
Yaş	18-35	**26,6**	17,4	21,4	15,0	19,6		
	36-50	21,5	**27,3**	23,0	11,5	16,7		
	51-65	18,2	**36,4**	19,7	6,1	19,7		
	65'ten büyük	14,3	14,3	**42,9**	28,6	0,0	25,464	**,013**
Eğitim	Lise (mezun)	16,9	20,8	19,2	9,2	**33,8**		
	Yüksekokul (öğrenci)	0,0	20,0	**40,0**	**40,0**	0,0		
	Yüksekokul (mezun)	5,0	**30,0**	25,0	**30,0**	10,0		
	Lisans (öğrenci)	**25,0**	19,8	19,3	11,5	24,5		
	Lisans (mezun)	24,7	16,5	**29,0**	16,0	13,9		
	Yüksek Lisans (öğrenci)	**47,4**	18,4	10,5	13,2	10,5		
	Yüksek Lisans (mezun)	**41,9**	22,6	6,5	12,9	16,1		
	Doktora (öğrenci)	20,0	**48,0**	12,0	12,0	8,0		
	Doktora (mezun)	23,2	**37,7**	24,6	11,6	2,9	100,819	**,000**
Meslek	Peyzaj Mimarlığı	**23,4**	**23,4**	22,7	15,0	15,4		
	İç Mimarlık	**29,5**	22,7	22,7	4,5	20,5		
	Mühendislik	**30,4**	20,0	26,1	18,3	5,2		
	Mimarlık	**33,3**	24,6	12,3	3,5	26,3		
	Şehir Bölge Planlama	23,1	**30,8**	19,2	11,5	15,4		
	Diğer	19,0	19,0	21,2	13,3	**27,4**	46,401	**,001**
Deneyim	Deneyim yok	**23,7**	19,7	21,5	13,2	21,9		
	1 yıldan az	**37,5**	22,9	10,4	25,0	4,2		
	1-5 yıl	**33,0**	13,6	27,2	15,5	10,7		
	5-10 yıl	15,0	22,5	16,2	16,2	**30,0**		
	10 yıldan fazla	22,0	**26,2**	23,8	9,9	18,1	46,255	**,000**
Şehir	Antalya	**26,3**	20,9	14,9	9,2	**28,7**		
	Büyükşehir B.	25,3	24,7	**30,0**	15,3	4,7		
	Diğer	18,3	21,9	**32,0**	21,9	5,9	93,892	**,000**
Bölge	Akdeniz	**26,5**	21,5	15,5	9,2	**27,4**		
	Ege	23,0	22,4	**33,3**	14,9	6,3		
	Marmara	22,2	25,0	**30,6**	22,2	0,0		
	İç Anadolu	14,6	**31,2**	25,0	22,9	6,2		
	Karadeniz	16,7	8,3	29,2	**45,8**	0,0		
	Doğu Anadolu	30,0	10,0	**40,0**	0,0	20,0		
	Güneydoğu Anadolu	0,0	0,0	33,3	**66,7**	0,0	118,600	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre çok katlı yerleşimlerdeki görsel tasarım ilke ve ögeleri ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***çok olumlu*** (+2) yanıtını veren katılımcılar çizgi özelliklerini kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli, düz bulmuşlar; doku özellikleri için orta doku, form için doğrusal, karmaşık-düzensiz, geometrik yanıtını vermiştir. Renk özellikleri çok renkli, tekrar unsuru değişken tekrar, kompozisyon özelliği basit-tekdüze, ölçek durumu büyük ölçek, desen özelliği baskın desen ve uyum durumu ise uyumlu olarak nitelendirmiştir. Peyzaj algısı yönü ile incelendiğinde alan güvenli, hatırlanabilir ve ilham verici bulunmuştur. Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri bağlamında çoğunlukla yeşil alan ve altyapı, yapılar ile değerlendirilmiştir (Çizelge 4.10.2.3.14).

Çizelge 4.10.2.3.14. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Çizgi	Cevap yok	15,6	20,4	54,3	41,4	12,3		
	Kesin-belirgin	79,4	52,5	45,7	54,5	**87,0**		
	Yumuşak-zayıf	5,0	27,2	0,0	4,0	0,7	205,834	**,000**
	Cevap yok	48,3	36,4	59,9	42,4	24,6		
	Uzun-sürekli	43,9	58,6	38,3	52,5	**70,3**		
	Kısa-kesintili	7,8	4,9	1,9	5,1	5,1	48,773	**,000**
	Cevap yok	45,0	26,5	51,9	59,6	90,6		
	Düz	11,1	13,6	20,4	16,2	**5,1**		
	Dalgalı-eğri	0,6	6,8	13,0	8,1	2,9		
	Kırık-zikzak	**42,2**	48,1	12,3	14,1	1,4		
	Düz ve zikzak	1,1	4,9	2,5	2,0	0,0	209,383	**,000**
Doku	Yumuşak doku	0,0	0,0	0,0	2,0	1,4		
	Orta doku	3,3	5,6	39,5	37,4	**69,6**		
	Sert doku	**96,7**	94,4	60,5	60,6	29,0	237,151	**,000**
Form	Cevap yok	43,9	26,5	56,2	51,5	11,6		
	Doğrusal	23,9	37,0	29,6	36,4	**78,3**		
	Kıvrımlı	**32,2**	36,4	14,2	12,1	10,1	159,966	**,000**
	Cevap yok	19,4	19,1	35,2	45,5	16,7		
	Basit-düzenli	1,7	7,4	17,9	15,2	5,1		
	Düzensiz	**78,9**	73,5	46,9	39,4	**78,3**	91,624	**,000**
	Cevap yok	54,4	38,3	80,9	69,7	94,9		
	Organik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
	Geometrik	**45,6**	61,7	19,1	30,3	**5,1**	134,716	**,000**
Renk	Tek renkli	30,0	18,5	21,0	9,1	2,2		
	Renkli	23,3	32,1	59,9	58,6	18,8		
	Çok renkli	**46,7**	49,4	19,1	32,3	**79,0**	160,695	**,000**
Ölçek	Küçük	13,3	7,4	18,5	12,1	2,2		
	Orta	25,6	19,8	53,7	47,5	10,9		
	Büyük	61,1	72,8	27,8	40,4	**87,0**	140,563	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	14,4	30,9	25,3	11,1	14,5		
	Değişken tekrar	**71,7**	56,2	61,7	54,5	**73,9**		
	Aralıklı tekrar	13,9	13,0	13,0	34,3	11,6	52,631	**,000**
Kompozisyon	Karmaşık-çeşitli	**70,0**	74,7	63,6	69,7	29,7		
	Basit-tekdüze	30,0	25,3	36,4	30,3	**70,3**	79,759	**,000**
Desen	Zayıf	29,4	26,5	15,4	6,1	0,7		
	Orta	16,1	27,2	50,6	56,6	16,7		
	Baskın	**54,4**	46,3	34,0	37,4	**82,6**	156,294	**,000**
Uyum	Uyumsuz	**90,6**	81,5	42,6	17,2	2,9		
	Uyumlu	6,1	18,5	56,2	80,8	**88,4**		
	Çok uyumlu	3,3	0,0	1,2	2,0	8,7	366,512	**,000**
Güvenlilik	Tehdit edici	26,1	8,6	6,2	4,0	0,0		
	Tedirgin edici	**59,4**	44,4	36,4	11,1	2,9		
	Kararsızım	11,1	42,0	33,3	39,4	13,8		
	Güvenli	3,3	3,1	22,2	42,4	**77,5**		
	Çok güvenli	0,0	1,9	1,9	3,0	5,8	435,680	**,000**
Teşvik edicilik	Tekdüze	**100,0**	96,3	95,1	46,5	10,9		
	İlham verici	0,0	3,7	4,9	53,5	**89,1**	471,528	**,000**
Hatırlanabilirlik	Var	34,4	11,1	41,4	80,8	**89,1**		
	Yok	**65,6**	88,9	58,6	19,2	10,9	240,838	**,000**
Enderlik	Var	2,8	0,6	9,3	13,1	22,5		
	Yok	**97,2**	99,4	90,7	86,9	**77,5**	56,271	**,000**
Çeşitlilik	Var	**56,7**	50,0	43,8	62,6	**91,3**		
	Yok	43,3	50,0	56,2	37,4	8,7	81,599	**,000**
İndeks	Cevap yok	4,4	0,6	16,0	0,0	0,0		
	Yeşil alan	0,6	6,8	8,0	7,1	8,0		
	Yapılar	25,6	14,8	33,3	35,4	13,8		
	Yeşil a. ve altyapı	1,1	3,7	4,3	7,1	**66,7**		
	Yeşil a. ve yapılar	3,9	8,6	8,0	19,2	6,5		
	Altyapı ve yapılar	13,9	46,3	17,3	7,1	4,3		
	Hepsi	**50,6**	19,1	13,0	24,2	0,7	593,788	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre çok katlı yerleşim alanlarındaki kompozisyon özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alanı ***karmaşık-çeşitli*** *ve uyumsuz* bulan katılımcıların çoğunluğu estetiklik açıdan alanı çok olumsuz (-2) bulmuşlardır. *Uyumlu* yanıtını veren katılımcılar sıradan (0) ve *çok uyumlu* cevabını verenler de alanı çok olumlu (+2) olarak değerlendirmiştir. ***Basit- düzenli*** cevabı ile alanı *uyumsuz* bulan katılımcıların çoğunluğu alanı çok olumsuz (-2), *uyumlu* ve *çok uyumlu* yanıtlarını verenler ise çok olumlu (+2) bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.3.15).

Çizelge 4.10.2.3.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

Kompozisyon	**Uyum**	**Estetik**						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Karmaşık-Çeşitli	Uyumsuz	**39,0**	39,0	15,2	5,5	1,4		
	Uyumlu	4,6	5,2	**37,3**	33,3	19,6		
	Çok uyumlu	35,3	0,0	11,8	11,8	**41,2**	224,074	**,000**
Basit Düzenli	Uyumsuz	**52,6**	20,0	26,3	1,1	0,0		
	Uyumlu	2,2	12,2	18,8	16,0	**50,8**		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	0,0	0,0	**100,0**	156,093	**,000**
							366,512	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre çok katlı yerleşimlerdeki indeks özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alanı ***uyumsuz*** bulan ve indeks özelliklerine yeşil alan cevabını veren katılımcılar alanı olumsuz (-1) ve sıradan (0), yapıların yoğun olduğunu düşünenler ise çok olumsuz (-2) değerlendirmesi yapmışlardır. Alanı *uyumlu* bulan ve yeşil alan indeksini işaretleyen katılımcıların çoğunluğu alanı estetik yönüyle çok olumlu (+2) bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.3.16).

Çizelge 4.10.2.3.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre çok katlı yerleşim alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Uyumsuz	Cevap yok	80,0	10,0	10,0	0,0	0,0		
	Yeşil alan	4,8	**42,9**	**42,9**	9,5	0,0		
	Yapılar	**41,6**	22,5	24,7	7,9	3,4		
	Yeşil alan ve altyapı	18,2	36,4	**45,5**	0,0	0,0		
	Yeşil alan ve yapılar	12,5	**43,8**	12,5	25,0	6,2		
	Altyapı ve yapılar	21,9	**61,0**	16,2	1,0	0,0		
	Hepsi	**67,7**	20,3	9,8	2,3	0,0	137,222	**,000**
Uyumlu	Cevap yok	0,0	0,0	**100,0**	0,0	0,0		
	Yeşil alan	0,0	10,5	21,1	26,3	**42,1**		
	Yapılar	10,3	4,6	**35,6**	32,2	17,2		
	Yeşil alan ve altyapı	0,0	1,9	1,9	6,8	**89,3**		
	Yeşil alan ve yapılar	0,0	20,6	29,4	**44,1**	5,9		
	Altyapı ve yapılar	6,1	**33,3**	**33,3**	12,1	15,2		
	Hepsi	0,0	12,1	24,2	**63,6**	0,0	306,161	**,000**
Çok uyumlu	Yeşil alan	0,0		0,0	0,0	**100,0**		
	Yapılar	0,0		**50,0**	0,0	**50,0**		
	Yeşil alan ve yapılar	41,7		8,3	0,0	**50,0**		
	Altyapı ve yapılar	0,0		0,0	**66,7**	33,3		
	Hepsi	**50,0**		0,0	0,0	**50,0**	22,000	**,038**
							593,788	**,000**

4.10.2.4. Görsel peyzaj karakterlerinin kamu alanlarındaki dağılımları

Bu bölümde Muratpaşa İlçesi *kent estetiği algısı anketi* içerisindeki kamu alanları ile ilgili anket bulguları ve bu bulguların birbirleriyle ilişkileri x^2 ki-kare testi (chi-square test) değerlendirmeleri ile incelenmiştir.

Ki-kare testi (chi-square test x^2) incelemelerinde value değeri (p) ($p<0,001$), olduğu durumlarda çapraz tablolarda bulunan özelliklerin istatiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çapraz tablolarda ($p>0,001$) olduğu durumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anket katılımcılarının kamu alanlarındaki çizgi özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde ***çizginin dokusal*** karakterinin çoğunlukla kesin-belirgin-güçlü özellik gösterdiği, ***çizginin yönü*** uzun-sürekli ve ***çizginin şekli*** ise düz olarak ifade edilmiştir (Çizelge 4.10.2.4.1).

Çizelge 4.10.2.4.1. Çizgi özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları (%)

	Çizgi Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Çizginin dokusu	Kesin- Belirgin- Güçlü	373	**50,3**
	Yumuşak- Zayıf	227	30,6
	Cevap yok	141	19,0
Çizginin yönü	Uzun- Sürekli	181	**24,4**
	Kısa- Kesintili	48	6,5
	Cevap yok	512	69,1
Çizginin şekli	Düz	157	**21,2**
	Dalgalı-eğri	79	10,7
	Kırık (Zikzak)	83	11,2
	Düz ve dalgalı	93	12,6
	Cevap yok	329	44,4

Katılımcılardan kamu alanlarının form özelliklerinin değerlendirilmesi istendiğinde katılımcılar, ***form yönü*** için en çok doğrusal, ***form karakter*** özelliğine basit-düzenli, ***form dokusuna*** ise en çok organik yanıtını vermiştir (Çizelge 4.10.2.4.2).

Çizelge 4.10.2.4.2. Form özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları (%)

	Form Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Form yönü	Doğrusal	250	**33,7**
	Kıvrımlı	177	23,9
	Cevap yok	314	42,4
Form karakteri	Basit- Düzenli	428	**57,8**
	Karmaşık- Düzensiz	48	6,5
	Cevap yok	265	35,8
Form dokusu	Organik	416	**56,1**
	Geometrik	85	11,5
	Cevap yok	240	32,4

Katılımcılar, kamu alanlarındaki ***doku*** özelliğini yumuşak-ince dokulu nitelendirmişlerdir. Baskın ***renk*** özelliği açısından alan renkli bulmuş, ***ölçeğine*** ise en çok büyük ölçek tanımlamasını yapmıştır. ***Tekrar*** unsuru açısından alanda değişken tekrarlar olduğu, basit-tekdüze ***kompozisyon*** özelliğinin öne çıktığı ve alanın ***baskın desen*** özelliği taşıdığını belirtmiştir (Çizelge 4.10.2.4.3).

Çizelge 4.10.2.4.3. Doku, ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Doku	Yumuşak, ince	347	**46,8**
	Orta	172	23,2
	Sert, Keskin	222	30,0
Renk	Monokromatik (Tek)	130	17,5
	Renkli	429	**57,9**
	Çok renkli	182	24,6
Ölçek	Küçük	91	12,3
	Orta	297	40,1
	Büyük	353	**47,6**
Tekrar	Tam tekrar	180	24,3
	Değişken tekrar	372	**50,2**
	Aralıklı tekrar	189	25,5
Kompozisyon	Karmaşık- Çeşitli	229	30,9
	Basit- Tekdüze	512	**69,1**
Desen	Zayıf	36	4,9
	Orta	280	37,8
	Baskın	425	**57,4**

Katılımcılardan kamu alanlarını peyzaj algısı yönüyle değerlendirmeleri istendiğinde alanı ***uyumlu, çok güvenli*** ve *teşvik edicilik* yönüyle de ***ilham verici-ilginç*** bulunmuşlardır (Çizelge 4.10.2.4.4).

Çizelge 4.10.2.4.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Uyum	Uyumsuz	67	9,0
	Uyumlu	513	**69,2**
	Çok uyumlu	161	21,7
Güvenlik	Tehdit edici	6	0,8
	Tedirgin edici	11	1,5
	Kararsızım	157	21,2
	Güvenli	386	**52,1**
	Çok güvenli	181	24,4
Teşvik edicilik	Tekdüze-sıkıcı	168	22,7
	İlham verici- ilginç	573	**77,3**

Anket katılımcılarının çoğunluğu kamu alanlarının çoğunlukla ***hatırlanabilir, çeşitli*** ve ***ender*** olduğunu ifade etmiştir (Çizelge 4.10.2.4.5).

Çizelge 4.10.2.4.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Hatırlanabilirlik	Var	640	**86,4**
	Yok	101	13,6
Enderlik	Var	493	**66,5**
	Yok	248	33,5
Çeşitlilik	Var	539	**72,7**
	Yok	202	27,3

Katılımcılarından kamu alanlarını ***kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri*** bağlamında değerlendirmeleri istendiğinde; büyük bir çoğunluk alanı yeşil alan olarak tanımlamıştır. (Çizelge 4.10.2.4.6).

Çizelge 4.10.2.4.6. Kalite indeksi özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	**Sıklık**	**Oran (%)**
Kalite İndeksi Özellikleri	Yeşil alan	303	**40,9**
	Yapılar	43	5,8
	Yeşil alan ve altyapı	40	5,4
	Yeşil alan ve yapılar	125	16,9
	Altyapı ve yapılar	87	11,7
	Hepsi	120	16,2
	Cevap yok	23	3,1

Katılımcılardan kamu alanları için ***estetik*** tercihleri istendiğinde; gelen yanıtların büyük bir çoğunluğu alanın estetik anlamda çok olumlu (+2) bulunduğunu ortaya koymuştur (Çizelge 4.10.2.4.7).

Çizelge 4.10.2.4.7. Estetik algısının özelliklerinin kamu alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	**Sıklık**	**Oran (%)**
Estetik	Çok olumsuz	1	0,1
	Olumsuz	3	0,4
	Sıradan	91	12,3
	Olumlu	260	35,1
	Çok olumlu	386	**52,1**

Katılımcıların yanıtlarına göre kamu alanlarındaki çizgi ve form özelliklerinin birbirileri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; ***çizginin dokusal*** özelliği kesin-belirgin-güçlü, formu yönü özelliğini doğrusal, formu karakterini basit-düzenli ve form dokusu ise organik olarak tanımlamışlardır. Çizginin dokusal özelliğine yumuşak-zayıf yanıtını veren katılımcılar, form özelliklerini sırasıyla en çok; kıvrımlı, basit düzenli ve organik olarak nitelendirmişlerdir.

Çizgiyi yönü özelliği değerlendirmesine *uzun-sürekli* yanıtını veren katılımcılar form özelliklerini daha çok kıvrımlı, basit-düzenli, organik olarak tanımlamışlardır. *Kısa-kesintili* yanıtını verenler doğrusal, basit-düzenli, organik; ***çizgi şekil özelliklerini*** düz, düz ve dalgalı olduğunu düşünen katılımcılar form özelliklerini doğrusal, basit-düzenli, organik; dalgalı ve kırık (zikzak) olarak değerlendiren katılımcılar ise kıvrımlı, basit-düzenli, organik olarak değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.4.8).

Çizelge 4.10.2.4.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre kamu alanlarındaki dağılımları (%)

	Doğrusal	Kıvrımlı	C.Y	Basit Düzenli	Karmaşık Düzensiz	C.Y	Organik	Geometrik	C.Y
Kesin	**55,0**	7,0	38,1	**60,6**	6,7	32,7	**56,6**	16,4	27,1
Yumuşak- Z.	8,4	**63,0**	28,6	**64,8**	7,9	27,3	**65,2**	5,3	29,5
Cevap yok	18,4	5,7	75,9	39,0	3,5	57,4	40,4	8,5	51,1
X^2	361,602			37,709			44,941		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Uzun- Sürekli	22,7	**54,7**	22,7	**76,8**	6,1	17,1	**72,4**	10,5	17,1
Kısa- Kesintili	**33,3**	20,8	45,8	**39,6**	29,2	31,2	**50,0**	25,0	25,0
Cevap yok	37,7	13,3	49,0	52,7	4,5	42,8	51,0	10,5	38,5
X^2	127,287			82,533			39,126		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Düz	**49,7**	0,6	49,7	**72,0**	1,3	26,8	**49,1**	15,9	35,0
Dalgalı	3,8	**83,5**	12,7	**67,1**	13,9	19,0	**88,6**	2,5	8,9
Kırık	6,0	**85,5**	8,4	**59,0**	20,5	20,5	**69,9**	28,9	1,2
Düz ve dalgalı	**92,5**	0,0	7,5	**92,5**	0,0	7,5	**100,0**	0,0	0,0
Cevap yok	23,7	11,9	64,4	38,6	5,5	55,9	35,9	10,3	53,8
X^2	589,551			165,346			231,710		
P	**,000**			**,000**			**,000**		

Katılımcılarının yanıtlarına göre kamu alanlarındaki doku özelliklerinin form ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***yumuşak -ince doku*** cevabı veren katılımcıların çoğunluğu alanın form özelliklerini; doğrusal, basit-düzenli ve organik olarak tanımlamışlardır. ***Orta doku*** cevabını verenlerin form tercihleri kıvrımlı, karmaşık-düzensiz, geometrik ve alanı tek renkli yönünde olmuştur. ***Sert-keskin doku*** cevabını verenler ise kıvrımlı, karmaşık-düzensiz, geometrik değerlendirmesini yapmışlardır (Çizelge 4.10.2.4.9).

Çizelge 4.10.2.4.9. Form ve renk özelliklerinin doku özelliklerine göre kamu alanlarındaki dağılımları (%)

		Doku				
		Yumuşak- İnce	Orta	Sert- Keskin	**X^2**	**P**
Form	Doğrusal	**60,8**	13,6	25,6		
	Kıvrımlı	26,6	18,6	**54,8**		
	Cevap yok	47,1	33,4	19,4	101,332	**,000**
	Basit-Düzenli	**51,2**	16,8	32,0		
	Karmaşık-Düzensiz	16,7	**41,7**	**41,7**		
	Cevap yok	45,3	30,2	24,5	36,714	**,000**
	Organik	**54,1**	13,5	32,5		
	Geometrik	17,6	34,1	**48,2**		
	Cevap yok	44,6	36,2	19,2	79,035	**,000**
Renk	Monokromatik	**48,5**	33,1	18,5		
	Renkli	**48,0**	23,3	28,7		
	Çok renkli	**42,9**	15,9	41,2	24,084	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kamu alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve ölçek özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alandaki desen özelliğine ***zayıf desen*** cevabını veren katılımcılar çoğunlukla orta doku ve küçük ölçek yanıtını vermiştir. ***Orta desen*** cevabını verenler ise orta doku ve orta ölçekli, ***baskın desen*** cevabını verenler sert-keskin doku ve büyük ölçek değerlendirmesi yapmışlardır. (Çizelge 4.10.2.4.10).

Çizelge 4.10.2.4.10. Doku ve ölçek özelliklerinin desen özelliklerine göre kamu alanlarındaki dağılımları (%)

		Desen				
		Zayıf	Orta	Baskın	X^2	P
Doku	Yumuşak- İnce doku	4,6	39,5	**55,9**		
	Orta doku	8,1	**58,1**	33,7		
	Sert- Keskin Doku	2,7	19,4	**77,9**	78,286	**,000**
Ölçek	Küçük	8,8	44,0	**47,3**		
	Orta	8,1	**47,1**	44,8		
	Büyük	1,1	28,3	**70,5**	55,978	**,000**

Katılımcılara göre kamu alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***zayıf desen-ince doku*** yanıtını verenler alanı renkli, ***zayıf desen-orta doku*** yanıtlarını verenler alanı tek renkli, ***zayıf desen-sert keskin doku*** yanıtını verenler ise alanı çok renkli bulmuşlardır. ***Orta desen*** yanıtını verenlerin çoğunluğu bütün doku tiplerinde alanı renkli, ***baskın desen,*** yanıtı verenler ise tüm doku tiplerinde alanı renkli olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.4.11).

Çizelge 4.10.2.4.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre kamu alanlarındaki dağılımları (%)

		Renk				
		Tek renkli	Renkli	Çok renkli	X^2	P
Zayıf desen	Yumuşak- İnce doku	37,5	**62,5**	0,0		
	Orta doku	**78,6**	14,3	7,1		
	Sert- Keskin Doku	16,7	16,7	**66,7**	24,394	**,000**
Orta desen	Yumuşak- İnce doku	18,2	**50,4**	31,4		
	Orta doku	24,0	**66,0**	10,0		
	Sert- Keskin doku	32,6	**37,2**	30,2	20,561	**,000**
Baskın desen	Yumuşak- İnce doku	16,5	**65,5**	18,0		
	Orta doku	13,8	**55,2**	31,0		
	Sert- Keskin doku	5,2	**61,3**	33,5	20,244	**,000**
					24,084	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kamu alanlarındaki kompozisyon, desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum unsurlar aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alandaki desen, çeşitlilik, tekrar, uyum özelliklerinin tümünde kompozisyon ***basit-düzenli*** bulunmuştur. *Basit düzenli* yanıtını veren katılımcılar alandaki desen özelliğini daha çok orta desen, çeşitliliği var, tekrarı tam tekrar tanımlamışlar ve alanı uyumlu olarak değerlendirmişlerdir. ***Karmaşık-çeşitli*** yanıtını verenlerin çoğunluğu desen özelliğini baskın, çeşitliliğin ve aralıklı tekrarların olduğunu alanın uyumsuz olduğunu belirtmiştir (Çizelge 4.10.2.4.12).

Çizelge 4.10.2.4.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre kamu alanlarındaki dağılımları (%)

		Kompozisyon			
		Karmaşık-Çeşitli	Basit Düzenli	X^2	P
Desen	Zayıf desen	30,6	**69,4**		
	Orta desen	28,9	**71,1**		
	Baskın desen	32,2	**67,8**	0,866	**,648**
Çeşitlilik	Var	37,8	**62,2**		
	Yok	12,4	**87,6**	44,644	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	15,6	**84,4**		
	Değişken tekrar	29,0	**71,0**		
	Aralıklı tekrar	49,2	**50,8**	50,117	**,000**
Uyum	Uyumsuz	47,8	**52,2**		
	Uyumlu	29,0	**71,0**		
	Çok uyumlu	29,8	**70,2**	9,836	**,007**

Çizelge 4.10.2.4.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin kamu alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Cinsiyet	Kadın	0,2	0,5	12,8	35,3	**51,1**		
	Erkek	0,0	0,3	11,6	34,8	**53,3**	1,409	**,843**
Yaş	18-35	0,2	0,4	10,2	34,9	**54,2**		
	36-50	0,0	0,5	15,8	35,4	**48,3**		
	51-65	0,0	0,0	15,2	34,8	**50,0**		
	65'ten büyük	0,0	0,0	14,3	42,9	**42,9**	6,350	**,897**
Eğitim	Lise (mezun)	0,0	0,0	10,0	33,1	**56,9**		
	Yüksekokul (öğrenci)	0,0	0,0	0,0	**80,0**	20,0		
	Yüksekokul (mezun)	0,0	0,0	10,0	15,0	**75,0**		
	Lisans (öğrenci)	0,5	0,5	6,2	29,7	**63,0**		
	Lisans (mezun)	0,0	0,4	15,6	31,2	**52,8**		
	Yüksek Lisans (öğrenci)	0,0	0,0	10,5	39,5	**50,0**		
	Yüksek Lisans (mezun)	0,0	0,0	29,0	29,0	**41,9**		
	Doktora (öğrenci)	0,0	0,0	20,0	**56,0**	24,0		
	Doktora (mezun)	0,0	1,4	14,5	**62,3**	21,7	74,259	**,000**
Meslek	Peyzaj Mimarlığı	0,4	0,4	9,5	39,2	**50,5**		
	İç Mimarlık	0,0	0,0	4,5	36,4	**59,1**		
	Mühendislik	0,0	0,9	19,1	34,8	**45,2**		
	Mimarlık	0,0	1,8	14,0	24,6	**59,6**		
	Şehir Bölge Planlama	0,0	0,0	11,5	34,6	**53,8**		
	Diğer	0,0	0,0	13,3	32,7	**54,0**	20,532	**,425**
Deneyim	Deneyim yok	0,4	0,4	9,6	28,9	**60,5**		
	1 yıldan az	0,0	0,0	0,0	43,8	**56,2**		
	1-5 yıl	0,0	0,0	13,6	41,7	**44,7**		
	5-10 yıl	0,0	1,2	10,0	31,2	**57,5**		
	10 yıldan fazla	0,0	0,4	16,7	37,2	**45,7**	28,857	**,025**
Şehir	Antalya	0,0	0,2	9,7	29,9	**60,2**		
	Büyükşehir B.	0,7	1,3	10,7	42,7	**44,7**		
	Diğer	0,0	0,0	20,1	**41,4**	38,5	39,748	**,000**
Bölge	Akdeniz	0,0	0,2	9,6	31,4	**58,7**		
	Ege	0,6	0,0	19,5	**40,2**	**39,7**		
	Marmara	0,0	5,6	8,3	**44,4**	**41,7**		
	İç Anadolu	0,0	0,0	12,5	**45,8**	**41,7**		
	Karadeniz	0,0	0,0	20,8	20,8	**58,3**		
	Doğu Anadolu	0,0	0,0	0,0	**60,0**	40,0		
	Güneydoğu Anadolu	0,0	0,0	0,0	33,3	**66,7**	61,717	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kamu alanlarındaki demografik veriler ve estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***cinsiyet ve yaş*** fark etmeksizin alan çok olumlu (+2) olarak tanımlanmıştır. ***Eğitim*** durumu ile birlikte incelendiğinde ön lisans ve doktora öğrencileri ve mezunları alanı olumlu (+1), diğer tüm gruplar ise alanı çoğunlukla çok olumlu (+2) bulmuşlardır. ***Tüm meslek ve deneyim grupları*** yine alanı çok olumlu (+2) olarak nitelendirmişlerdir.

Ankete ***Antalya'dan*** ve diğer ***Büyükşehir Belediyesi*** kentlerinden katılanlar alanı çoğunlukla çok olumlu (+2) bulmuşlardır. ***Diğer illerden*** alınan yanıtlar olumlu (+1) olup, çok olumlu (+2) yanıtları ile birbirine yakındır. *Akdeniz, Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden* katılan katılımcılar alanı çok olumlu (+2), *diğer bölgelerden* katılan katılımcıların yanıtları ise olumlu (+1) bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.4.13).

Çizelge 4.10.2.4.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin kamu alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Çizgi	Cevap yok	0,0	0,0	30,8	21,9	14,5		
	Kesin-belirgin	0,0	33,3	41,8	41,5	**58,5**		
	Yumuşak-zayıf	100,0	66,7	27,5	36,5	26,9	31,635	**,000**
	Cevap yok	100,0	33,3	79,1	62,7	71,2		
	Uzun-sürekli	0,0	0,0	9,9	30,0	**24,4**		
	Kısa-kesintili	0,0	66,7	11,0	7,3	4,4	38,515	**,000**
	Cevap yok	100,0	66,7	68,1	45,8	37,6		
	Düz	0,0	0,0	14,3	30,0	17,1		
	Dalgalı-eğri	0,0	33,3	6,6	21,2	4,4		
	Kırık-zikzak	0,0	0,0	11,0	3,1	16,8		
	Düz ve dalgalı	0,0	0,0	0,0	0,0	**24,1**	188,464	**,000**
Doku	Yumuşak doku	100,0	0,0	17,6	39,6	**58,8**		
	Orta doku	0,0	66,7	61,5	26,5	11,7		
	Sert doku	0,0	33,3	20,9	33,8	29,5	121,197	**,000**
Form	Cevap yok	0,0	66,7	59,3	51,5	32,1		
	Doğrusal	0,0	0,0	15,4	27,3	**42,7**		
	Kıvrımlı	100,0	33,3	25,3	21,2	25,1	48,325	**,000**
	Cevap yok	100,0	33,3	47,3	31,9	35,5		
	Basit-düzenli	0,0	0,0	31,9	62,7	**61,1**		
	Düzensiz	0,0	66,7	20,9	5,4	3,4	72,550	**,000**
	Cevap yok	100,0	33,3	58,2	30,8	27,2		
	Organik	0,0	33,3	30,8	54,6	**63,5**		
	Geometrik	0,0	33,3	11,0	14,6	9,3	43,856	**,000**
Renk	Tek renkli	0,0	0,0	20,9	21,2	14,5		
	Renkli	100,0	33,3	67,0	47,7	**62,7**		
	Çok renkli	0,0	66,7	12,1	31,2	22,8	26,645	**,001**
Ölçek	Küçük	0,0	33,3	13,2	14,2	10,6		
	Orta	100,0	66,7	68,1	42,7	31,3		
	Büyük	0,0	0,0	18,7	43,1	**58,0**	57,825	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	100,0	0,0	30,8	25,4	22,0		
	Değişken tekrar	0,0	33,3	53,8	40,4	**56,2**		
	Aralıklı tekrar	0,0	66,7	15,4	34,2	21,8	30,078	**,000**
Kompozisyon	Karmaşık-çeşitli	0,0	100,0	25,3	42,7	23,8		
	Basit-tekdüze	100,0	0,0	74,7	57,3	**76,2**	34,461	**,000**
Desen	Zayıf	100,0	33,3	7,7	6,2	2,8		
	Orta	0,0	33,3	79,1	40,0	**26,7**		
	Baskın	0,0	33,3	13,2	53,8	70,5	127,670	**,000**
Uyum	Uyumsuz	100,0	100,0	45,1	5,8	1,9		
	Uyumlu	0,0	0,0	53,8	79,2	**66,8**		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	1,1	15,0	31,3	243,017	**,000**
Güvenlilik	Tehdit edici	0,0	33,3	4,4	0,4	0,0		
	Tedirgin edici	0,0	33,3	5,5	0,8	0,8		
	Kararsızım	0,0	0,0	56,0	35,4	3,6		
	Güvenli	100,0	33,3	29,7	49,2	**59,3**		
	Çok güvenli	0,0	0,0	4,4	14,2	36,3	286,734	**,000**
Teşvik edicilik	Tekdüze	100,0	33,3	84,6	25,8	5,7		
	İlham verici	0,0	66,7	15,4	74,2	**94,3**	267,612	**,000**
Hatırlanabilirlik	Var	0,0	100,0	45,1	83,8	**97,9**		
	Yok	100,0	0,0	54,9	16,2	2,1	183,959	**,000**
Enderlik	Var	0,0	66,7	24,2	50,0	**87,8**		
	Yok	100,0	33,3	75,8	50,0	12,2	185,806	**,000**
Çeşitlilik	Var	0,0	66,7	44,0	70,0	**81,6**		
	Yok	100,0	33,3	56,0	30,0	18,4	57,033	**,000**
İndeks	Cevap yok	0,0	0,0	17,6	2,3	0,3		
	Yeşil alan	100,0	0,0	34,1	51,9	**35,2**		
	Yapılar	0,0	66,7	13,2	4,6	4,4		
	Yeşil a. ve altyapı	0,0	0,0	2,2	1,9	8,5		
	Yeşil a. ve yapılar	0,0	0,0	24,2	26,9	8,5		
	Altyapı ve yapılar	0,0	0,0	0,0	0,0	22,5		
	Hepsi	0,0	33,3	8,8	12,3	20,5	256,155	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre çok katlı yerleşim alanlarındaki görsel tasarım ilke ve ögeleri ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***çok olumlu*** (+2) yanıtını veren katılımcılar çizgi özelliklerine kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli, düz ve dalgalı, doku özelliklerine yumuşak doku, form özelliklerini ise doğrusal, basit-düzenli, organik olarak tanımlamışlardır.

Renk özelliklerini renkli, tekrar unsurunu değişken tekrar, kompozisyon özelliğini basit-tekdüze, ölçek durumunu büyük ölçek, desen özelliğini orta desen olarak tanımlayan katılımcılar alanı olumlu ve peyzaj algısı açısından alanı güvenli, hatırlanabilir, ender ve ilham verici bulmuşlardır. Kentsel peyzaj kalite indeksi bağlamında yeşil alan yanıtı öne çıkmıştır.

Katılımcıların yanıtlarına göre kamu alanlarındaki kompozisyon özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alanı ***karmaşık-çeşitli*** bulan katılımcılar estetiklik açısından alanı sıradan (0) bulmuşlardır. Alan için uyumlu ve çok uyumlu cevabını verenler çok olumlu (+2) yanıtını verirken, ***basit-düzenli*** cevabını verenlerin çoğunluğu alanı sıradan (0) olarak tanımlamışlardır. Uyumlu ve çok uyumlu yanıtlarını verenler ise alanı çok olumlu (+2) bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.4.15).

Çizelge 4.10.2.4.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre kamu alanlarındaki dağılımları (%)

Kompozisyon	**Uyum**	**Estetik**						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Karmaşık-Çeşitli	Uyumsuz		9,4	**50,0**	25,0	15,6		
	Uyumlu		0,0	4,0	**63,8**	32,2		
	Çok uyumlu		0,0	2,1	16,7	**81,2**	125,880	**,000**
Basit Düzenli	Uyumsuz		2,9	**71,4**	20,0	5,7		
	Uyumlu		0,0	11,8	30,5	**57,7**		
	Çok uyumlu		0,0	0,0	27,4	**72,6**	140,491	**,000**
							243,017	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kamu alanlarındaki indeks özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alanı ***uyumsuz*** bulanlar tüm indeks özelliklerinde alanı için sıradan (0) görüşüne sahiptir. ***Uyumlu*** bulanlar çoğunlukla çok olumlu (+2) yanıtını verirken, yeşil alan ve yapıların baskın olduğunu düşünenler alanı olumlu (+1) bulmuşlardır. Çok uyumlu cevabını veren katılımcılar ise yapılar ve olumlu (+1) seçeneğini işaretlerken diğer parametrelerin hepsinde çok olumlu (+2) yanıtı vermişlerdir (Çizelge 4.10.2.4.16).

Çizelge 4.10.2.4.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre kamu alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Uyumsuz	Yeşil alan	2,8	0,0	**63,9**	27,8	5,6		
	Yapılar	0,0	28,6	**28,6**	28,6	14,3		
	Yeşil alan ve yapılar	0,0	0,0	**81,2**	6,2	12,5		
	Hepsi	0,0	12,5	**37,5**	25,0	25,0	21,542	**,043**
Uyumlu	Cevap yok			84,2	15,8	0,0		
	Yeşil alan			4,3	**56,0**	39,7		
	Yapılar			35,7	17,9	**46,4**		
	Yeşil alan ve altyapı			4,5	22,7	**72,7**		
	Yeşil alan ve yapılar			11,0	**80,5**	8,5		
	Altyapı ve yapılar			0,0	0,0	**100,0**		
	Hepsi			5,4	25,8	**68,8**	330,755	**,000**
Çok uyumlu	Cevap yok			0,0	75,0	25,0		
	Yeşil alan			0,0	26,5	**73,5**		
	Yapılar			0,0	**62,5**	37,5		
	Yeşil alan ve altyapı			5,6	0,0	**94,4**		
	Yeşil alan ve yapılar			0,0	11,1	**88,9**		
	Altyapı ve yapılar			0,0	0,0	**100,0**		
	Hepsi			0,0	31,6	**68,4**	29,131	**,004**
							256,155	**,000**

4.10.2.5.Görsel peyzaj karakterlerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları

Bu bölümde Muratpaşa ilçesi *kent estetiği algısı anketi* içerisindeki kentsel açık ve yeşil alanlar (Düden park) ile ilgili anket bulguları ve bu bulguların birbirleriyle ilişkileri x^2 ki-kare testi (chi-square test) değerlendirmeleri ile incelenmiştir.

Ki-kare testi (chi-square test x^2) incelemelerinde value değeri (p) ($p<0,001$), olduğu durumlarda çapraz tablolarda bulunan özelliklerin istatiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çapraz tablolarda ($p>0,001$) olduğu durumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anket katılımcıları kentsel açık ve yeşil alanların çizgi özelliklerini çoğunlukla, ***çizginin dokusal*** karakterini kesin-belirgin-güçlü, ***çizgiyi yönünü*** uzun-sürekli ve ***çizginin şeklini*** ise düz olarak değerlendirmiştir. (Çizelge 4.10.2.5.1).

Çizelge 4.10.2.5.1. Çizgi özelliklerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

	Çizgi Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Çizginin dokusu	Kesin- Belirgin- Güçlü	364	**49,1**
	Yumuşak- Zayıf	194	26,2
	Cevap yok	183	24,7
Çizginin yönü	Uzun- Sürekli	240	**32,4**
	Kısa- Kesintili	152	20,5
	Cevap yok	349	47,1
Çizginin şekli	Düz	226	**30,5**
	Dalgalı-eğri	168	22,7
	Kırık (Zikzak)	31	4,2
	Cevap yok	316	42,6

Katılımcılardan kentsel açık ve yeşil alanlardaki form özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde katılımcılar, ***formu yönünü*** en çok doğrusal, ***formu karakter*** özelliğini basit-düzenli, ***formu doku*** özelliğini ise organik bulmuştur (Çizelge 4.10.2.5.2).

Çizelge 4.10.2.5.2. Form özelliklerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

	Form Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Form yönü	Doğrusal	276	**37,2**
	Kıvrımlı	157	21,2
	Doğrusal ve kıvrımlı	34	4,6
	Cevap yok	274	37,0
Form karakteri	Basit- Düzenli	344	**46,4**
	Karmaşık- Düzensiz	44	5,9
	Cevap yok	353	47,6
Form dokusu	Organik	326	**44,0**
	Geometrik	125	16,9
	Organik ve Geometrik	38	5,1
	Cevap yok	252	34,0

Anket katılımcıları kentsel açık ve yeşil alanlardaki ***doku*** özelliklerini yumuşak-ince doku, ***renk*** özelliği renkli, alan *ölçeği* orta ölçekli bulmuştur. Katılımcılar ***tekrarı*** değişken tekrar, ***kompozisyon*** özelliğini daha çok basit-tekdüze, ***desen*** özelliği baskın olarak değerlendirmiştir (Çizelge 4.10.2.5.3).

Çizelge 4.10.2.5.3. Doku ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Doku	Yumuşak, ince	349	**47,1**
	Orta	270	36,4
	Sert, Keskin	122	16,5
Renk	Monokromatik (Tek)	134	18,1
	Renkli	355	**47,9**
	Çok renkli	252	34,0
Ölçek	Küçük	125	16,9
	Orta	418	**56,4**
	Büyük	198	26,7
Tekrar	Tam tekrar	192	25,9
	Değişken tekrar	316	**42,6**
	Aralıklı tekrar	233	31,4
Kompozisyon	Karmaşık- Çeşitli	252	34,0
	Basit- Tekdüze	489	**66,0**
Desen	Zayıf	71	9,6
	Orta	325	43,9
	Baskın	345	**46,6**

Katılımcılar kentsel açık ve yeşil alanları ***uyum*** açısından uyumlu, ***güvenlik*** yönü ile güvenli, ***teşvik edicilik*** yönüyle ise çoğunlukla ilham verici-ilginç olarak tanımlanmıştır (Çizelge 4.10.2.5.4).

Çizelge 4.10.2.5.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Uyum	Uyumsuz	48	6,5
	Uyumlu	507	**68,4**
	Çok uyumlu	186	25,1
Güvenlik	Tehdit edici	5	0,7
	Tedirgin edici	5	0,7
	Kararsızım	88	11,9
	Güvenli	450	**60,7**
	Çok güvenli	193	26,0
Teşvik edicilik	Tekdüze-sıkıcı	135	18,2
	İlham verici- ilginç	606	**81,8**

Anket katılımcılarının çoğunluğu kentsel açık ve yeşil alanları ***hatırlanabilir, çeşitli ve ender*** olarak değerlendirmiştir *(*Çizelge 4.10.2.5.5).

Çizelge 4.10.2.5.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Hatırlanabilirlik	Var	665	**89,7**
	Yok	76	10,3
Enderlik	Var	529	**71,4**
	Yok	212	28,6
Çeşitlilik	Var	512	**69,1**
	Yok	229	30,9

Katılımcılar kentsel açık ve yeşil alanları, ***kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri*** bağlamında değerlendirdiklerinde alanı çoğunlukla yeşil alan baskın olarak tanımlamıştır (Çizelge 4.10.2.5.6).

Çizelge 4.10.2.5.6. Kalite indeksi özelliklerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Kalite İndeksi Özellikleri	Yeşil alan	364	**49,1**
	Yeşil alan ve altyapı	108	14,6
	Yeşil alan ve yapılar	108	14,6
	Hepsi	137	18,5
	Cevap yok	24	3,2

Anket katılımcılarının kentsel açık ve yeşil alanlardaki ***estetik*** tercihleri değerlendirildiğinde gelen yanıtlar alanı estetik anlamda çok olumlu (+2) bulduklarını göstermiştir (Çizelge 4.10.2.5.7).

Çizelge 4.10.2.5.7. Estetik tercihinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Estetik	Olumsuz	7	0,9
	Sıradan	60	8,1
	Olumlu	218	29,4
	Çok olumlu	456	**61,5**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki çizgi ve form özelliklerinin aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***çizginin dokusal*** özelliği kesin-belirgin-güçlü, formu yönü doğrusal, formu karakteri basit-düzenli ve formu dokusu ise organik olarak tanımlanmıştır. Çizginin dokusal özelliğine yumuşak-zayıf yanıtını veren katılımcılar, form özelliklerinde sırasıyla en çok; kıvrımlı, basit düzenli ve geometrik yanıtlarını vermiştir (Çizelge 4.10.2.5.8).

Çizelge 4.10.2.5.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

	Doğrusal	Kıvrımlı	Hepsi	C.Y	Basit	Karmaşık	C.Y	Organik	Geometrik	Hepsi	C.Y
Kesin	**53,6**	6,6	8,2	31,6	**39,6**	3,8	56,6	**56,6**	6,9	7,7	28,8
Yumuşak	29,4	**37,1**	0,5	33,0	**69,1**	8,8	22,2	33,5	**46,4**	1,0	19,1
Cevap yok	13,1	33,3	1,6	51,9	36,1	7,1	56,8	30,1	5,5	4,4	60,1
X^2	166,231				70,866			225,454			
P	**,000**				**,000**			**,000**			
Uzun	**46,7**	20,0	6,7	26,7	**40,4**	1,2	58,3	**59,2**	6,7	4,6	29,6
Kısa	**47,4**	38,8	0,0	13,8	**81,6**	8,6	9,9	24,3	**61,2**	0,7	13,8
Cevap yok	26,4	14,3	5,2	54,2	35,2	8,0	56,7	42,1	4,6	7,4	45,8
X^2	117,489				122,256			292,877			
P	**,000**				**,000**			**,000**			
Düz	**64,2**	5,8	2,2	27,9	**41,6**	3,5	54,9	**73,5**	2,2	5,8	18,6
Dalgalı	32,7	**44,0**	1,8	21,4	**69,6**	8,9	21,4	38,7	**55,4**	3,0	3,0
Kırık	**61,3**	9,7	6,5	22,6	**45,2**	25,8	29,0	19,4	12,9	**35,5**	32,3
Cevap yok	18,0	21,2	7,6	53,2	37,7	4,1	58,2	28,2	7,3	2,8	61,7
X^2	202,060				89,382			457,054			
P	**,000**				**,000**			**,000**			

Çizgi yönü özelliği değerlendirildiğinde uzun-sürekli yanıtını veren katılımcılar alanın form özelliklerini doğrusal, basit-düzenli, organik; kısa-kesintili yanıtını verenler doğrusal, basit-düzenli, geometrik olarak tanımlamışlardır. ***Çizgi şekli özelliği*** ile değerlendirildiğinde düz yanıtını verenler form özelliklerini daha çok doğrusal, basit-düzenli, organik bulmuşlardır. Dalgalı olarak değerlendirenler form özelliklerini kıvrımlı, basit-düzenli, geometrik olarak değerlendirmiştir (Çizelge 4.10.2.5.8).

Katılımcıların yanıtlarına göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki doku özelliklerinin form ve renk özellikleri ile aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***yumuşak-ince doku*** cevabı veren katılımcıların çoğunluğu alan form özelliğini doğrusal, karmaşık-düzensiz ve organik ve çok renkli olarak tanımlamıştır. ***Orta doku*** cevabını verenler alan form özelliklerini kıvrımlı, basit-düzenli, geometrik ve alanı tek renkli olarak değerlendirmiştir. ***Sert-keskin doku*** cevabını verenler ise alanı tek renkli olarak değerlendirmiştir (Çizelge 4.10.2.5.9).

Çizelge 4.10.2.5.9. Doku özelliklerinin form ve renk özelliklerine göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

		Doku				
		Yumuşak- İnce	Orta	Sert- Keskin	**X^2**	**P**
Form	Doğrusal	**66,3**	14,9	18,8		
	Kıvrımlı	18,5	**76,4**	5,1		
	Hepsi	35,3	20,6	**44,1**		
	Cevap yok	45,6	37,2	17,2	185,808	**,000**
	Basit-Düzenli	**44,8**	41,0	14,2		
	Karmaşık-Düzensiz	**56,8**	36,4	6,8		
	Cevap yok	**48,2**	32,0	19,8	11,162	**,025**
	Organik	**62,9**	27,0	10,1		
	Geometrik	44,0	**46,4**	9,6		
	Hepsi	23,7	28,9	**47,4**		
	Cevap yok	31,7	44,8	23,4	92,362	**,000**
Renk	Monokromatik	**41,8**	26,1	32,1		
	Renkli	28,7	**52,4**	18,9		
	Çok renkli	**75,8**	19,4	4,8	161,059	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki desen özelliklerinin doku ve ölçek özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alandaki desen özelliğine ***zayıf desen*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alanı orta dokulu ve küçük ölçekli bulmuşlardır. ***Baskın desen*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu ise yumuşak-ince doku ve büyük ölçek yanıtlarını vermiştir (Çizelge 4.10.2.5.10).

Çizelge 4.10.2.5.10. Desen özelliklerinin doku ve ölçek özelliklerine göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

		Desen				
		Zayıf	Orta	Baskın	**X^2**	**P**
Doku	Yumuşak- İnce doku	10,0	26,6	**63,3**		
	Orta doku	11,1	**60,0**	28,9		
	Sert- Keskin Doku	4,9	**57,4**	37,7	89,423	**,000**
Ölçek	Küçük	22,4	**51,2**	26,4		
	Orta	8,9	48,1	43,1		
	Büyük	3,0	30,3	**66,7**	71,275	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki desen özelliklerinin doku ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde **zayıf desen-ince doku** yanıtını veren katılımcılar alanı tek renkli, ***zayıf desen-sert keskin doku*** yanıtını verenler ise çok renkli bulmuşlardır. ***Orta* ve *baskın desen*** yanıtını veren katılımcıların çoğunluğu çoğu doku tiplerinde alanı renkli bulduklarını belirtmişlerdir (Çizelge 4.10.2.4.11).

Çizelge 4.10.2.5.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

Desen	**Doku**		**Renk**			
		Monokromatik	Renkli	Çok renkli	X^2	**P**
Zayıf desen	Yumuşak- İnce doku	**68,6**	8,6	22,9		
	Orta doku	**50,0**	46,7	3,3		
	Sert- Keskin Doku	16,7	**83,3**	0,0	21,870	**,000**
Orta desen	Yumuşak- İnce doku	19,4	**71,0**	9,7		
	Orta doku	9,9	**68,5**	21,6		
	Sert- Keskin doku	**47,1**	42,9	10,0	46,363	**,000**
Baskın desen	Yumuşak- İnce doku	6,3	14,9	**78,7**		
	Orta doku	5,1	**78,2**	16,7		
	Sert- Keskin doku	19,6	**69,6**	10,9	147,553	**,000**
					161,059	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki kompozisyon, desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alandaki bütün desen, çeşitlilik, tekrar özelliklerinin tümünde kompozisyon ***basit- düzenli*** olarak değerlendirilmiştir. ***Basit düzenli*** yanıtını verenler alandaki desen özelliğini daha çok zayıf desen, çeşitliliği yok olarak, tekrarları tam tekrar ve uyumlu bulmuşlardır. ***Karmaşık-çeşitli*** yanıtını veren katılımcıların çoğunluğu desen özelliğini baskın, çeşitliliği var, aralıklı tekrarlar ile alanın çok uyumlu olduğunu belirtmişlerdir (Çizelge 4.10.2.5.12).

Çizelge 4.10.2.5.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

		Kompozisyon			
		Karmaşık-Çeşitli	Basit -Düzenli	X^2	**P**
Desen	Zayıf desen	26,8	**73,2**		
	Orta desen	36,9	**63,1**		
	Baskın desen	32,8	**67,2**	3,134	**,209**
Çeşitlilik	Var	43,2	**56,8**		
	Yok	13,5	**86,5**	61,885	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	5,7	**94,3**		
	Değişken tekrar	43,7	**56,3**		
	Aralıklı tekrar	44,2	**55,8**	92,359	**,000**
Uyum	Uyumsuz	**52,1**	47,9		
	Uyumlu	24,1	**75,9**		
	Çok uyumlu	**56,5**	43,5	71,077	**,000**

Çizelge 4.10.2.5.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Cinsiyet	Kadın		1,0	8,9	29,1	**61,0**		
	Erkek		0,9	7,1	29,8	**62,2**	,777	**,855**
Yaş	18-35		0,9	6,5	27,0	**65,6**		
	36-50		1,4	9,6	33,0	**56,0**		
	51-65		0,0	12,1	31,8	**56,1**		
	65'ten büyük		0,0	28,6	**57,1**	14,3	17,038	**,048**
Eğitim	Lise (mezun)		1,5	10,0	22,3	**66,2**		
	Yüksekokul (öğrenci)		0,0	20,0	40,0	**40,0**		
	Yüksekokul (mezun)		5,0	15,0	20,0	**60,0**		
	Lisans (öğrenci)		0,5	3,1	25,5	**70,8**		
	Lisans (mezun)		0,9	10,4	25,5	**63,2**		
	Yüksek Lisans (öğrenci)		0,0	2,6	44,7	**52,6**		
	Yüksek Lisans (mezun)		0,0	12,9	35,5	**51,6**		
	Doktora (öğrenci)		0,0	8,0	**48,0**	44,0		
	Doktora (mezun)		1,4	8,7	**50,7**	39,1	51,479	**,001**
Meslek	Peyzaj Mimarlığı		0,7	6,2	34,8	**58,2**		
	İç Mimarlık		0,0	4,5	29,5	**65,9**		
	Mühendislik		0,0	11,3	27,0	**61,7**		
	Mimarlık		0,0	8,8	28,1	**63,2**		
	Şehir Bölge Planlama		3,8	0,0	38,5	**57,7**		
	Diğer		1,8	10,2	23,5	**64,6**	20,254	**,162**
Deneyim	Deneyim yok		0,9	6,1	27,6	**65,4**		
	1 yıldan az		2,1	4,2	22,9	**70,8**		
	1-5 yıl		1,0	4,9	32,0	**62,1**		
	5-10 yıl		0,0	12,5	21,2	**66,2**		
	10 yıldan fazla		1,1	10,3	33,3	**55,3**	16,121	**,186**
Şehir	Antalya		0,5	5,5	19,2	**74,9**		
	Büyükşehir B.		1,3	8,0	**50,7**	40,0		
	Diğer		1,8	14,8	36,1	**47,3**	85,103	**,000**
Bölge	Akdeniz		0,4	5,8	20,2	**73,5**		
	Ege		2,9	14,4	36,8	**46,0**		
	Marmara		0,0	5,6	**55,6**	38,9		
	İç Anadolu		0,0	10,4	**60,4**	29,2		
	Karadeniz		0,0	8,3	41,7	**50,0**		
	Doğu Anadolu		0,0	0,0	40,0	**60,0**		
	Güneydoğu Anadolu		0,0	0,0	33,3	**66,7**	92,907	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki demografik veriler ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***cinsiyet*** fark etmeksizin ve tüm **yaş** gruplarında alan çok olumlu (+2) olarak değerlendirmiştir. ***Eğitim*** durumu ile birlikte incelendiğinde doktora öğrencileri ve mezunlarının çoğunluğu alanı olumlu (+1), diğer tüm eğitim grupları ise alanı çok olumlu (+2) bulmuşlardır. ***Meslek ve deneyim*** gruplarının tümünde alan çoğunlukla çok olumlu (+2) olarak değerlendirmiştir. Ankete ***Antalya'dan ve diğer kentlerden*** katılan katılımcılar çoğunlukla çok olumlu (+2) yanıtını, ***Büyükşehir Belediyeye*** sahip diğer kentlerden katılan katılımcılar ise sadece olumlu (+1) yanıtını vermiştir. Ankete *Marmara* ve *İç Anadolu* bölgelerinden katılan katılımcıların çoğunluğu alanı olumlu (+1), *diğer bölgelerden* katılan katılımcıların çoğunluğu alanı çok olumlu (+2) bulmuştur (Çizelge 4.10.2.5.13).

Çizelge 4.10.2.5.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Çizgi	Cevap yok		42,9	41,7	34,4	17,5		
	Kesin-belirgin		42,9	41,7	45,0	**52,2**		
	Yumuşak-zayıf		14,3	16,7	20,6	30,3	35,987	**,000**
	Cevap yok		0,0	85,0	62,8	35,3		
	Uzun-sürekli		57,1	8,3	23,4	**39,5**		
	Kısa-kesintili		42,9	6,7	13,8	25,2	88,170	**,000**
	Cevap yok		42,9	76,7	53,7	32,9		
	Düz		42,9	15,0	25,2	**34,9**		
	Dalgalı-eğri		14,3	5,0	11,9	30,3		
	Kırık-zikzak		0,0	3,3	9,2	2,0	92,453	**,000**
Doku	Yumuşak doku		57,1	3,3	41,7	**55,3**		
	Orta doku		0,0	73,3	39,0	30,9		
	Sert doku		42,9	23,3	19,3	13,8	69,161	**,000**
Form	Cevap yok		0,0	53,3	52,3	28,1		
	Doğrusal		42,9	25,0	25,2	**44,5**		
	Kıvrımlı		14,3	21,7	19,7	21,9	75,937	**,000**
	Cevap yok		0,0	75,0	35,3	50,7		
	Basit-düzenli		100,0	20,0	56,0	**44,5**		
	Düzensiz		0,0	5,0	8,7	4,8	42,851	**,000**
	Cevap yok		85,7	65,0	51,4	20,8		
	Organik		14,3	26,7	34,4	**51,3**		
	Geometrik		0,0	8,3	5,0	23,9	127,520	**,000**
Renk	Tek renkli		42,9	20,0	30,3	11,6		
	Renkli		57,1	76,7	56,9	39,7		
	Çok renkli		0,0	3,3	12,8	**48,7**	128,086	**,000**
Ölçek	Küçük		42,9	3,3	29,8	12,1		
	Orta		42,9	93,3	53,2	**53,3**		
	Büyük		14,3	3,3	17,0	34,6	84,310	**,000**
Tekrar	Tam tekrar		85,7	48,3	10,6	29,4		
	Değişken tekrar		14,3	45,0	52,8	**37,9**		
	Aralıklı tekrar		0,0	6,7	36,7	32,7	68,318	**,000**
Kompozisyon	Karmaşık-çeşitli		0,0	15,0	34,4	36,8		
	Basit-tekdüze		100,0	85,0	65,6	**63,2**	14,914	**,002**
Desen	Zayıf		100,0	8,3	22,9	2,0		
	Orta		0,0	86,7	64,2	29,2		
	Baskın		0,0	5,0	12,8	**68,9**	326,581	**,000**
Uyum	Uyumsuz		14,3	31,7	11,0	0,9		
	Uyumlu		85,7	66,7	81,2	**62,3**		
	Çok uyumlu		0,0	1,7	7,8	36,8	162,390	**,000**
Güvenlilik	Tehdit edici		0,0	0,0	1,8	0,2		
	Tedirgin edici		0,0	1,7	1,4	0,2		
	Kararsızım		42,9	56,7	18,3	2,4		
	Güvenli		0,0	41,7	64,2	**62,5**		
	Çok güvenli		57,1	0,0	14,2	34,6	210,616	**,000**
Teşvik edicilik	Tekdüze		85,7	83,3	29,4	3,3		
	İlham verici		14,3	16,7	70,6	**96,7**	278,512	**,000**
Hatırlanabilirlik	Var		85,7	58,3	82,1	**97,6**		
	Yok		14,3	41,7	17,9	2,4	108,720	**,000**
Enderlik	Var		0,0	45,0	45,4	**88,4**		
	Yok		100,0	55,0	54,6	11,6	174,376	**,000**
Çeşitlilik	Var		14,3	48,3	52,8	**80,5**		
	Yok		85,7	51,7	47,2	19,5	76,918	**,000**
İndeks	Cevap yok		0,0	28,3	2,3	0,4		
	Yeşil alan		0,0	51,7	54,1	**47,1**		
	Yeşil a. ve altyapı		42,9	3,3	7,8	18,9		
	Yeşil a. ve yapılar		57,1	13,3	25,2	9,0		
	Hepsi		0,0	3,3	10,6	**24,6**	215,948	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kentsel açık yeşil alanlardaki görsel tasarım ilke ve ögeleri ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***çok olumlu (+2)*** yanıtını veren katılımcılar çizgi özelliklerini kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli, düz; doku özelliklerini yumuşak, form özelliklerini ise doğrusal, basit-düzenli, organik bulmuşlardır. Peyzaj algısı yönü ile incelendiğinde katılımcılar alanı güvenli, hatırlanabilir, ender ve ilham verici olarak tanımlamışlar; kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri bağlamında çoğunlukla yeşil alan yanıtını öne çıkmıştır (Çizelge 4.10.2.5.14).

Katılımcıların yanıtlarına göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki kompozisyon özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alanı ***karmaşık-çeşitli*** bulan katılımcıların alanı estetik açısından olumlu (+1); uyumlu ve çok uyumlu bulanlar ise alanı çok olumlu (+2) bulmuşlardır. ***Basit-düzenli*** cevabı ile alanı uyumsuz bulanların çoğunluğu alanı sıradan (0); uyumlu ve çok uyumlu yanıtlarını veren katılımcılar ise çok olumlu (+2) olarak tanımlamışlardır (Çizelge 4.10.2.5.15).

Çizelge 4.10.2.5.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

Kompozisyon	**Uyum**	**Estetik**					
		Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Karmaşık-Çeşitli	Uyumsuz		16,0	**76,0**	8,0		
	Uyumlu		3,3	43,4	**53,3**		
	Çok uyumlu		1,0	2,9	**96,2**	93,943	**,000**
Basit Düzenli	Uyumsuz	4,3	**65,2**	21,7	8,7		
	Uyumlu	1,6	9,4	32,2	**56,9**		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	17,3	**82,7**	101,115	**,000**
						161,059	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki indeks özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alanı ***uyumsuz*** bulan katılımcılar yeşil alan ve hepsi parametresi ile alanı sıradan (0); yeşil alan ve altyapı-yeşil alan ve yapılar indeksini seçenler alanı olumlu (+1) bulmuşladır. ***Uyumlu ve çok uyumlu*** yanıtını veren katılımcılar alanı çoğunlukla çok olumlu (+2) olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.5.16).

Çizelge 4.10.2.5.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki dağılımları (%)

		Estetik					
		Olumsuz	**Sıradan**	**Olumlu**	**Çok olumlu**	**X^2**	**P**
Uyumsuz	Cevap yok	0,0	0,0	100,0	0,0		
	Yeşil alan	0,0	**66,7**	29,2	4,2		
	Yeşil alan ve altyapı	0,0	0,0	**50,0**	**50,0**		
	Yeşil alan ve yapılar	7,1	7,1	**85,7**	0,0		
	Hepsi	0,0	**100,0**	0,0	0,0	37,764	**,000**
Uyumlu	Cevap yok	**0,0**	**85,0**	15,0	0,0		
	Yeşil alan	0,0	5,5	42,0	**52,5**		
	Yeşil alan ve altyapı	7,7	5,1	25,6	**61,5**		
	Yeşil alan ve yapılar	4,1	9,6	**52,1**	34,2		
	Hepsi	0,0	0,0	15,8	**84,2**	247,254	**,000**
Çok uyumlu	Cevap yok		0,0	0,0	100,0		
	Yeşil alan		1,2	4,7	**94,1**		
	Yeşil alan ve altyapı		0,0	6,3	**93,7**		
	Yeşil alan ve yapılar		0,0	23,8	**76,2**		
	Hepsi		0,0	26,7	**73,3**	14,899	**,061**
						215,948	**,000**

4.10.2.6. Görsel peyzaj karakterlerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları

Bu bölümde Muratpaşa İlçesi *kent estetiği algısı anketi* içerisindeki kıyı-kumul alanları ile ilgili anket bulguları ve bu bulguların birbirleriyle ilişkileri x^2 ki-kare testi (chi-square test) değerlendirmeleri ile incelenmiştir.

Ki-kare testi (chi-square test x^2) incelemelerinde value değeri (p) ($p<0,001$), olduğu durumlarda çapraz tablolarda bulunan özelliklerin istatiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çapraz tablolarda ($p>0,001$) olduğu durumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anket katılımcılarının kıyı-kumul alanların çizgi özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde ***çizginin dokusal*** karakterinin çoğunlukla kesin-belirgin-güçlü, ***çizgiyi yönü*** açısından uzun-sürekli ve ***çizginin şekli*** yönü açısından düz olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.6.1).

Çizelge 4.10.2.6.1. Çizgi özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

	Çizgi Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Çizginin dokusu	Kesin- Belirgin- Güçlü	313	**42,2**
	Yumuşak- Zayıf	182	24,6
	Cevap yok	246	33,2
Çizginin yönü	Uzun- Sürekli	480	**64,8**
	Kısa- Kesintili	34	4,6
	Cevap yok	227	30,6
Çizginin şekli	Düz	332	**44,8**
	Dalgalı-eğri	91	12,3
	Cevap yok	318	42,9

Katılımcılarından kıyı-kumul alanlarının form özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde çoğunlukla ***formu yönünü*** doğrusal, ***formu karakter*** özelliğini basit-düzenli, ***formu doku*** özelliğini ise en çok organik olarak nitelendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.6.2).

Çizelge 4.10.2.6.2. Form özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

	Form Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Form yönü	Doğrusal	469	**63,3**
	Kıvrımlı	111	15,0
	Cevap yok	161	21,7
Form karakteri	Basit- Düzenli	322	**43,5**
	Karmaşık- Düzensiz	39	5,3
	Cevap yok	380	51,3
Form dokusu	Organik	271	**36,6**
	Geometrik	107	14,4
	Cevap yok	363	49,0

Katılımcılardan kıyı-kumul alanların özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde katılımcılar alanın, ***dokusunu*** en çok yumuşak-ince doku, ***renk*** özelliğini renkli, alan ***ölçeği*** büyük ölçekli, ***tekrar*** açısından tam tekrar, ***kompozisyon*** özelliği basit-tekdüze, ***desen*** özelliğini ise daha çok orta desen olarak ifade etmişir (Çizelge 4.10.2.6.3).

Çizelge 4.10.2.6.3. Doku ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Doku	Yumuşak, ince	313	**42,2**
	Orta	220	29,7
	Sert, Keskin	208	28,1
Renk	Monokromatik (Tek)	179	24,2
	Renkli	366	**49,4**
	Çok renkli	196	26,5
Ölçek	Küçük	115	15,5
	Orta	284	38,3
	Büyük	342	**46,2**
Tekrar	Tam tekrar	313	**42,2**
	Değişken tekrar	294	39,7
	Aralıklı tekrar	134	18,1
Kompozisyon	Karmaşık- Çeşitli	227	30,6
	Basit- Tekdüze	514	**69,4**
Desen	Zayıf	121	16,3
	Orta	346	**46,7**
	Baskın	274	37,0

Katılımcılardan kıyı-kumul alanlarını ***uyum*** unsuru ile değerlendirmeleri istendiğinde alan uyumlu olarak tanımlanmış; ***güvenlik*** açısından güvenli, ***teşvik edicilik*** yönüyle alan ilham verici-ilginç bulunmuştur (Çizelge 4.10.2.6.4).

Çizelge 4.10.2.6.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Uyum	Uyumsuz	44	5,9
	Uyumlu	535	**72,2**
	Çok uyumlu	162	21,9
Güvenlik	Tehdit edici	3	,4
	Tedirgin edici	23	3,1
	Kararsızım	238	32,1
	Güvenli	382	**51,6**
	Çok güvenli	95	12,8
Teşvik edicilik	Tekdüze-sıkıcı	212	28,6
	İlham verici- ilginç	529	**71,4**

Katılımcıların çoğunluğu kıyı-kumul alanlarının ***hatırlanabilir, çeşitli*** **ve** ***ender*** olduğunu ifade etmektedir *(*Çizelge 4.10.2.6.5).

Çizelge 4.10.2.6.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

		Sıklık	Oran (%)
Hatırlanabilirlik	Var	605	**81,6**
	Yok	136	18,4
Enderlik	Var	511	**69,0**
	Yok	230	31,0
Çeşitlilik	Var	467	**63,0**
	Yok	274	37,0

Katılımcılardan kıyı-kumul alanlarını ***kentsel peyzaj kalite indeksi*** bağlamında değerlendirmeleri istendiğinde alan yeşil alan ile tanımlamıştır (Çizelge 4.10.2.6.6).

Çizelge 4.10.2.6.6. Kalite indeksi özelliklerinin kumul alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Kalite İndeksi Özellikleri	Yeşil alan	445	**60,1**
	Yapılar	35	4,7
	Yeşil alan ve altyapı	65	8,8
	Yeşil alan ve yapılar	40	5,4
	Hepsi	128	17,3
	Cevap yok	28	3,8

Katılımcılardan kıyı-kumul alanlarını ***estetik*** tercih açısından değerlendirmeleri istendiğinde yanıtlar alanın olumlu (+1) ve çok olumlu (+2) olarak değerlendirildiğini göstermiştir (Çizelge 4.10.2.6.7).

Çizelge 4.10.2.6.7. Estetik algısı özelliklerinin kumul alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
	Çok olumsuz	28	3,8
	Olumsuz	28	3,8
Estetik	Sıradan	92	12,4
	Olumlu	345	**46,6**
	Çok olumlu	248	33,5

Kıyı-kumul alanlarındaki çizgi ve form özelliklerinin birbirileri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***çizginin dokusal*** özelliğine *kesin-belirgin-güçlü* yanıtını veren katılımcılar formu yönünü doğrusal, formu karakterini basit-düzenli ve formu dokusunu da geometrik olarak tanımlamışlardır. Çizginin dokusal özelliğine *yumuşak-zayıf* yanıtını veren katılımcılar, form özelliklerinde sırasıyla en çok; doğrusal, basit düzenli ve organik yanıtlarını vermişlerdir. ***Çizgiyi yönü*** özelliğinin değerlendirmesi istenildiğinde *uzun-sürekli, kısa kesintili* yanıtlarını veren katılımcılar alan form özelliklerini doğrusal, basit-düzenli, organik bulmuşlardır. ***Çizgiyi şekil*** özelliğini *düz* olarak tanımlayan katılımcılar form özelliklerini doğrusal, basit-düzenli, organik; dalgalı olarak tanımlayan katılımcılar ise kıvrımlı, basit-düzenli ve organik olarak değerlendirmiştir (Çizelge 4.10.2.6.8).

Çizelge 4.10.2.6.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

	Doğrusal	Kıvrımlı	C.Y	Basit	Karmaşık	C.Y	Organik	Geometrik	C.Y
Kesin- Belirgin	**77,3**	8,3	14,4	**33,2**	1,9	64,9	23,0	**30,0**	47,0
Yumuşak- Z.	**48,9**	33,0	18,1	**78,0**	7,1	14,8	**75,3**	2,2	22,5
Cevap yok	56,1	10,2	33,7	30,9	8,1	61,0	25,2	3,7	71,1
X^2	95,322			141,132			241,294		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Uzun- Sürekli	**70,2**	17,5	12,3	**49,4**	4,0	46,7	**45,4**	19,6	35,0
Kısa- Kesintili	**41,2**	5,9	52,9	**50,0**	5,9	44,1	**38,2**	11,8	50,0
Cevap yok	52,0	11,0	37,0	30,0	7,9	62,1	17,6	4,0	78,4
X^2	76,439			25,898			118,099		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Düz	**88,6**	2,4	9,0	**54,8**	1,5	43,7	**39,5**	28,9	31,6
Dalgalı	19,8	**71,4**	8,8	**71,4**	3,3	25,3	**80,2**	0,0	19,8
Cevap yok	49,4	11,9	741	23,6	9,7	66,7	21,1	3,5	75,5
X^2	374,654			107,301			238,735		
P	**,000**			**,000**			**,000**		

Katılımcıların yanıtlarına göre kıyı-kumul alanlarındaki doku özelliklerinin form ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***yumuşak-ince doku*** cevabı veren katılımcıların çoğunluğu alan formunu doğrusal, basit-düzenli ve geometrik; ***orta doku*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu alan form özelliklerini kıvrımlı, karmaşık-düzensiz ve organik olarak tanımlamışlardır. ***Sert-keskin*** doku cevabını verenler çoğunlukla doğrusal, basit-düzenli, organik yanıtlarını vermiş ve alanı tek renkli olarak değerlendirmiştir (Çizelge 4.10.2.6.9).

Çizelge 4.10.2.6.9. Form ve renk özelliklerinin doku özelliklerine göre kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

		Doku				
		Yumuşak- İnce	Orta	Sert- Keskin	X^2	P
Form	Doğrusal	**56,1**	25,6	18,3		
	Kıvrımlı	18,9	**71,2**	9,9		
	Cevap yok	40,4	44,1	15,5	86,771	**,000**
	Basit-Düzenli	**48,8**	38,5	12,7		
	Karmaşık-Düzensiz	38,5	**56,4**	5,1		
	Cevap yok	46,6	32,6	20,8	17,072	**,002**
	Organik	49,1	**40,6**	10,3		
	Geometrik	**94,4**	5,6	0,0		
	Cevap yok	31,7	42,4	25,9	145,543	**,000**
Renk	Monokromatik	**41,8**	26,1	32,1		
	Renkli	28,7	**52,4**	18,9		
	Çok renkli	**75,8**	19,4	4,8	161,059	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kıyı-kumul alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve ölçek özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; alandaki desen özelliğine ***zayıf*** **ve** ***orta desen*** cevabını veren katılımcıların alanı orta dokulu ve küçük ölçekli bulmuşlardır. ***Baskın desen*** cevabını veren katılımcıların çoğunluğu ise yumuşak-ince doku ve büyük ölçek yanıtlarını vermiştir. (Çizelge 4.10.2.6.10).

Çizelge 4.10.2.6.10. Doku ve ölçek özelliklerinin desen özelliklerine göre kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

		Desen				
		Zayıf	Orta	Baskın	X^2	P
Doku	Yumuşak- İnce doku	10,0	26,6	**63,3**		
	Orta doku	11,1	**60,0**	28,9		
	Sert- Keskin Doku	4,9	**57,4**	37,7	89,423	**,000**
Ölçek	Küçük	22,4	**51,2**	26,4		
	Orta	8,9	**48,1**	43,1		
	Büyük	3,0	30,3	**66,7**	71,275	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kıyı-kumul alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***zayıf desen-ince doku*** yanıtını veren katılımcılar alanı tek renkli, ***zayıf desen-orta doku*** yanıtlarını verenler alanı tek renkli; ***zayıf desen-sert keskin doku*** yanıtını verenler ise alanı renkli bulmuşlardır. ***Baskın desen ve yumuşak-ince doku*** yanıtını verenler alanı çok renkli, ***orta ve sert-keskin dokulu*** bulan katılımcılar ise çoğunlukla renkli yanıtını vermiştir (Çizelge 4.10.2.6.11).

Çizelge 4.10.2.6.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

Desen	**Doku**		**Renk**			
		Monokromatik	Renkli	Çok renkli	**X^2**	**P**
Zayıf desen	Yumuşak- İnce doku	**68,6**	8,6	22,9		
	Orta doku	50,0	**46,7**	3,3		
	Sert- Keskin Doku	16,7	**83,3**	0,0	21,870	**,000**
Orta desen	Yumuşak- İnce doku	19,4	**71,0**	9,7		
	Orta doku	9,9	**68,5**	21,6		
	Sert- Keskin doku	**47,1**	42,9	10,0	46,363	**,000**
Baskın desen	Yumuşak- İnce doku	6,3	14,9	**78,7**		
	Orta doku	5,1	**78,2**	16,7		
	Sert- Keskin doku	19,6	**69,6**	10,9	147,553	**,000**
					161,059	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kıyı-kumul alanlarındaki kompozisyon, desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum unsurları ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alandaki bütün desen, çeşitlilik, tekrar, özelliklerinin tümünde kompozisyon *basit- düzenli* olarak tanımlanmıştır. ***Basit düzenli*** yanıtını veren katılımcılar alandaki desen özelliğini daha çok zayıf desen, çeşitliliği yok ve değişken tekrar ile alanı uyumsuz bulmuşlardır. ***Karmaşık-çeşitli*** yanıtını verenlerin çoğunluğu desen özelliğini baskın, çeşitliliğin var, aralıklı tekrarlar ile alanın çok uyumlu olduğunu belirtmişlerdir (Çizelge 4.10.2.6.12).

Çizelge 4.10.2.6.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

		Kompozisyon			
		Karmaşık-Çeşitli	Basit Düzenli	**X^2**	**P**
Desen	Zayıf desen	8,3	91,7		
	Orta desen	29,2	70,8		
	Baskın desen	42,3	57,7	46,489	**,000**
Çeşitlilik	Var	40,5	59,5		
	Yok	13,9	86,1	57,510	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	32,3	67,7		
	Değişken tekrar	29,3	70,7		
	Aralıklı tekrar	29,9	70,1	,697	**,706**
Uyum	Uyumsuz	20,5	**79,5**		
	Uyumlu	23,0	**77,0**		
	Çok uyumlu	**58,6**	41,4	46,489	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre kıyı- kumul alanlarındaki demografik veriler ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***cinsiyet ve yaş*** fark etmeksizin alan olumlu (+1) olarak değerlendirilmiştir.

Eğitim durumu ile birlikte incelendiğinde yüksek lisans öğrencileri hariç tüm eğitim gruplarında alan olumlu (+1) bulunmuştur. Yüksek lisans öğrencileri alanı çok olumlu (+2) bulurken ön lisans öğrencileri ve mezunların yanıtları çok olumlu (+2) ve olumlu (+1) arasında eşit dağılmıştır. ***Meslek gruplarının*** çoğunluğu alanı olumlu (+1) olarak değerlendirmiştir. İç Mimarlık ve Şehir Bölge Planlama meslek disiplininden olan katılımcılar çok olumlu (+2) yanıtını vermiştir. ***Deneyim süreleri*** ve estetik algı ilişkileri incelendiğinde ise deneyim durumlarının çoğunluğunda alan olumlu (+1) olarak değerlendirilmiştir.

Ankete yanıtları ***şehir*** bilgileriyle değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunluğu alanı olumlu (+1) bulmuştur. Ankete *Doğu Anadolu Bölgesi* hariç diğer bölgelerden katılan katılımcılar alanı çoğunlukla olumlu (+1) olarak değerlendirmiştir. *Güneydoğu Anadolu Bölgesinden* katılan katılımcılar yanıtları olumsuz (-1), olumlu (+1) ve çok olumlu (+2) arasında eşit dağılım göstermiştir (Çizelge 4.10.2.6.13).

Çizelge 4.10.2.6.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin kıyı-kumul alanlardaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Cinsiyet	Kadın	2,5	4,4	14,3	**45,9**	32,8		
	Erkek	5,4	3,0	10,1	**47,3**	34,2	7,895	**,095**
Yaş	18-35	3,7	3,7	11,3	**44,0**	37,3		
	36-50	3,3	3,3	12,9	**51,7**	28,7		
	51-65	6,1	6,1	16,7	**48,5**	22,7		
	65'ten büyük	0,0	0,0	28,6	**42,9**	28,6	13,073	**,364**
Eğitim	Lise (mezun)	6,9	3,1	12,3	**53,1**	24,6		
	Yüksekokul (öğrenci)	0,0	0,0	20,0	**40,0**	**40,0**		
	Yüksekokul (mezun)	0,0	10,0	10,0	**40,0**	**40,0**		
	Lisans (öğrenci)	3,1	3,6	12,5	**48,4**	32,3		
	Lisans (mezun)	3,9	4,3	14,7	**42,4**	34,6		
	Yüksek Lisans (öğrenci)	2,6	5,3	13,2	31,6	**47,4**		
	Yüksek Lisans (mezun)	6,5	0,0	6,5	**61,3**	25,8		
	Doktora (öğrenci)	0,0	4,0	8,0	**48,0**	40,0		
	Doktora (mezun)	1,4	2,9	8,7	**46,4**	40,6	28,080	**,665**
Meslek	Peyzaj Mimarlığı	1,1	4,8	12,8	**44,3**	37,0		
	İç Mimarlık	2,3	6,8	4,5	36,4	**50,0**		
	Mühendislik	7,0	1,7	12,2	**42,6**	36,5		
	Mimarlık	3,5	3,5	10,5	**63,2**	19,3		
	Şehir Bölge Planlama	7,7	3,8	19,2	30,8	**38,5**		
	Diğer	5,3	3,1	13,3	**50,9**	27,4	36,165	**,015**
Deneyim	Deneyim yok	3,1	3,9	13,6	**46,9**	32,5		
	1 yıldan az	0,0	0,0	0,0	**56,2**	43,8		
	1-5 yıl	5,8	2,9	9,7	**39,8**	**41,7**		
	5-10 yıl	3,8	6,2	15,0	**43,8**	31,2		
	10 yıldan fazla	4,3	3,9	13,8	**47,9**	**30,1**	21,445	**,162**
Şehir	Antalya	5,5	4,3	8,1	**46,7**	35,5		
	Büyükşehir B.	1,3	4,7	17,3	**44,0**	32,7		
	Diğer	1,8	1,8	18,9	**48,5**	29,0	26,762	**,001**
Bölge	Akdeniz	5,2	4,3	9,0	**46,4**	35,2		
	Ege	2,3	2,3	18,4	**46,0**	31,0		
	Marmara	0,0	5,6	16,7	**41,7**	36,1		
	İç Anadolu	2,1	2,1	18,8	**47,9**	29,2		
	Karadeniz	0,0	4,2	16,7	**62,5**	16,7		
	Doğu Anadolu	0,0	0,0	10,0	40,0	**50,0**		
	Güneydoğu Anadolu	0,0	**33,3**	0,0	**33,3**	**33,3**	33,384	**,096**

Katılımcıların yanıtlarına göre kıyı ve kumul alanlarındaki görsel tasarım ilke ve ögeleri ve estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***çok olumlu (+2)*** yanıtını veren katılımcılar çizgi özelliklerini kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli, düz; doku özelliklerini yumuşak, form özelliklerini ise doğrusal, basit-düzenli, organik bulmuşlardır. Peyzaj algısı yönü ile incelendiğinde alan güvenli, hatırlanabilir, ender ve ilham verici olarak değerlendirilmiştir. Kentsel peyzaj kalite indeksi bağlamında alan yeşil alanlar ile tanımlanmıştır (Çizelge 4.10.2.6.14).

Çizelge 4.10.2.6.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin kıyı-kumul alanlardaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Çizgi	Cevap yok	35,7	32,1	54,3	33,3	25,0		
	Kesin-belirgin	42,9	32,1	40,2	42,9	**43,1**		
	Yumuşak-zayıf	21,4	35,7	5,4	23,8	31,9	39,025	**,000**
	Cevap yok	14,3	42,9	51,1	31,6	22,2		
	Uzun-sürekli	85,7	42,9	44,6	65,2	**71,8**		
	Kısa-kesintili	0,0	14,3	4,3	3,2	6,0	43,584	**,000**
	Cevap yok	7,1	60,7	66,3	40,3	39,9		
	Düz	85,7	32,1	27,2	53,9	**35,5**		
	Dalgalı-eğri	7,1	7,1	6,5	5,8	24,6	98,387	**,000**
Doku	Yumuşak doku	21,4	35,7	14,1	44,3	**52,8**		
	Orta doku	21,4	42,9	47,8	28,4	24,2		
	Sert doku	57,1	21,4	38,0	27,2	23,0	56,987	**,000**
Form	Cevap yok	0,0	53,6	31,5	23,5	14,5		
	Doğrusal	92,9	39,3	57,6	68,4	**57,7**		
	Kıvrımlı	7,1	7,1	10,9	8,1	27,8	80,680	**,000**
	Cevap yok	64,3	35,7	68,5	49,6	47,6		
	Basit-düzenli	35,7	42,9	21,7	43,5	**52,4**		
	Düzensiz	0,0	21,4	9,8	7,0	0,0	57,250	**,000**
	Cevap yok	21,4	50,0	76,1	50,4	39,9		
	Organik	35,7	32,1	17,4	29,6	**54,0**		
	Geometrik	42,9	17,9	6,5	20,0	6,0	96,524	**,000**
Renk	Tek renkli	42,9	32,1	40,2	25,8	12,9		
	Renkli	7,1	42,9	41,3	44,3	**64,9**		
	Çok renkli	50,0	25,0	18,5	29,9	22,2	64,792	**,000**
Ölçek	Küçük	21,4	17,9	10,9	11,9	21,4		
	Orta	0,0	35,7	53,3	39,7	35,5		
	Büyük	78,6	46,4	35,9	48,4	**43,1**	36,600	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	92,9	39,3	40,2	51,0	25,4		
	Değişken tekrar	7,1	28,6	43,5	29,3	**57,7**		
	Aralıklı tekrar	0,0	32,1	16,3	19,7	16,9	87,333	**,000**
Kompozisyon	Karmaşık-çeşitli	21,4	28,6	26,1	30,7	33,5		
	Basit-tekdüze	78,6	71,4	73,9	69,3	**66,5**	3,006	**,557**
Desen	Zayıf	21,4	35,7	15,2	8,1	25,4		
	Orta	21,4	32,1	65,2	49,6	**40,3**		
	Baskın	57,1	32,1	19,6	42,3	34,3	62,291	**,000**
Uyum	Uyumsuz	28,6	25,0	22,8	1,4	1,2		
	Uyumlu	57,1	53,6	69,6	80,9	**64,9**		
	Çok uyumlu	14,3	21,4	7,6	17,7	33,9	142,653	**,000**
Güvenlilik	Tehdit edici	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2		
	Tedirgin edici	14,3	17,9	10,9	0,6	0,8		
	Kararsızım	35,7	25,0	40,2	36,2	23,8		
	Güvenli	50,0	53,6	42,4	56,5	**48,0**		
	Çok güvenli	0,0	3,6	6,5	6,7	26,2	132,629	**,000**
Teşvik edicilik	Tekdüze	28,6	46,4	69,6	27,5	12,9		
	İlham verici	71,4	53,6	30,4	72,5	**87,1**	110,055	**,000**
Hatırlanabilirlik	Var	71,4	60,7	40,2	85,5	**95,2**		
	Yok	28,6	39,3	59,8	14,5	4,8	149,174	**,000**
Enderlik	Var	71,4	67,9	31,5	65,2	**87,9**		
	Yok	28,6	32,1	68,5	34,8	12,1	104,173	**,000**
Çeşitlilik	Var	71,4	50,0	32,6	59,7	**79,4**		
	Yok	28,6	50,0	67,4	40,3	20,6	69,696	**,000**
İndeks	Cevap yok	0,0	3,6	22,8	0,6	1,6		
	Yeşil alan	57,1	75,0	46,7	58,8	**65,3**		
	Yapılar	0,0	3,6	3,3	6,4	3,6		
	Yeşil a. ve altyapı	0,0	0,0	16,3	8,4	8,5		
	Yeşil a. ve yapılar	0,0	0,0	3,3	4,6	8,5		
	Hepsi	42,9	17,9	7,6	21,2	12,5	152,605	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kıyı-kumul alanlarındaki kompozisyon özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alanı ***karmaşık-çeşitli*** bulan katılımcılar alanı estetik açıdan uyumlu ve çok uyumlu bulmuşlardır. ***Basit-düzenli*** cevabını veren ve alanı uyumsuz bulan katılımcıların çoğunluğu alanın sıradan (0); uyumlu yanıtını veren katılımcılar olumlu (+1), çok uyumlu yanıtlarını veren katılımcıların çoğunluğu ise çok olumlu (+2) olduğunu belirtmişlerdir (Çizelge 4.10.2.6.15).

Çizelge 4.10.2.6.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

Kompozisyon	**Uyum**	**Estetik**						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Karmaşık-Çeşitli	Uyumsuz	0,0	**44,4**	11,1	22,2	22,2		
	Uyumlu	1,6	1,6	16,3	**48,8**	31,7		
	Çok uyumlu	4,2	2,1	3,2	**46,3**	**44,2**	58,961	**,000**
Basit Düzenli	Uyumsuz	22,9	8,6	**57,1**	8,6	2,9		
	Uyumlu	3,4	3,2	10,7	**53,2**	29,6		
	Çok uyumlu	0,0	6,0	6,0	25,4	**62,7**	141,665	**,000**
							142,653	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre kıyı-kumul alanlarındaki indeks özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde*;* çok olumlu (+2) yanıtını veren katılımcılar yapılar hariç tüm parametrelerde alanı uyumlu ve çok uyumlu olarak değerlendirmiştir. Olumlu (+1) yanıtını veren katılımcıların çoğunluğu alan için yeşil alan ve yapılar hariç tüm parametrelerde uyumlu yanıtını vermiştir. Alanın sıradan (0) olduğunu düşünen katılımcılar için alan çoğunlukla uyumsuzdur (Çizelge 4.10.2.6.16).

Çizelge 4.10.2.6.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre kıyı-kumul alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Uyumsuz	Cevap yok	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0		
	Yeşil alan	29,6	22,2	**37,0**	7,4	3,7		
	Yapılar	0,0	0,0	33,3	0,0	**66,7**		
	Yeşil alan ve altyapı	0,0	0,0	**100,0**	0,0	0,0		
	Yeşil alan ve yapılar	0,0	0,0	33,3	**66,7**	0,0		
	Hepsi	0,0	0,0	0,0	**100,0**	0,0	48,066	**,000**
Uyumlu	Cevap yok	0,0	0,0	79,2	8,3	12,5		
	Yeşil alan	1,4	3,2	10,2	**51,6**	33,7		
	Yapılar	0,0	3,3	3,3	**70,0**	23,3		
	Yeşil alan ve altyapı	0,0	0,0	15,1	**50,9**	34,0		
	Yeşil alan ve yapılar	0,0	0,0	0,0	41,9	**58,1**		
	Hepsi	10,7	4,5	6,2	**61,6**	17,0	165,718	**,000**
Çok uyumlu	Cevap yok	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		
	Yeşil alan	3,0	4,5	3,0	40,6	**48,9**		
	Yapılar	0,0	0,0	**50,0**	**50,0**	0,0		
	Yeşil alan ve altyapı	0,0	0,0	0,0	40,0	**60,0**		
	Yeşil alan ve yapılar	0,0	0,0	33,3	16,7	**50,0**		
	Hepsi	0,0	0,0	0,0	20,0	**80,0**	31,752	**,046**
							152,605	**,000**

4.10.2.7. Görsel peyzaj karakterlerinin turizm alanlarındaki dağılımları

Bu bölümde Muratpaşa ilçesi *kent estetiği algısı anketi* içerisindeki turizm alanları ile ilgili anket bulguları ve bu bulguların birbirleriyle ilişkileri ki-kare testi x^2 (chi-square test) değerlendirmeleri ile incelenmiştir.

Ki-kare testi (chi-square test x^2) incelemelerinde value değeri (p) ($p<0,001$), olduğu durumlarda çapraz tablolarda bulunan özelliklerin istatiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çapraz tablolarda ($p>0,001$) olduğu durumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcılar turizm alanlarının çizgi özelliklerini, ***çizginin dokusal*** karakterinin çoğunlukla kesin-belirgin-güçlü; ***çizgiyi yönü*** açısından uzun-sürekli özellikte olduğu ve ***çizgi şeklinin*** de düz olduğu ifade etmişlerdir (Çizelge 4.10.2.7.1).

Çizelge 4.10.2.7.1. Çizgi özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları (%)

	Çizgi Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Çizginin dokusu	Kesin- Belirgin- Güçlü	445	**60,1**
	Yumuşak- Zayıf	22	3,0
	Cevap yok	274	37,0
Çizginin yönü	Uzun- Sürekli	291	**39,3**
	Kısa- Kesintili	97	13,1
	Cevap yok	353	47,6
Çizginin şekli	Düz	234	**31,6**
	Dalgalı-Eğri	38	5,1
	Kırık-Zikzak	95	12,8
	Düz ve zikzak	50	6,7
	Dalgalı ve zikzak	26	3,5
	Cevap yok	298	40,2

Katılımcılardan turizm alanlarındaki form özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde ***formu yönü*** en çok çok doğrusal, ***formu karakteri*** basit-düzenli, ***formu dokusunu*** ise en çok geometrik olarak tanımlamışlardır (Çizelge 4.10.2.7.2).

Çizelge 4.10.2.7.2. Form özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları (%)

	Form Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Form yönü	Doğrusal	421	**56,8**
	Kıvrımlı	56	7,6
	Cevap yok	264	35,6
Form karakteri	Basit- Düzenli	255	**34,4**
	Karmaşık- Düzensiz	252	**34,0**
	Cevap yok	234	31,6
Form dokusu	Geometrik	336	**45,3**
	Cevap yok	405	54,7

Katılımcılardan turizm alanlarındaki ***doku*** özelliklerini değerlendirmeleri istendiğinde en çok sert-keskin doku, baskın ***renk*** özelliklerini renkli, alan ***ölçeğini*** orta ölçekli bulmuşlardır. Alan içindeki unsurların değişken tekrar, ***kompozisyonun*** karmaşık-çeşitli, ***desen*** özelliği orta yoğunlukta olarak tanımlanmıştır (Çizelge 4.10.2.7.3).

Çizelge 4.10.2.7.3. Doku, renk, ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	**Sıklık**	**Oran (%)**
Doku	Yumuşak, ince	22	3,0
	Orta	247	33,3
	Sert, Keskin	472	**63,7**
Renk	Monokromatik (Tek)	61	8,2
	Renkli	432	**58,3**
	Çok renkli	248	33,5
Ölçek	Küçük	115	15,5
	Orta	444	**59,9**
	Büyük	182	24,6
Tekrar	Tam tekrar	68	9,2
	Değişken tekrar	388	**52,4**
	Aralıklı tekrar	285	38,5
Kompozisyon	Karmaşık- Çeşitli	379	**51,1**
	Basit- Tekdüze	362	48,9
Desen	Zayıf	142	19,2
	Orta	403	**54,4**
	Baskın	196	26,5

Katılımcılar turizm alanlarını peyzaj algısı yönü ile değerlendirdiklerinde ***uyum*** açısından alanı uyumlu, ***güvenlik*** yönü güvenli, ***teşvik edicilik*** yönüyle ise çoğunlukla tekdüze-sıkıcı bulunmuştur (Çizelge 4.10.2.7.4).

Çizelge 4.10.2.7.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	**Sıklık**	**Oran (%)**
Uyum	Uyumsuz	367	**49,5**
	Uyumlu	340	45,9
	Çok uyumlu	34	4,6
Güvenlik	Tehdit edici	53	7,2
	Tedirgin edici	52	7,0
	Kararsızım	192	25,9
	Güvenli	394	**53,2**
	Çok güvenli	50	6,7
Teşvik edicilik	Tekdüze-sıkıcı	452	**61,0**
	İlham verici- ilginç	289	39,0

Anket katılımcılarından çoğunluğu turizm alanlarını çoğunlukla ***hatırlanabilir, çeşitli*** olduğu yanıtını verirken ***ender*** olmadığını belirtmişlerdir *(*Çizelge 4.10.2.7.5).

Katılımcılardan turizm alanlarını ***kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri*** bağlamında değerlendirmeleri istendiğinde alanda bütün parametrelerin baskın bir şekilde bulunduğu, yeşil alan ve yapıların varlığı belirtilmiştir (Çizelge 4.10.2.7.6).

Çizelge 4.10.2.7.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Hatırlanabilirlik	Var	523	**70,6**
	Yok	218	29,4
Enderlik	Var	287	38,7
	Yok	454	**61,3**
Çeşitlilik	Var	477	**64,4**
	Yok	264	35,6

Çizelge 4.10.2.7.6. Kalite indeksi özelliklerinin turizm alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Kalite İndeksi Özellikleri	Yeşil alan	119	16,1
	Altyapı unsurları	29	3,9
	Yapılar	123	16,6
	Yeşil alan ve altyapı	25	3,4
	Yeşil alan ve yapılar	177	23,9
	Altyapı ve yapılar	48	6,5
	Hepsi	184	**24,8**
	Cevap yok	36	4,9

Katılımcılardan turizm alanlarını ***estetik*** tercih açısından değerlendirmeleri istendiğinde alan sıradan (0) bulunmuştur (Çizelge 4.10.2.7.7).

Çizelge 4.10.2.7.7. Estetik algısı tercihlerinin turizm alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
	Çok olumsuz	118	15,9
	Olumsuz	131	17,7
Estetik	Sıradan	188	**25,4**
	Olumlu	158	21,3
	Çok olumlu	146	19,7

Katılımcıların yanıtlarına göre turizm alanlarındaki çizgi ve form özelliklerinin birbirileri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***çizginin dokusal*** özelliğine *kesin-belirgin-güçlü* yanıtını veren katılımcılar; formu yönünü doğrusal, formu karakterini karmaşık-düzensiz, formu dokusunu geometrik bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.7.8).

Çizgiyi yönü özelliği ile değerlendirmeleri istenildiğinde *uzun-sürekli* yanıtını veren katılımcılar alanın form özelliklerini doğrusal, basit-düzenli, geometrik tanımlamışlardır. ***Çizgiyi şekil*** özelliği ile değerlendirildiğinde çizgi özelliklerine *düz,* yanıtını verenler form özelliklerini doğrusal, basit-düzenli, geometrik bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.7.8).

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre turizm alanlarındaki doku özelliklerinin form ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişki incelendiğinde ***yumuşak-ince doku*** ve **orta doku** cevabı veren katılımcıların çoğunluğu form özelliklerini doğrusal, basit-düzenli ve geometrik olduğunu belirtmişlerdir. Renkli olarak tanımlanan alan doku özelliklerine ***Sert-keskin doku*** cevabını verenler alanın form özellikleri çoğunlukla doğrusal, karmaşık-düzensiz, geometrik bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.7.9).

Çizelge 4.10.2.7.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları (%)

	Doğrusal	Kıvrımlı	C.Y	Basit	Karmaşık	C.Y	Organik	Geometrik	C.Y
Kesin- Belirgin	**66,5**	6,7	26,7	28,5	**38,4**	33,0	0,0	**50,6**	49,4
Yumuşak- Z.	**22,7**	13,6	63,6	36,4	**50,0**	13,6	0,0	**27,3**	72,7
Cevap yok	43,8	8,4	47,8	43,8	25,5	30,7	0,0	38,3	61,7
X^2	47,889			24,087			13,240		
P	**,000**			**,000**			**,001**		
Uzun- Sürekli	**80,8**	7,9	11,3	**48,1**	40,2	11,7	0,0	**81,1**	18,9
Kısa- Kesintili	**26,8**	13,4	59,8	24,7	**56,7**	18,6	0,0	**26,8**	73,2
Cevap yok	45,3	5,7	49,0	25,8	22,7	51,6	0,0	21,0	79,0
X^2	140,858			143,786			248,235		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Düz	**76,9**	4,7	18,4	**64,1**	12,4	23,5	0,0	**63,2**	36,8
Dalgalı	**18,4**	18,4	63,2	15,8	**55,3**	28,9	0,0	**31,6**	68,4
Kırık	**71,6**	8,4	20,0	16,8	**68,4**	14,7	0,0	**71,6**	28,4
Düz ve zikzak	**86,0**	8,0	6,0	4,0	**88,0**	8,0	0,0	**94,0**	6,0
Dalgalı ve zikzak	**34,6**	11,5	53,8	0,0	**50,0**	50,0	0,0	**23,1**	76,9
Cevap yok	38,3	7,7	54,0	27,2	26,8	46,0	0,0	18,5	81,5
X^2	144,299			263,389			199,447		
P	**,000**			**,000**			**,000**		

Çizelge 4.10.2.7.9. Form ve renk özelliklerinin doku özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları (%)

		Doku				
		Yumuşak- İnce	Orta	Sert- Keskin	**X^2**	**P**
Form	Doğrusal	3,6	23,3	**73,2**		
	Kıvrımlı	1,8	41,1	**57,1**		
	Cevap yok	2,3	47,7	50,0	45,452	**,000**
	Basit-Düzenli	4,3	34,5	**61,2**		
	Karmaşık-Düzensiz	1,6	23,4	**75,0**		
	Cevap yok	3,0	42,7	54,3	25,496	**,000**
	Organik	-	-	-		
	Geometrik	1,8	17,6	**80,7**		
	Cevap yok	4,0	46,4	49,6	76,538	**,000**
Renk	Monokromatik	1,6	34,4	**63,9**		
	Renkli	3,0	41,2	**55,8**		
	Çok renkli	3,2	19,4	**77,4**	34,583	**,000**

Çizelge 4.10.2.7.10. Doku ve ölçek özelliklerinin desen özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları (%)

		Desen				
		Zayıf	**Orta**	**Baskın**	**X^2**	**P**
Doku	Yumuşak- İnce doku	0,0	**54,5**	45,5		
	Orta doku	23,1	**66,4**	10,5		
	Sert- Keskin Doku	18,0	**48,1**	33,9	53,089	,000
Ölçek	Küçük	**49,6**	45,2	5,2		
	Orta	16,9	**70,5**	12,6		
	Büyük	5,5	20,9	**73,6**	339,820	,000

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre turizm alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve ölçek özellikleri ve aralarındaki ilişki incelendiğinde alandaki desen özelliğine ***zayıf desen*** cevabını veren katılımcılar alanı orta dokulu ve küçük ölçekli bulmuşlardır. ***Orta desen*** cevabını verenler orta doku ve orta ölçek, ***baskın desen*** cevabını verenler ise yumuşak-ince doku ve büyük ölçek tanımı yapmıştır (Çizelge 4.10.2.7.10).

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre turizm alanlarındaki desen özelliklerinin doku ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***zayıf desen-orta* ve *sert doku*** yanıtını veren katılımcıların çoğunluğu alanı renkli bulmuşlardır. ***Orta desen*** yanıtını veren katılımcılar çoğunluğu tüm doku tiplerinde alanı renkli olarak değerlendirmiştir. ***Baskın desen*** yanıtını verenler doku özelliğini yumuşak-ince ve sert-keskin ve çok tanımı yapmışlardır (Çizelge 4.10.2.7.11).

Çizelge 4.10.2.7.11. Desen ve doku özelliklerinin renk özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları (%)

		Renk				
	Doku	Monokromatik	Renkli	Çok renkli	X^2	**P**
Zayıf desen	Yumuşak- İnce doku	0,0	0,0	0,0		
	Orta doku	14,0	**77,2**	8,8		
	Sert- Keskin Doku	28,2	**40,0**	31,8	19,650	**,000**
Orta desen	Yumuşak- İnce doku	8,3	**91,7**	0,0		
	Orta doku	7,3	**70,1**	22,6		
	Sert- Keskin doku	5,3	**83,7**	11,0	13,395	**,009**
Baskın desen	Yumuşak- İnce doku	0,0	20,0	**80,0**		
	Orta doku	3,8	**73,1**	23,1		
	Sert- Keskin doku	1,9	10,6	**87,5**	57,453	**,000**
						,000

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre kentsel açık ve yeşil alanlardaki kompozisyon, desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum unsurlar aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***zayıf ve baskın desen*** yanıtını veren katılımcılar alanı karmaşık çeşitli, ***orta desen*** olarak değerlendiren katılımcılar basit düzenli bulmuşlardır. Alanda ***çeşitlilik*** olduğu yönünde cevap veren katılımcılar alanı karmaşık-çeşitli, *çeşitlilik olmadığını* düşünen katılımcılar alanı basit-düzenli olarak tanımlamışlardır. ***Tekrar*** açısından *tam* ve *aralıklı tekrar* yanıtını veren katılımcılar alanı basit-düzenli, *değişken tekrar* yanıtını verenler alanı karmaşık-çeşitli olarak değerlendirmiştir. Alanı *uyumsuz* bulan katılımcılar karmaşık-çeşitli, *diğer* ***uyum*** durumlarında ise çoğunlukla basit-düzenli yanıtını vermiştir (Çizelge 4.10.2.7.12).

Çizelge 4.10.2.7.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları (%)

		Karmaşık-Çeşitli	**Basit Düzenli**	X^2	**P**
Desen	Zayıf desen	**50,7**	49,3		
	Orta desen	39,5	**60,5**		
	Baskın desen	**75,5**	24,5	68,623	**,000**
Çeşitlilik	Var	**54,5**	45,5		
	Yok	45,1	**54,9**	6,050	**,014**
Tekrar	Tam tekrar	23,5	**76,5**		
	Değişken tekrar	**64,4**	35,6		
	Aralıklı tekrar	39,6	**60,4**	63,246	**,000**
Uyum	Uyumsuz	**70,8**	29,2		
	Uyumlu	30,6	**69,4**		
	Çok uyumlu	44,1	**55,9**	115,173	**,000**

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre turizm alanlarındaki demografik veriler ve estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***cinsiyet*** fark etmeksizin alan çok sıradan (0) bulunurken, ***yaş*** gruplarında 18-35 yaş arası katılımcılar alanı olumlu (+1) değerlendirirken, 36-50 ve 51-65 arası katılımcılar alanı sıradan (0), 65'ten büyük katılımcılar ise alanı çok olumsuz (-2) olarak tanımlamışlardır (Çizelge 4.10.2.7.13).

Eğitim durumu ile birlikte incelendiğinde lise ve yüksekokul mezunları alanı çok olumlu (+2), ön lisans ve lisans öğrencileri olumlu (+1), lisans, yüksek lisans ve doktora mezunları ile öğrencileri alanı sıradan (0), yüksek lisans öğrencileri alanı olumsuz (-1) bulmuşlardır.

Meslek grupları ve estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde İç mimarların çoğunluğu çok olumsuz (-2), Şehir Bölge Planlama meslek disiplininden olan katılımcıların çoğunluğu olumsuz (-1), Mimarlık ve Peyzaj Mimarlığı meslek disiplininden olan katılımcıların çoğunluğu alanı sıradan (0), Mühendislik grupları olumlu (+1) ve diğer meslek disiplinlerinden katılan katılımcıların yanıtlarının çoğunluğu ise alanı çok olumlu (+2) olarak tanımlamışlardır.

İş yaşamındaki ***deneyim süreleri*** ve estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde deneyime sahip olmayan katılımcılar alanı olumlu (+1), 5-10 yıl arası deneyime sahip olan katılımcılar çok olumlu (+2), 1 yıldan az, 1-5 yıl arası ve 10 yıldan fazla deneyime sahip olan katılımcıların yanıtları çoğunlukla sıradan (0) olmuştur.

Ankete ***Antalya'dan*** katılan katılımcıların yanıtları çoğunlukla çok olumlu (+2) iken, ***diğer kentlerden*** katılanlar alanı sıradan (0) bulmuşlardır. Ankete *Akdeniz bölgesinden* katılanların büyük bir oranda alanı çok olumlu (+2) olarak değerlendirmiştir. *Karadeniz bölgesinden* katılan katılımcıların çoğunluğu olumlu (+1) yanıtını vermiştir. *Diğer bölgelerden* katılanlar alanı sıradan (0) olarak tanımlamışlardır (Çizelge 4.10.2.7.13).

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre turizm alanlarındaki görsel tasarım ilke ve ögeleri ile estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***çok olumlu (+2)*** yanıtını veren katılımcılar çizgi özelliklerine kesin-belirgin-güçlü, uzun-sürekli, düz bulurken doku özelliklerine sert doku, form özelliklerine ise doğrusal, basit-düzenli, geometrik olarak tanımlamışlardır. Renk özellikleri çok renkli, tekrar aralıklı tekrar, kompozisyon özelliği basit-tekdüze, ölçek durumu orta ölçek, desen özelliği orta desen ve uyum durumu ise uyumlu olarak değerlendirilmiştir.

Peyzaj algısı yönü ile incelendiğinde alan ağırlıklı olarak güvenli ve hatırlanabilir, olarak tanımlanmıştır. Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri bağlamında yeşil alan ve yapılar vurgusu yapılmıştır (Çizelge 4.10.2.7.14).

Çizelge 4.10.2.7.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin turizm alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Cinsiyet	Kadın	13,3	17,5	**27,9**	22,2	19,0		
	Erkek	19,0	17,9	**22,3**	20,2	20,5	6,586	**,159**
Yaş	18-35	16,3	18,1	23,3	**23,5**	18,7		
	36-50	13,4	19,1	**26,3**	19,6	21,5		
	51-65	18,2	9,1	**39,4**	12,1	21,2		
	65'ten büyük	**42,9**	28,6	0,0	14,3	14,3	20,407	**,060**
Eğitim	Lise (mezun)	16,2	13,1	26,2	13,1	**31,5**		
	Yüksekokul (öğrenci)	0,0	0,0	20,0	**60,0**	20,0		
	Yüksekokul (mezun)	5,0	5,0	25,0	25,0	**40,0**		
	Lisans (öğrenci)	17,2	19,3	16,7	**28,1**	18,8		
	Lisans (mezun)	14,3	14,7	**27,7**	22,1	21,2		
	Yüksek Lisans (öğrenci)	23,7	**28,9**	21,1	13,2	13,2		
	Yüksek Lisans (mezun)	3,2	25,8	**38,7**	19,4	12,9		
	Doktora (öğrenci)	16,0	36,0	**40,0**	0,0	8,0		
	Doktora (mezun)	23,2	20,3	**31,9**	24,6	0,0	85,965	**,000**
Meslek	Peyzaj Mimarlığı	11,0	19,8	**31,1**	21,6	16,5		
	İç Mimarlık	**36,4**	25,0	11,4	15,9	11,4		
	Mühendislik	22,6	17,4	20,9	**31,3**	7,8		
	Mimarlık	19,3	15,8	**26,3**	19,3	19,3		
	Şehir Bölge Planlama	15,4	**26,9**	11,5	23,1	23,1		
	Diğer	13,7	13,3	24,8	17,3	**31,0**	69,667	**,000**
Deneyim	Deneyim yok	17,5	15,4	20,6	**29,4**	17,1		
	1 yıldan az	25,0	16,7	**39,6**	12,5	6,2		
	1-5 yıl	13,6	20,4	**24,3**	19,4	22,3		
	5-10 yıl	11,2	23,8	23,8	8,8	**32,5**		
	10 yıldan fazla	15,2	17,0	**27,7**	20,6	19,5	40,941	**,001**
Şehir	Antalya	18,0	22,0	14,0	17,3	**28,7**		
	Büyükşehir B.	13,3	15,3	**41,3**	22,0	8,0		
	Diğer	13,0	8,9	**39,6**	30,8	7,7	115,649	**,000**
Bölge	Akdeniz	17,5	22,4	15,2	17,3	**27,6**		
	Ege	15,5	7,5	**41,4**	27,0	8,6		
	Marmara	19,4	11,1	**30,6**	25,0	13,9		
	İç Anadolu	12,5	16,7	**47,9**	20,8	2,1		
	Karadeniz	0,0	12,5	33,3	**50,0**	4,2		
	Doğu Anadolu	0,0	30,0	**40,0**	20,0	10,0		
	Güneydoğu Anadolu	0,0	0,0	**66,7**	33,3	0,0	127,733	**,000**

Çizelge 4.10.2.7.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin turizm alanlarındaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	p
Çizgi	Cevap yok	30,5	19,8	36,2	28,5	67,8		
	Kesin-belirgin	68,6	78,6	57,4	69,0	**30,1**		
	Yumuşak-zayıf	0,8	1,5	6,4	2,5	2,1	96,025	**,000**
	Cevap yok	32,2	44,3	57,4	68,4	28,1		
	Uzun-sürekli	51,7	45,0	21,8	19,0	**68,5**		
	Kısa-kesintili	16,1	10,7	20,7	12,7	3,4	124,861	**,000**
	Cevap yok	23,7	32,8	60,6	49,4	24,0		
	Düz	32,2	13,0	27,7	26,6	**58,2**		
	Dalgalı-eğri	1,7	9,2	4,3	7,0	3,4		
	Kırık-zikzak	2,5	39,7	4,8	11,4	8,9		
	Düz ve zikzak	36,4	1,5	1,1	1,9	0,0		
	Dalgalı ve zikzak	3,4	3,8	1,6	3,8	5,5	382,94	**,000**
Doku	Yumuşak doku	4,2	0,0	2,7	5,7	2,1		
	Orta doku	17,8	12,2	43,1	55,7	28,1		
	Sert doku	78,0	87,8	54,3	38,6	**69,9**	100,131	**,000**
Form	Cevap yok	28,8	44,3	45,7	36,1	19,9		
	Doğrusal	56,8	47,3	49,5	52,5	**79,5**		
	Kıvrımlı	14,4	8,4	4,8	11,4	0,7	58,977	**,000**
	Cevap yok	25,4	12,2	47,9	45,6	17,8		
	Basit-düzenli	10,2	19,8	21,3	38,0	**80,1**		
	Düzensiz	64,4	67,9	30,9	16,5	2,1	313,386	**,000**
	Cevap yok	33,1	45,8	68,6	83,5	30,8		
	Geometrik	66,9	54,2	31,4	16,5	**69,2**	127,823	**,000**
Renk	Tek renkli	5,9	7,6	14,9	3,2	7,5		
	Renkli	30,5	31,3	63,3	74,7	**80,8**		
	Çok renkli	63,6	61,1	21,8	22,2	11,6	164,966	**,000**
Ölçek	Küçük	10,2	17,6	16,5	22,8	8,9		
	Orta	33,9	39,7	67,6	63,3	**85,6**		
	Büyük	55,9	42,7	16,0	13,9	5,5	152,138	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	9,3	6,1	12,2	8,2	8,9		
	Değişken tekrar	35,6	82,4	66,0	53,8	19,9		
	Aralıklı tekrar	55,1	11,5	21,8	38,0	**71,2**	156,213	**,000**
Kompozisyon	Karmaşık-çeşitli	76,3	70,2	50,5	42,4	24,0		
	Basit-tekdüze	23,7	29,8	49,5	57,6	**76,0**	96,909	**,000**
Desen	Zayıf	33,1	20,6	23,4	15,8	4,8		
	Orta	12,7	38,2	68,1	57,0	**82,2**		
	Baskın	54,2	41,2	8,5	27,2	13,0	180,012	**,000**
Uyum	Uyumsuz	90,7	95,4	52,7	18,4	4,8		
	Uyumlu	9,3	4,6	46,8	72,8	**82,2**		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	0,5	8,9	13,0	383,436	**,000**
Güvenlilik	Tehdit edici	43,2	0,8	0,5	0,0	0,0		
	Tedirgin edici	9,3	22,9	5,3	0,0	0,7		
	Kararsızım	26,3	19,1	45,2	25,9	6,8		
	Güvenli	16,1	55,0	38,3	67,7	**84,9**		
	Çok güvenli	5,1	2,3	10,6	6,3	7,5	454,535	**,000**
Teşvik edicilik	Tekdüze	85,6	96,2	90,4	27,2	8,2		
	İlham verici	14,4	3,8	9,6	72,8	**91,8**	413,355	**,000**
Hatırlanabilirlik	Var	64,4	48,1	59,0	86,7	**93,2**		
	Yok	35,6	51,9	41,0	13,3	6,8	101,737	**,000**
Enderlik	Var	49,2	5,3	25,0	38,6	**78,1**		
	Yok	50,8	94,7	75,0	61,4	21,9	177,148	**,000**
Çeşitlilik	Var	63,6	64,1	47,9	64,6	**86,3**		
	Yok	36,4	35,9	52,1	35,4	13,7	52,970	**,000**
İndeks	Cevap yok	0,8	3,1	8,5	8,9	0,7		
	Yeşil alan	17,8	2,3	19,7	22,2	15,8		
	Altyapı	0,0	9,9	2,1	1,9	6,2		
	Yapılar	14,4	21,4	20,2	19,6	6,2		
	Yeşil a. ve altyapı	4,2	1,5	0,5	5,7	5,5		
	Yeşil a. ve yapılar	5,1	11,5	14,4	24,7	**61,6**		
	Altyapı ve yapılar	10,2	8,4	8,5	5,7	0,0		
	Hepsi	47,5	42,0	26,1	11,4	4,1	298,642	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre turizm alanlarındaki kompozisyon özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde alanı ***karmaşık-çeşitli*** ve uyumsuz bulan katılımcıların çoğunluğu alanı olumsuz (-1), uyumlu yanıtını verenler (+1) olumlu ve çok uyumlu yanıtını veren katılımcıların çoğunluğu alan için (+2) çok olumlu tanımı yapmışlardır. ***Basit-düzenli*** cevabını veren ve alanı uyumsuz bulan katılımcıların çoğunluğu ise alanı (0) sıradan bulmuşlardır (Çizelge 4.10.2.7.15).

Çizelge 4.10.2.7.15. Kompozisyon ve uyum özelliklerinin estetik tercihlere göre turizm alanlarındaki dağılımları (%)

Kompozisyon	**Uyum**			**Estetik**				
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Karmaşık-Çeşitli	Uyumsuz	32,7	**35,0**	23,5	6,2	2,7		
	Uyumlu	4,8	1,0	32,7	**46,2**	15,4		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	0,0	20,0	**80,0**	238,652	**,000**
Basit Düzenli	Uyumsuz	20,6	31,8	**35,5**	12,1	0,0		
	Uyumlu	2,5	2,1	22,9	28,4	**44,1**		
	Çok uyumlu	0,0	0,0	5,3	**57,9**	36,8	165,706	**,000**
							383,436	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre turizm alanlarındaki indeks özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***uyumsuz*** yanıtını veren katılımcıların estetik algıları sıradan (0) ve çok olumsuz (-2) arasında değişiklik göstermiştir. ***Uyumlu*** yanıtı veren katılımcıların yanıtlarının çoğunluğu ise sıradan (0) ve çok olumlu (+2) arasında değişmiştir. Yanıtların tümü incelendiğinde çok olumlu (+2) yanıtını verenler kentsel peyzaj kalite indeksi parametrelerinde daha çok yeşil alanın bulunduğu seçenekleri işaretlenmiştir (Çizelge 4.10.2.7.16).

Çizelge 4.10.2.7.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre turizm alanlarındaki dağılımları (%)

Uyum	**İndex**			**Estetik**				
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Uyumsuz	Cevap yok	11,1	**44,4**	22,2	22,2	0,0		
	Yeşil alan	**45,7**	6,5	30,4	17,4	0,0		
	Altyapı unsurları	0,0	**68,4**	5,3	0,0	26,3		
	Yapılar	21,3	34,7	**33,3**	10,7	0,0		
	Yeşil alan ve altyapı	0,0	**50,0**	25,0	25,0	0,0		
	Yeşil alan ve yapılar	4,9	34,1	**46,3**	12,2	2,4		
	Altyapı ve yapılar	**36,4**	27,2	36,4	0,0	0,0		
	Hepsi	**39,3**	38,6	17,9	3,6	0,7	**143,718**	**,000**
Uyumlu	Cevap yok	0,0	0,0	**51,9**	44,4	3,7		
	Yeşil alan	0,0	0,0	34,8	**37,9**	27,3		
	Altyapı unsurları	0,0	0,0	37,5	25,0	**37,5**		
	Yapılar	2,6	5,1	30,8	**48,7**	12,8		
	Yeşil alan ve altyapı	31,2	0,0	0,0	**37,5**	31,2		
	Yeşil alan ve yapılar	3,1	0,8	6,2	23,3	**66,7**		
	Altyapı ve yapılar	0,0	13,3	26,7	**60,0**	0,0		
	Hepsi	2,5	2,5	**60,0**	30,0	5,0	**188,446**	**,000**
Çok uyumlu	Yeşil alan			0,0	28,6	**71,4**		
	Altyapı unsurları			0,0	50,0	**50,0**		
	Yapılar			11,1	44,4	**44,4**		
	Yeşil alan ve altyapı			0,0	40,0	**60,0**		
	Yeşil alan ve yapılar			0,0	**57,1**	42,9		
	Hepsi			0,0	25,0	**75,0**	**4,813**	**,903**
							298,642	**,000**

4.10.2.8. Görsel peyzaj karakterlerinin doğal alanlardaki dağılımları

Bu bölümde Muratpaşa ilçesi *kent estetiği algısı anketi* içerisindeki doğal alanlar ile ilgili anket bulguları ve bu bulguların birbirleriyle ilişkileri ki-kare testi x^2 (chi-square test) değerlendirmeleri ile incelenmiştir.

Ki-kare testi (chi-square test x^2) incelemelerinde value değeri (p) ($p<0,001$), olduğu durumlarda çapraz tablolarda bulunan özelliklerin istatiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çapraz tablolarda ($p>0,001$) olduğu durumlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anket katılımcıları doğal alanların çizgi özelliklerini; ***çizginin dokusal*** karakterinin yumuşak-zayıf, ***çizgi yönü*** açısından uzun-sürekli, ***çizginin şekli*** açısından düz olarak tanımlamıştır (Çizelge 4.10.2.8.1).

Çizelge 4.10.2.8.1. Çizgi özelliklerinin doğal alanlarındaki dağılımları (%)

	Çizgi Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Çizginin dokusu	Kesin- Belirgin- Güçlü	180	24,3
	Yumuşak- Zayıf	358	**48,3**
	Cevap yok	203	27,4
Çizginin yönü	Uzun- Sürekli	150	**20,2**
	Kısa- Kesintili	117	15,8
	Cevap yok	474	64,0
Çizginin şekli	Düz	289	**39,0**
	Dalgalı-eğri	169	22,8
	Cevap yok	283	38,2

Katılımcılar doğal alanlardaki form özelliklerini ***formu yönü*** ile doğrusal, ***formu karakter*** ile basit-düzenli ve ***form doku*** özelliğiyle organik olarak tanımlamıştır (Çizelge 4.10.2.8.2).

Çizelge 4.10.2.8.2. Form özelliklerinin doğal alanlarındaki dağılımları (%)

	Form Özellikleri	Sıklık	Oran (%)
Form yönü	Doğrusal	227	**30,6**
	Kıvrımlı	149	20,1
	Cevap yok	365	49,3
Form karakteri	Basit- Düzenli	236	**31,8**
	Karmaşık- Düzensiz	235	31,7
	Cevap yok	270	36,4
Form dokusu	Organik	428	**57,8**
	Geometrik	20	2,7
	Cevap yok	293	39,5

Doğal alanların ***doku*** özellikleri en çok yumuşak-ince doku ile tanımlanmıştır. ***Renkli*** bulunan alan ***ölçeği*** çevresiyle değerlendirildiğinde katılımcılar alanı orta ölçekli, ***tam tekrar*** unsurlarının olduğu, basit-tekdüze ***kompozisyon*** ve ***orta desen*** özelliğine sahip bir alan olarak nitelendirilmiştir (Çizelge 4.10.2.8.3).

Çizelge 4.10.2.8.3. Doku ölçek, tekrar, kompozisyon, desen özelliklerinin doğal alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Doku	Yumuşak, ince	510	**68,8**
	Orta	207	27,9
	Sert, Keskin	24	3,2
Renk	Monokromatik (Tek)	302	40,8
	Renkli	335	**45,2**
	Çok renkli	104	14,0
Ölçek	Küçük	215	29,0
	Orta	326	**44,0**
	Büyük	200	27,0
Tekrar	Tam tekrar	281	**37,9**
	Değişken tekrar	252	34,0
	Aralıklı tekrar	208	28,1
Kompozisyon	Karmaşık- Çeşitli	171	23,1
	Basit- Tekdüze	570	**76,9**
Desen	Zayıf	227	30,6
	Orta	358	**48,3**
	Baskın	156	21,1

Katılımcılardan doğal alanları ***uyum*** unsuru ile değerlendirmeleri istendiğinde uyumlu bulunan alan ***güvenlik*** yönü ile güvenli, ***teşvik edicilik*** yönüyle de çoğunlukla tekdüze-sıkıcı bulunmuştur (Çizelge 4.10.2.8.4).

Çizelge 4.10.2.8.4. Uyum, güvenlik, teşvik edicilik özelliklerinin doğal alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Uyum	Uyumsuz	109	14,7
	Uyumlu	531	**71,7**
	Çok uyumlu	101	13,6
Güvenlik	Tehdit edici	56	7,6
	Tedirgin edici	157	21,2
	Kararsızım	206	27,8
	Güvenli	245	**33,1**
	Çok güvenli	77	10,4
Teşvik edicilik	Tekdüze-sıkıcı	408	**55,1**
	İlham verici- ilginç	333	44,9

Anket katılımcılarının çoğunluğu doğal alanın ***hatırlanabilir ve çeşitli*** olmadığı yanıtını verirken, buna karşın ***ender*** olduğu yönünde bir değerlendirme ortaya çıkmıştır (Çizelge 4.10.2.8.5).

Çizelge 4.10.2.8.5. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin doğal alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Hatırlanabilirlik	Var	296	39,9
	Yok	445	**60,1**
Enderlik	Var	374	**50,5**
	Yok	367	49,5
Çeşitlilik	Var	255	34,4
	Yok	486	**65,6**

Katılımcılardan doğal alanları ***kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri*** bağlamında değerlendirmeleri istendiğinde büyük bir çoğunluk alanı yeşil alan unsurları ile tanımlamıştır (Çizelge 4.10.2.8.6).

Çizelge 4.10.2.8.6. Kalite indeksi özelliklerinin doğal alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
Kalite İndeksi Özellikleri	Yeşil alan	449	**60,6**
	Altyapı unsurları	46	6,2
	Yeşil alan ve altyapı	50	6,7
	Yeşil alan ve yapılar	114	15,4
	Hepsi	28	3,8
	Cevap yok	54	7,3

Anket katılımcılarından doğal alanları ***estetik*** tercih açısından değerlendirmeleri istendiğinde alan ağırlıklı olarak olumlu (+1) olarak nitelendirilmiştir (Çizelge 4.10.2.8.7).

Çizelge 4.10.2.8.7. Estetik algısının özelliklerinin doğal alanlarındaki dağılımları (%)

	Özellikler	Sıklık	Oran (%)
	Çok olumsuz	138	18,6
	Olumsuz	67	9,0
Estetik	Sıradan	174	23,5
	Olumlu	218	**29,4**
	Çok olumlu	144	19,4

Katılımcıların yanıtlarına göre doğal alanlardaki çizgi ve form özelliklerinin birbirileri ile aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***çizginin dokusal*** özelliğine *kesin-belirgin-güçlü* yanıtını veren katılımcılar; formu yönünü doğrusal, formu karakterini karmaşık-düzensiz, form dokusunu ise organik bulmuşlardır. Çizginin dokusal özelliğine *yumuşak-zayıf* yanıtını verenler form özelliklerinde sırasıyla en çok; kıvrımlı, karmaşık-düzensiz ve organik olarak tanımlamışlardır (Çizelge 4.10.2.8.8).

Çizgiyi yönü özelliği ile değerlendirildiğinde *uzun-sürekli* yanıtını veren katılımcılar alanın form özelliklerini kıvrımlı, basit-düzenli, organik bulmuşlardır. ***Çizgiyi şekli*** özelliği değerlendirmelerinde çizgiye *düz,* yanıtını verenler form özelliklerini en çok doğrusal, basit-düzenli, organik bulmuşlar; *dalgalı* yanıtını verenler ise kıvrımlı, karmaşık-düzensiz, organik tanımını yapmışlardır (Çizelge 4.10.2.8.8).

Çizelge 4.10.2.8.8. Çizgi özelliklerinin form özelliklerine göre doğal alanlarındaki dağılımları (%)

	Doğrusal	Kıvrımlı	C.Y	Basit	Karmaşık	C.Y	Organik	Geometrik	C.Y
Kesin	**65,6**	4,4	30,0	24,4	**50,0**	25,6	**34,4**	2,2	63,3
Yumuşak	17,6	**33,8**	48,6	32,1	**36,0**	31,8	**81,0**	0,8	18,2
Cevap yok	22,7	9,9	67,5	37,9	7,9	54,2	37,4	6,4	56,2
X^2	188,961			88,381			161,364		
P	**,000**			**,000**			**,000**		
Uzun- Sürekli	34,0	**36,0**	30,0	**40,7**	32,0	27,3	**77,3**	11,3	11,3
Kısa- Kesintili	16,2	**50,4**	33,3	39,3	**47,0**	13,7	**76,9**	0,0	23,1
Cevap yok	33,1	7,6	59,3	27,2	27,8	44,9	46,8	0,6	52,5
X^2	145,652			49,220			137,703		
P	**,000**			**,000**					
Düz	**57,4**	1,7	40,8	**46,0**	33,9	20,1	**46,0**	1,4	52,6
Dalgalı	5,3	**69,2**	25,4	8,3	**66,3**	25,4	**86,4**	1,2	12,4
Cevap yok	18,4	9,5	72,1	31,4	8,8	59,7	52,7	4,9	42,4
X^2	437,63			227,448			85,211		
P	**,000**			**,000**			**,000**		

Katılımcıların yanıtlarına göre doğal alanlardaki doku özelliklerinin form ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde *tüm form özelliklerinde* ve renk unsurunda alan çoğunlukla ***yumuşak ince dokulu*** bulunmuştur. ***Sert keskin doku*** işaretleyen katılımcılar alanı doğrusal, basit düzenli, çok renkli nitelendirmişlerdir. ***Orta doku*** yanıtını veren katılımcılar alanı doğrusal, basit düzenli, organik formlu ve renkli; ***yumuşak ince doku*** yanıtını verenler ise alanı kıvrımlı, karmaşık-düzensiz, geometrik formlu ve çok renkli değerlendirmeleri yapmışlardır (Çizelge 4.10.2.8.9).

Çizelge 4.10.2.8.9. Doku özelliklerinin form ve renk özelliklerine göre doğal alanlarındaki dağılımları (%)

		Doku				
		Yumuşak- İnce	Orta	Sert- Keskin	**X^2**	**P**
Form	Doğrusal	**78,4**	18,5	3,1		
	Kıvrımlı	**86,6**	10,7	2,7		
	Cevap yok	**55,6**	40,8	3,6	64,086	**,000**
	Basit-Düzenli	**60,6**	36,9	2,5		
	Karmaşık-Düzensiz	**85,1**	14,5	0,4		
	Cevap yok	**61,9**	31,9	6,3	50,646	**,000**
	Organik	**73,1**	22,7	4,2		
	Geometrik	**85,0**	15,0	0,0		
	Cevap yok	**61,4**	36,5	2,0	20,589	**,000**
Renk	Monokromatik	**67,5**	28,8	3,6		
	Renkli	**64,5**	33,7	1,8		
	Çok renkli	**86,5**	6,7	6,7	32,818	**,000**

Çizelge 4.10.2.8.10. Desen özelliklerinin doku ve ölçek özelliklerine göre doğal alanlarındaki dağılımları (%)

		Desen				
		Zayıf	Orta	Baskın	**X^2**	**P**
Doku	Yumuşak- İnce	32,9	**41,0**	26,1		
	Orta doku	24,6	**65,7**	9,7		
	Sert- Keskin Doku	33,3	**54,2**	12,5	41,883	**,000**
Ölçek	Küçük	**62,8**	23,7	13,5		
	Orta	18,4	**57,1**	24,5		
	Büyük	16,0	**60,5**	23,5	148,983	**,000**

Katılımcıların yanıtlarına göre doğal alanlardaki desen özelliklerinin doku ve ölçek özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***tüm doku unsurlarında*** alan daha çok ***orta desenli*** olarak bulunmuştur. Küçük ölçek yanıtını verenler desen özelliğini zayıf, diğer ölçek unsurlarında ise katılımcılar alanı orta desenli olarak tanımlamışlardır (Çizelge 4.10.2.8.10).

Doğal alanlardaki desen özelliklerinin doku ve renk özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde ***orta desen*** yanıtını veren katılımcılar alan için yumuşak- ince doku ve orta doku ve renkli tanımını yapmışlardır. ***Baskın desen*** yanıtını veren katılımcılar alandaki doku özelliğini yumuşak-ince olarak tanımladıklarında alan için çok renkli yanıtını vermiştir (Çizelge 4.10.2.8.11).

Çizelge 4.10.2.8.11. Form özelliklerinin doku özelliklerine göre doğal alanlarındaki dağılımları (%)

Desen	**Doku**		**Renk**			
		Monokromatik	Renkli	Çok renkli	**X^2**	**P**
Zayıf desen	Yumuşak- İnce doku	**51,2**	43,5	5,4		
	Orta doku	**84,3**	13,7	2,0		
	Sert- Keskin Doku	**50,0**	25,0	25,0	24,235	**,000**
Orta desen	Yumuşak- İnce doku	33,5	**59,3**	7,2		
	Orta doku	24,3	**72,8**	2,9		
	Sert- Keskin doku	30,8	30,8	**38,5**	29,472	**,000**
Baskın desen	Yumuşak- İnce doku	36,1	14,3	**49,6**		
	Orta doku	**55,0**	35,0	10,0		
	Sert- Keskin doku	**100,0**	0,0	0,0	16,940	**,002**
					32,818	**,000**

Doğal alanlardaki kompozisyon, desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum unsurları aralarındaki ilişkiler incelendiğinde; ***zayıf ve orta desen*** yanıtını veren katılımcılar alanı basit-düzenli, ***baskın desen*** olarak değerlendirenler karmaşık-çeşitli olarak tanımlamışlardır. Alanda ***çeşitlilik*** olduğu düşünen katılımcılar alanı karmaşık- çeşitli, *çeşitlilik* olmadığını düşünen katılımcılar alanı basit-düzenli olarak değerlendirmiştir. ***Tekrar*** durumuna göre alan değerlendirildiğinde *tüm tekrar* unsurlarında katılımcılar çoğunlukla alanı basit-düzenli olarak olarak nitelendirmişlerdir. Alanı ***tüm uyum*** durumlarında ise çoğunlukla basit-düzenli olarak değerlendirmişlerdir (Çizelge 4.10.2.8.12).

Çizelge 4.10.2.8.12. Kompozisyon özelliklerinin desen, çeşitlilik, tekrar ve uyum özelliklerine göre doğal alanlarındaki dağılımları (%)

		Kompozisyon			
		Karmaşık-Çeşitli	Basit Düzenli	**X^2**	**P**
Desen	Zayıf desen	5,7	**94,3**		
	Orta desen	17,9	**82,1**		
	Baskın desen	**60,3**	39,7	165,425	**,000**
Çeşitlilik	Var	43,9	**56,1**		
	Yok	12,1	**87,9**	95,165	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	24,6	**75,4**		
	Değişken tekrar	29,4	**70,6**		
	Aralıklı tekrar	13,5	**86,5**	16,792	**,000**
Uyum	Uyumsuz	18,3	**81,7**		
	Uyumlu	24,1	**75,9**		
	Çok uyumlu	22,8	**77,2**	1,695	**,429**

Doğal alanlar ile ilgili demografik veriler ve estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***cinsiyet*** fark etmeksizin alan çok olumlu (+1) olarak, ***yaş*** verileri incelendiğinde 18-35 yaş arası, 36-50 ve 51-65 arası katılımcılar tarafından sıradan (0), 65'ten büyük katılımcılar tarafından ise olumsuz (-1) bulunmuştur. ***Eğitim*** durumu ile birlikte incelendiğinde; lisan ve yüksek lisans öğrencileri çok olumsuz (-2), ön lisans öğrenci ve mezunları, lisans mezunları sıradan (0) ve diğer eğitim durumlarında alan olumlu (+1) olarak değerlendirilmiştir.

Meslek grupları ve estetik algı arasındaki ilişkiler doğal alanlar bağlamında incelendiğinde İç mimarların çok olumsuz (-2), Mühendislik meslek disiplininden olanlar alanı sıradan (0) bulurken, diğer meslek disiplinlerinden katılan katılımcıların yanıtlarının çoğunluğu olumlu (+1) yönde olmuştur.

Deneyim süreleri ve estetik algı ilişkileri incelendiğinde 1 yıldan az deneyime sahip katılımcılar alanı çok olumsuz (-2), 1-5 yıl arası deneyime sahip katılımcılar sıradan (0) ve diğer deneyim grupları ise olumlu (+1) tanımı yapmışlardır. Ankete ***Antalya'dan*** ve *Akdeniz Bölgesinden* katılan katılımcılar alanı çok olumsuz (-2) diğer kentlerden katılanlar ise olumlu (+1) bulmuşlardır. *Karadeniz bölgesinden* katılan katılımcıların çoğunluğu sıradan (0) ve *diğer bölgelerden* katılan katılımcılar çoğunlukla alanı olumlu (+1) olarak tanımlamışlardır (Çizelge 4.10.2.8.13).

Katılımcıların yanıtlarına göre doğal alanlarındaki görsel tasarım ilke ve ögeleri ve estetik algı arasındaki ilişkiler incelendiğinde ***çok olumlu (+2)*** yanıtını veren katılımcılar çizgi özelliklerini kesin-belirgin-güçlü, düz; doku özelliklerini yumuşak-ince doku; form özelliklerini ise doğrusal, basit-düzenli, organik olarak tanımlamıştır.

Peyzaj algısı yönü ile incelendiğinde alan ağırlıklı olarak güvenli, hatırlanabilir, ender ve ilham verici olarak değerlendirmiştir. Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri bağlamında değerlendirdiklerinde, alan çoğunlukla yeşil alan ile nitelendirilmiştir (Çizelge 4.10.2.8.14).

Çizelge 4.10.2.8.13. Demografik verilerin ve estetik algı verileri ilişkilerinin doğal alanlardaki dağılımları (%)

		Estetik						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Cinsiyet	Kadın	13,8	10,6	24,2	**32,6**	18,8		
	Erkek	24,4	7,1	22,6	**25,6**	20,2	16,941	**,002**
Yaş	18-35	22,2	9,2	24,0	**26,8**	17,9		
	36-50	11,0	11,0	21,5	**34,0**	22,5		
	51-65	19,7	1,5	22,7	**33,3**	22,7		
	65'ten büyük	0,0	14,3	**57,1**	28,6	0,0	26,276	**,010**
Eğitim	Lise (mezun)	21,5	3,8	22,3	**28,5**	23,8		
	Yüksekokul (öğrenci)	0,0	0,0	**40,0**	**40,0**	20,0		
	Yüksekokul (mezun)	20,0	10,0	**35,0**	25,0	10,0		
	Lisans (öğrenci)	**30,7**	9,4	21,9	23,4	14,6		
	Lisans (mezun)	14,7	9,5	**27,7**	26,4	21,6		
	Yüksek Lisans (öğrenci)	**26,3**	13,2	15,8	21,1	23,7		
	Yüksek Lisans (mezun)	6,5	9,7	29,0	**41,9**	12,9		
	Doktora (öğrenci)	0,0	20,0	24,0	**48,0**	8,0		
	Doktora (mezun)	1,4	10,1	13,0	**50,7**	24,6	83,047	**,000**
Meslek	Peyzaj Mimarlığı	13,9	10,3	20,1	**33,3**	22,3		
	İç Mimarlık	**43,2**	9,1	20,5	18,2	9,1		
	Mühendislik	20,9	7,8	**34,8**	21,7	14,8		
	Mimarlık	19,3	8,8	17,5	**33,3**	21,1		
	Şehir Bölge Planlama	19,2	11,5	15,4	**42,3**	11,5		
	Diğer	18,1	8,0	24,8	**28,3**	20,8	41,915	**,003**
Deneyim	Deneyim yok	23,7	10,5	25,0	**26,8**	14,0		
	1 yıldan az	**27,1**	14,6	6,2	**27,1**	25,0		
	1-5 yıl	11,7	8,7	**30,1**	29,1	20,4		
	5-10 yıl	22,5	6,2	17,5	**27,5**	26,2		
	10 yıldan fazla	14,5	7,8	24,5	**32,6**	20,6	31,815	**,011**
Şehir	Antalya	**30,8**	9,2	16,4	22,3	21,3		
	Büyükşehir B.	2,7	8,0	29,3	**40,7**	19,3		
	Diğer	2,4	9,5	36,1	**37,3**	14,8	121,098	**,000**
Bölge	Akdeniz	**29,4**	9,6	16,4	22,6	22,0		
	Ege	2,9	8,6	33,3	**39,1**	16,1		
	Marmara	0,0	8,3	22,2	**44,4**	25,0		
	İç Anadolu	4,2	8,3	37,5	**39,6**	10,4		
	Karadeniz	0,0	4,2	**58,3**	29,2	8,3		
	Doğu Anadolu	0,0	10,0	30,0	**40,0**	20,0		
	Güneydoğu Anadolu	0,0	0,0	0,0	**100,0**	0,0	134,696	**,000**

Çizelge 4.10.2.8.14. Görsel tasarım unsurlarının ve estetik algı durumu ilişkilerinin doğal alanlardaki dağılımları (%)

		Estetik						
	Özellikler	Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	X^2	P
Çizgi	Cevap yok	7,2	17,9	34,5	40,8	22,2		
	Kesin-belirgin	15,9	26,9	17,8	20,2	**45,1**		
	Yumuşak-zayıf	76,8	55,2	47,7	39,0	32,6	111,145	**,000**
	Cevap yok	26,1	77,6	75,3	75,7	62,5		
	Uzun-sürekli	34,1	16,4	14,4	18,8	**18,1**		
	Kısa-kesintili	39,9	6,0	10,3	5,5	**19,4**	131,946	**,000**
	Cevap yok	10,9	44,8	37,4	46,3	50,0		
	Düz	21,7	53,7	47,1	37,6	**41,0**		
	Dalgalı-eğri	67,4	1,5	15,5	16,1	9,0	208,292	**,000**
Doku	Yumuşak doku	89,9	49,3	56,3	68,3	**73,6**		
	Orta doku	9,4	47,8	41,4	26,6	22,2		
	Sert doku	0,7	3,0	2,3	5,0	4,2	62,237	**,000**
Form	Cevap yok	16,7	41,8	67,2	63,8	40,3		
	Doğrusal	18,8	49,3	24,7	26,1	**47,2**		
	Kıvrımlı	64,5	9,0	8,0	10,1	12,5	250,772	**,000**
	Cevap yok	11,6	46,3	39,1	45,0	39,6		
	Basit-düzenli	8,7	20,9	43,7	39,0	**34,0**		
	Düzensiz	79,7	32,8	17,2	16,1	26,4	197,221	**,000**
	Cevap yok	15,2	37,3	51,7	39,4	49,3		
	Organik	82,6	59,7	47,1	55,5	**49,3**		
	Geometrik	2,2	3,0	1,1	5,0	1,4	57,987	**,000**
Renk	Tek renkli	14,5	59,7	59,8	49,5	20,8		
	Renkli	50,7	37,3	37,9	39,4	**61,1**		
	Çok renkli	34,8	3,0	2,3	11,0	18,1	144,700	**,000**
Ölçek	Küçük	33,3	31,3	39,1	28,0	13,2		
	Orta	44,9	43,3	46,6	42,2	**43,1**		
	Büyük	21,7	25,4	14,4	29,8	**43,8**	47,449	**,000**
Tekrar	Tam tekrar	40,6	38,8	34,5	46,8	25,7		
	Değişken tekrar	42,0	19,4	36,2	28,4	**38,9**		
	Aralıklı tekrar	17,4	41,8	29,3	24,8	**35,4**	34,877	**,000**
Kompozisyon	Karmaşık-çeşitli	44,9	14,9	12,1	28,9	10,4		
	Basit-tekdüze	55,1	85,1	87,9	71,1	**89,6**	68,667	
Desen	Zayıf	42,0	44,8	45,4	20,6	10,4		**,000**
	Orta	18,1	50,7	52,3	49,1	**70,1**		
	Baskın	39,9	4,5	2,3	30,3	19,4	159,825	**,000**
Uyum	Uyumsuz	10,9	47,8	23,0	8,7	2,1		
	Uyumlu	82,6	46,3	76,4	78,9	**56,2**		
	Çok uyumlu	6,5	6,0	0,6	12,4	41,7	208,485	**,000**
Güvenlilik	Tehdit edici	36,2	0,0	1,7	1,4	0,0		
	Tedirgin edici	37,0	47,8	16,7	18,3	3,5		
	Kararsızım	8,7	19,4	46,0	36,7	14,6		
	Güvenli	13,0	29,9	31,0	37,2	**50,0**		
	Çok güvenli	5,1	3,0	4,6	6,4	31,9	414,404	**,000**
Teşvik edicilik	Tekdüze	81,9	79,1	85,1	37,2	9,0		
	İlham verici	18,1	20,9	14,9	62,8	**91,0**	270,619	**,000**
Hatırlanabilirlik	Var	11,6	14,9	27,0	59,6	**64,6**		
	Yok	88,4	85,1	73,0	40,4	35,4	147,518	**,000**
Enderlik	Var	80,4	11,9	23,0	58,3	**61,1**		
	Yok	19,6	88,1	77,0	41,7	38,9	153,737	**,000**
Çeşitlilik	Var	39,1	10,4	16,1	41,7	**52,1**		
	Yok	60,9	89,6	83,9	58,3	47,9	69,397	**,000**
İndeks	Cevap yok	1,4	9,0	14,9	6,4	4,2		
	Yeşil alan	76,1	34,3	55,7	65,6	**56,2**		
	Altyapı	0,7	22,4	11,5	3,2	2,1		
	Yeşil a. ve altyapı	6,5	4,5	5,2	10,1	4,9		
	Yeşil a. ve yapılar	11,6	25,4	10,9	10,6	27,1		
	Hepsi	3,6	4,5	1,7	4,1	5,6	120,698	**,000**

Anket katılımcılarının verdiği yanıtlara göre doğal alanlarındaki kompozisyon özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ile aralarındaki ilişki incelendiğinde; alanı ***karmaşık-çeşitli*** bulan katılımcılardan alan için uyumsuz yanıtını veren kişilerin çoğunluğu estetik açısından alanı olumsuz (-1), uyumlu ve çok uyumlu yanıtını verenler (+1) olumlu yanıtını vermiştir. ***Basit-düzenli*** cevabını veren ve alanı uyumsuz bulan katılımcıların çoğunluğu alanın sıradan (0), uyumlu yanıtını veren katılımcılar olumlu (+1) ve sıradan (0) yanıtları arasında az fark olduğu tespit edilmiştir. Çok uyumlu yanıtlarını veren katılımcıların çoğunluğu ise çok olumlu (+2) yanıtını vermiştir (Çizelge 4.10.2.8.15).

Çizelge 4.10.2.8.15. Form özelliklerinin doku özelliklerine göre doğal alanlarındaki dağılımları (%)

Kompozisyon	**Uyum**	**Estetik**						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Karmaşık	Uyumsuz	20,0	**40,0**	35,0	0,0	5,0		
	Uyumlu	42,2	1,6	10,9	**40,6**	4,7		
	Çok uyumlu	17,4	0,0	0,0	**47,8**	34,8	90,747	**,000**
Basit Düzenli	Uyumsuz	12,4	27,0	**37,1**	21,3	2,2		
	Uyumlu	14,9	7,2	**29,5**	**29,8**	18,6		
	Çok uyumlu	6,4	5,1	1,3	20,5	**66,7**	147,218	**,000**
							208,485	**,000**

Doğal alanlardaki indeks özelliklerinin uyum ve estetik özellikleri ve aralarındaki ilişkiler incelendiğinde*;* uyumsuz yanıtını veren katılımcıların estetik algıları çoğunlukla sıradan (0) ve çok olumsuz (-2) arasında değişiklik göstermiştir. ***Uyumlu*** yanıtı veren katılımcılar ise alanı sıradan (0) ve çok olumlu (+2) arasında değerlendirmişlerdir. Yanıtların tümü incelendiğinde çok olumlu olarak yanıtını veren katılımcılar kentsel peyzaj kalite indeksi parametrelerinde daha çok yeşil alanın bulunduğunu belirtmişlerdir (Çizelge 4.10.2.8.16).

Çizelge 4.10.2.8.16. Estetik tercihlerinin uyum ve indeks özelliklerine göre doğal alanlarındaki dağılımları (%)

Uyum	**İndeks**	**Estetik**						
		Çok olumsuz	Olumsuz	Sıradan	Olumlu	Çok olumlu	**X^2**	**P**
Uyumsuz	Cevap yok	10,0	30,0	40,0	20,0	0,0		
	Yeşil alan	11,4	22,7	**45,5**	18,2	2,3		
	Altyapı unsurları	5,0	**55,0**	35,0	5,0	0,0		
	Yeşil alan ve altyapı	16,7	8,3	**58,3**	16,7	0,0		
	Yeşil alan ve yapılar	7,7	30,8	7,7	**46,2**	7,7		
	Hepsi	**50,0**	30,0	10,0	0,0	10,0	39,720	**,005**
Uyumlu	Cevap yok	2,6	7,7	53,8	25,6	10,3		
	Yeşil alan	29,5	2,8	23,9	**35,7**	8,1		
	Altyapı unsurları	0,0	16,0	**52,0**	24,0	8,0		
	Yeşil alan ve altyapı	10,3	6,9	6,9	**62,1**	13,8		
	Yeşil alan ve yapılar	14,9	12,9	17,8	16,8	**37,6**		
	Hepsi	0,0	0,0	13,3	40,0	**46,7**	147,962	**,000**
Çok uyumlu	Cevap yok	0,0	0,0	20,0	40,0	40,0		
	Yeşil alan	6,0	4,8	0,0	24,1	**65,1**		
	Altyapı unsurları	0,0	0,0	0,0	0,0	**100,0**		
	Yeşil alan ve altyapı	**44,4**	0,0	0,0	22,2	33,3		
	Hepsi	0,0	0,0	0,0	**100,0**	0,0	45,156	**,000**
							120,698	**,000**

4.11. Görsel peyzaj karakterlerinin karşılaştırmalı değerlendirmesi

Görsel peyzaj karakterlerinin kent estetiği açısından değerlendirilmesi amacıyla Muratpaşa ilçesi peyzajlarının, peyzaj karakterleri bağlamında kent estetiği algısı anketinde her alan için verilen cevapların frekansları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Görsel peyzaj karakterlerinden çizgi özelliklerinin örnek alanlardaki karşılaştırmalı dağılımları incelendiğinde tüm alanlarda en çok verilen yanıt dokusal özellikte ***kesin-belirgin-güçlü*** bulunurken, doğal alanlar ***yumuşak-zayıf*** nitelendirilmiştir. Çizgi sürekliliği açısından az katlı ve tarihi alanlarda ***kısa-kesintili*** diğer alanlarda ***uzun-sürekli*** olduğu tanımı yapılmıştır. Kent estetiği açısından verilen cevaplar peyzaj karakterleri çizgi doku tipi özelliklerinin uyuştuğu görülmüştür.

Çizgi şekli açısından tarihi alanlar ***dalgalı-eğri;*** çok katlı yerleşim alanları ***zikzaklı*** olarak değerlendirilmiştir. Çok katlı yerleşim alanlarındaki park dokusunun ve yeşil alanların katılımcıların kent estetiği algısı üzerinde büyük etkisi olduğu düşünülmektedir (Çizelge 4.11.1).

Çizelge 4.11.1. Çizgi özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Çizgi özellikleri	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Kesin- Belirgin- Güçlü	**36,4**	**53,8**	**64,2**	**50,3**	**49,1**	**42,2**	**60,1**	24,3
Yumuşak- Zayıf	22,4	9,3	7,8	30,6	26,2	24,6	3,0	**48,3**
Hepsi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Cevap yok	41,2	36,8	27,9	19,0	24,7	33,2	37,0	27,4
Uzun- Sürekli	27,8	26,7	**52,0**	**24,4**	**32,4**	**64,8**	**39,3**	**20,2**
Kısa- Kesintili	**35,5**	**28,7**	5,0	6,5	20,5	4,6	13,1	15,8
Hepsi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Cevap yok	36,7	44,5	43,0	69,1	47,1	30,6	47,6	64,0
Düz	9,4	**45,7**	13,2	**21,2**	**30,5**	**44,8**	**31,8**	**39,0**
Dalgalı-eğri	**30,0**	5,5	6,1	10,7	22,7	12,3	31,6	22,8
Kırık (Zikzak)	22,0	3,1	**27,8**	11,2	4,2	0,0	5,1	0,0
Düz ve dalgalı	0,0	0,0	0,0	12,6	0,0	0,0	12,8	0,0
Düz ve zikzak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0
Dalgalı ve zikzak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5	0,0
Hepsi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Cevap yok	38,6	45,6	52,9	44,4	42,6	42,9	40,2	38,2

Muratpaşa İlçesi kent peyzajlarının form özellikleri ağırlıklı olarak ***doğrusal*** bulunmuştur. Sadece Kaleiçi tarihi yerleşimi ***kıvrımlı*** olarak değerlendirmişlerdir. Formu yönü açısından çoğunlukla ***basit-düzenli*** nitelendirilirken Kaleiçi tarihi yerleşimi ve çok katlı yerleşim alanları ***karmaşık-düzensiz*** bulunmuştur. Yeşil alan ve yeşil alanı daha yoğun olduğu alanlar ***organik*** özellik gösterirken kentsel yerleşimler ***geometrik*** formla tanımlanmıştır (Çizelge 4.11.2).

Çizelge 4.11.2. Form özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Form özellikleri	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Doğrusal	12,1	**46,4**	**39,8**	**33,7**	**37,2**	**63,3**	**56,8**	**30,6**
Kıvrımlı	**33,5**	2,8	22,4	23,9	21,2	15,0	7,6	20,1
Cevap yok	54,4	50,7	37,8	42,4	37,0	21,7	35,6	49,3
Doğrusal ve kıvrımlı	0,0	0,0	0,0	0,0	4,6	0,0	0,0	0,0
Basit- Düzenli	7,0	**53,3**	8,9	**57,8**	**46,4**	**43,5**	**34,4**	**31,8**
Karmaşık- Düzensiz	**61,3**	15,2	**65,3**	6,5	5,9	5,3	34,0	31,7
Cevap yok	31,7	31,4	25,8	35,8	47,6	51,3	31,6	36,4
Organik	**43,3**	3,1	0,0	**56,1**	**44,0**	**36,6**	0,0	**57,8**
Geometrik	5,7	**44,0**	**33,7**	11,5	16,9	14,4	**45,3**	2,7
Cevap yok	51,0	52,9	66,3	32,4	34,0	49,0	54,7	39,5
Organik ve Geometrik	0,0	0,0	0,0	0,0	5,1	0,0	0,0	0,0

Peyzaj karakterleri açısından doku özellikleri değerlendirildiğinde yeşil ve doğal alanların bulunduğu alanlar ***yumuşak-ince dokulu*** bulunmuş, yapı yoğunluğu fazla olan alanlar ***sert-keskin doku*** özelliği gösterdiği, yeşil dokunun ve yapıların iç içe olduğu alanlarda ise ***orta doku*** ile tanımlanmıştır (Çizelge 4.11.3).

Çizelge 4.11.3. Doku özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Doku özellikleri	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Yumuşak, ince	16,7	23,6	0,5	**46,8**	**47,1**	**42,2**	3,0	**68,8**
Orta	**47,9**	26,7	28,6	23,2	36,4	29,7	33,3	27,9
Sert, Keskin	35,4	**49,7**	**70,9**	30,0	16,5	28,1	**63,7**	3,2

Örnek alanların çoğunluğunu ***renkli*** olarak değerlendirirken, çok katlı yerleşim alanlarını ***çok renkli*** bulunmuş, çok renkli olarak değerlendirilen alanların estetik tercihi ise çoğunlukla çok olumsuz olarak ifade edilmiştir (Çizelge 4.11.4).

Çizelge 4.11.4. Renk özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Renk özellikleri	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Monokromatik (Tek)	10,0	11,7	17,5	17,5	18,1	24,2	8,2	40,8
Renkli	**66,5**	**51,1**	37,1	**57,9**	**47,9**	**49,4**	**58,3**	**45,2**
Çok renkli	23,5	37,1	**45,3**	24,6	34,0	26,5	33,5	14,0

Peyzaj karakterleri açısından kent peyzajları ***orta ölçekli*** olarak değerlendirilmiş; çok katlı, kamu ve kıyı alanları ise ***büyük ölçek*** ile tanımlanmıştır. Estetik ve ölçek ilişkisi genel olarak değerlendirildiğinde, yeşil alan dokusunun çok olduğu büyük ölçekli alanlar estetik anlamda olumlu olarak nitelendirilmiştir. Yeşil alan dokusu az ve bakımsız alanlar estetik anlamda *olumsuz* nitelendirilmiştir (Çizelge 4.11.5).

Çizelge 4.11.5. Ölçek özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Ölçek özellikleri	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Küçük	27,9	17,3	10,9	12,3	16,9	15,5	15,5	29,0
Orta	**59,5**	**52,2**	30,6	40,1	**56,4**	38,3	**59,9**	**44,0**
Büyük	12,6	30,5	**58,4**	**47,6**	26,7	**46,2**	24,6	27,0

Kent peyzajı örneklerinin tekrar durumlarını çoğunlukla ***değişken tekrar*** olarak tanımlanırken, doğal alanların tekrar durumu çoğunlukla ***tam tekrar*** olarak değerlendirilmiştir (Çizelge 4.11.6).

Çizelge 4.11.6. Tekrar özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Tekrar özellikleri	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Tam tekrar	10,0	25,6	20,0	24,3	25,9	**42,2**	9,2	**37,9**
Değişken tekrar	**66,5**	**55,1**	**64,2**	**50,2**	**42,6**	39,7	**52,4**	34,0
Aralıklı tekrar	23,5	19,3	15,8	25,5	31,4	18,1	38,5	28,1

Doğal özellikleri öne çıktığı kent peyzajları kompozisyon özellikleri çoğunlukla ***basit-düzenli*** olarak değerlendirilirken, doğal alan oranı ve miktarının az olduğu yapılaşmış alanların kompozisyon özelliği ***karmaşık-çeşitli*** bulunmuştur (Çizelge 4.11.7).

Çizelge 4.11.7. Kompozisyon özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Kompozisyon özellikleri	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Karmaşık- Çeşitli	**73,1**	45,9	**62,1**	30,9	34,0	30,6	**51,1**	23,1
Basit- Tekdüze	26,9	**54,1**	37,9	**69,1**	**66,0**	**69,4**	48,9	**76,9**

Kent peyzajlarının desen özellikleri açısından yoğun yeşil dokunun olduğu kamu alanları, kentsel yeşil alanlar ile ve yoğun yapısal alana sahip çok katlı yerleşim alanları ***baskın desen*** ile değerlendirilirken, yapısal unsurların ve yeşil alanların birbirleri ile heterojen ve/veya homojen olarak iç içe bulundukları alanlar ***orta desen*** özelliğinde nitelendirilmiştir (Çizelge 4.11.8).

Çizelge 4.11.8. Desen özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Desen özellikleri	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Zayıf	12,1	12,7	17,3	4,9	9,6	16,3	19,2	30,6
Orta	**66,7**	**46,2**	31,6	37,8	43,9	**46,7**	**54,4**	**48,3**
Baskın	21,2	41,2	**51,1**	**57,4**	**46,6**	37,0	26,5	21,1

Peyzaj karakterlerinin birlikteliği ile şekillenen ve peyzaj içindeki unsurların kompozisyon özelliği olarak ortaya ***çok uyumlu*** ve ***uyumlu*** olmama durumu açısından çok katlı yerleşim alanları ve turizm alanlarını ***uyumsuz*** olarak tanımlanırken diğer alanlar *uyumlu* bulunmuştur (Çizelge 4.11.9).

Çizelge 4.11.9. Uyum özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Uyum özellikleri	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Uyumsuz	28,3	34,7	**52,0**	9,0	6,5	5,9	***49,5***	14,7
Uyumlu	**68,0**	**59,8**	45,1	**69,2**	**68,4**	**72,2**	45,9	**71,7**
Çok uyumlu	3,6	5,5	3,0	21,7	25,1	21,9	4,6	13,6

Kent peyzajlarının görsel karakterleri estetik algısı ile ifade edilen güvenlik durumu alanın konumu kadar alan içindeki doğal ve yapısal unsurların ortam kalitesi olarak da tanımlanabilir. Güvenlik açısından çok katlı yerleşim alanlarını ***tedirgin edici*** bulunurken diğer alanlar için ***güvenli*** olarak değerlendirilmiştir. Doğal alanlar ve tarihi yerleşim alanları için ***kararsızım*** ve ***güvenli*** yanıtları ise birbiriyle yakınlık göstermiştir (Çizelge 4.11.10).

Çizelge 4.11.10. Güvenlik özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Güvenlik	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Tehdit edici	0,5	0,4	10,1	0,8	0,7	0,4	7,2	7,6
Tedirgin edici	11,3	3,6	**34,1**	1,5	0,7	3,1	7,0	21,2
Kararsızım	41,7	20,1	27,0	21,2	11,9	32,1	25,9	27,8
Güvenli	**43,7**	**64,9**	26,5	**52,1**	**60,7**	**51,6**	**53,2**	**33,1**
Çok güvenli	2,7	10,9	2,3	24,4	26,0	12,8	6,7	10,4

Kentsel peyzajlar teşvik edicilik yönü ile değerlendirildiğinde yapısal unsurların fazla olan kentsel alanlar ***tekdüze-sıkıcı*** bulunurken, tarihi yerleşimler ve tarihi önemliliği olan, yeşil alanı ağırlıkta ve bakımlı yeşil alanların olduğu peyzajlar ***ilham verici-ilginç*** olarak nitelendirilmiştir (Çizelge 4.11.11).

Çizelge 4.11.11. Teşvik edicilik özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Teşvik Edicilik	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Tekdüze-sıkıcı	41,8	**66,4**	**74,4**	22,7	18,2	28,6	**61,0**	**55,1**
İlham verici- ilginç	**58,2**	33,6	25,6	**77,3**	**81,8**	**71,4**	39,0	44,9

Kent peyzajlarının hatırlanabilir olmaları açısından değerlendirildiğinde doğal alanlar ve çok katlı yerleşim alanları dışındaki diğer alanlar ***hatırlanabilir*** bulunmuştur. Ender olma durumları açısından yeşil alan oranı fazla olan, kültürel ve doğal yapı açısından önemliliği olan peyzajlar ***ender*** olarak değerlendirilmiştir. ***Çeşitlilik*** yönü açısından Yamansaz sulak alanı dışındaki peyzajlarda çeşitlilik olduğu belirtilmiştir (Çizelge 4.11.12).

Çizelge 4.11.12. Hatırlanabilirlik, enderlik, çeşitlilik özelliklerinin örnek alanlardaki dağılımları (%)

Hat,Enderlik,Çeşitlilik	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Hatırlanabilirlik var	**73,7**	**57,0**	47,2	**86,4**	**89,7**	**81,6**	**70,6**	39,9
Hatırlanabilirlik yok	26,3	43,0	**52,8**	13,6	10,3	18,4	29,4	**60,1**
Enderlik var	**52,5**	27,5	8,8	**66,5**	**71,4**	69,0	38,7	**50,5**
Enderlik yok	47,5	**72,5**	**91,2**	33,5	28,6	31,0	**61,3**	49,5
Çeşitlilik var	**71,3**	**58,2**	**59,6**	**72,7**	**69,1**	**63,0**	**64,4**	34,4
Çeşitlilik yok	28,7	41,8	40,4	27,3	30,9	37,0	35,6	**65,6**

Muratpaşa İlçesi kentsel peyzajları peyzaj kalite indeksi açısından değerlendirildiğinde doğal, kıyı, kamu ve kentsel açık ve yeşil alanları çoğunlukla yeşil alanların varlığı ile tanımlanmıştır. Kent dokusu gerçeği olarak yapılar ve altyapı unsurları kentsel peyzajların büyük bir kısmında öne çıkmaktadır (Çizelge 4.11.13).

Çizelge 4.11.13. Kentsel peyzaj kalite indeksi özelliklerinin alanlara dağılımları (%)

İndeks	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Yeşil Alan	**27,7**	7,8	5,8	**40,9**	**49,1**	**60,1**	16,1	**60,6**
Altyapı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,9	6,2
Yapılar	16,1	**32,4**	**24,0**	5,8	0,0	4,7	16,6	0,0
Yeşil alan ve altyapı	15,4	0,0	15,4	5,4	14,6	8,8	3,4	6,7
Yeşil alan ve yapılar	19,0	29,1	8,4	16,9	14,6	5,4	23,9	15,4
Altyapı ve yapılar	0,0	16,9	19,0	11,7	0,0	0,0	6,5	0,0
Hepsi	19,4	10,9	22,7	16,2	18,5	17,3	**24,8**	3,8
Cevap yok	2,4	2,8	4,7	3,1	3,2	3,8	4,9	7,3

Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri ile peyzaj karakterleri arasındaki ilişkilerin anlaşılabilmesi ve Muratpaşa İlçesi peyzajlarının kalite indeks dağılımlarının tanımlanabilmesi için öncelikle Çizelge 4.11.14.'deki puan değerlerinin sınıflandırmasına gidilmiştir. Burada Muratpaşa İlçesi peyzajlarının karakterleri dikkate alınmış ve yapı tipleri, nizam durumları ve kat yüksekliklerine göre alt sınıflar ve puanlar tanımlanmıştır. Bu değerlendirme sonucu kentsel peyzaj kalite indeksi parametrelerinin kent içindeki dağılımlarının net ve homojen bir şekilde en düşük puandan en yüksek puana kadar bir skalaya dönüştürülmesi ve bu puanlar üzerinden kentsel peyzaj kalite indeksinin Muratpaşa ilçesindeki alansal dağılımını yapmak ve haritaya aktarmak mümkün olmuştur (Çizelge 4.11.15).

Çizelge 4.11.14. Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri ve puan değerleri

Puan	Parametreler	Puan	Parametreler	Yeni Puan	Yeni Parametreler
1	Çoğu zaman kentin belirli bölgelerinde görülen bu gruptaki peyzaj elemanlarının kentsel peyzaj karakterlerinde var olması *(Diğer peyzaj unsurları; Akarsular, ormanlar, yürüme patikaları, tekil binalar veya farklı mimarideki bina grupları, tarihi – kültürel unsurlar vb.)*	**1**	Yeşil Altyapı	**1**	Tarihi ve doğal alanlar
2	Tüm şehir için olmasa da bina gruplarının ve yapı kitlelerinin dış sınırını oluşturan kentsel yeşil alanların kent peyzajları üzerinde önemli etkiye sahip olması *(Yeşil altyapı; Parklar, meydanlar, ağaçlar, akarsular, kıyılar vb.)*			**2**	Yeşil altyapı çok
				3	Yeşil altyapı az
3	Altyapı unsurlarının kentsel peyzajın kalitesini önemli oranda etkilemesi ve kent halkı üzerinde bir büyük etkiye sahip olması *(Kentsel altyapı; Yollar, caddeler, kanalizasyon, reklam panoları, kent mobilyaları, katı atık noktaları, çocuk oyun alanları vb.)*	**2**	Altyapı	**4**	G tipi altyapı
				5	A tipi altyapı
				6	B tipi altyapı
				7	C tipi altyapı
4	Konut yapıları kentsel peyzajlarda büyük yer kaplıyor olması *(Çok katlı konut alanları; Kat yüksekliği, balkonlar, pencere tipi, dış üniteler, kablolar, vb.)*	**3**	Kentsel alanlar	**8**	Az katlı blok nizam yapılar
				9	Az katlı ayrık nizam yapılar
				10	Az katlı ikiz nizam yapılar
					Az katlı bitişik nizam yapılar
4	Konut yapıları kentsel peyzajlarda büyük yer kaplıyor olması *(Ayrık yerleşimler; Kat yüksekliği, yaş, mimari, bahçe, çit, çatılar vb.)*			**11**	Orta katlı blok nizam yapılar
				12	Orta katlı ayrık nizam yapılar
				13	Orta katlı ikiz nizam yapılar
					Orta katlı bitişik nizam yapılar
5	Bina yoğunluğu, yapılar ve mimari kent halkı ve kentsel peyzaj üzerinde büyük etkiye sahip olması *(Bina grupları; Kat yüksekliği, renk, estetik, mimari yaş vb.)*			**14**	Çok katlı blok nizam yapılar
				15	Çok katlı ayrık nizam yapılar
				16	Çok katlı ikiz nizam yapılar
					Çok katlı bitişik nizam yapılar

Kentsel peyzaj kalite indeksi haritalar oluşturulurken kent içindeki yapı yükseklikleri az, orta, çok olarak 3 sınıfta incelenmiş, yapı nizam durumları her kat yüksekliği için blok, ayrık, bitişik ve ikiz nizam olarak gruplandırılmıştır. Altyapı unsurları ise genel olarak yollar, caddeler olarak sınıflandırıldığı için kent dokusu tipleri esas alınmış ve yol dokularına göre bir gruplandırılmaya gidilmiştir. Her peyzaj karakteri için gösterdiği özelliklere göre puanlar toplanarak kentsel peyzaj kalite indekslerinin kentteki dağılımı haritası oluşturulmuştur (Şekil 4.11.1).

Çizelge 4.11.15. Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri ile peyzaj karakterleri arasındaki ilişkiler

Puan	Kentsel peyzaj kalite indeksi parametreleri ile peyzaj karakterleri arasındaki ilişkiler
1	Tarihi yerleşim alanları, Yamansaz sulak alanı, Güzeloba ormanı, Kıyı-kumul alanları
2	Yeşil altyapı çok (2)
3	Yeşil altyapı az (3)
6	G tipi doku (4) + Yeşil altyapı çok (2)
14	G tipi doku (4) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı blok nizam yapılar (8)
15	G tipi doku (4) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı ayrık nizam yapılar (9) G tipi doku (4) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı blok nizam yapılar (8)
16	B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı blok nizam yapılar (8) G tipi doku (4) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı ikiz nizam yapılar (10) G tipi doku (4) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı bitişik nizam yapılar (10) G tipi doku (4) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı ayrık nizam yapılar (9)
17	C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı blok nizam yapılar (8) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı ayrık nizam yapılar (9) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı blok nizam yapılar (8)
18	C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı ayrık nizam yapılar (9) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı blok nizam yapılar (8) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı ikiz nizam yapılar (10) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı bitişik nizam yapılar (10) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı ayrık nizam yapılar (9)
19	C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı ikiz nizam yapılar (10) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Az katlı bitişik nizam yapılar (10) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı ayrık nizam yapılar (9) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Orta katlı blok nizam yapılar (11) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı ikiz nizam yapılar (10) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı ikiz nizam yapılar (10)
20	C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Orta katlı blok nizam yapılar (11) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı ikiz nizam yapılar (10) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Az katlı bitişik nizam yapılar (10) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Orta katlı ayrık nizam yapılar (12) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Orta katlı blok nizam yapılar (11)
21	C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Orta katlı ayrık nizam yapılar (12) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Orta katlı blok nizam yapılar (11) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Orta katlı ikiz nizam yapılar (13) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Orta katlı bitişik nizam yapılar (13) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Orta katlı ayrık nizam yapılar (12)
22	C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Orta katlı ikiz nizam yapılar (13) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Orta katlı bitişik nizam yapılar (13) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Orta katlı ayrık nizam yapılar (12) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Çok katlı blok nizam yapılar (14) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Orta katlı ikiz nizam yapılar (13) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Orta katlı bitişik nizam yapılar (13)
23	C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Çok katlı blok nizam yapılar (14) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Orta katlı ikiz nizam yapılar (13) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Orta katlı bitişik nizam yapılar (13) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Çok katlı ayrık nizam yapılar (15) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Çok katlı blok nizam yapılar (14)
24	B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Çok katlı ikiz nizam yapılar (16) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı çok (2) + Çok katlı bitişik nizam yapılar (16) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Çok katlı ayrık nizam yapılar (15) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Çok katlı ayrık nizam yapılar (15) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (3) + Çok katlı blok nizam yapılar (14)
25	B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Çok katlı ikiz nizam yapılar (16) B tipi doku (6) + Yeşil altyapı az (3) + Çok katlı bitişik nizam yapılar (16) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Çok katlı ayrık nizam yapılar (15) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Çok katlı ikiz nizam yapılar (15) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Çok katlı ikiz nizam yapılar (16) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı çok (2) + Çok katlı bitişik nizam yapılar (16)
26	C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Çok katlı ikiz nizam yapılar (16) C tipi doku (7) + Yeşil altyapı az (3) + Çok katlı bitişik nizam yapılar (16)

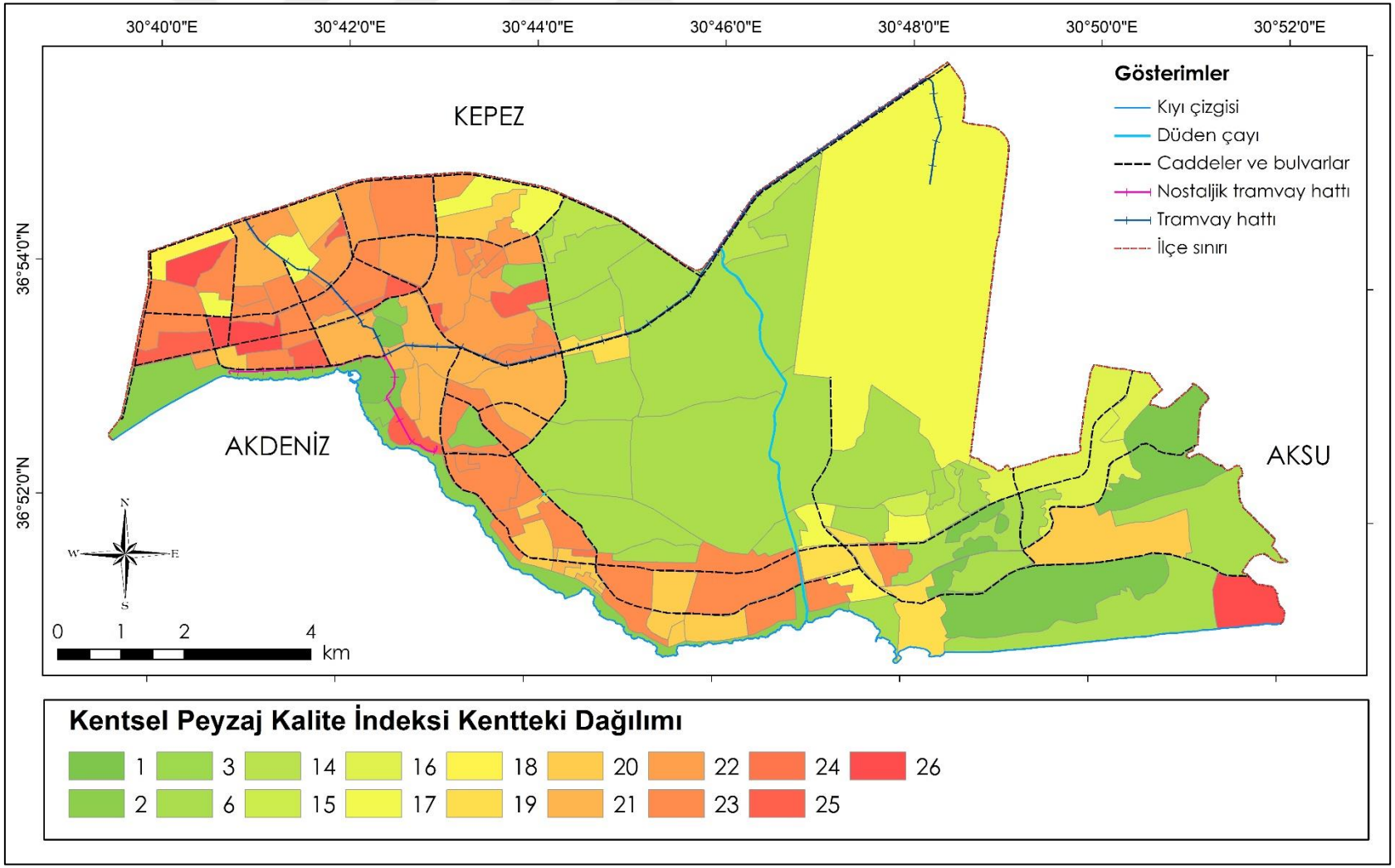

Şekil 4.11.1. Muratpaşa ilçesi kentsel peyzaj kalite indeksi dağılımı

Muratpaşa ilçesi kent peyzajlarının estetik algı tercihlerinin değerlendirilmesi kapsamında yeşil alanların fazla olduğu peyzajlar *hatırlanabilir, ender, uyumlu* ve *ilham verici* olarak bulunmuş ve baskın desen özelliği gösteren kamu alanları ve kentsel açık ve yeşil alanları *çok olumlu* olarak değerlendirilmiştir. Yapısal unsurların fazla olduğu çok katlı yerleşimler *hatırlanabilir, ender ve uyumlu olmayan tekdüze-sıkıcı* ve *çok olumsuz* olarak tanımlanmıştır. Yapısal alanı fazla ve yeşil alanı az olan ender ve ilham verici olmadığını düşündükleri alanları sıradan; uyumlu olduğunu düşündükleri ve kent için önemli olan yeşil alanın fazla olduğu Kaleiçi tarihi yerleşimi ve Yamansaz sulak alanını ise *olumlu* olarak değerlendirilmiştir (Çizelge 4.11.16).

Çizelge 4.11.16. Estetik algısının örnek alanlardaki dağılımları (%)

Estetik	Tarih 1	Az katlı 2	Çok katlı 3	Kamu 4	Yeşil 5	Kıyı 6	Turizm 7	Doğal 8
Çok olumsuz	0,8	9,9	**24,3**	0,1	0,0	3,8	15,9	18,6
Olumsuz	10,0	9,6	21,9	0,4	0,9	3,8	17,7	9,0
Sıradan	20,9	**32,0**	21,9	12,3	8,1	12,4	**25,4**	23,5
Olumlu	**48,0**	26,5	13,4	35,1	29,4	**46,6**	21,3	**29,4**
Çok olumlu	20,2	22,1	18,6	**52,1**	**61,5**	33,5	19,7	19,4

Muratpaşa ilçesi kent peyzajları estetik algısı tercihlerinin dağılımlarının yapılabilmesi amacıyla yapı, nizam, doku, kat yüksekliği, kentsel peyzaj kalite indeksi dağılımları ve CORINE 4. seviye alan örtü haritaları kullanılmıştır. Benzer karakter ve özellik gösteren alanlara aynı estetik algı puanı verilerek haritaya aktarılmıştır (Şekil 4.11.2). Kent estetiği açısından kıyı bandındaki falezler boyunca bulunan parkların ve yeşil alanların kent estetiği üzerinde olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir. Kentin daha çok doğu sınırında bulunan çoğunlukla doğal alanlardan oluşan, az katlı yapılardan oluşan peyzajlar kent estetiği açısından olumlu bulunmuştur. Tarihi Kaleiçi yerleşimi ile yeşil alan ve yapıların iç içe bulunduğu, Orman Bölge Müdürlüğü ve çevresi de olumlu olarak değerlendirilmiştir.

Çoğunlukla ayrık ve ikiz nizam yapılardan oluşan, binalar arasındaki çekme mesafesinin az olduğu, bina katlarının çok etkili olmadığı, yeşil alanlarının az çoğunlukla sert keskin doku özelliği gösteren ve yolların asfalt yüzeylerin fazla olduğu ve enderliği olmayan alanlar ise sıradan olarak değerlendirilmiştir. Yeşil alanların olmadığı orta ve çok katlı yapıların bulunduğu, kat yüksekliklerinin aniden değiştiği, yoğun yol dokusuna sahip ayrık ve ikiz nizam yapılar ile konut bahçelerinin fazla olmadığı, sadece yapısal çeşitliliğe sahip enderliği, hatırlanabilirliği bulunmayan çoğunlukla sert keskin doku özelliği gösteren alanlar çoğunlukla *çok olumsuz* bulunmuştur (Şekil 4.11.2).

Kent peyzajlarının estetik algı dağılımları ve kentsel peyzaj kalite indeksi haritası birlikte incelendiğinde katılımcıların daha çok yeşil alanı fazla, doğal yapı özellikleri sergileyen, denizin sağladığı iklimsel konfor ve görsel çeşitlilik ile kıyı alanlarını estetik anlamda olumlu bulunduğu ortaya çıkmıştır. Görsel tasarım ilke ve ögeleri bağlamında yorumlandığında ise daha çok yumuşak-ince doku özelliği gösteren uyumlu ve düzenli bulunan peyzajlar aynı zamanda estetik olarak nitelendirilmiştir (Şekil 4.11.3).

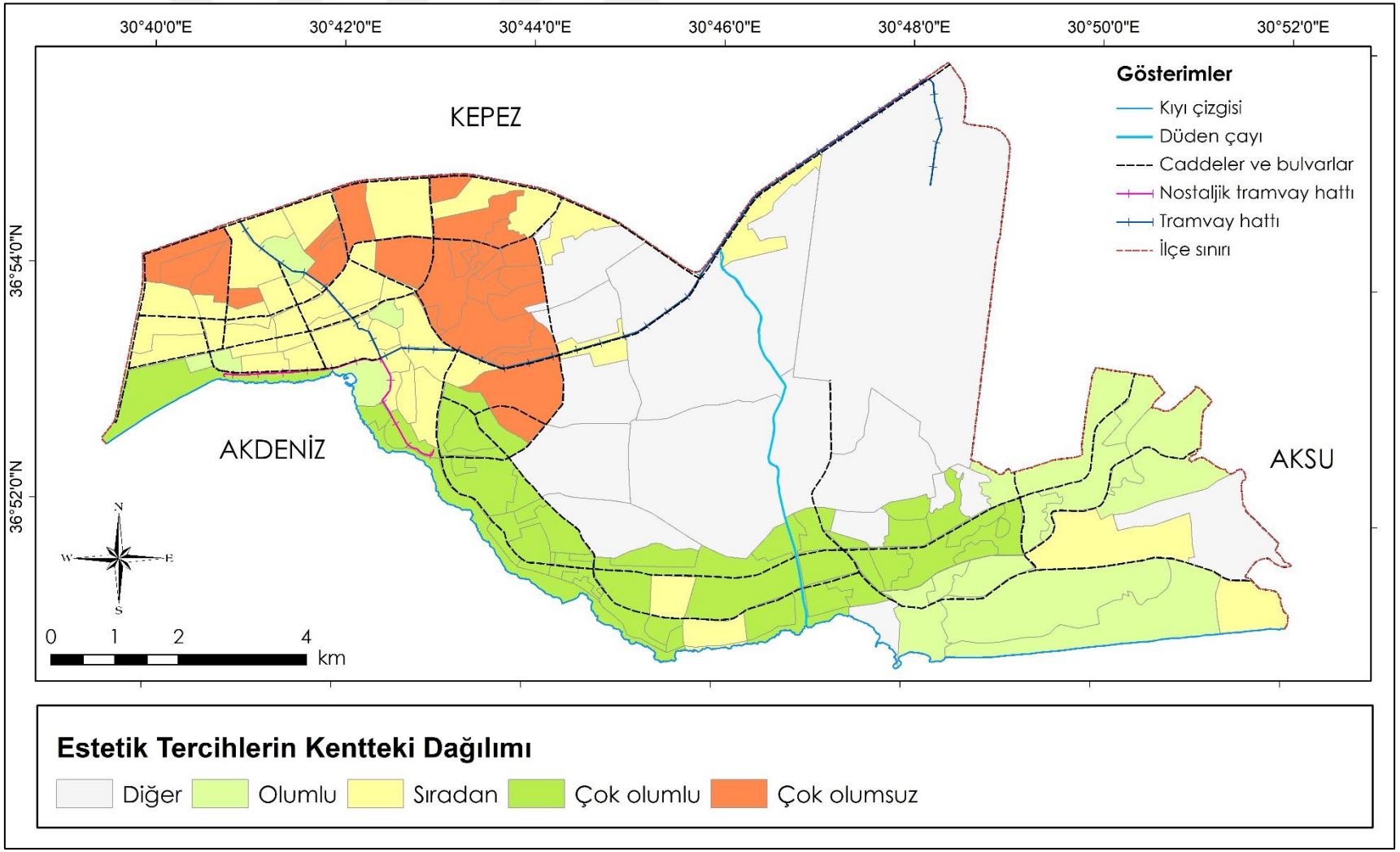

Şekil 4.11.2. Muratpaşa ilçesi kent peyzajları estetik algısı tercihlerinin dağılımları

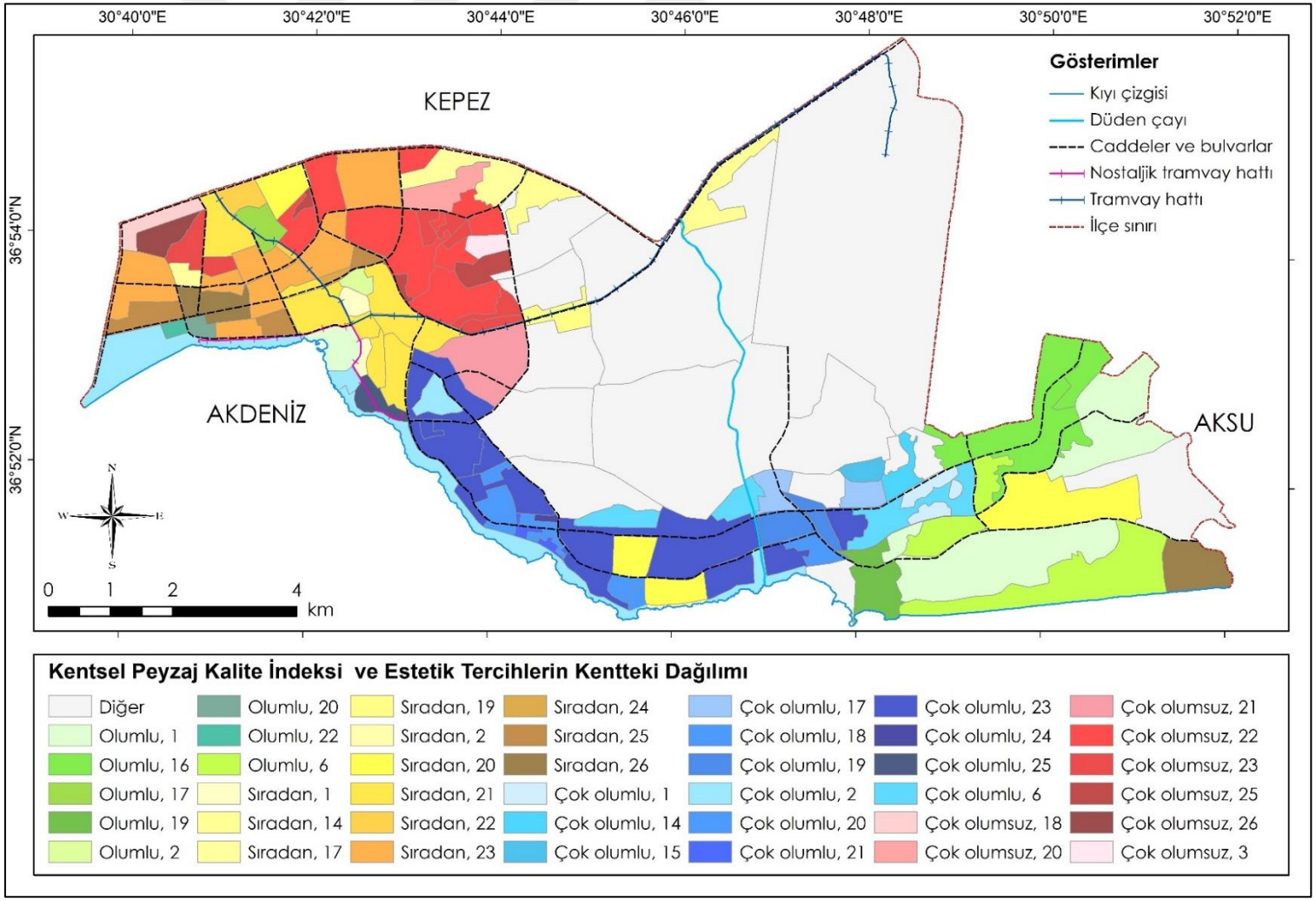

Şekil 4.11.3. Kentsel peyzaj kalite indeksi ve estetik tercihlerin kentteki dağılımları

4.12. Muratpaşa İlçesi kent estetiği üzerine öneriler

Kentler; görsel, doğal, kültürel, tarihi, mimari, sosyal ve yapay öğelerin tümünü barındıran ve bu öğelerin karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu karmaşık sistemlerdir. Türkiye gibi hızlı kentleşen ülkelerde kentsel peyzaj karakterleri çoğu zaman estetik kaygılardan uzak bir şekilde gelişmektedir. Kent nüfusunun hızla artmasına ve şehirlerin hızla büyümelerine bağlı olarak kentlerin estetik açıdan tatmin edici bir şekilde tasarlanması bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu amaçla 2017 yılında çıkan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği (Resmi Gazete 2017) büyükşehir belediyeleri bünyesinde kente ait görsel çevre kalitesinin iyileştirilmesi yönünde çalışmalar yapmak üzere Mimari Estetik Komisyonlarının kurulması öngörülmüştür.

Mimari estetik komisyonu: Şehrin yöresel mimarisine ilişkin tespitleri yapan, meydan, yol, kaldırım, tabela, kent mobilyaları ve benzeri düzenlemelerdeki usullere ilişkin öneriler getiren, yapıların ve onaylı mimari projelerin özgün fikir ifade edip etmediğine, umumi binaların fonksiyonu ve özelliği gereği farklılık arz edip etmediğine karar veren komisyondur. Bu bağlamda tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen kent estetiği beğeni anket sonuçlarında gelen öneriler ışığında ve Muratpaşa İlçesi kentsel peyzajları için peyzaj karakterlerinin geliştirilmesi yönelik öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Mimari estetik komisyonların çalışmaları ve kente dair önerilerinin gerçekleştirilmesi kapsamında tasarım rehberleri öne çıkmaktadır. Kentlerin mimari, doku ve mekânsal özellikleri ile kent kimliğinin tespit edilmesi hem dünya standartlarına uygun hem de özgün mimari ve mekânsal zenginliklerin korunarak kent kimliğinin geliştirilmesi açısından *Kentsel Tasarım Rehberlerinin* ve tasarım standartlarının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği (Resmi Gazete 2014) Md 30/7.'nde *Kentsel Tasarım Rehberi* ile ilgili 'Kentsel tasarım projesi doğrultusunda mekânın imge, anlam ve kimlik kazanmasını, estetik ve sanat değerinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesini amaçlayan ve mekânsal planlama sistematiği içerisinde uygulamaya yönelik kılavuz ve tavsiye niteliğinde kararları içerecek şekilde kentsel tasarım rehberi hazırlanır' tanımı yapılmıştır.

Kentsel Tasarım Rehberi kentsel tasarım projesi doğrultusunda mekânın imge, anlam ve kimlik kazanmasını, estetik ve sanat değerinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesini amaçlayan ve mekânsal planlama sistematiği içerisinde uygulamaya yönelik kılavuz ve tavsiye niteliğinde kararları içeren rehberlerdir. Kentsel Tasarım Rehberleri kuralların tanımlandığı, anlaşılır, açıklayıcı ve yönlendirici belgeler olarak bilgi, grafik, diyagram ve şemaları ifade etmeli ve süreç içerisinde görev alan tüm aktörlere, içerik bilgilerini kolay anlaşılır bir biçimde göstermelidir (Resmi Gazete 2014).

Tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen değerlendirmelerin somut önerilere dönüştürülmesi ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği kapsamında yetkileri tanımlanan kent estetik kurullarının çalışmalarına katkı sunması amacıyla Muratpaşa ilçesi kent peyzajlarının karakterleri temelinde kent estetiğinin geliştirilmesine için çözümler sunulmuştur.

Tarihi yerleşim alanları, estetik algısının olumlu durumdan, *çok olumlu* niteliğine ulaşılabilmesi için alanda yapılacak çalışmalarda doğal formlar ve çizgiler kullanılarak daha organik alanlar oluşturulmalı ve yapılacak düzenlemelerin alanın tarihsel karakterine uygun özellikler taşımalıdır. Alan çevresi itibari ile incelendiği için ölçek algısında farklılık yaratabilmek alanın doğal yapısının bozulmadan mevcut karakterine ve kültürel kimliğine uygun daha küçük ölçekte planlamalar yapılmalıdır. Tarihi peyzajların hatırlanabilirlik ve çeşitlilik özelliğini artıracak tasarımlar yapılması öngörülmektedir. Bu tasarımlarda doku özelliğinin orta dokudan yumuşak dokuya çevirmek için alanın karakterine uygun bitkisel tasarım uygulamaları yapılabilir.

Çalışma sonuçlarında çoğunlukla alandaki yeşil alan dokusunun artırılmasına ve uygun alan var ise geniş yeşil alanlar oluşturulmasına yönelik öneriler getirilmiştir. Yeşil alanların yoğun olduğu bölgelerin yumuşak-ince doku özellikleri ile tanımlanması yeşil alanların kent için bir gereklilik olduğu sonucuna ulaşabiliriz (Çizelge 4.12.1).

Çizelge 4.12.1. Tarihi yerleşim alanlarına dair öneriler

Tarihi yerleşim alanları dair öneriler
Yeşil alan arttırılarak işlevsel yapı donatılarıyla daha estetik görüntü sağlanabilir.
Daha yeşil sokaklar oluşturulabilir.
Peyzaj alanlarını daha belirginleştirilebilir.
Alanın çevresindeki binalarla arasında homojen bir geçiş sağlanmalıdır.
Daha fazla yeşil alan, estetik dış cephe boyası kullanılabilir.
Bölgedeki yeşil alan artırılmalı, binalar restore edilmelidir.
Alandaki konut yoğunluğunu dengelemek için yeşil alanların özellikle boylu ağaçlar kullanılabilir.
Aks ve yol sisteminin anlaşılır duruma getirilebilir.
Binaların düzenine göre peyzaj tasarımı yapılabilir.
Çevredeki yüksek katlı binaların yıkılarak tarihi çevreye uyumu olan yapılar yapılabilir.
Bölgede modern yapılı binaların en azından dış giydirmelerinin kırsal-tarihsel dokusuna uygun şekilde değiştirilebilir.
Dikeyde bir bütünlük sağlanarak, yeşil alan kalitesi artırılabilir.
Alanın içerisinde bulunan dokuya sonradan eklenmiş yapılar revize edilebilir.
Alanın hemen dış sınırında başlayan tampon bölge yeniden düzenlenebilir.
Alandaki bütün donatı elemanları kent dokusu ile uyumlu aynı zamanda fonksiyonel olabilir.
Alanda engelliye yönelik yapılan çalışmalar artırılabilir.

- Aks ve yol sisteminin anlaşılır olmasına,
- Yapı cephesi renklerine ait kullanıcı önerileri ışığında bir rehber,
- Alana kimlik kazandıracak yeşil alan tasarımı,
- Engelliye yönelik çalışmalar,
- Donatı elemanlarının tarihi yerleşim alanlarının özelinde olması,
- Tampon bölgenin düzenlenmesi,
- Gerekli yapılarda restorasyon çalışmaları yapılması olarak söylenebilir.

Kent estetik kurulları, alanları daha detayda inceleyen bir birim olduğu için daha sonrasında yapılacak çalışmalar için daha küçük ölçekte oluşturulacak alanlara yönelik gerekli yaptırım sistemleri oluşturabilir. Genel anlamda Kaleiçi ve çevresindeki ticari birimlerin tabelalarına yönelik çalışmaların bunların başında gelecektir.

Çalışma kent estetiğini peyzaj ölçeğinde incelemiş olsa da kentlerin en küçük yapı taşı binalardır. Tabela, cephe rengi vb. unsurlar en detaydaki unsurlardır ve sokak ölçeğinde kent estetiğini etkilemektedirler. Bu bağlamda kent için yapılacak çalışmalar her bir peyzaj karakterindeki yapı ve çevresi için kent estetik kurullarının detaydaki çalışmaları ile başlayıp her bir alan için oluşturulan kentsel tasarım rehberleri yararlı olacaktır.

Az katlı yerleşim alanları, estetik algısının sıradan durumdan çok olumlu niteliğine ulaşılabilmesi için alanda yapılacak çalışmalarda alandaki çizgi özelliğini kısa kesinti durumdan uzun sürekli algısı yaratacak özellikte tasarımlar yapılmalıdır. Katılımcıların yumuşak dokulu olması durumda alanı daha estetik bulacağı sonucuna ulaşılmıştır. Alanın çevresiyle birlikte incelenerek daha büyük ölçekte incelenmesi gerektiği ve yapı yoğunlukta olan alanın bitkisel tasarım çalışmalarıyla daha estetik durumuna getirilebileceği yeşil alanı baskın olan ilham verici ve uyumlu alanlar oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 4.12.2).

Az katlı yerleşimlere dair öneriler yeşil alanların daha fazla olduğu, yapı cephelerinin tek bir renge ya da benzer tonlar yaratılarak alanda bir süreklilik yaratılmasına yönelik olmuştur. Çatı kaplamalarındaki farklı renkler katılımcıları rahatsız etmekte ve tek tip çatı malzemesi olması gerektiği yönde öneriler gelmiştir. Aynı zamanda yapı cephelerindeki klima motorları ve gün ısı panellerinin gizlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Alandaki bina yükseklikleri az katlı, ayrık nizam ve yol dokusu fazla olsa da bina aralarındaki çekme mesafesinin az olması anket katılımcılarını rahatsız etmiştir. Daha sonra yapılacak planlama çalışmalarında bu durumun dikkate alınmasında fayda olacaktır. Aynı zamanda yeşil alanı olmayan veya az olan alanlar çoğunlukla kent estetiği açısından sıradan veya olumsuz bulunmuştur. Bu bağlamda sokak peyzajları ve sokak peyzajlarının geliştirilmesi de önemli rol oynamaktadır.

- Bina cepheleri için bir renk kartelası oluşturulabilir.
- Bina çatıları için tek renk uygulaması getirilebilir.
- Kent mobilyaları, tabelalar benzer karakterdeki alanlar için aynı seçilebilir.
- Kaldırımlar engelli bireylerin kullanımına uygun olacak biçimde düzenlenebilir.
- Yapı üzerindeki gün ısı panelleri ve klima motorlarının gizlenebilir.
- Yeni planlanan alanlar için çekme mesafesini daha fazla olmasına yönelik çalışmalar,
- Binalar yapılmadan cephe rengi, bina çatısı, pencereleri ve balkon demirlerine ve bahçe duvarlarına yönelik rehberler hazırlanması,
- Sokak peyzajları uygulanabilmesine yönelik sokak genişliği düzenlemesi ya da kaldırım düzenlemesi planlanabilir

Çizelge 4.12.2. Az katlı yerleşim alanlarına dair öneriler

Ankete katılanların az katlı yerleşim alanları için sunduğu öneriler
Peyzaj unsurları artırılabilir.
Daha fazla yeşil alan, daha seyrek yapılaşma olmalıdır. Bu unsur sağlanamayacağı için bina cephelerindeki farklı renkler tek bir renge ya da benzer tonlara çevrilerek yeşil alanlar vurgulanabilir.
Yeşil alan miktarı çok az, az katlı binalar olsa bile yeşil alan olmadığı için çok basık hissettiriyor yeşil alanları çoğaltılabilir.
Yeşil koridor planlaması böyle bir alan için hem daha estetik hem de daha yaşanılabilir bir alan yaratılabilir.
Sokak dokusunda yeşil alan için uygun alan olmadığı için konut bahçelerinde daha fazla yeşil alan çalışması yapılabilir,
Geniş yeşil alanlar yaratarak tek düzeliği ve betonarme görüntüyü ortadan kaldırılabilir.
Bahçe duvarlarında bitkisel çalışma ile alanda yeşil alanı artırabilir.
Çatı kaplamaları tek tip olabilir.
Cephe rengi, kaplama malzemesi, çatılardaki gün ısılar, cephedeki dış üniteler estetik çözümlenebilir.
Sokak ağaçlandırması her sokak tek tip olacak şekilde yapılırsa sokaklarda kimlik kazanabilir.

Çok olumsuz olarak değerlendirilen çok katlı yerleşim alanlarını daha olumlu olarak bulunabilmesi için, alanın çizgisel ve dokusal özelliklerinde düzenlemeler yapılmalıdır. Bu düzenlemelerin başında alan yapılaştığı ve kentleştiği için alan içindeki kentsel açık ve yeşil alanların arttırılması olmalıdır. Zikzak olarak değerlendirdikleri çizgisel özellikler tasarım çalışmaları ile düz özellik sergilemesine yönelik bitkisel tasarım çalışmaları yapılarak aynı zamanda doku özellikleri sert dokudan orta ya da yumuşak doku özelliğine geçiş sağlanabilir (Çizelge 4.12.3).

Bir alanda yeşil alan olması o alanın estetik anlamda olumlu hissettirmesi için yeterli değildir, aynı zamanda o alanın düzenli bakımlarının yapılması da gerekmektedir. Çok katlı yerleşim alanları ile ilgili uyumsuz olan algının uyumlu yönde değiştirilmesi gerekmektedir. Uyum görsel tasarım öge ve ilkelerinin tümüyle sağlanabilir. Bu bağlamda daha çok binaların çok katlı, farklı renklerde ve farklı nizamlarda olması alanın estetik algısını olumsuz yönde etkilemektedir (Çizelge 4.12.3).

- Alandaki kentsel açık ve yeşil alanın peyzaj tasarımı yapılarak düzenli olarak bakım ve kontrolleri yapılmalı, park tasarımı alanın kültürel özelliklerine uygun şekilde tasarlanmalı ve kentsel mekana kimlik kazandıracak özelliklerde bir alan oluşturulmalıdır.
- Yapı cepheleri yeşil alanı ortaya çıkaracak renklerde ve bina katları arasındaki farkların en az göze çarpacağı şekilde düzenlenmeli ve alandaki düzensizlik algısı daha aza indirgenmelidir.

Çizelge 4.12.3. Çok katlı yerleşim alanlarına dair öneriler

Ankete katılanların çok katlı yerleşim alanları için sunduğu öneriler
Dikey bahçe uygulamaları ile alanı daha yeşil hale getirilebilir.
Alandaki parkın ağaçlandırılabilir ve düzenli bakımı yapılabilir.
Şehir yapısındaki yeşil alan eksikliğini uzun ve ince bir yeşil alan tasarlanabilir, Böylece hem yeşil alanın devamlılığı ve kullanım kolaylığı sağlanır hem de şehir yaşamının çevreye olan olumsuz etkilerini azaltan bir yeşil koridor oluşturulmuş olur.
Binalardaki dağınık düzeni engellemek için renk düzenlemesi yapılabilir.
Binalar arasındaki çekme mesafelerinin daha fazla olması alanı karmaşık hale getirmektedir, kent kimliğiyle uyumlu binalar olması için düzenlemeler yapılabilir.
Binaların mimari yapısını, çatısını, dış cephe kaplamasını, tabela, dış ünite yapısını değiştirilerek alana daha estetik bir görünüm kazandırılabilir.
Yüksek binaların serpiştirilmesi yoğun gri bir altyapı oluşturmuş. Topoğrafik özellikler temelinde kümelenmelerinin sağlanması ve geriye kalan alanların yeşil koridorlar ile kentsel yeşil altyapıya destek olması daha sürdürülebilir kentsel bir yaşam çevresi yaratabilirdi. Peyzaj eksikliği çok fazla bu metropol havasından kurtulmak ve rahat bir nefes alabilmek için su etkenini kullanarak meydan park gibi dinlenme alanları ortak alanlar yapılabilir.

Kamu alanları çoğunlukla estetik anlamda çok olumlu olarak değerlendirilmiştir. Alan için getirilen öneriler alanın çevresindeki kentsel yapılarla ile arasına bir tampon, geçiş bölgesi oluşturulmasına, alanın korunarak çevresindeki alanlara koridor şeklinde bağlantılar oluşturulmasına yöneliktir (Çizelge 4.12.4).

Çizelge 4.12.4. Kamu alanlarına dair öneriler

Ankete katılanların kamu alanları için sunduğu öneriler
Yeşil alan ve çevresi yapılı alan zıtlık oluşturmakta, aralarında geçiş zonu oluşturulabilir.
Kentsel alanda süreklilik sağlayan, çevresine yeşil ağlarla bağlanan alanlar yaratılabilir.
Alan korunmalıdır.
Açık-yeşil mekanın yapı adalarına akması (koridor etkisi) olanaklarının düşünülebilir.
Alanın hemen kenarından başlayarak artan yüksek kat sistemli binaların olmaması yönünde bir planlama çok olumlu sonuçlar meydana getirebilirdi, bu durum mümkün olmadığı için özellikle mikroklimatik etkileri göz önünde bulundurarak planlama ve tasarım yapılması gerekmektedir.
Kıyı kenarındaki yüksek yapılaşmayı hem görsel yönden hem de iklim yönünden hava akşını olumsuz etkilemektedir. Alandan caddelere dağılan yeşil koridor uygulamaları iklim yönünden alana değer kazandırabilir.

Çizelge 4.12.5. Kentsel açık ve yeşil alanlara dair öneriler

Ankete katılanların kentsel açık ve yeşil alanlar için sunduğu öneriler
Bitkisel tasarımı zenginleştirilebilir.
Boş yeşil alanlara pergola gibi oturma yerleri yapılabilir.
Yeşil olan alana bitkiler ile renk katılabilir.
Yeşil alan peyzajını sadece çim alanla sağlamak yerine Antalya'nın doğal bitki örtüsündeki ağaç, ağaççık ve çalı formundaki bitkileri kullanarak yurtdışındaki orman görünümünde olan kültürel peyzajlar gibi bir peyzaj oluşturulabilir.
Yol kenarına sık palmiyeler kullanılarak doğal ortam ve binalar arasına perdeleme yapılabilir.
Uzun gölge ağaçları dikilebilir.
Alanla ilişkili Heykel eklenebilir. Yeşil alan ve kentsel alan arasında homojen geçiş sağlanmalıdır.
Parklar yapılıyor ancak sonrasında sürekli ve düzenli bakımına dikkat edilmelidir.

Kentsel açık ve yeşil alanlar çoğunlukla estetik anlamda *çok olumlu* olarak değerlendirilmiştir. Alanın daha estetik olması için gelen yorumlar, genel olarak alandaki bitkisel materyalin artırılmasına yönelik ve yine bitkisel materyaller ile alanın renklendirilmesine yönelik olmuştur (Çizelge 4.12.5).

Kıyı-Kumul alanları çoğunlukla estetik anlamda olumlu değerlendirilmiştir. Alanın daha estetik bulunması için alanın doku ve tekrar özelliklerinde değişimler yapılmalıdır. Katılımcılar alanın doğal özelliklerinin korunarak sahil şeridinin düzenlenmesine yönelik öneriler gelmiştir. Alanda bulunan doğal bitkisel materyaller ile aynı ağaçlar, çalılar kullanılarak alandaki bitki çeşitliliğinin artırılmasına yönelik tavsiyeler gelmiştir (Çizelge 4.12.6).

Çizelge 4.12.6. Kıyı-kumul alanlara dair öneriler

Ankete katılanların kıyı-kumul alanları için sunduğu öneriler
Sahil şeridi düzenlenmeli, kumul alanları korunmalıdır.
Uygun olan alanlara bitkisel tasarım çalışmaları yapılabilir.
Tür çeşitliliğini desteklenebilir.
Doğal güzellik harika ancak yapılar estetiği bozuyor. Alan ile daha entegre dış cephe giydirmeleri kullanılabilir.
Doğal alanların ve yeşil alanların bakım çalışmaları daha sık yapılabilir.
Alanda fonksiyonelliği daha çok dikkat edilmelidir.
Kıyı habitatının korunmalıdır.
Kumul alanına zarar vermeyecek düzenlemeler yapılabilir.

Turizm alanları çoğunlukla sıradan bulunmuştur. Alanı çok olumlu duruma getirilebilmesi için alandaki tekrar durumu değişken tekrardan, aralıklı tekrar özelliğine çevrilerek; ulaşım altyapısının yoğun baskısını azaltıp, alanı yeşil alan baskın bir karaktere getirerek basit-tekdüze, sade bir alan oluşturulabilir. Böylelikle alan daha ilham verici bir duruma getirilebilir. Alandaki yeşil refüj çalışması ve ağaçlandırma çalışmaları altyapının baskınlığını azaltarak daha yeşil bir kent görüntüsü sergileyecektir. Otel binalarındaki renklerin düzenlenmesi ya da otel binalarının yeşil alanlar ile gizlenmesi kıyı ve kıyı gerisindeki tarım alanları ve konut yapıları arasında daha uyumlu bir görüntü yaratarak basit- tekdüze daha anlaşılabilir ve algılanabilir bir alan oluşturacaktır (Çizelge 4.12.7).

Çizelge 4.12.7. Turizm alanlarına dair öneriler

Ankete katılanların turizm alanları için sunduğu öneriler
Alandaki ağaçlar artırılabilir. Yeşil refüj çalışması yapılabilir.
Binaların birbirine olan uyumsuzluğunu düzenlenebilir.
Otel binaları ile kentsel alanlar ile arasında daha iyi bir geçiş planlanmalıdır.
Turizm yapılar ile diğer yapısal unsurlar arasında uyum unsuruna dikkat edilmelidir.
Alanın bütünlüğü yok. Sadece bir yol ile alan ayrılmış şehir ve diğerleri algısı oluşturulmuş bu da insanda estetik algısını azaltıyor. Bunun azaltılması alanın dokusunun eşit ve düzenli dağıtılması alanın estetik kalitesini olumlu etkiler
Ekolojik ve kurakçıl peyzaj tasarımları yapılabilir.
Otel alanlarının dışındaki alanlar düzenlenmeli ve bakımları düzenli yapılmalıdır.
Planlama ve tasarımın birlikteliğini sağlanmalıdır.

Doğal alanlar hafif eğilimli bir arazide olup etrafındaki çok katlı yapılar ile çevrelenmektedir. Yapı dışındaki arazi örtüsünü Yamansaz sulak alanı oluşturmaktadır. Yoğun doğal bitki örtüsü ve doğal yapısını korumuş olması ile memnuniyet veren önemli ve korunması gereken nadir bir alandır.

Doğal alanlar için gelen öneriler yeşil alanı olsa bile daha tanımlı ve kimliği olan alanlar yaratılması yönünde olmuştur. Alanın daha tanımlanabilir ve kullanılabilir olması gerektiğinin bu şekilde alanın daha estetik bulacaklarına yönelik öneriler gelmiştir. Kent içinde yeşil alan ve yapılar arasında keskin bir geçiştense daha homojen ve yumuşak geçişler olması gerektiğine yönelik öneriler sunulmuştur. Alanın şu anki görüntüsü ile etkileyici ve estetik anlamda da olumlu olmadığı yönünde yorumlar yapılmıştır. Doğal alanların katılımcılar tarafından estetik anlamda çok olumlu bulunması için alanın daha belirgin ve güçlü çizgilerle yeniden tasarlanması anlaşılabilir ve algılanabilir duruma getirilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde bir alanın estetik olması için alanın doğal alan olması yeterli değildir. Alanın aynı zamanda bakımlarının yapılması, yeşil alanlarının düzenlenmesi, alandaki flora çeşitliliğinin korunması ve o alana kimlik kazandırılması gerekmektedir. Alanın estetik anlamda çok olumlu olması için o alanın aynı zamanda kullanılabilir, uyumlu, ilham verici, güvenli olması gerekmektedir (Çizelge 4.12.8).

Çizelge 4.12.8. Doğal alanlara dair öneriler

Ankete katılanların doğal alanlar için sunduğu öneriler
Alanın kendi doğal yapısını bozmayacak ağaçlandırma ve bitkilendirme çalışmaları yapılabilir.
Alanı kullanarak korumak için peyzaj tasarımı yapılabilir.
Çevreden gelen kültürel bitki örtüsü için ıslah çalışması yapılabilir.
Soliter bir bitki kullanarak alanda odak noktası oluşturulabilir.
Mevcuttaki doğal alan bakımsız olduğu için bakımları ve düzenlemeleri yapılabilir.
Doğal alanın çevresine yürüyüş ve bisiklet yolları yapılabilir.
Aydınlatma tasarımı yapılabilir.
Fiziki ve ekolojik anlamda peyzaj çeşitliliği artırılabilir.
Alan doğal alan olsa bile çok tanımsız, daha kullanılabilir ve algılanabilir olması için düzenlenebilir.
Yamansaz sulak alanının hem arkeolojik hem doğal sit alanı statüsüne sahip olduğu için korunması gerekiyor bu nedenle alanın çevresindeki yapılaşma ve tarım alanı baskısı azaltılmalıdır.
Alana bitki materyalleri ile renk katılabilir.
Yapılaşma engellenmelidir.
Doğal alan etkileyici ve akılda kalıcı özellikler katılabilir aynı zamanda alanda güvenlik unsuru sağlanmalıdır.
Yapılar ve doğal alan arasında homojen bir geçiş sağlanabilir.
Doğal alanların düzenlenerek, gerekirse kontrollü koruma yapılarak bir müze gibi ziyaret edilmelidir.
Doğal alanların çevresinde çok katlı yapılar perdelenebilir.
Kentsel normlara aykırı olmayacak bir şekilde, gerekli devlet politikalarındaki adımları izleyerek bölge hakkında 10-15-20 yıllık planlar geliştirilmeli ve bu planlara uyularak alanın kalkınması ve böylelikle daha estetik bir hale gelebilir.
Doğal alanlardan çevresine dağılan yeşil koridorlar planlanabilir.
Kırsal dokunun alana daha fazla dağıldığı kent ile kırsal alanların bütünlüğünün sağlandığı alanlar oluşturulabilir.
Doğal alanların, korunması (yapısal alanlar için kullanılmaması) gelecek nesillere aktarılması estetik değerini gelecek nesillere aktarılması için önemlidir.

5. TARTIŞMA

Peyzaj insanların ve toplumların yaşam kalitesinin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Modern peyzajların büyük oranda baskıya ve değişime dayalı insan ürünü alanlar olduğu günümüzde, kültürel peyzajların orijinalliği ve karakterlerinin analizi büyük önem taşımaktadır (Heritage Council, 2006). James ve Gittins (2007)'e göre peyzajın tanımlanması, aynı zamanda yerel-bölgesel peyzajı, etrafındaki alanlardan ayıran ve farklı kılan özelliklerin anlaşılması ve açıklanması sürecidir.

Peyzajın görsel boyutunu da ilgilendiren estetik algısı insan gözünün gördüğü bir objenin ve/veya alanın güzel olma durumu sorgulayan süreçler ile tanımlanmaktadır. Kent estetiği peyzaj peyzajlarının, kentlerdeki yapısal ve doğal unsurların birbirinden ayrılan yönlerinin incelenmesi ile ilgilidir. Ülkemizdeki kent estetiği çalışmalarının bina cepheler, objeler, sokaklar ölçeğinde sınırlı kalması, kentin bir bütün olarak ele alan ve estetiğin peyzaj ölçeğinde değerlendirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Kent peyzajı ve estetik ilişkilerinin Muratpaşa ilçesi kentsel peyzajları ve peyzaj karakterleri ışığında incelendiği bu tez çalışmasında peyzajın çok karakterli yapısı estetik algısı ve tercihleri ile anlaşılmaya çalışılmıştır.

Kent estetiği tanımı ile ilgili önerilerden yola çıkıldığında aslında estetiğin kentte yaşayanlar için ne ifade ettiği büyük önem taşımaktadır. Kent estetiği anketi kapsamında gelen öneriler içinde yer alan güzel, uyumlu, derli toplu, düzenli, kullanışlı, güven veren, temiz, ilham veren gibi tanımların evrensel özellikler taşıdığı insen beğenisinde estetik – güzel olan karşılığının kent peyzajlarında da karşılık bulduğu görülmektedir.

Kent estetiğine dair tanımlamalar;

- Kentin ***güzel*** görünümüdür.
- Kentin ***uyumlu*** olmasıdır.
- Baktığında ***ilham veren*** bir çevredir.
- Kentin ***düzenli*** olmasıdır.
- ***Binaların ve çevresinin*** güzel uyumlu olmasıdır.
- Kentin uyumuyla kişiyi ***mutlu*** etmesidir.
- Bir bütün şeklinde şehrin ***derli, toplu, güzel*** görünmesidir.
- ***Huzur*** veren çevrelerdir.
- Düzenli ve güzel ***kullanışlı temiz bir kenttir***.
- ***Doğanın ve binaların düzenli*** olduğu alanlardır.
- ***Renk doku desen*** gibi tüm ögelerin birbirleriyle çevreleriyle oluşturdukları ***uyumlu*** kompozisyonlardır.
- Kentteki yapay doğal bütün unsurların birbirleri ve çevreleriyle uyumlu kompozisyonlar oluşturmasıdır.
- İnsanların kentlerde yaşadığı ruhsal psikolojik fiziksel olarak etkileyeceği, ***insan sağlığını onaracak görünümdür.***
- ***Kentin yapıları ve yeşil alanları*** ile uyumlu ve dengeli yapıda olmasıdır.
- Kent estetiği, uyumdur. Örneğin konut alanını da rekreasyon alanını da birbiriyle ***uyum içinde, belli bir form ile tasarlamak estetiğin birinci koşuludur.***

- Kent estetiği insanın kentte girdiğinde huzurlu hissettiği güvende hissettiği göz zevkini rahatsız etmeyecek aynı zamanda ***kullanışlı*** olmasıdır. Estetiklik göze hoş gelense kent estetiği de kentin tüm özellikleriyle büyük küçük ölçekte göze hoş gelmesidir. Bu alanlar her zaman daha değerlidir.
- ***Yapıların renk, yükseklik ve çeşitlilik*** bakımından düzenli olmasıdır.
- Kent estetiği, kentin tarihini, geleneğini ve kullanıcılarını içine alan ve uyum içinde gözükmesini sağlayan bir kavramdır.
- ***Kentin yapısal ve bitkisel olarak bütünlük*** içerinde olmasıdır.
- Kentlerin daha estetik daha planlı daha imar planlama çalışmalarının başarılı olmasıdır.
- ***Uyum ve nizamdır.***
- Yaşadığımız alanda ***yapıların ve yeşil alanların görsel ve işlevsel ihtiyacını*** karşılayabilecek durumda olmasıdır.
- Doğayla uyumlu yaşanabilir ***seyrek*** yerleşimler
- Kent estetiği insanların çevresi ile uyumlu şekilde yaşamasına fırsat sağlayan böylece kentlinin yaşam kalitesini yükselten, refah seviyesi yüksek mekanlar oluşturan, doğal unsurları kent içine kadar sokan, ***orantı, uyum ve düzen*** başta olmak üzere diğer tasarım ilkelerini sağlıklı şekilde kullanabilen kente kimlik kazandıran bir kavramdır.
- Doğa ile entegrasyonu kesilmeyen, ***güzel olduğu kadar işlevsel olan*** doğal alanlardan kopmamış aynı formu tekrar eden bir kent.
- ***Düzenli, ulaşımı kolay,*** planlı alışveriş çarşı pazar alanları ve planlı yeşil alanlar
- Şehrin, doğal bitki örtüsü ve binaları ile uyumlu yollar refüjler parklar ağaçlar çiçekler çöp kutuları ve lambaların olmasıdır. Ayrıca çiçeklerin sulandığı damla sulama borularının ortada görünmemesidir. Kaldırımların temiz ve taşlarının kırık olmamasıdır. Temizlik ve ufak gibi görünen ayrıntıların göze hoş görünmesidir.
- ***Sade, yalın, doğal güzelliklerin*** bozulmadan işlevsel ve yaşanılabilir alanların oluşturulmasıdır.
- ***Doğal alanların daha belirgin*** olup konut (yüksek ve düzensiz) çokluğundan uzaklaşmaktır.
- Binaların sitelerin park ve bahçe alanlarının yolların düzgün daha tekdüze olmasıdır.
- Kentin okunabilirliği, ***hafızada kalıcı etki bırakması***, tekrar ilkesi ile güçlendirilmesi, kültürel yaşantıyı yansıtabilmesi, ***güven vermesidir.***
- Kent estetiği kentin unsurlarının doğa ile iç içe geçmesidir. Mimarinin içine yerleştirilmiş bolca ***yeşil ve mavi*** demektir.
- Kentin kuşbakışı görünümünde göze güzel gelecek şekilde temel tasarım ögelerinin de birlikte uyumlu şekilde kullanıldığı bir formdur.
- ***Algılanabilirlik*** *ve* ***okunabilirliktir.*** Oluşturulan mekanların bir bütün içerisinde devam etmesidir. Kenti küçük ölçekte değerlendirerek bütünlüğün sağlanmasıdır.
- Kentin farklı ögelerini uyum içinde bir araya getiren planlama ve tasarım kurgudur.
- Kent formalarının ve kullanımlarının kendi içinde ve çevresi ile uyum içinde olmasıdır.
- Canlıların bir arada yaşayabildiği, ekolojik, sosyolojik ve ekonomik birçok konuda bütüncül bir yaklaşım ile ele alınarak tasarlanan kentlerdir.
- ***Binalar düzenli*** yerleştirilmeli ve peyzaj ile uyumlu olmalıdır.

Şekil 5.1. Kent Estetiğine yönelik yapılan tanımların dağılımları %

Verilen yanıtlar içerisinden kent estetiği tanımlanırken çok kullanılan kelimeler Şekil 5.1.'de göründüğü gibidir. Bu bağlamda anket katılımcıları kent içerisindeki doğal yapay bütün unsurların kendi içlerinde, çevreleriyle küçük büyük tüm ölçeklerde uyumlu olmasının çok önemli olduğu vurgusunu yapmışlar ve yine yapılan tanımlamaların çoğunda temel tasarım ilke ve ögelerini çoğunluğunu kullanmışlar, aynı zamanda; Romalı mimar Vitruvius MÖ I. yüzyılda yazmış olduğu 'De architecture'ten Books on Architecture' adlı eserinde estetiği kullanışlılık (utilias), güzellik (venustas) *Yapıda ve mimaride estetik ilkelerinden* bahsetmişlerdir.

Kent estetiğini kentteki *uyumdur* olarak cevap vermişlerdir. Kent içinde uyum tüm görsel tasarım ilke ve ögelerinin birbirleriyle olan ahenkli birleşimi olarak tanımlanmaktadır.

Daha sonra ise kent estetiğini çoğunlukla *güzel* olarak tanımlamışlardır. Özkırımlı (1990) Güzeli ya da sanat yapıtının güzelliğini oluşturan sanatçının bakış açısı, anlattığı şeyi dile getiriş biçimidir. Bu ise güzel ya da çirkin insanın dışında; ama insanla birlikte var olan gerçekliğin sanatsal gerçekliğe dönüştürülmesi, estetik güzelliğin yaratılması emektir. Böylece estetik de sanat olayının araştırılması, sanat yapıtlarındaki anıtsallığın irdelenip değerlendirilmesidir." olarak tanımlamıştır.

Daha sonra ise *huzurlu* alanlar olduğunu vurgulamışlardır. Estetik sözcüğü Grekçe "aisthesis" ya da "aisthanesthai" sözünden gelir. "Aisthesis" sözcüğü, duyum, duyulur algı anlamına geldiği gibi, "aisthanesthai" sözcüğüde, duyu ile algılanmak anlamına gelir. Estetik, bu anlamda duyulur algının, duygusallığın sağladığı bilgi ile ilgili bir bilim olarak düşünülmektedir (Tunalı 1996).

Katılımcılar kent estetiğini daha sonra *düzenli ve dengeli* yaşam alanları olarak tanımlamışlardır. Düzen ve denge unsurları yine görsel tasarım ilke ve ögelerindendir.

Ankete katılanlar yeşil alanın fazla olduğu alanlarda kent estetiğinin olduğu yorumlarını yapmışlar ve kent estetiği nedir diye sorulduğunda yeşil alan yanıtını vermişlerdir. Erdönmez ve Kaptanoğlu (2008) Peyzajın sadece görsel tasarım öğe ve ilkeleri açısından değerlendirilmesinin yetersiz olduğu, kullanıcı beğenisi için peyzajın ekolojik anlamda da sürdürülebilirliğinin temel alınması gerektiğini söylemiştir.

Daha sonra ise ilham verici, algılanabilir ve fonksiyonel özelliği olan alanlardır olarak yanıt vermişlerdir. Bu yapılan tanımlamalar ankete verilen yanıtlar ile paraleldir. Katılımcıların yanıtları incelendiğinde Katılımcılar ilham verici bulmadıkları alanı estetik olarak değerlendirmemişlerdir. Karmaşık ve kendine özgü bir kimliği olmayan alanları estetik olarak değerlendirmemişlerdir.

Erdoğan (2006) Toplumların/bireylerin sağlıklı, mutlu, keyifli yaşamaları çevre koşullarına dolayısı ile görsel açıdan nitelikli, iyi çözümlenmiş, işlevsel, estetik çevrelerin oluşumu ile olasıdır. Çalışmamız sonuçları katılımcıların algılanabilir, kullanılabilir, güvenli ve ilham verici alanların estetik anlamda olumlu bulunduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Yerli ve Kesim (2009) çalışmalarında kentsel koridor kavramı incelemiş, bu koridorların estetik ve işlevsel yönleri ile araştırmıştır. Sonuç olarak, tasarım kavramlarının temel ilkelerinden yola çıkılarak, Düzce'de yeniden yapılanma içinde bulunan bu kentsel koridorların, daha estetik ve işlevsel bir anlayışa yönelik gelişmeleri için çözüm önerileri getirmiştir. Çalışma alanımız içindeki Kundu turizm alanlarında ulaşım altyapısının baskın olması anket katılımcıları tarafından olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda altyapı baskısını azaltmak için kent içinde oluşturulacak yeşil koridorların kent estetiğini olumlu yönde etkileyeceği ve ekolojik anlamda kente katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Erdoğan (2006) Tarihi süreç içinde kent estetiğinin gelişimi ve estetik olgusu incelemiş olup kentsel çevrelerde kimlik, kentsel görüntü ve estetik değerler kuramlarına vurgu yaparak kentlerin estetik değerlerini ve kentsel tasarım yaklaşımlarını tartışmıştır. Muratpaşa ilçesi çoklu fonksiyonları ile Antalya için önemli bir ilçedir. Anket sonuçları incelendiğinde kentsel çevrede kent estetiğini doğrudan yeşil alan, uyum ve düzen ile ilişkilendirdiğini ortaya çıkarmıştır.

Porteous (1996) Kent estetiğini mimarlıktan ormancılık ve turizme, sanattan biyolojiye ve kente, kavramsal, teorik veya deneysel olarak katkıda bulunacak planlamayla birlikte sunmayı amaçlamaktadır. Sonucunda estetik terimler üzerine ahlaki peyzaj maneviyat ve bağlılık duyguları üzerinde durmuş ve dolayısıyla "kent peyzajı sadece bizi memnun etmekle kalmayıp aynı zamanda bakım alanlarımız haline gelmelidir" fikrini savunmuştur. Çalışma sonucunda ulaşılan veriler bağlamında Muratpaşa kent peyzajlarının estetik anlamda olumlu olabilmesi için alan bakımlarının düzenli bir şekilde bakımının yapılmasına yöneliktir.

Önem ve Kılınçaslan (2005) Haliç kimlik unsurları açısından değerlendirilmiş, kentin geçmişinden 2005 yılına kadar iki doğal çevre unsurunun kimlik ögesi olarak öne çıktığı görülmüştür. Her iki öge de tarihsel süreç içinde Haliç kimliğinin oluşmasında en önemli etken olmuştur. Muratpaşa kentinin yapılaşmasında kıyı falezleri ve Kaleiçi tarihi yerleşim alanlarının etkisi büyüktür. Kıyı falezleri kentin şekillenmesinde büyük rol oynamıştır. Doğu alanlarındaki toprak veriminin iyi olması ve doğal su kaynakları ise doğu yönünde kentin tarım ile sınırlı kalmasında büyük rol oynamıştır.

Booth (1990) Arazi formu, bitkisel ve yapısal materyaller ve su öğeleri peyzajın temel öğeleridir. Bu kapsamda peyzaj bir kültürel imajdır. Kentlerin peyzaj özellikleri de

kent kimlikleri ile birlikte ülkelerin kültürel imaj ve görüntüleri olup kimlik, karakter ve dönemsel özellikleri korunarak geliştirilmelidirler. Kentler içindeki alanlar kendi kültürel karakterleriyle incelenip, kendi özelliklerine uygun olarak düzenlenmelidir. Çalışmamız Muratpaşa İlçesi Alan örtü sınıflarını gruplandırmış ve Muratpaşa İlçesi peyzaj karakterlerini ayrı olarak incelemiştir. Doğal ve kültürel özellikleri fazla olan ve karakter özelliği kendine has alanlarda estetiği araştırıp her bir alan için öneri getirmeye çalışmıştır.

Kentsel bir çevre ne kadar düzenli ise estetik değeri de o kadar fazladır; çünkü bir bütünlük içermektedir. Algılamanın doğası presentasyonel özelliklere sahip olduğu için kentsel çevrelerin estetik olarak algılanması için kullanımlara belli öğeleri bazı semboller ile algılatmak gerekmekte; sürdürülebilir kentsel algı sağlanmalıdır. Kentsel alanlarda estetik açıdan en başarılı formlar gelişmiş basit formlar olup bu formların organizasyonu ile elde edilen çevresel yapılanmalardır. Kent formu doğrudan yerleşim formu ve niteliği ile bağlantılı olup, kesinlikle eklektik bir nitelik taşımamalı, mutlaka geniş çerçeveli değerleri bütünleştirmelidir. Her kentin mutlaka belli bir amaca hizmet eden karakter taşıması, bu kimliğe bağlı olarak da belli estetik değerleri bünyesinde barındırması gerekmektedir (Erdoğan 2006). Çalışma sonuçlarımıza göre basit-düzenli form özelliği gösteren ve düzenli kompozisyonlara sahip kent peyzajları katılımcılar tarafından daha estetik bulunmuştur.

Coşkun (2008) Kentsel tasarım eyleminin asal bileşenlerinden biri olarak kent estetiğinin gelişmiş ülke kentleri ile gelişmekte olan ülke kentleri arasında karşılaştırmalı olarak nasıl bir pratik zemine oturduğunu sorgulamaktadır. Farklı ülke ve kentlerin çok farklı bağlamlara oturduğu ve bu farklılığın belirli parametrelerde yapılacak bir karşılaştırma sonucunu doğrudan etkileyebileceği kabul edilmiştir Kentsel tasarım ülkeler bağlamında farklılık gösterdiği gibi aynı kent içindeki farklı ilçelerde ve hatta ilçe içerisindeki farklı peyzaj karakterlerinde de farklılık göstermektedir. Çalışma bulgularımız bu verileri destekler niteliktedir.

Tüm çalışmalar ve incelemeler sonucu her alanın kendi özgü karakteri olduğu, bir kent için sadece bir tane tasarım rehberi olmayacağı ve her alan için kendine özel kentsel tasarım rehberi oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Her alanın kendine has estetik algı bileşenleri oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Muratpaşa CORINE 4. Seviye alan örtü haritası, bina kat yükseklikleri haritası, kent dokusu ve yapı nizamları haritaları ArcMap programında çakıştırılarak kent içindeki benzer karakterlere ve özelliklere sahip alanlar tespit edilmiştir. Bu bağlamda benzer özellikler gösteren alanlar haritada aynı renktir. Muratpaşa İlçesi için kentsel tasarım rehberleri oluşturulmak istendiğinde benzer karakterlerdeki alanlar için benzer öneriler getirilebilir (Şekil 5.2).

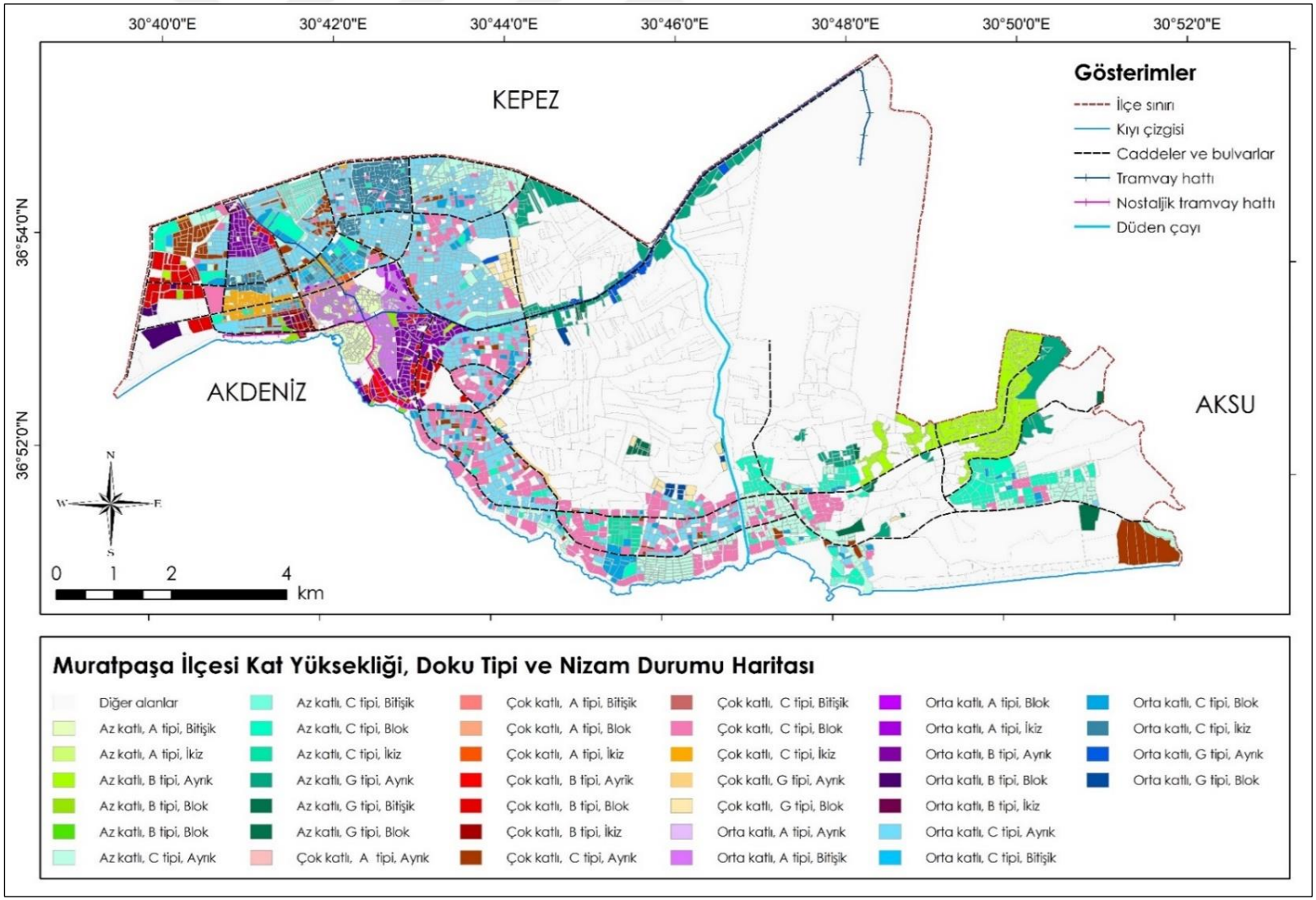

Şekil 5.2. Muratpaşa İlçesi farklı karakterlerin kent içindeki dağılımı

6. SONUÇLAR

Kentsel yaşam biçimlerinin gelişimi olarak tarif edilen kentleşme, dar bir alana yerleşen büyük nüfus birikimi, yeni fiziksel ve sosyal oluşum, karmaşık ilişkiler ağı, iş dallarının farklılaşması, kentin yapılaşması ve kendine özgü bir kültürel sistemin ortaya çıkması olarak tanımlanırken; aynı zamanda kente göç eden bireylerin ya da kentte ikamet eden nüfusun değişim sürecini oluşturur ve kenti sosyal, kültürel, ekonomik özellikleri ile ele alır.

Çalışmada; konum ve fonksiyonları açısından, çoklu kentsel peyzaj karakterleri ve kent fonksiyonlarının çeşitliliği ile öne çıkan Muratpaşa ilçesi kent peyzajları ile peyzaj karakterleri ve kent estetiği algısı konuları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Muratpaşa konut başta olmak üzere ticaret, turizm, kıyı kesimi boyunca falez parkı, doğusunda kalan tarım alanları gibi çok farklı alan kullanımları ile farklı karakterlere sahiptir.

Kentler ilçelerden, ilçeler semtlerden, semtler mahallelerden, mahalleler sokaklardan, sokaklar yol ve adalardan, adalar parsellerden, parseller bina ve bahçelerden oluşmaktadır. Kentin yapı taşını oluşturan bu unsurların tasarımında en küçük birimden en karmaşık sistemlere kadar bütün ayrıntılar birlikte düşünülmelidir. Bu ayrıntılar hesaplanırken günümüz sorunlarına çözüm olabilmesi için kente ait tasarımlarda daha ekolojik, yapısal ve görsel uyum, dengenin ve sürdürülebilir planlama yaklaşımların gerekliliği söz konusudur.

Muratpaşa örneğinde çalışma kapsamında ve kent estetiği yapı ve sokak ölçeğinde değil daha üst ölçekten ve peyzaj ölçeğinden ele alınmış ve kentin bütününe yönelik estetik algının neler olduğu, kentin kimliğinin korunması, mevcutta estetik olarak bulunan görsel tasarım unsurların başka alanlara uygulanması, olumsuz bulunan alanlardaki tasarımlardan uzak durulması kent için daha sağlıklı bir gelecek oluşturulması çözümleri ortaya çıkarmıştır.

Çalışma sonucu ulaşılan veriler ışığında katılımcıların kent içinde daha fazla yeşil alan istediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda Muratpaşa ilçesinde yeşil alan fazlalaştırmaya yönelik çalışmalar yapılmalı, yeşil alanları artırmak için yapı statiği uygun olan kamu yapılarında çatı bahçeler, dikey bahçe uygulamaları yapılması önerilmektedir. Yine çalışma sonucu elde edilen veriler bağlamında katılımcılar yeşil alan ve yapılar arasında sert bir geçiş istemediklerine dair öneriler ve yorumlarda bulunmuşlardır. Kamu alanlarında yeşil çatı ve dikey bahçe uygulamaları bu bağlamda da kent estetiğine önemli ölçüde katkıda bulunacaktır. Yine kent içinde yeşil alanı az olan sokaklarda ve mahallelerde köşe parsellerdeki uygun konutlara dikey bahçe uygulamaları çözümler arasındadır. Bahçe duvarlarında sarmaşık bitkiler kullanılarak daha yeşil sokaklar oluşturulabilir.

Muratpaşa kent estetiğinin ilk bileşeni anket katılımcıları tarafından uyum olarak tanımlanmıştır. Kent içindeki uyum en küçük yapıtaşı olan binalardan başlamaktadır. Burada yapı üzerindeki pencereler, cephe rengi, çatı kaplama rengi, yapı nizamları, bina çekme mesafeleri ve bina yükseklikleri uyumun en küçük yapı taşını oluşturmaktadır. En küçük yapıdan başlandığında, yapılarda bina dışı renk uyumu dikkate alınması önemli bir konudur.

Çalışma kapsamında Muratpaşa İlçesi yapı yükseklikleri, yapı nizamları, kent dokusu ile birlikte kent içinde farklı alan örtüsüne sahip alanlar ayrı ayrı incelenmiş olsa da anket sonuçlarında gelen öneriler bağlamında yapı ve kent ölçeğinde benzer karakterler gösterdiği tespit edilen alanlara özgü kentsel tasarım rehberi oluşturulmalıdır. Kent içinde her alanın farklı bir karakteri ve kültürel önemi vardır. Muratpaşa İlçesi de farklı karakterler sergileyen kent peyzajına sahiptir. Her farklı peyzaj karakter alanı için tasarım rehberleri oluşturulurken yapıların cephelerine, balkon demirlerine, pencerelerine bahçe duvarlarına yönelik ayrı ayrı öneriler getirilmeli ve her bir karakter alanı için özgün kentsel tasarım rehberlerine ihtiyaç vardır. Katılımcıların verdiği yanıtlara ve gelen önerilere göre kent içinde uygun parseller yeşil alan olarak değerlendirilmelidir.

Kent içinde alan kimliği oluşturma yeni mekanlar yaratmak için Şekil 5.2 verilen peyzaj karakterleri kapsamında ya da mahalle mahalle, sokak tasarım fikirleri oluşturulabilir. Yine kent estetiği bileşenleri kapsamında bir alanın uyumlu, güzel olmasının yanı sıra aynı zamanda algılanabilir olmasının önemli bir konu olduğu ortaya çıkmıştır.

Antalya, Muratpaşa sadece kendi yerli halkının ziyaret ettiği bir kent olmadığı için, algıda kolaylık sağlamak ve daha kimlikli ve kendine özgü karakteri olan mekanlar yaratmak aynı zamanda kent estetiğine katkıda bulunmak için özellikleri uygun mahallelerde ana caddelerin olduğu bölgelerde yönlendirme ve alana süreklilik kazandırması amacıyla bina cepheleri, konut bahçeleri ya da refüj bitkilendirmeleri özelinde tasarımlar yapılabilir. Yapılan yönlendirmelerin bulunduğu alanlarda eğer uygun mekanlar var ise mahalle meydanları oluşturulabilir.

Çalışmada kent peyzajları ve kent estetiği için yeşil alanların önemi bulgularıyla ispatlamıştır. Kentsel yeşil alanlar, kentler için hem ekolojik hem de estetik anlamda büyük önem taşımaktadır. Anket bulguları kapsamında katılımcıların sunduğu öneriler, kent içinde küçük parça yeşil alanlardan ise daha büyük bir yeşil alanlardan çevresine dağılan yeşil alanların katılımcılar için daha olumlu estetik öneme sahip olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda kent içindeki küçük büyük uygun olan bütün alanlar kentsel açık ve yeşil alanlar bağlamında değerlendirilmelidir. Refüj bitkilendirmesi yapılmayan bütün alanlar bu bağlamda tespit edilerek ekolojik anlamda da Muratpaşa kentine değer katacak doğal bitki örtüsüne sahip ağaçlar ile yol ağaçlandırmaları çalışmaları yapılmalıdır.

İlçenin tarihi ve kültürel alanları korunarak kullanılmalıdır. Kendi kimliği olmayan kentleşmeyle beraber hızlı kentleşerek estetik değeri düşünülmemiş alanlar yerel karakterler ile yeni kimlik kazandırılmaya ve tüm bu çevrelerin mekan kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Katılımcıların bir alanı estetik bulması için o alanın aynı zamanda işlevsel-fonksiyonel olması gerektiğine dair yorum yapmışlardır. Bu bağlamda kent içinde insan ve bisiklet odaklı ulaşım yaklaşımı bazı bölgelerde fazla benimsenmekle birlikte bazı bölgelerde ise hiç dikkate alınmadığından karakterler bağlamında oluşturulan rehberler ışığında her alanın kendi özgü tasarımları yapılmalı, benimsenmeli ve erişilebilirlik sağlanmalıdır.

Kent planlama, kentsel tasarım ve tasarım rehberleri çalışmalarına yönelik olarak tüm çalışmalar özelinde büyük veya küçük ölçek fark etmeksizin alanların sürdürülebilir

ve ekolojik yaklaşımlar içermesine dikkat edilmelidir. Bu bağlamda kent içindeki doğal alanların korunması büyük öneme sahiptir. Yamansaz, Güzeloba ormanı, Lara kumulları gibi alanlar korunmalıdır. Kentin kimliğini korumak adına mahalleler veya tespit edilen karakterler bağlamında her alan için ayrı kentsel tasarım rehberleri oluşturulmalıdır.

Daha sonra yapılacak çalışmalarda, Şekil 5.2'de belirlenmiş alanlardan aynı ya da farklı bölgeleri seçerek alana yönelik kent estetiği bağlamında kentsel tasarım rehberi oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılmasının kentin gelecek nesillere kültürel değeri yüksek alanları miras bırakması ve alan karakterlerinin korunmasına yönelik önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

7. KAYNAKLAR

Akbana A, Bulut Y. 2020 Uluabat gölü ve çevresinde peyzaj karakter alanlarının belirlenerek sürdürülebilir alan kullanım stratejilerinin geliştirilmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 21(2): 231-243.

Akdoğu, G. 2014. Kentleşme sürecinde kırsal yerleşmelerde yaşanan peyzaj değişimlerinin irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 125 s.

Akyüz, E. 2016. Urban Aesthetics: The Case of Istanbul and Edinburgh. Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal, 7: 176-186.

Anderson, G. 1990. Fundamentals of educational research. Bristol: The Falmer Press.

Antalya Büyükşehir Belediyesi. Coğrafya. İklim. 2019. https://www.antalya.bel.tr/BilgiEdin/Cografya [Son erişim tarihi: 21.03.2019].

Arıkan B, Pulat Gökmen G. 2016. Kentsel Mekânın Fiziksel Katmanları, Konut Dokusunun Oluşumu ve Feneryolu Mahallesi'nin "Risk"li Dönüşümü. İDEALKENT. 7(20): 966-998.

Aru, A., 1998. Türk Kenti; Türk Kent Dokularının ve Bugünkü Koşullar İçinde değerlendirilmesine İlişkin Yöntem Araştırması. Yem Yayın, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları: İstanbul, 288 s.

Atabeyoğlu, Ö. Bulut, Y. 2013. Ordu kenti kentsel peyzaj karakter analizi. Akademik Ziraat Dergisi, 2(1): 1-12.

Atik, M., Işıklı, R.C., Ortaçeşme, V., Yıldırım, E. 2015. Definition of Landscape Character Areas and Types in Side Region, Antalya-Turkey with regard to Land Use Planning. Land Use Policy, 44: 90-100.

Atik, M., Ortaçeşme, V. 2010. Peyzaj Karakter Analizi Yöntemi ile Antalya Side Bölgesi Kültürel Peyzajlarının Kararter Analizi. TÜBİTAK Projesi, Proje No: 108Y345, Antalya.

Averill, J. R., Stanat, P., & More, T. A. 1998. Aesthetics and the environment. Review of General Psychology, 2(2), 153.

Ayyıldız, S., Ertürk, F. 2017. Kentsel kimlik bileşenleri ile yerel kimliğin izlerini sürmek: Kapanca sokak örneği. Mimarlık ve Yaşam Dergisi, 2(1): 65-88.

Balcı, A. 2013. Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler.Ankara: Pegem A.

Balta, S., Atik, M. 2019. Köy tasarım rehberlerinin hazırlanmasında kırsal peyzaj karakterlerinin yeri: Antalya Elmalı örneği. Mediterranean Agricultural Sciences. 32(1): 1-9.

Bayar, R, Karabacak K. 2017. Ankara ili arazi örtüsü değişimi (2000-2012). Coğrafi Bilimler Dergisi, 15(1): 59-76.

Bell, S., 2004. Elements of Visual Design in the Landscape Second Edition. Rautledge Taylor & Francis Group: London, United Kingdom, 163 s.

Berlyne, D. 1971. Aesthetics and psychobiology. New York: Appleton-Century-Crofts.

Booth, N.K., 1990. Basic Elements of Landscape Architectural Design. ISBN: 0-88133-478-2, Waveland Press Inc., USA.

Bossard, M., Franec, J., Otahel, J. 2000. Eea, CORINE Land Cover Update. Technical Guidelines European, 105 s.

Coşkun, D., 2008. Kent Estetiği Oluşumunda Yer Oluşturma İlkelerinin Koblenz / İzmir Kentleri Bağlamında Karşılaştırmalı Olarak İrdelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen bilimleri Ensitüsi Kentsel Tasarım Bölümü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 9-21, İzmir.

Council of Europe, 2000. The European Landscape Convention (STE n°176).

Drew, K.I. 1964. Urban Aesthetics: Theory and application of physical design control within urban nenewal program. A Master's Thesis Kansas State University College of Architecture and Design, Manhattan, Kansas.

Eea, CORINE Land Cover Update 2000 – Technical Guidelines. European Environment Agency, Prepared By Bossard, M., Feranec, J., Otahel, J. Techical Report No 40. Homepage: www.eea.eu.int [Son erişim Tarihi, 01.03.2016].

Enil, G., Köseoğlu, Y. 2016. Investigation of nanotechnology awareness, interests and attitudes of pre-service Science (Physics, Chemistry and Biology) teachers. International Journal of Social Sciences and Education Research. 2(1): 50-63.

Erdoğan, E. 2006. Çevre ve Kent Estetiği. ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi. 8. (9).

Erdoğan, E., 2006. Çevre ve Kent Estetiği. ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi. 8.

Erdönmez, İ., Kaptanoğlu, A., 2008. Peyzaj Estetiği ve Görsel Kalite Değerlendirmesi. Dergipark, 1, 39-51.

Erzen, J., 2006. Çevre Estetiği ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş. Yayınları, ISBN: 975- 7064-96-3, ODTÜ Yayıncılık, Ankara.

Erzen, J., 2007. Kent Estetiği: Türkiye Estetik Kongresi'nde "Çevre, Kent ve Mimarlık" Üzerine Çevre, Kent, Mimarlık. Mimarlık Dergisi. 33.

Erzen, J., 2010. Kent Estetiği. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını: Ankara.ç

Foucault, M. 2018. Manet, Velazquez ve Estetik Modernizm. Çeviren: Kılıç, S. 2020. İletişim Yayınları: İstanbul, 122 s.

Fry, G., Tveit., M.S., Ode, A., Velarde, M.D. 2009. The ecology of visual landscapes: Exploring the conceptual common ground of visual and ecological landscape indicators. Ecological Indicators, 9(5): 933–947.

Genç, A., Sipahioğlu, A. 1990. Görsel Algılama, Sanatta Yaratıcı Süreç. Sergi Yayınları: İzmir.

Gibberd, F., 1980, The Design of Harlow, İnformation Services Department; Harlow Council.Jacobs, A.B., 1980, Making City Planning Work, America Planning Association, Washington.

Güremen, L. 2011. Kent kimliği ve estetiği yönüyle kentsel donatı elemanlarının amasya kenti özelinde araştırılması. E-Yeni Dünya Bilimleri Akademisi Dergisi, 6(2): 254-291.

Gürer, L., 1970. Temel Dizaynda Görsel Algı. İTÜ Teknik Okulu Yayınları: İstanbul.

Gürsel, S., Özkan, Ç. 2005. Selçuk Batur İçin Mimarlık Yazıları. Mimarlar Odası Yayınları: Ankara.

Heritage Council, 2006. Landscape Character Assessment (LCA) in Ireland: Baseline Audit and Evaluation. Final Report to The Heritage Council, Prepared by Julie Martin Associates in Association with Alison Farmer Associates, Dublin-Ireland.

Hermes, J., Albert, C., Haaren, C.V. 2018. Assessing The Aesthetic Quality of Landscapes in Germany. Ecosystem Services, 31: 296-307.

James, P., Gittins, J. W., 2007. "Local landscape character assessment: An evaluation of community-led schemes in Cheshire". Landscape Research, 32 (4), 423– 442.

Karataş, A. Kılıç, S. 2017. Sürdürülebilir kentsel gelişme ve yeşil alanlar. SİYASAL: Journal of Political Sciences, 26(2), 53–78.

Karimimoshaver, M., Winkemann, P. 2018. A framework for assessing tall buildings' impact on the city skyline: Aesthetic, visibility, and meaning dimensions. Environmental Impact Assessment Review, 73: 164-176.

Kaska, E. 2012. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (Aps) ve Türkiye'deki uygulamaların irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 165 s.

Keshtkaran, R., Habibi, A., Sharif, H. 2017. Aesthetic Preferences for Visual Quality of Urban Landscape in Derak High-Rise Buildings (Shiraz). Journal of Sustainable Development Archives, 10(5): 94-106.

Koç A, Yılmaz S. 2020. Peyzaj Karakter Analizi ve Değerlendirmesi: Pasinler-Köprüköy (Erzurum) İlçeleri Örneği. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi. 51(2): 126-139.

Koç, A. 2017. Yukarı Aras Havzası Örneğinde Peyzaj Karakter Analizi. Doktora Tezi, A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum

Kültür ve Turizm Bakanlığı. Dünden Bugüne Antalya 2012. https://antalya.ktb.gov.tr/Eklenti/38500,2012-idundenbuguneantalya.pdf?0 [Son erişim tarihi: 21.03.2019].

Lambin, E.F., Turner, B.L., Geist, H.J., Agbola, S.B., Angelsen, A., Bruce, J.W., Coomes, O., Dirzo, R., Fischer, G., Folke, C., George, P.S., Homewood, K., Imbernon, J., Leemans, R., Li, X., Moran, E.F., Mortimore, M., Ramakrishnan, P.S., Richards, J.F., Skånes, H., Steffen, W., Stone, G., Svedin, U., Veldkamp, T.A., and Vogel, C. 2001.The causes of land-use and land-cover change: moving beyond the myths. Global Environmental Change, 11: 261-269.

Lin, N. 1976. Foundations of Social Research, McGraw-Hill, USA.

Masiero, R. 1999. Mimaride Estetik. Çeviren: Genç, F. 2006. Dost Kitabevi Yayınları: Ankara, 232 s.

Meyer, W. B., Turner II, B. L. 1994, Changes In Land Use And Land Cover: A Global Perspective. Cambridge: Cambridge University Press.

Moudon, A.V. 1994. Getting to know the built landscape: Typomorphology. In K.A. Franck, L.H. Schneekloth (Eds.), (1994). Ordering space: Types in architecture and design. New York: Wiley, John & Sons.

Muratpaşa Belediyesi 2015 – 2019 Stratejik Planı. https://www.muratpasa-bld.gov.tr/Uploads/2015stratejik.pdf [Son erişim tarihi: 21.03.2019].

Muratpaşa Belediyesi Resmi web site, https://muratpasa-bld.gov.tr/ [Son erişim tarihi: 20.03.2019].

Ocakçı, M. 2018. Kent stratejileri merkezi, Sözlükten kent imgesi, Kent imajı. https://kentstratejileri.com/tag/kent-imgesi/ [Son erişim tarihi: 01.02.2021].

Ode, A. K. ve Fry G. L. A. 2002. Visual aspects in urban woodland managment. Urban Forestry Urban Greening, (1): 15-24.

Ode, A., Tveit M. S. And Fry G. 2008. Capturing landscape visual character using ındicators: touching base with landscape aesthetic theory. Landscape Research, 33(1): 89-117.

Oktay, E, Erdoğan R, Bayram Ş. 2019. Peyzaj estetiği ve bu bağlamda üretilmiş olan teoriler. Uluslararası Sanat ve Estetik Dergisi, 2(2): 81-95.

Önem, B., Kılınçaslan, İ., 2005. Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik, İTÜ Dergisi, 4

Özkırımlı, A. 1990. Türk Edebiyat Ansiklopedisi, C.2. İstanbul: Cem Yayınevi.

Öztürk, B. 2004. Kentsel açık ve yeşil alan sistemi oluşturulması: Kayseri Kent bütünü örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi F.B.E, Ankara, 206 s.

Panerai, P. ve Castex, J. 1970-71. Notes sur la structure de l' espace urbain, l'architecture d'aujourd'hui, 153, Dec. 1970-Jan. 1971, 30-33.(A. Köksal, A. Arel, E. Gürsel, S. Özkan, Çev.), 2005,Selçuk Batur için mimarlık yazıları. Ankara: Mimarlar Odası Yayınları.

Porteous, I.D., 1996. Environmental Aesthetics, Ideas, Politics and Planning. ISBN: 0-415-13769-1, Great Britain

RedCar and Cleveland Village. 2010. Redcar & Cleveland Local Development Framework. Landscape Character SPD.

Resmi Gazete, 2003. Avrupa Peyzaj Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun. Resmi Gazete tarih 10.06.2003, Kanun No 4881, http://www.basbakanlik.gov.tr [Erişim 14.05.2012]

Resmi Gazete, 2017. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği. 03.07.2017 tarih ve 30113 sayılı Resmi Gazete. https://www.resmigazete.gov.tr [Erişim 20.03.2021]

Resmi Gazete. 2014. Mekansal Planlar Yönetmeliği. 03.05.1985 tarihli ve 29030 Sayılı Resmi Gazete.

Rosley, M.S.F., Lamit, H., Rahman, S.R.A. 2013. Perceiving the aesthetic value of the rural landscape through valid ındicators. Procedia- Social and Behavioral Sciences, 85: 318 – 331.

Schiller, F. 1795. İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine. Çeviren: Aytaç, G. 2020. Fol Kitap Yayınları: Ankara, 167 s.

Swanwick, C., 2002. Landscape Character Assessment Guidance For England and Scotland. The Countryside Agency and Scottish Natural Heritage, England, 84 p.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2018. Kentsel Tasarım Rehberleri, Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü. Resmi web site, https://mpgm.csb.gov.tr/kentsel-tasarim-rehberleri-i-82334 [Son erişim tarihi: 04.03.2019].

Tarım ve Orman Bakanlığı, 2015. CORINE Projesi, Türkiye'de Yapılan Çalışmalar. https://CORINE.tarimorman.gov.tr/CORINEportal/turkiyecalismalar.html [Son erişim tarihi, 12.02.2021].

Tezer, H. K. 2002. Kentsel Morfoloji Bağlamında Kentsel Tasarım Rehberlerinin İrdelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Tudor, C. 2014. An Approach to Landscape Character Assessment. Natural England, ISBN: 978-78367-141-0, p:56.

Tunalı, İ. 1996. Estetik. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Turner, II, B. L., Clark, W. C., Kates, R. W., Richards, J. F., Mathews, J. T. ve Meyer, W. B. (Eds.). 1990. The Earth As Transformed By Human Action: Global And Regional Changes In The Biosphere Over The Past 300 Years. Cambridge: Cambridge University Press.

Türkiye İstatistik Kurumu Resmi Web Site, http://www.tuik.gov.tr/ [Son erişim tarihi: 21.03.2019].

Visser, R. 2010. Cities surround the countryside: Urban aesthetics in postsocialist China. Duke University Press.

Wang, M., Yu, B. 2012. Landscape characteristic aesthetic structure: Construction of urban landscape characteristic time-spatial pattern based on aesthetic subjects. Frontiers of Architectural Research, 1(3): 305-315.

Wascher, D.M. 2005. "European Landscape Character Areas -Typologies, Cartography and Indicators for the Assessment of Sustainable Landscapes", Landscape Europe, Oxford (2005).

Whitehand, J.W.R. 2001. British urban morphology: Conzenian tradition. Urban Morphology, 5(2): 103-109.

Whitehand, J.W.R. 2007, Conzenian Urban Morphology and the Urban Landscapes.

Yerli, Ö., ve Kesim, G. 2009. Kentsel Koridorların Estetik ve İşlevsel Yönden İrdelenmesi: Düzce Örneği. Dergipark,1.

Yücel, A. 1979. Mekân okuma aracı olarak tipolojik çözümleme. M.Pultar (Der.), Çevre, yapı ve tasarım içinde. Ankara: ÇEMBİL.

Zaleskienė, E., Vileniškė, I.G. 2014. Landscape aesthetics theories in modeling the ımage of the rurban landscape. Darnıojı Archıtektūra ır Statyba, Journal of Sustaınable Archıtecture and Civil Engıneerıng, 2(7): s. 10- 21.

8. EKLER

EK-1

PEYZAJ KARAKTER ANALİZİ ARAZİ FORMU

Gözlem Noktası: Tarih:
Fotoğraf No:
Peyzaj Karakter Tipi: Kentsel Peyzaj Karakter Alanı:

TOPOĞRAFYA

	Düz		Ova
	Hafif eğimli, Eğimli		Vadi
	Engebeli		Kıyı

BASKIN ARAZİ ÖRTÜSÜ VE PEYZAJ UNSURLARI

	Yapılar		**Tarihi Eser**		**Çiftçilik**		**Yapı Dışında Kalan Arazi Örtüsü**		**Bitki Örtüsü Özelliği**		**Hidroloji**		**Ulaşım ve Altyapı**
	Tek Katlı		Eski Yapılar		Duvarlar		Parklar, Bahçeler		Karışık		Akarsu		Asfalt
	Çok Katlı		Köy Evi		Yapay Çitler		Orman		İbreli		Dere		Stabilize
	Turizm Endüstrisi		Geleneksel Tarım Alan.		Doğal Çitler		Maki		Ağaç Kümeleri		Havuz		Patika
	Antik Yap.		Kale		Tarla		Açık Alan		Ağaç Koridoru		Kış Deresi		Anıt
	Ticaret		Dini Yapılar		Meyve Bahçesi		Sazlık		Soliter Ağaç		Doğal Su Birikintisi		Altyapı ve Üstyapı Unsurları
	Moloz, Çöplük		Anıt Ağaç		Zeytinlik		Kumul		Kültüre l Bitki Örtüsü		Sulama Kanalı		

GÖRSEL DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

Desen		Baskın		Güçlü		Orta		Zayıf		
Ölçek		Küçük		Orta		Büyük				
Renk		Monokromatik		Birkaç Renkli		Çok Renkli				
Kompozisyon		Basit		Çeşitli		Karmaşık		Değişken		
Uzaklık		Erişilemez		Zor Erişilebilir		Kolay Erişilebilir				
Form		Doğrusal		Kıvrımlı		Değişken		Yuvarlak		
		Geometrik		Basit, Düzenli		Karmaşık, Düzensiz		Organik		
Çevreleme		Engin, Geniş		Açık		Etrafı Çevrili				
Sınır		Yol		Orman		Deniz		Doğal		Yapay
Karakteristik yoğunluk		Yol		Yapı		Yeşil alan				
Yükseklik		1-2 katlı		3 -5 katlı		6-9 Katlı		10-14 katlı		15 kat ve üzeri
Yerleşme öz.		İdari		Ticari		Dini		Eğitim		Sağlık
Nizam tipi		Ayrık nizam		Bitişik Nizam		Blok Nizam				
Nokta		Evet		Hayır						
Tekrar		Evet		Tam Tekrar		Değişken tekrar		Hayır		
Çizgi		Kesin -Belirgin-Güçlü		Yumuşak-Zayıf		Uzun		Kısa		Sürekli
		Dalgalı- Eğri		Düz		Kırık (Zik- Zak)		Kesintili		

Doku		Sert, Keskin		Yumuşak		İnce Doku		Orta Doku		Kaba Doku		
Doku Tipi		**A TİPİ:** Sınırlar kuvvetli değil, serbest iç yollar, ritmik birim dağılımları		**B TİPİ:** Sınırları A tipiden daha kuvvetli, Doku içinde üzüm salkımı biçiminde gelişmeler, Ova, yaylla daha çok gör.		**C TİPİ:** köşeli sınırlar, Yüksek oranda yol, çok sayıda kentsel mekan, Yol genişliklerinde kuvvetli farklılaşmalar						
		E TİPİ: Büyük kentsel yol mekanları,Doku sınırları kuvvetli, Yol sistemleri doku ortalarından ışınsal dağılımlar, Ova ve az eğimli yamaçlarda kurulmuş kent dokuları.		**G TİPİ:** Geometrik ve simetrik bir doku, adalar içinde, çok serbest, organik formlardaki yol düzeni, iç yollarında, yaya ulaşımının hakim, Ada içinde büyük boşluklar bulunur, yoğunluk normalden az.		**H TİPİ:** Korunmuş sit alanlarının olduğu kentlerde görülen dokulardır. Hem doku, hem de yapılar, iyi korunmuştur. Kale içinde ve çevresindeki bu dokularda kentsel mekânlar iyi gelişmiştir. Kale etrafında, bir çevresel yol bulunmaktadır.					

PEYZAJIN ALGILANMASI

	Güvenlilik		**Teşvik Edicilik**		**Sakinlik**		**Memnuniyet**
	Çok Güvenli		Tekdüze		Huzur Veren		Memnuniyet Vermeyen
	Güvenli		Sıkıcı		Sessiz, Sakin		Memnuniyet Verici
	Tedirgin Edici		İlginç		Orta Sakinlikte		Etkileyici
	Tehdit Edici		İlham Verici		Sakin Değil		Güzel

Nadirlik				**Hatırlanabilirlik**				**Tarihsellik**				**Önemlilik**				**Anıtsallık**			
	Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok

YERLEŞİM FORMU, MİMARİ STİL ve MALZEME (Yeşillikler İçinde Köy, Kapalı Askeri, Dağınık): (Modern, Geleneksel):(Taş Tipi, Renk/Doku, Tuğla Rengi/Boyutu/) :

ALANIN NİTELİĞİ :

ALANDAKİ MEVCUT FAALİYETLER VE ETKİLERİ ve DİĞER NOTLAR:

ÖZET TANIM :

EK-2

Kent Peyzajı ve Estetik Algısı İlişkilerinin Antalya Kenti Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakterleri Bağlamında İncelenmesi

Bu çalışma Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilimdalı'nda yürütülmekte olan " Kent Peyzajı ve Estetik Algısı İlişkilerinin Antalya Kenti Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakterleri Bağlamında İncelenmesi " başlıklı Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Antalya Muratpaşa ilçesinde kent estetiği ile ilgili olarak, sizin uzmanlığınız ve fikirleriniz ışığında değerlendirmelerinizi alabilmek için gönüllülük esasına dayalı olarak hazırlanmıştır.

Anket kişisel iletişim bilgilerini içermemektedir.
Katılımınız ve katkınız için teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Meryem ATİK
Akdeniz Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Mine YÜCE
Akdeniz Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

1- Katılımcı onayı

Yukarıda belirtilen ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı açıklama yukarıda adı belirtilen araştırmacılar tarafından yapıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda güven verildi. Bu durumda Kent Peyzajı ve Estetik Algısı İlişkilerinin Antalya Kenti Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakterleri Bağlamında İncelenmesi başlıklı çalışmanın araştırmasına kendi isteğimle, hiçbir baskı olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

a) Onaylıyorum
b) Onaylamıyorum

2- *Demografik, Mesleki özellikler*

Bu bölüm anketi yanıtlayan bireyin demografik özelliklerini tespit etmek için hazırlanan soruları içerir.

1- Cinsiyetiniz nedir? *
a) Kadın
b) Erkek

2- Yaşınız? *
a) 18-35
b) 36-50
c) 51-65
d) 65'ten büyük

3- En son mezun olduğunuz eğitim düzeyini belirtiniz.
a) Lise (mezun)
b) Yüksekokul(öğrenci)
c) Yüksekokul(mezun)
d) Lisans (öğrenci)
e) Lisans (mezun)
f) Yüksek Lisans (öğrenci)
g) Yüksek Lisans (mezun)
h) Doktora (öğrenci)
i) Doktora (mezun)
j) Diğer:

4- Meslek Alanınız?
a) Peyzaj Mimarlığı
b) Mimarlık
c) Şehir ve Bölge Planlama
d) Mühendislik
e) İç mimarlık
f) Diğer:……

5- Göreviniz, Yaptığınız iş? ……

6- Meslekteki Deneyim Süreniz?
a) 1 yıldan az
b) 1-5 yıl
c) 5-10 yıl
d) 10 yıldan fazla
e) Diğer:

7- Hangi şehirde yaşıyorsunuz?.....

3- Peyzaj, Kent Peyzajı ve Kent Estetiği

Bu bölümde Muratpaşa İlçesi Peyzaj Karakter Alanlarını Ekteki fotoğraflara göre; Peyzaj, Kent Peyzajı ve Kent Estetiğini, Temel tasarım ögeleri ve ilkeleri kapsamında değerlendirmeniz beklenmektedir.

Anket sorularının cevaplamasına yönelik bazı tanımlamalar;

Temel Tasarım Ögeleri ve İlkeleri

ÇİZGİ: Peyzajda çizgi; Yapıların kenarları, doğal yapı unsurları, insan yapımı objeler, akarsu kıyıları, kıyılar, bitki grupları dış çerçevesi, gökyüzü, kayaç yapısı çizgi unsuru ile tanımlanmaktadır.
FORM: Çizgi, renk ve diğer yüzey elemanlarının birbirleriyle ilişkileri sonucu oluşan, hacmi ve kütleyi tanımlayarak objeleri üç boyutlu olarak incelememizi sağlayan niteliktir.
DOKU: Üç-boyutlu yapıya sahip, objelerin yapısı hakkında bilgi veren, sonsuz çeşitliliğe sahip, yüzeyde ışık ve de malzeme özelliği ile birlikte kendini gösteren bir niteliktir.
RENK: Çeşitli cisimlerden yansıyarak gelen ışınların, ışığın gözün retinasına ulaşması ile oluşan, görsel algı sonucu bireyde oluşturduğu duygudur.
ÖLÇEK: Bir parçanın diğer parçalarla ve bütünle olan ilişkisi, tasarımdaki elementlerin boyut çerçevesinde birbirleri ile olan ilişkisidir.
TEKRAR: Peyzajda bir objenin (bitki, yapı) birden fazla, aynı ya da benzer bir şekilde kullanılmasına "tekrar" denir.
KOMPOZİSYON: Peyzajda birden farkı obje, form, çizgi ve rengin bir araya gelme durumunu ifade etmektedir.
DESEN: Peyzajdaki yapı özelliği olarak tanımlanmaktadır.
UYUM: Tasarım elemanlarının birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerindeki uygunluktur.
GÜVENLİK: Toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet.
HATIRLANABİLİRLİK: Akılda kalıcı özellikleri bulunan alanların olma durumudur.
ENDERLİK: Kente ve yöreye özgü unsurların seyrek, az sayıda olma durumudur.
ÇEŞİTLİLİK: Peyzaj içinde unsurların birden farklı olma durumudur.

1- Alandaki baskın çizgi karakterini (çizgisel özelliklerini) nasıl değerlendirirsiniz?
Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz. *(Kesin -Belirgin- Güçlü /Yumuşak- Zayıf) (Uzun- Sürekli /Kısa- Kesintili) (Düz/ Dalgalı- Eğri/ Kırık -zikzak) olarak kendi aralarında seçim yapmanız beklenmektedir.*

- Kesin- Belirgin- Güçlü
- Kısa- Kesintili Düz
- Yumuşak- Zayıf
- Uzun- Sürekli
- Kısa- Kesintili
- Düz
- Dalgalı-eğri
- Kırık (Zikzak)

2- Alanda baskın doku görüntüsünü, duygusunu, fikrini yaratan unsurların karakterlerini nasıl tanımlarsınız?
a) Sert- Keskin doku
b) Orta doku
c) Yumuşak- İnce doku

3- Alandaki baskın form karakterini nasıl değerlendirirsiniz?
Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz. *(Doğrusal /Kıvrımlı) (Basit- Düzenli / Karmaşık -Düzensiz) (Organik/Geometrik) olarak kendi aralarında seçim yapmanız beklenmektedir.*

- Doğrusal
- Kıvrımlı
- Basit- Düzenli
- Karmaşık- Düzensiz
- Organik
- Geometrik

4- Fotoğrafı renk unsuruna göre değerlendiriniz. *
a) Monokromatik (Tek)
b) Renkli
c) Çok renkli

5- Fotoğrafı ölçek açısından değerlendiriniz. *
a) Küçük
b) Orta
c) Büyük

6- Fotoğrafı tekrar unsuru açısından değerlendiriniz. *
a) Tam tekrar
b) Değişken tekrar
c) Aralıklı tekrar

7- Fotoğrafı kompozisyon açısından değerlendiriniz. *
a) Basit- Tekdüze
b) Karmaşık- Çeşitli

8- Fotoğrafı desen açısından değerlendiriniz. *
a) Zayıf
b) Orta
c) Baskın

9- Fotoğrafı uyum açısından değerlendiriniz. *
a) Çok uyumlu
b) Uyumlu
c) Uyumsuz

10- Fotoğrafı güvenlik açısından değerlendiriniz. *
a) Çok güvenli
b) Güvenli
c) Kararsızım
d) Tedirgin edici
e) Tehdit edici

11- Fotoğrafı teşvik edicilik açısından değerlendiriniz.
a) Tekdüze-sıkıcı
b) İlham verici- ilginç

12- Fotoğrafı hatırlanabilirlik, enderlik ve çeşitlilik açısından değerlendiriniz. *

	Var	Yok
Hatırlanabilirlik		
Enderlik		
Çeşitlilik		

13- Kentsel Peyzaj Karakterleri Kalite İndeksi açısından değerlendiriniz.
Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

○ Çoğu zaman kentin belirli bölgelerinde görülen bu gruptaki peyzaj elemanlarının kentsel peyzaj karakterlerinde var olması *(Diğer peyzaj unsurları; Akarsular, ormanlar, yürüme patikaları, tekil binalar veya farklı mimarideki bina grupları, tarihi – kültürel unsurlar vb.)* **(1)**

○ Tüm şehir için olmasa da bina gruplarının ve yapı kitlelerinin dış sınırını oluşturan kentsel yeşil alanların kent peyzajları üzerinde önemli etkiye sahip olması *(Yeşil altyapı; Parklar, meydanlar, ağaçlar, akarsular, kıyılar vb.)* **(2)**

○ Altyapı unsurlarının kentsel peyzajın kalitesini önemli oranda etkilemesi ve kent halkı üzerinde bir büyük etkiye sahip olması *(Kentsel altyapı; Yollar, caddeler, kanalizasyon, reklam panoları, kent mobilyaları, katı atık noktaları, çocuk oyun alanları vb.)* **(3)**

○ Konut yapıları kentsel peyzajlarda büyük yer kaplıyor olması *(Çok katlı konut alanları; Kat yüksekliği, balkonlar, pencere tipi, dış üniteler, kablolar, vb.)* **(4)**

○ Konut yapıları kentsel peyzajlarda büyük yer kaplıyor olması *(Ayrık yerleşimler; Kat yüksekliği, yaş, mimari, bahçe, çit, çatılar vb.)* **(4)**

○ Bina yoğunluğu, yapılar ve mimari kent halkı ve kentsel peyzaj üzerinde büyük etkiye sahip olması *(Bina grupları; Kat yüksekliği, renk, estetik, mimari yaş vb.)* **(5)**

14- Fotoğrafı estetik açıdan puanlayınız. *

(+ 2) Çok olumlu, (+ 1) Olumlu, (0) Sıradan, (- 1) Olumsuz, (- 2) Çok olumsuz

a) +2
b) +1
c) 0
d) -1
e) -2

15- Alanın size göre daha estetik olması için neleri değiştirmek isterdiniz?

……

16- Alanla ilgili katkıda bulunmak istediğiniz farklı bilgiler varsa, ekleyiniz.

……

17- Sizce Kent estetiği nedir? Nasıl tanımlarsınız.

……

Anket Fotoğrafları

Tarihi yerleşim alanları

Az katlı yerleşim alanları

Çok katlı yerleşim alanları

Kamusal alanlar

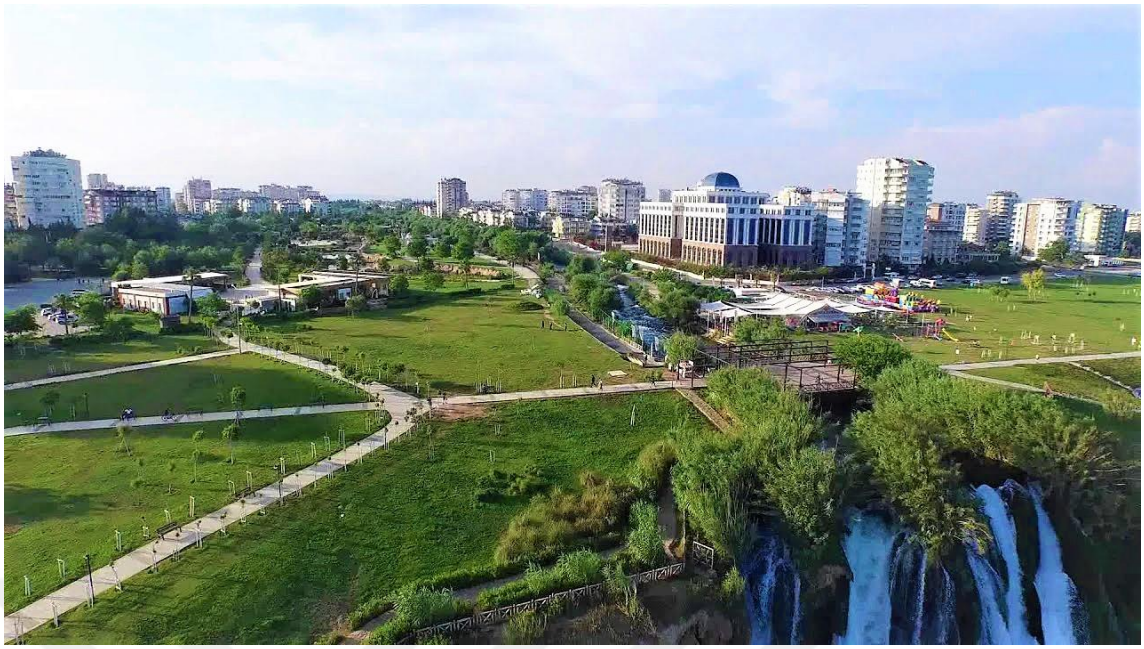

Kentsel açık ve yeşil alanlar

Kıyı, kumul ve plaj alanları

Turizm alanları

Doğal alanlar

ÖZGEÇMİŞ

Mine YÜCE

ÖĞRENİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans 2017-2021	Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Antalya
Lisans 2013-2017	Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Antalya

MESLEKİ VE İDARİ GÖREVLER

Stajyer 06/2015 – 08/2015	Palmiye Peyzaj Mimarlık / Antalya
Stajyer 06/2014 – 08/2014	Palmiye Merkezi / Muğla

ESERLER

Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri özet kitaplarında basılan bildiriler

Yüce, M., Balta, S., Atik, M. 2019. Peyzaj Süs Bitkisi Yönüyle Ülkemizde Anıt Ağaçlar. VII Süs Bitkileri Kongresi 9-11 Ekim 2019, Bursa, Bildiri Özetleri Kitabı, s. 173.

Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri özet kitaplarında basılan bildiriler

Yüce, M., Balta, S., Atik, M. 2019. In-Situ Koruma Açısından Biyo-Kültürel Miras Olarak Anıt Ağaçlar. Ulusal Botanik Bahçeleri, Arboretumlar, Herbaryumlar ve Botanik Müzeleri Çalıştayı 18 – 21Nisan 2019, Düzce, Bildiri Özetleri Kitabı, s. 72.

Yüce, M., Atik, M. 2019. Kentsel Peyzajlarda "Estetik" ve Türkiye'de Kent Estetik Komisyonları. Türkiye Peyzajları 3. Ulusal Konferansı “Green Infrastructure-Yeşil Altyapı” 7-9 Kasım 2019 Antalya, Bildiri Özetleri Kitabı, s. 97